

Upravništvo: Ljubljana, Knafljeva
ulica 5. — Telefon št. 3122, 3123,
3124, 3125, 3126.
Inseratni oddelek: Ljubljana, Prešer-
nova ulica 4. — Telefon št. 2492.
Podružnica Maribor: Aleksandrova
cesta št. 13. — Telefon št. 2455.
Podružnica Celje: Kocenova ulica
št. 2. — Telefon št. 190.
Računi pri pošt. ček. zavodih: Ljub-
ljana št. 11.842; Praha číslo
78 180; Wien št. 105 241.

JUTRO

Naročnina znaša mesečno 25.— Din,

za inozemstvo 40.— Din.

Uredništvo:

Ljubljana: Knafljeva ulica 5. Telefon

št. 3122, 3123, 3124, 3125 in 3126.

Maribor: Aleksandrova cesta 13. Te-

lefon št. 2440 (ponoči 2582).

Celje: Kocenova ul. 3. Telefon št. 190.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po

tarifu.

Nevarnosti puča ni

Nemška vlada zagotavlja, da popolnoma obvladuje po-
ložaj in da so vesti o nevarnosti državnega prevrata
pretirane

Berlin, 20. septembra. s. Vzmernjajo-
če vesti raznih berlinskih listov o pri-
pravah za puče in nasilstva so, kakor se
uradno objavlja, brez podlage. Tudi po-
licijska uprava zagotavlja, da sedaj ne
obstajajo nobeni prevratni načrti. Glede
vesti, da so narodni socialisti poskušali
dobiti vpliv na prusko policijo, se za-
gotavlja, da je pruska policija popolno-
ma v rokah vlade. Tudi glede državne
brambe meni policija, da je narodnim
socialistom uspelo le v osamljenih pri-
merih dobiti vpliv na državno bram-
bo. Vlada zagotavlja, da je popolnoma
gospodar položaja.

Nervoznost na domačih in inozemskih
borzah je imela v zadnjih dneh, kakor
se poroča od poučene strani, vpliv na

kurz Youngovega posojila. Ze v nem-
ških časopisih se je opozarjalo na to, da
Youngovo posojilo ni noben barometer
za kreditno vrednost Nemčije. Iz listov
v Londonu, Newyorku in tudi v Pari-
zu se vidi, da se položaj v Nemčiji si-
daj že mirneje presoja nego v zadnjih
dneh.

London, 20. septembra. s. V uradnih
krogih niso pesimistični glede politične-
ga položaja v Nemčiji. Prepričani so,
da bo Nemčija ne glede na notranje pri-
like izpolnila svoje mednarodne obvez-
nosti. Na londonski borzi prevladuje še
vedno neugoden vpliv in se na veliko
prodajajo nemške obligacije, kojih tečaj
zaradi tega stalno pada.

MANJŠINSKA DEBATA V DRUŠTVU NARODOV

Politična komisija DN je včeraj razpravljala o načinu, kako naj
se obravnavajo manjšinske zadeve — V debato je posegel tudi naš
zunanji minister dr. Marinković

Zenova, 20. septembra. s. V političnem
odboru skupščine Društva narodov je an-
gloški delegat Buxton v nadaljnji razpravi
o manjšinskem vprašanju obrazložil anglo-
ško stališče. Obstoji nezadovoljstvo med
manjšinami, ki ustvarja nevarnost za
zunanji mir in tudi za notranjo konsolida-
cijo držav. Madridska konferenca pomeni
obširno izboljšanje postopanja in bi bilo pre-
uranjeno, t. z. izboljšano postopanje zopet iz-
premeniti. Pač pa se mora napraviti pošten
poizkus, da se popolnoma izklopi njegove
možnosti.

Jugoslovanski zunanji minister dr. Ma-
rinković se je v svojem govoru obširno ba-
vil z zahtevu po izpremembi procedure s
pritožbami narodnih manjšin, ki so jo po-
stavile one države, ki imajo narodne manj-
šine v drugih državah. Zastopal je mnenje,
da se sedanja procedura ne more izpreme-
niti s običajno večino glasov, marveč je po-
treben na to pristanek vseh držav, ki so
podpisale pogodbo o zaščiti narodnih manj-
šin, med katerimi so tudi države Male
Antante, Poljska in Grčija.

Za njim je govoril član angleške delega-
cije, ki je predlagal, naj se reši ta problem
v duhu tesnega sodelovanja med vsemi dr-
žavami.

Predsednik je nato prečital izjavo taj-
ništva Društva narodov, da bodo veljale kot
manjšinske peticije le one pritožbe, ki bodo
prihajale iz držav z manjšinskimi obvez-
nostmi in ki se bavijo s točkami obstoječi-
mi v pogodbah. Splošne politične razprave
se ne morejo upoštevati. Na predlog pre-
sednika je bil nato švicarski zvezni svetnik
Motta soglasno izvoljen za poročevalca o
manjšinskih vprašanjih pred plenarno kon-
ferenco.

Po izjavi italijanskega delegata grofa
Monina-Longina, ki se je izjavil proti ta-
košnji novi organizaciji, je nemški minis-
ter na razpoloženju dr. Koch-Weser še en-
krat izrazil odločno prošnjo, naj se pri
sprejemu peticij postopa zelo liberalno. Nem-
čija bo toliko časa nadaljevala svojo
kritiko, dokler ne bo odstranjen nezado-
voljni stanje. Končno je nemški delegat iz-
javil: Le, ako bodo manjšine dobile vero v
Društvo narodov, moremo pričakovati, da
bo razvoj sožitja narodov brez zapletljavej
tako napredoval, kakor vsi pričakujemo.
Bilo bi neupodabno, ako bi se v Društvo na-
rodov ustvarilo mišljenje, kakor da je manj-
šinsko vprašanje že danes zadovoljivo reše-
no.

Rusija v razorožitveni komisiji DN

Pariz, 20. septembra. s. Ruski državnik
Lunačarski, ki se mudi na potovanju skozi
Pariz, je podal ameriškiemu novinarju
Levinu izjavo o delovanju razorožitvene
komisije Društva narodov. Lunačarski je
izjavil, da bo na prihodnji seji pripravil na-
rodov razorožitvene komisije Društva na-
rodov zastopal Rusijo in da bo ponovno

predložil radikalni razorožitveni predlog
Litvinova. Velešile ne mislijo resno na raz-
orožitev, temveč se oborožujejo do zob.
Temu nasproti bo zahteval popolno raz-
orožitev. Rusija je k svojemu oboroževanju
prisiljena samo zaradi postopanja svojih
sosedov ter načeloma odklanja vojno,
vendar pa mora biti na straži. Ruska vlada
mora dogodkom na Poljskem posvečati
največjo pozornost, Rusija pa ne bo nikoli
napadla Poljske. Ako pa hoče Poljska iz-
zvati vojno proti Rusiji, more le reči:
Gorje Poljski. Rusija bo potem vodila ne-
usmiljeno vojno in ruski delavci in kmetje
bodo dokazali, da znajo braniti svojo do-
movino. Rdeča armada bi popolnoma uni-
čila Poljsko in tudi Rumunijo, če bi ta nu-
dila Poljski svojo podporo. Lunačarski je
končno priznal, da se poljski poslanek v
Moskvi odkritosrčno prizadeva za rešitev
vseh zapletljavej in dela vse za ohranitev
normalnih odnosov med obema državama.

Komisija za panevropsko vprašanje

Zenova, 20. septembra. AA. Posebna ko-
misija za proučevanje vprašanja zveze ev-
ropskih držav, ki je bila sestavljena na po-
dlagi resolucije skupščine Društva narodov,
se bo sestala prihodnji tork k seji, kjer bo
izdelala program svojega dela in določila
dneve svojih bodočih sestankov. Ker so
mnogi zunanji ministri že odpotovali ali pa
odpotojuje kmalu, bo bržkone v tork edina
seja imenovane komisije v sedanjem za-
sedanju.

Položaj v Nemčiji je še docela nejasen

Brezupna pogajanja za veliko koalicio — Prva komu-
nistična ataka

Berlin, 20. septembra. d. Kljub temu, da
se vrše med političnimi voditelji že ves
teden razgovori in pogajanja za izhod iz
situacije, ki je nastala po nedeljskih dr-
žavnoborskih volitvah, je položaj danes
še prav tako nejasen kakor je bil v ne-
deljo, ko se je izvedelo za izid volitev. No-
bena stranka še ni odredila svojega po-
drobnejšega programa in zdi se, da ka-
kaj druga na drugo, kaj bo. Pojavljajo se
sicer vsemogoče kombinacije, ki pa se pri
podrobnejšem proučevanju izkažejo za do-
cela nemogoče. Na eni strani si je težko
misлити sodelovanje med narodnimi sociali-
sti in socialnimi demokrati, na drugi stra-
ni pa je prevelik prepad med meščansko
desnico in komunistično levico. Sedanja
vlada nima večine in mora priti ali do se-
stave nove koalicije ali pa do razširjenja
na eno izmed dosedanjih opozicijskih
strank.

Najbolj resna je kombinacija tako zva-
ne velike koalicije, ki bi obsegala vse fronte
razen ekstremno-radikalnih, to je Hu-
genbergovih nemških nacionalcev, Hitler-
jevih narodnih socialistov in komunistov.
To bi bila koalicija od Breitscheida do Tre-
viranusa. Toda ta kombinacija je pri do-
sedanjih neoficijskih razgovorih naletela
na take ovire, da je za enkrat malo izgle-
dov na uspeh. Gospodarska stranka, pa
tudi desno krilo nemške ljudske stranke
odklanja vsako sodelovanje s socialnimi
demokrati in se zavzemata za zvezo z na-
rodnimi socialisti, kar pa izključujejo druge
stranke. Haintzmann izjavlja danes v
»Deutsche Allgemeine Zeitung«, da je so-

delovanje s socialnimi demokrati popolno-
ma izključeno. Na drugi strani pa je se-
veda tudi socialnim demokratom skoro ne-
mogoče sedeti z agrarcem Schielejem pri
isti mizi. Gospodarska stranka se nagiba
bolj k narodnim socialistom, kar dokazuje
zlasti s svojim današnjim predlogom v prus-
kem deželnem zboru, v katerem zahteva
takojšnji razpust deželnega zbora z ute-
meljitvijo, da po svoji sestavi ne odgovarja
več razpoloženju naroda.

Berlin, 20. septembra. g. Centralni komi-
te komunistične stranke je novoizvoljeno
komunistično frakcijo pooblastil, naj stavi
predlog za ukinitve Youngovih plačil. Ko-
munistična stranka bo dalje v državnem
zboru predložila obširen program štednje,
ki predvideva predvsem ščrpanja pri izdat-
kih za državno brambo, pri justici, polici-
ji in pri plačah ministrov in višjih uradni-
kov ter ostro obdavčenje izpustnih slojev. Za
predlog glede ukinitve Youngovih plačil
upa tudi na podporo narodnih socialistov
ter onih strank, ki so v starem državnem
zboru glasovale proti Youngovemu načrtu.
To so narodni socialisti, komunisti, nemški
nacionalci, gospodarska stranka, bavarska
ljudska stranka, nemška stranka poljedel-
cev, krščansko - socialna kmečka stranka,
konzervativci in nemška hanoveranska
poljedelška zveza. Te stranke imajo v ne-
vem državnem zboru večino. Razpolagajo
namreč s 315 od 576 mandatov. Teoretično
je torej mogoče, da bo komunistični pred-
log sprejet. Faktično pa so tri imenovanih
strank sedaj v vladnem taboru, tako da se
more računati z odklonitvijo komunistične-
ga predloga.

Hitler - Hugenbergov parlamentarni blok?

Narodni socialisti in nemški nacionalci se bodo združili
in nastopili kot najmočnejša parlamentarna frakcija

Berlin, 20. septembra. r. Vsa pozor-
nost nemške, pa tudi ostale evropske
politične javnosti je še vedno koncen-
trirana na razvoj položaja v Nemčiji po
volitvah. Listi obširno razpravljajo o
najrazličnejših kombinacijah za bodo-
čo vladno večino in polemizirajo med
seboj o bodočih gospodarjih in krmilar-
jih Nemčije. Naravno posvečajo pri tem
največjo pozornost stališču, ki ga za-
vzemajo narodni socialisti, komunisti in
nemški nacionalci. Narodno socialistič-
ni tisk in je enkrat še vedno zelo re-
zerviran in se ne spušta preveč v kom-
binacije o bodoči vladi. Splošno pre-
vladuje prepričanje, da bo kljub sicer
oficijskim demantjem prišlo prej ali
slej do fuzije narodnih socialistov in
nemških nacionalcev, ki bi nastopili v
novem državnem zboru kot enotna
frakcija in bi postali s svojimi 148 po-
slanci (107 narodnih socialistov in 41
nemških nacionalcev) najmočnejša pa-
lamentarna skupina ter potisnili v ozad-
je socialne demokrate, ki so izšli iz vo-
litev s 143 mandati kot najmočnejša
stranka. Po dosedanjem parlamentarnem
običaju ima najmočnejša parlamen-
tarna frakcija pravico do mesta pre-
sednika državnega zbora. V tem primeru
bi torej narodni socialisti zasedli to
mesto, ki so ga imeli doslej socialni de-
mokrati. Hugenberg je že med volilno

borbo napovedal enoten blok narodnih
socialistov in nemških nacionalcev, ta-
koj po volitvah pa so se smela tudi že
oficijska pogajanja v tej smeri. Pred
volitvami je Hitler odklanjal predlaga-
no fuzijo, sedaj pa je, kakor zatrjujejo
v poučenih krogih, pristal nanjo, ker je
mnenja, da so se nemški nacionalci po
razkolu stranke otreli vseh nezanes-
ljivih elementov in torej ni za združitev
nikakih ovir. Jasno pa je, da bo tudi v
tem primeru še vedno prevladoval Hit-
lerjev vpliv.

Tudi gospodarska stranka
s Hitlerjem?

Berlin, 20. septembra. d. Gospodarska
stranka, ki stoji za vlado in ki ji
pripada tudi državni pravosodni mini-
ster Bredt, igra trenutno zelo dvomi-
vo vlogo. Kakor je razvidno iz izjav
njegovih voditeljev, odklanja razširjenje
vlade v veliko koalicio in propagira
priletnitev narodnih socialistov ter
nemških nacionalcev za osnovanje vla-
de meščanskega bloka. Istočasno hoče
odstraniti tudi sedanjo prusko koalicio,
da bi pripomogla v Prusiji do moči
desnici. Zato je tudi predlagala včeraj
v pruskem deželnem zboru, naj se takoj
razpusti, češ, da za sedanjo vladno
koalicio po državnozbornih volitvah
ni več večine med ljudstvom.

Pravna konferenca za mednarodno
zrakoplovbo

Beograd, 20. septembra AA. Od 29. t. m.
do 12. oktobra bo v Budimpešti zasedanje
mednarodnega pravnega odbora za zračno
plovbo in mednarodnega odbora za pravo-
zrakoplovna vprašanja. Madžarska vlada
je kot sklicateljica povabila tudi našo
vlado, da pošlje svoje zastopnike na ome-
njeno mednarodno konferenco. Za našo
delegacijo bo R. Luković, poslanik v
Budimpešti, kot ekspert pa K. Simović,
podpolkovnik R. Drakulić in vršilec dol-
žnosti šefa preslboroja v ministrstvu zuna-
njih zadev I. Garašanin, ter Pračić, tajnik
juridicne fakultete v Beogradu.

Nemški centrum
dobiva navodila iz Rima

Pariz, 20. sept. AA. »Petit Parisien« po-
roča iz Rima, da kroji tam vesti, da ima
potovanje kardinala Pacellija v Rorschach
v Švici, kamor je že dospel, politično ozad-
je. V gotovih rimskih političnih krogih mi-
slijo, da bo kardinal, ki je bil prej pape-
ški nuncij v Berlinu, kjer si je pridobil
mnoge zveze, imel velik vpliv na nemške
politične kroge, s katerimi bo skušal priti
v zvezo. Mislijo, da bo kardinal Pacelli po-
sešno sposoben vplivati na stranko cen-
truma glede njenih direktiv napram novi
politični situaciji.

Velika oficirska zarota v Bolgariji

Podrobnosti o samomoru polkovnika Marinpolskega in
o aretaciji oficirjev — Zarota ni bila vohunska, temveč
naperjena proti vladi

Sofija, 20. sept. 5. V zadnjih dneh so
bile (kakor smo že poročali) izvršene v raz-
nih garnizijah množične aretacije ofi-
cirjev in političnih uradnikov, ki so dobe-
li vohunstva. Računajo, da je bilo obse-
retranih okoli 200 višjih in nižjih oficir-
jev, med njimi tudi nekaj generalstabin.
Trije aretirani oficirji so izvršili samomor,
med njimi polkovnik Marinpolski, ki je
baje stal na čelu vohunske službe v Bol-
gariji. Bolgarska vlada je skušala potem
svojege tiska in inozemskih listov, zlasti v
»Berliner Tageblatt« in v »Corriere della
Sera« obdolžiti Jugoslovance povzročanja ne-
redov v Bolgariji ter organiziranja zarote
proti bolgarski vladi. »Berliner Tageblatt«
je te dni objavil v tem smislu tudi poseben
članek. Med tem pa se je pokazalo, da gre
za zaroto nezadovoljnih oficirjev proti vla-
di Ljapjeva in da o vohunstvu niti govora
ne more biti. Sploh pa bi bilo nemogoče
misлити, da bi kakva tuja država mogla or-
ganizirati vohunsko organizacijo, v katero
bi bilo zapleteno toliko številnih oficirjev in

političnih uradnikov. Nameni bolgarske
vlade, da bi oblatila Jugoslavijo, so se na
ta način izjalovili.

Beograd, 20. sept. 5. Dočim je bolgarski
tisk še nedavno obtoževal Jugoslavijo, da
bi prikril pravo ozadje vohunske afe, so v
zadnjih dneh nekateri bolgarski listi sa-
mi izdali, da tiči za tem povsem nekaj dru-
gega, namreč zarota proti bolgarski vladi,
njeni politiki in sedanjemu političnemu
položaju sploh. »Nesavisnost«, glasilo na-
rodno liberalne stranke, piše n. pr.: »Pri-
znavamo, da je vladi uspelo zadušiti pla-
men, toda samo na zunaj, ker gori ogenj
znotraj še naprej. Obstaja notranji proces,
ki ustvarja destruktivnost. Sedaj se ne go-
vori več o vohunski aferi, temveč o zaroti.
Resnica se bo težko izvedela, toda ne-
kega dne bo prišla na svetlo. Potem se bo
spoznala vladna politika, ki je podobna po-
litični noja, ko skriva glavo v pesek. Pre-
iskava bi se morala poveriti zanesljivim in
objektivnim osebam.«

Korupcija pri avstrijskih železnica

Graški podžupan proti »Arbeiter-Zeitung« — Tajni fond generalne di-
rekcije avstrijskih železnic

Dunaj, 20. septembra. d. Pozno snoči je
bil po tridnevni razpravi končan proces
med graškim podžupanom dr. Strafello in
dunajski »Arbeiter - Zeitung«. Dr. Strafella
je pristal krščansko - socialne stranke in
eden izmed glavnih pobornikov Heimwehra
v Graecu. Stal je vedno v ospredju politič-
ne borbe in so ga zlasti pobijali socialni
demokrati. Ko je lani prišlo do izpremeb
v vodstvu avstrijskih zveznih železnic in je
dr. Strafella, dotlej ravnatelj graškega
tramvajev, kandidiral za mesto generalnega
direktorja avstrijskih železnic, so otvorili
socialni demokrati proti njemu časopisno
kampanjo, v kateri so ga dožili raznih ne-
čednih dejanj in lastnosti, zaradi katerih ne
bi bil sposoben za to visoko in odgovorno
funkcijo. »Arbeiter Zeitung« mu je med
drugim očitala, da je izkoristil svoj položaj
v strankarsko - politične namene, da se je
na korupten način obogatil, zaradi česar je
verjetno, da bo s takim gospodstvom na-
daljeval, če bi prišel na vodstvo avstrijskih
železnic.

Dr. Strafella je vložil proti »Arbeiter Zei-
tung« tožbo zaradi žaljenja časti, toženi
urednik dr. Pollak pa je nastopil dokaz re-
snice. V dokaznem postopanju in v glavni
razpravi so bile zasilare številne priče,
med njimi skoro vsi vodilni avstrijski poli-
tiki in državniki, kakor kancelar dr. Seipel,
notranji minister Schumy, minister na-
rodne obrambe Vaugoin, bivši generalna
direktorja avstrijskih železnic ter mnogi
drugi. V razpravi so prišle na dan razne
podrobnosti o čudnem gospodstvu pri ge-
neralni direkciji državnih železnic, ki je da-
jala milijonske zneske iz tajnih dispozi-
cijskih fondov v najrazličnejše svrhe, ki ni-
majno nišear skupnega z upravo in interesi
železniške uprave.

Snoči proti polnoči je bila končno razgla-
šena razsoda. V 14 točkah obtožnice je bil
toženi urednik spoznan za krivega, ker se
mu dokaz resnice v celoti ni posrečilo ali pa
sploh ni bil dopuščeno, ter je bil zato obso-
jen na 5000 šilingov globo ali na mesec dni

zapora. V dveh glavnih točkah, ki sta da-
jali obeležje vsemu procesu, pa je bil toženi
urednik oproščen. Sodišče smatra, da je to-
ženi za svoje očitke o nekorektnem postopa-
nju dr. Strafelle in njegovih špekulacijah s
hišami itd. doprinesel dokaz resnice in je
bil zato v teh točkah obtožbe oproščen. Dr.
Strafella je po svojih zastopnikih zoper to
oprostitve vložil priziv in se bo proces na-
daljeval še pred drugo instanco.

Dunaj, 20. sept. d. Včeraj se je vršilo tu-
kaj zborovanje uradnikov in nameščenecv
generalne direkcije avstrijskih železnic. Na
zborovanju je oseboje protestiral proti po-
stopanju odgovornih činiteljev in zahteva-
lo, naj se vsi krivci takoj pozovejo na od-
govor in suspendirajo. Povod za ta proces
so dala razkritja o poslovanju generalne
direkcije v procesu proti »Arbeiter Zei-
tung«. Kakor zatrjujejo v poučenih krogih,
bo vlada tej zahtevi ugodila in uvedla naj-
strožjo preiskavo.

Bolezen kralja Zoguja

Praga, 20. septembra g. »Češke Slovo«
javlja, da se vesti o brezupnem zdravstve-
nem stanju albanskega kralja Zoga potru-
jujejo. Krizo je treba pričakovati že v naj-
krajšem času. Politične razmere v Albaniji
se že tako daleč, da se Albanija skoro ne
more več smatrati za suvereno državo.
Italija ima vso javno oblast v svojih ro-
kah ter je v zadnjih 3 mesecih spravila v
Albanijo približno 3000 častnikov in pod-
častnikov.

Komunistična zarota

na Bolgarskem

Sofija, 20. septembra AA. Doznava se,
da je bila v Dragomanu odkrita komuni-
stična zarota, ki jo je organizirala Marija
Caneva, ki je bila tam internirana.

Regulacija Drave

Beograd, 20. septembra. AA. S sklepom
ministrstva za gradnje je dovoljeno savski
terenski tehnični sekciji v Kopivnici, da v
mešani režiiji in v okvirju revidirane pro-
računske vsote 1,099.690,65 Din izvrši re-
gulacijo reke Drave od Franjeve Ade do
Križica.

Beograjsko občinsko posojilo

Beograd, 20. sept. p. Konzorcij beograjs-
skih bank je danes izplačal beograjski
mestni občini prvi obrok posojila v viš-
ni 37,5 milijonov dinarjev. Kakor znano,
je beograjska občina najela pri beograjskih
bankah posojilo v znesku 70 milijonov.
Drugi del posojila bo izplačan meseca de-
cembra. Posojilo bo služilo v prvi vrsti za
dovršitev raznih investicijskih del.

Imenovanja na državnem konservatoriju v Ljubljani

Beograd, 20. sept. AA. Z ukazom Nj.
Vel. kralja so postavili na državnem
konservatoriju v Ljubljani za učitelja v
II-1 ga. Angela Trost, učiteljica osnovne
šole v Vodicah, iste skupine in kategorije;
za učitelja v II-2 Danko Ostojec, učitelj
ljudsko-meščanske šole v Celju, iste skupi-
ne iste kategorije.

Davka oproščene institucije

Beograd, 20. septembra. AA. Minister fi-
nanc je v soglasju s predsednikom ministr-
skega sveta sklenil, da oprosti davkov in
dajatev naslednje zavode in ustanove:
1. Jugoslovensko Matico, pokrajinski od-
bor v Ljubljani, 2. Uršulinski samostan v
Ljubljani, 3. Lichtenturnov zavod v Ljub-
ljani, 4. Zvezo za tujski promet v Ljubljani

Imenovanja v gozdarski službi

Beograd, 20. sept. p. Današnje »Službene
Novine« objavljajo ukaz, s katerim sta
imenovana: za vršilca dolžnosti upravnika
gozdarske šole v Mariboru višji gozdarski
svetnik Zmago Zirenfeld, dosedaj višji go-
zdarski svetnik pri banki upravi v Ljub-
ljani; za podmarjara v Kranjski gori Vin-
ko Meršol, dosedaj v Boh. Bistrici.

Poset odličnega angleškega politika

Beograd, 20. sept. p. Udrženje za pro-
pagando ciljev Društva narodov je prejele
obvestilo, da prispe v kratkem v Jugosla-
vijo poslanec angleške konzervativne stran-
ke lord Dickinson. V Jugoslaviji bo ostal
tri dni ter bo imel v Zagrebu in Beogradu
konference z ligo za Društvo narodov in
predavanje o ciljih in nalogah Društva
narodov.

Naši vicekonzuli na Švedskem

Beograd, 20. septembra AA. S sklepom
ministra zunanjih zadev so postavili na
časne vicekonzule na Švedskem Hari Tras,
lastnik - ladjedelnic v Göteborgu, Sven
Hagenberg v Norköpingu in C. Arvidsta-
de, trgovec v Malmöju.

Zgradba katoliške katedrale v Beogradu

Beograd, 20. septembra č. Rešitev vpra-
šanja gradnje nove katoliške katedrale se
približuje k svojem koncu. Dosežen je
načelni sporazum med občinsko upravo in
gradbenim odborom, da se katedrala zgra-
di na Tašmajdanu. Končna rešitev bo pa-
dla, ko se bo predsednik beograjske obče-
ne o tem sporazumu s patrijarhom Var-
navo.

Zdravi instinkt naroda

Ljubljana, 20. septembra.

Prošlo nedeljo smo napisali nekaj misli o jugoslovenski akciji, ki bi naj na programu kraljevega obnovitvenega dela združila vse pozitivne sile našega naroda. Kar se tiče posebej razmer v naši ožji domovini, smo odkrito rekli v kulturnem, socialnem, v gospodarskem oziru imamo razni ljudje razne poglede, toda v znamenju nacionalne solidarnosti jih bomo morali uveljavljati tako, da se strnejo v melodijo nacionalne harmonije. Opozarjajoč na izjavo kraljevske vlade, ki poudarja solidarnost vseh ministrov in njihovih homogeni, enotni pogled na jugoslovenski program, kakor ga je vlada objavila in kakor ga je predsednik vlade zlasti v svojem govoru 5. septembra interpretiral, smo podčrtali, da v novo nacionalno organizacijo ne more nikdo vstopiti kot grupa, ker ne gre za koalicio, temveč za nov enotni pokret, ki ga ne smejo ovirati nobene difference iz preteklih dni. Končno smo izrekli željo, da bi se prav kmalu odzvali delavci iz vseh nekdanjih taborov, zlasti pri nas Slovenci, ki bi naj dali primer globokega razumevanja velike ideje.

Naše pričakovanje se ni povsem izpolnilo. Sicer je jasno, da vse, kar je šlo nekdanj med pristaše bivših naprednih strank, sprejema jugoslovenski program članov kr. vlade, v kateri se je tudi g. dr. Korošec prijavil popolnoma solidarnostno s vsemi ostalimi svojimi kolegi. Smelo torej rečemo, da se nahajamo z g. Korošcem v načelnem soglasju, toda skrb nas, da iz vrst njegovih bivših političnih prijateljev ni dosedaj še nobenega pozitivnega javnega odziva. Seveda dobro vemo, da je v širokih vrstah nekdanjih pripadnikov bivše SLS ogromno število treznih in poštenih mož, ki z veseljem pozdravljajo novi pokret ter si, kakor vsi drugi, od njega upravičeno obetajo ne le novega razuma tvornih narodnih sil, temveč tudi onega notranjega pomirjenja, ki ga absolutno potrebujemo, ako hočemo gospodarskega in socialnega napredka. Ljudi, ki otepaajo s frazami o popolni uniformiranosti vsega javnega, zlasti kulturnega življenja, pri tem nihče ne jemlje resno — vsi vemo, da so to le prazne besede in da je v okviru enotnega nacionalnega programa dovolj prostora za raznolikost in zdravo konkurenco. Toda kakor sme biti gospod Korošec uverjen, da se v masah njegovih bivših ožjih somišljenikov popolnoma odobrava njegov nastop in da je tu polna pripravljenost za iskreno sodelovanje z ostalimi nacionalnimi elementi, tako je na drugi strani še nerazjasnjeno stališče tistih, ki razpolagajo s časopisjem bivše SLS odnosno veljajo kot avtentični tolmači mišljenja nekdanjih svojih pristašev.

Zdi se nam zadnje dni celo, da prihaja s te strani vedno bolj do izraza — negativno stališče. »Slovenec« je povodom razmotrivanj o nemških volitvah napisal trditve, ki delajo vtis indirek-

tnega odgovora na vse pozive k sodelovanju pri jugoslovenski akciji. V svojem znamenitem nagovoru na člane banskih svetov, zbrane v Beogradu, v prisotnosti celokupnega ministrskega sveta in ob njega glasnem pritrdjevanju, je g. predsednik vlade pozval »vse poštene in patriotične elemente, da se brez ozira na prejšnje ločitve zberejo k pozitivnemu delu in k aktivnemu sodelovanju« za popolno zmago narodnega edinstva. Z najtehtnejšimi argumenti je dokazal, da je ta zmaga le mogoča, če se definitivno odrečemo starim, iz naše prošlosti prevzetim strankarskim oblikam. Zlasti tehtne besede je predsednik vlade spregovoril o škodljivosti versko ali plemensko oboježenih strank. Politična ločitve naroda po veri ali po plemenu je v nasprotju s idejo in potrebami jugoslovenske nacionalne države. Nova organizacija naroda ne sme sloneti na program, ki že po sebi vsebujejo kali novega razdvajanja.

Sedaj čitamo v »Slovencu« uvodnik »Centrum docet«, ki razpravlja o volilnih uspehih nemške katoliške stranke, nazore, kakršne je iznesel g. predsednik v svojem, a tudi v imenu ostalih članov vlade, proglašala za »predsedek literarne šole, ki nima pojma ne o krščanstvu, ne o katoličanstvu.« Nam ni treba nobene druge utemeljitve naših nazorov o javnem in državnem življenju, ko katoliške. Katoliška nam popolnoma zadostuje. Popolnoma. Pointa je tako podčrtana, da pač ne more biti dvoma, kaj je ž njo rečeno.

Prepričani smo, da je to morda mnenje nekaterih najintrinzičnejših, ki so se tako zagrizli, da bi po njihovem moral biti »liberal« celo odlični katoliški duhovnik g. dr. Korošec, ker se je odkrito in javno identificiral s pravilnimi nazori predsednika vlade, a da večina ozihi, katerim je bila nekdanj vsaka beseda »Slovenca« evangelij, nikakor ne odobrava stališča, ki onemogočuje vsako resno sodelovanje v jugoslovenskem pokretu, ker verske razlike postavlja pred nacionalne interese. To je tem bolj nerazumljivo, ker jugoslovenski program nobeni veri in nobeni cerkvi ne želi škode, temveč se zaveda, da mora država »gojiti napram vsem veram spoštovanje in se zavedati velike moralne in verske misije cerkvenih organizacij.«

Izjave, kakršno smo zgoraj citirali, predstavljajo pač le mišljenje posameznikov. Pomembne pa so vendar le tembolj, ker vsaj poleg njih ne more nikjer priti do izraza pripravljenost onih tisočev, ki hočejo, da se nazdmo vse iskrene Jugoslovenci pri skupnem pozitivnem delu za posledno in zmagovito sprovedbo načel narodnega in državnega edinstva. Prepričani smo, da bo dobra stvar povsod podržla in nič ne dvomimo, da bodo oni, ki ne morejo sleči svoje stare suknje, ostali osamljeni.

Globoki narvni instinkt našega ljudstva se ne bo dal varati. Ta instinkt je garancija popolnega uspeha jugoslovenske akcije.

Velika stanovanjska in sanacijska akcija državnih nameščencev

20-milijonski stanovanjski fond Saveza nabavljajlnih zadrug — Sanacija dolgov — Samostojne kreditne zadruge državnih uslužbencev

Beograd, 20. septembra. r. V okvirju Saveza nabavljajlnih zadrug državnih nameščencev je v teku velikopotezna akcija za kreditno sanacijo državnih nameščencev in za zgradbo uradniških stanovanj v vseh večjih uradniških centrih. Dejstvo je, da je državni uradnik najbolj izpostavljen stanovanjski bedi. Pomanjkanje v ceni primernih stanovanj ima pri premetitvah državnih uradnikov za posledico, da morajo državni uradniki ki čisto mesece in leta vodijo dvojno gospodinjstvo, kar še bolj poslabša socialni položaj državnih nameščencev. Zaradi tega je savez nabavljajlnih zadrug posvetil temu problemu posebno pozornost, a sedaj stoji pred uredničenjem velikopoteznega načrta, ki bo, če se bo pravilno in z razumevanjem izvajal, v veliki meri omilil ne samo stanovanjsko bedo v splošnem, marveč predvsem izboljšal položaj državnih uslužbencev.

Savez nabavljajlnih zadrug je v svojem delokrogu zbral doslej lepo vsoto 20 milijonov, ki se steka iz prispevkov članstva in iz raznih drugih odstopov. Vse ta znesek je dolčen za zgradbo stanovanj za državne uslužbence v krajih, kjer vlada največje pomanjkanje primernih stanovanj. V pošteve prihajajo pred vsem sedeži banovinskih uprav, ki predstavljajo glavna središča in kjer je največ državnih uslužbencev. Mišljena so zlasti mesta Cetinje, Banjaluka, Ljubljana, Skopje in Split. V teh krajih bodo, v kolikor še ne obstoje, osnovane posebne stanovanjske zadruge z nalogo, da grade uradniška stanovanja. Od saveza bodo iz 20-milijonskega fonda dobile primerne kredite, ki jih bodo lahko razširile še z garancijami banovin in dotičnih mestnih občin, tako da se bo dalo po tej poti zgraditi precejšnje število primernih uradniških stanovanj.

Za 11. oktober je sklicana v Beograd anketa, katere se bodo udeležili delegati uradniških organizacij, celokupna uprava saveza in zastopniki vlade. Na tej anketi se bo razpravljalo zlasti o tem, v kateri obliki naj bi se izvršila ta stanovanjska akcija. Treba se bo odločiti za to, ali naj se grade posamezne stanovanjske hiše, ki preidejo potom

Gostovanje Rijavca v Beogradu

Beograd, 20. septembra. Prvič letos bo gostoval prihodnji teden v Beogradu Josip Rijavec, ki bo nastopil najprej v »Manovnu«, nato pa v »Hoffmannovih pripovedkah« in »Plesu z maskami«.

Visoko odlikovanje Kola srbskih sester v Sarajevu

Beograd, 20. septembra. AA. Na predlog ministra prosvete je Nj. Vel. kralj odlikoval z redom Belega orla V. razreda Kolo srbskih sester v Sarajevu.

Silen orkan nad Anglijo

Mnogi parniki v nevarnosti — Neznana usoda jugoslovenskega parnika, ki se je potapljal — Promet med Anglijo in Francijo skoro onemogočen

London, 20. septembra. AA. Danes je divjal nad Anglijo silen južozapadni vihar. Morje je bilo ob obrežjih zelo razburkano. Vihar je prišel že sredi noči in je dosegel v Valenciji na južnem Irskem in na otokih Scilly hitrost od 61 milj na uro. Davi se je položaj še poslabšal in v doverki tesni je divjala vihra s tako silo, kakršne ne pomnijo že dolgo let. Vihar je dosegel hitrost 70 milj na uro in večina ladij se je morala zateči v varne luke.

Davi je opazovalo prebivalstvo Bolkestona obupno borbo velikega letala imperijalnega zrakoplovne družbe proti strahovitemu vetru, ki mu ni pustil naprej. Po hudi borbi s sovražnimi naravnimi silami se je letalo vendarle srečno vrnilo v Lympe. Iz raznih krajev prihajajo poročila o precejšnji škodi, ki jo je napravilo neurje.

Davi zgodaj sta trčila v nalivu v bližini Readinga dva tovorna vlaka. Čeprav ni bilo človeških žrtev, je materialna škoda precej velika in za več ur je bil ustavljen ves promet. Na več krajih je vihar izruval velike dreves in poškodoval letino. Meteorološka poročila pravijo, da bo še nadalje vreme zelo viharo.

London, 20. septembra. AA. Iz Weymoutha in Portlanda poročajo, da je dosegel

vihar 80 milj hitrosti na uro. Morje je bilo silno razburkano in ladje so bežale v zavetje vose noč. Rešilna ladja iz Weymoutha je prišla malemu francoskemu dvojborniku na pomoč, ki se je obupno branil proti velikim valovom, ko so ga gnali proti pečinam.

London, 20. septembra. AA. Nad Anglijo, posebno nad južnimi predeli razsaja že 24 ur strašna nevihta. Vihar je dosegel brzino ki je do sedaj še ne pomnijo. Potniški promet med Anglijo in kontinentom je moral biti reduciran na minimum. Rešilne ladje so morale prisločiti na pomoč mnogim parnikom. Vihar in nalivi so napravili v Angliji veliko škodo.

Pariz, 20. sept. d. Okoli 250 milj daleč od Bresta je bil sredi v nevarnosti tudi neki jugoslovenski parnik, ki je neprestano klical na pomoč in sporočal, da se potaplja. Davi so njegovi brezčisti klici prenehali, zaradi česar sklepajo, da se je brčkone že ponesrečil. Podrobnosti še niso znane, ker vihar še neprestano traša. Tudi mnogo drugih parnikov je bilo v veliki nevarnosti ter so z odprtega morja klicali na pomoč.

Odmevi tržaskih dogodkov na Češkoslovaškem

H. Praga, 16. septembra.

Tržaski dogodki so izzvali ogorčen odmev na Češkoslovaškem: politične stranke in organizacije sklicujejo zaupne shode, na katerih poročajo o trpljenju Jugoslovenov v Italiji, pristaši strank in organizacij predlagajo ogorčene protestne resolucije, oglašajo se podružnice ČJ-lig po kmetih in vsi se enodušno postavljajo na stran onih, ki so bili opsovani s steniciami in barbari. Nobena prilika ne ostane neopazljena, saj povsod ljudstvo samo zahteva, naj se govori o Trstu. Odmev strelav v Bazovici je velikanski, vtis ogromen, globlji in mogočnejši, kakor bi se dalo sklepati iz poročil v časopisju. Zares, malokateri dogodki v zadnjih letih je tako ogorčil in razburil češkoslovaško javnost v dno duše, kakor justifikacija v Trstu.

V Pragi, po vseh mestih in celo po vaseh se je govorilo samo o procesu in o usmrtni; ni bilo sestanka, na katerem bi ne bili govorniki in poslušalci dali duška svojemumu mišljenju o zatiranju Slovanov v Italiji, vsa javnost je enodušno in brezpogojno obsodila fašistične metode. Listi vseh strank in strui so pisali kakor na povelje enako in vsi glasovi so se zivali v en akord neizrekljive bolesti in iz vseh glasov je zvenelo plaho vprašanje: »Kako pomagati, kaj storiti, da bi se preprečilo nadalnje trpljenje?« Spontana soglasnost je bila tako popolna, da je delala vtis, kakor da bi bila pod kakim vodstvom, čeprav v resnici ni bilo nobene, temveč je prišlo vse spontano, neorganizirano.

Ta pokret češkoslovaškega javnega mnenja — treba je izrečno konstatirati, da so pisali slovaški listi morda še bolj ostro od čeških — ta manifestacija vzajemnosti in obluba pomoči sta pokazala, da geslo »zvestoba za svetobo« vendar ni samo puhla fraza, marveč da bi bilo končno v stanu tudi povzročiti več kakor manifestacijo, da torej tekem časa vendar lahko računamo s praktičnimi posledicami tega gesla.

Največjo zaslugu na tem pokretu javnega mnenja ima v tem primeru časopisje. Časopisi vseh strank so sistematično priobčevali poročila o procesu, si iskali informacij in opozarjali javnost na to, kar se godi v Italiji. Tekom procesa so vsi listi prinašali referate in jim dodajali to, kar je o procesu poročala Agenzia Stefani. Iz enostavnega primerjanja teh poročil je bilo razvidno, da se dogaja nekaj izrednega; javnost je postala pozorna in je z napetostjo pričakovala izida procesa. Na ta način, a ne z umetno propagando, je prišla resnica na dan. Po zaslugi Agenzie Stefani so se na Češkoslovaškem ljudem naenkrat odprle oči in narodno trpljenje slovenskega ljudstva v Italiji je stalo pred očmi zgražajoče javnosti v popolni resnici. Ostalo je opravilo italijansko časopisje samo.

Ako bi italijanski listi ne bili napadali Slovencev in Slovanov v obče, bi nikdar ne prišlo do takšnih manifestacij. Italijansko časopisje pa je divjalo čim dalje, tem huje, napadalo je tudi Čehe na način, v kulturnem svetu nezasišlan. Tako se je zgodilo, da je vstalo proti Italiji in da je došlo k tako ostrim manifestacijam proti nji. Skratka: italijansko časopisje samo je dalo češkoslovaški javnosti priliko, da se je prepričala, kako se godi Slovanom v Italiji. Italijanski časopisi pišejo sicer že davno proti Češkoslovaški huje, kakor nemški ali madžarski. Njihova tenkočutnost je stalno užaljena radi krivic, ki se baje gode madžarskim grofom in nemškim fabrikantom na Češkoslovaškem. Zanimivo je, kakšne podrobnosti in malenkosti izkrošča proti Češkoslovaški italijansko časopisje, ki ga vodi fašistična centrala na Dunaju. V Pragi se na to niso ozirali. Šele v procesu proti izdajalcu dr. Tuki, ki je zagrešil taka dejanja, za katera bi bil v Italiji najmanj desetkrat ustrelen, je postalo češkoslovaško časopisje pozorno, kako poroča italijanski tisk in kako rahločutni ljudje so Italijani. Takrat so italijanski listi Čehom godili prav tako, kakor sedaj Jugoslovenom.

Zaradi nastopa italijanskega časopisja je naša javnost tako razburjena in ogorčena, da se že pojavljajo glasovi po bojkotu in da so se legionarji, ki so se med svetovno vojno borili v Italiji, odločili, da vrnejo italijanske redove in odlikovanja.

Razburjenje je tako živo ne samo za to, ker se gode taka nasilstva v Italiji, marveč zlasti zato, ker se je sedaj pokazalo, kakšna nevarnost preti zaradi tega sistema na jugu. Pri tem je bilo jasno, da ne zadene za ta kritični položaj niti najmanjša krivda Jugoslavije. Imponiralo je, kako Jugoslavija s skrajno napetostjo vseh sil krepko stoji na braniku miru, deluje za mir in ne daje niti najmanjšega povoda za sovražnost. To se je splošno tudi konstatiralo.

Službene odredbe češkoslovaške vlade, da bi obvladala javno mnenje, si je treba tolmačiti tako, da je bilo razburjenje in ogorčenje politične javnosti, pa tudi ulice tako grozeče, da se je bilo bati ne samo, da pride do izgrede, marveč, da se demonstrantom še pridružijo elementi, ki komplicirajo vsako krizo, namreč komunisti, kar bi potem lahko škodovalo ne samo naši stvari, marveč tudi Jugoslaviji. Tega ni bilo želeli in zato je bilo treba take demonstracije za vsako ceno onemogočiti. Zato je vlada storila vse v zaščito italijanskega pošlaništva ter prepovedala vse javne manifestacije.

Celjske občinske zadeve

Celje, 20. septembra.

Snoči ob 18. se je vršila po daljšem predledku seja občinskega sveta. Župan dr. Goričan se je uvodoma spomnil svečanih dni od 5. do 8. septembra v Beogradu in na Oplenju. Citiral je znane pomembne stavke iz govora predsednika vlade in nadaljeval: »V teh besedah je idejni program, ki si ga mora osvojiti vsak zaveden Jugosloven. Strankarske razlike iz naše malenkostne preteklosti naj prenehajo in nastopi naj novo živahno in ustvarjajoče udejstvovanje za dobro kraja in domovine. Treba je, da tudi Celjani ne stojimo ob strani, ampak da z vsemi močmi pomagamo pri polaganju novih državnih temeljev. Zlasti občinski odbori so poklicani, da podpirajo stremeljenja po konsolidaciji države. Poklicani so, da pobijajo defetizem in da zbirajo konstruktivne sile ter se z vso vmo in neustrašnostjo lotijo velikega dela za našo domovino.«

Nato se je župan toplo spomnil tržaskih tragedij in predlagal, naj se dve ulici ali trga imenujeta po obeh zgodovinskih dogodkih dne 6. septembra. Predlog je bil izročen šolsko-kulturnemu odseku.

Dalje je župan poročal, da so mu v Beogradu obljubili, da bo zadeva regulacije Savinje v hidrotehničnem oddelku gradbenega ministrstva rešena najpozneje v 20 dneh. Z letošnjim letom je nameravalo ministrstvo ukiniti pobiranje gostišnine, kanaliske pristojbine in vodarine. Zaradi skupne intervencije ljubljanskega, mariborskega, celjskega in ptujskega župana se te davščine ne bodo ukinile in se lahko vstavijo še tudi v proračun za l. 1931., o tem pa ne več.

Za finančni odsek je poročal dr. Vrečko. Odsek bo proučil prošnjo uradniške stavbe zadruge za garancijo občine glede drugega milijona dinarjev pri Mestni hranilnici. Odsek naj dalje pošlje 600.000 Dm posojila pod najugodnejšimi pogoji v svrhu nove stanovanjske akcije na Spodnjem Lanovžu, ker se je v zadnjem času oglašilo zopet več resnih interesov. Ker je bil prekoračen proračun pri zgradbi novega trakta magistratnega poslopja za dobro četrtino, se najame 250.000 Dm posojila. Etažno kurjavo v novem traktu bo napravila trvdka Belak & Inkret. Za dovršitev mestne hiše pri Kroni se odobri že najja potrebno posojilo 200.000 Dm.

Rešijo se nekatere gradbene prošnje finančnega značaja. Podaljša se odvodni kanal v Kernskovo in Tkalsko ulico na Spod. Lanovžu. Z načelnega stališča se zavrne prošnja hotela »Union« za oprostitev koncertne in plesne takse. Enako se odkloni prošnja SK Celja, da bi ogradił svoje igrišče na Glaziji, ki sploh ni primerno za sportno igrišče. Mesto bo poskusilo poiskati kak primernejši prostor.

Justična uprava zahteva za zgradbo novega sodnega poslopja prevelik prispevek od občine, zato se njena ponudba ne more sprejeti. Od Delavske zbornice se odku-

pi za 15.000 Din preostali del dvorišča za njeno hišo v Kolenčevi ulici. Celjskemu sreskemu načelnstvu se izplača prvi obrok 48.000 Din za popravilo in vzdrževanje uradnega poslopja. Pooblasti se banska uprava, da zastopa občino pri pogajanjih z vojaškim erarjem glede likvidacije vprašanja mestnih vojašnic. Občina zahteva samo, da vojaška uprava izprazni avtomotacijsko skladišče ob Ljubljanski cesti, v katerem bi se nastanila drž. trgovska šola, in da odkupi od občine vojašnico Kralja Aleksandra v Gaberju po današnji cenini vrednosti.

Za gospodarski odsek je poročal prot. Mravljak. Na hribu sv. Jožefa se razparcelira ves še nezazidani svet na severno-zapadnem pobočju. Stavbne parcele pa morajo biti večje in hiše bolj na široko raztresene. Odobri se prodaja nekaterih parcel na tem svetu, ostali prosilci pa ostanejo v evidenci. V pošteve bodo prišli predvsem stari prosilci, ki bodo pozvani, da vložijo nove prošnje.

Odvažanje smeti iz mesta še vedno ni urejeno. Za letošnjo zimo se določi kot odkladišče še bivše ledišče na Spod. Lanovžu, vendar se morajo smeti takoj izvažati in smrdljivi predmeti zakopati. Ponejze se bo poiskalo primernejše smetišče. Mestnim uslužbencem se odobri prodaja drv iz mestnih gozdov po režijskih cenah, oženjenim po 2, neozženim pa po 1 sežnjem po ceni 300 Din. Tudi premog se bo nabavil pa znižani ceni 38 Din za 100 kg. Glasbeni Matici se odobri brezplačno pet sežnjev drv za ogrevanje šolskih prostorov. Iz mestnega gozda v Vitaju se bo na panju prodalo nekaj smrekovega lesa in okrog 25 sežnjev bukovih drv.

Odklonjenih je bilo zaradi pomanjkanja vode 6 prošenj za napeljavo vodovoda na teritoriji okoliške občine. Vsem mestnim uslužbencem in upokojencem se dovoli uporaba električnega toka po znižani ceni 2 Din za kilovatno uro. Na Dečkovem trgu ostane obstoječa regulacijska črta in se dovoli prosilcem Rustji in Cigoju nadzidek I. nadstropja na hiši št. 4.

V tajni seji je bil nastavljen kot mestni fizik dr. Jakob Rebernik, zvišane so bile plače uslužbencem mestne elektrarne in nastavljen je bil nov plinski mojster. Med slučajnostmi je odgovoril župan na nekaj vprašanj, nakar je bila skoro 5 ur trajajoča seja zaključena.

Pet delovnih dni na teden pri trvdki Bat'a v Zlinu na Češkoslovaškem

Praga, 20. septembra. T. Tomaž Bat'a, največji tvornikar obuval v Evropi, izjavlja danes vsem češkoslovaškim novinarjem, da uvaja s 13. oktobrom 1930. pet delovnih dni na teden. Napoveduje, da bo pri takem razporedu dela napredoval pri obstoječi tendenci: povišanje plače — znižanje cene proizvodov. Proizvodnja podjetja bo ostala neizpremenjena. Trvdka Bat'a proizvaja dnevno 100.000 parov obuval in zaposluje 22.000 ljudi.

Včerašnji nogomet

Maribor, 20. septembra. d. Danes se je vršila prijateljska nogometna tekma med Rapidom in graškim klubom Kastner-Ohrler, ki je ostala 1 : 1 (1 : 1) neodločena. Gradčani so bili v prvem polčasu v premoči, niso pa izrabili mnogo ugodnih situacij pred golom. Šele v drugem polčasu je Rapid igral nekoliko bolje.

Zagreb, 20. septembra. n. Prijateljska tekma med Haškom in dunajsko Admirjo je končala neodločeno z 2 : 2 (1 : 1).

Hmeljski trg

Zalec, 20. septembra. Zaradi trenutne prenasitosti trga s kupljenim blagom in nepopravljivosti hmeljarjev je postal danes mirnejši in čvrstejši položaj pri neizpremenjenih cenah.

Zatec, 20. septembra. h. (Tedensko poročilo.) V preteklem tednu se je nadaljevala prodaja hmelja na deželi. Veliko zanimanje je bilo zlasti za dobre srednje kvalitete in seveda za prvovrstni hmelj. Čigar cene so bile čvrste. Srednje kvalitete in slabši hmelj so bile nekoliko zane-marjene. Kupci so bili izjemno pivovarne in domači komisijonari. Deloma so domače pivovarne kupovale direktno na deželi. Nürnenberska trgovina se seveda udeležuje prodaje na deželi in sicer v isti meri kakor lani. Danes so plačevali za dobre srednje kvalitete 450—500 Kč, za srednje kvalitete 400—450 Kč in za slabši hmelj 350—400 Kč. Javni markacijski urad v Zatu je do danes registriral 500.000 bal. Prodaja na deželi je bila v preteklem tednu razmeroma živahna. Prodali so približno 60.000 bal. dobro tretjino celokupne letine. Vladni faktorji so uvideli, da zahteva trgovina s hmeljem precejšnjo podporo. Gre samo za način, v kakšni formi bo vlada dala to podporo. Na nürnenberskem trgu je bil dovoz v tem tednu 1000 bal. promet 470 bal. Cene za hmeljski hmelj 45—90, za gorski hmelj 35—65, za württenberški 80—100 mark.

Vremenska napoved

Zagrebska vremenska napoved za jutri: Prilično vedro, spremenljivost oblakosti, ki narašča. Toplo. — Situacija včerašnjega dne: Močna depresija prehaja preko severne Evrope. Višji pritisk leži še nad južnim delom kontinenta. Ta razdelitev povzroča stalne južne vetrove in naraščanje temperature v južni Evropi. Pritisk je splošno padel v severnih predelih za 0.1 do 4.5 mm ter je samo v južnih predelih ostal neizpremenjen, oziroma je le malo narasel. Jutranja temperatura je samo v južnih predelih ostala neizpremenjena, dočim je na severu močno narasla, in sicer od 1 do 8 stopinj C. Gibala se je v ozadju od 12 do 20 stopinj, v primorju od 17 do 22 stopinj. Nebo je bilo vedro ter samo v gorjem primorju oblačno, dočim je bilo v ostalih predelih vedro z malo visokimi oblaki. Vetrovi so bili včeraj večinoma slabši. Samo v južnem primorju je na otokih pihal precej močan južnozadni, prav tako v višjih predelih zapadne Hrvatske jug ali jugozapadni. Prevladovali so vetrovi z južnega kvadranta. Morje je bilo včeraj zjutraj v gornjem primorju valovito, v južnem valovito in nemirno.

Dunajska vremenska napoved za nedeljo: Poslabšanje vremena.

Naši kraji in ljudje

Slikar Matej Sternen šestdesetletnik

Ljubljana, 20. septembra.

Včeraj je minulo 60 let, kar je bil na Verdu pri Vrhniki rojen premožnemu kmetu naš Matej Sternen, ki ga štejemo po vsej pravici med največje slovenske umetnike. Sicer je javnosti manj znan kakor drugi, ker se nikdar ni silil v ospredje in se nikdar ni nosil po umetniško. Preje bi ga človek imel za kakkega profesorja kakor za slikarja, ki so o njem govorili tudi veliki mozemski kritiki s spoštovanjem. In res je tudi pedagog. Saj je dolgo let vodil slavno Ažbetovo slikarsko šolo v Monakovem, poučeval slikar-

treba niti omenjati. Lepo zbirko njegovih del imata Narodna galerija in Narodni muzej, vendar pa vsa njegova dela sproti pokupijo tudi redki ljubitelji najboljšega okusa, tako ima n. pr. g. dr. Virant več izbranih njegovih del v svoji zbirki.

Ogromne zasluge pa ima jubilar tudi za zgodovino slovenske umetnosti. Mnogo je našel fresk, vse pa je odkril in tako mojstrsko restauriral, da so ga strokovnjaki šteli že v Avstriji med prve mojstre. Ohranil nam je najznamenitejša freske po naših cerkvah ter rešil brezbroj važnih oljnatih slik. Dela kot restaurator ne samo za Slovenijo, temveč tudi za druge kraje države, predvsem za Dalmacijo. Dela ima z restauriranjem vedno čez glavo

in, da dovrši vsaj najnujnejše posle, je že navadno ob 5. zjutraj pri delu. Kakor mu mora biti ves narod hvaležen za restavratorsko njegovo delo, vendar ga pa to delo le preveč ovira pri produciranju lastnih umetnin. Naj si dovolji počitnice, da nas bo zopet razveselil s kako večjo svojo kompozicijo, no, sicer je pa še mladostno krepak, neutrudljiv in vztrajen ter vzorno marljiv. Moči je toliko v njem, da njegova zunanost vsakega vara in nikdo ne more verjeti, da je že 60-letnik. Mnogo viharja in mnogo trpljenja je šlo mimo njega, vedno ga je držalo delo in neomahljiva njegova energija. Ta nam tudi garantira, da bomo slavili še več jubilejev velikega Mateja Sterna

70letnica tovarne kemičnih izdelkov v Hrastniku

Eno najstarejših industrijskih podjetij v naši ožji domovini je gotovo Tovarna kemičnih izdelkov v Hrastniku d. d., Hrastnik, ki dopolnjuje letos sedmo desetletnico obstoja. Nje začetki gredo nazaj do leta 1845. Takrat je Franc Gossleth prevzel od nekega Angleža tovarno za izdelovanje kalijevega solitra v Trstu. Gossleth je bil po poklicu mizarjski mojster in ni neinteresantno omeniti, da je iz njegove delavnice izšlo vse pohištvo za bivši cesarski gradič Miramar. To delo mu je prineslo plemiški stan s predikatom »Ritter von Werkstätten«.

Naprava v Trstu se je že po nekaj letih razširila v tovarno za izdelovanje kalijevega solitra za erar, ker je bil ta proizvod monopolski artikel.

Služaj je nanesel, da je leta 1856. dospela v Trst neka ladja, ki je vozila — zaradi obtežbe — neko rudo neznane vrste. Gossleth se je ta tovor ponudil v nakup in ko se je ugotovilo, da je to chromova ruda, se je Gossleth odločil in kupil ves tovor. Ta goli slučaj je nanesel, da se je tako pričelo s produkcijo chromovega kalija v času, ko se razen na Škotskem ni nikjer izdeloval ta proizvod.

Ker v Trstu niso bili dani pogoji za uspešni razvoj podjetja, se je Gossleth leta 1859. odločil, da preseli celotni obrat v Hrastnik, kjer je bil na razpolago premore in bolj uporabna voda nego v Trstu. Važni vzrok preselitve je bil tudi ta, da je bil Gossleth s »Freiherrom von Bruck« ustanovitelj in prvi delničar hrastniškega rudnika. Družba se je takrat imenovala »Triester Steinkohlengewerkschaft«. Omeniti moramo, da je bil Gossleth zelo podjeten

človek. Nakupil je v Hrastniku nekaj sveta, na katerem je postavil tovarniško poslopja, uradniške in delavske hiše.

Leta 1860. se je pričelo z obratovanjem in od tedaj pa vse do danes imamo v Hrastniku podjetje, ki kljub mnogim oviram obratuje celih sedem decenijev in daje tako zaslužka lepemu številu delavcev.

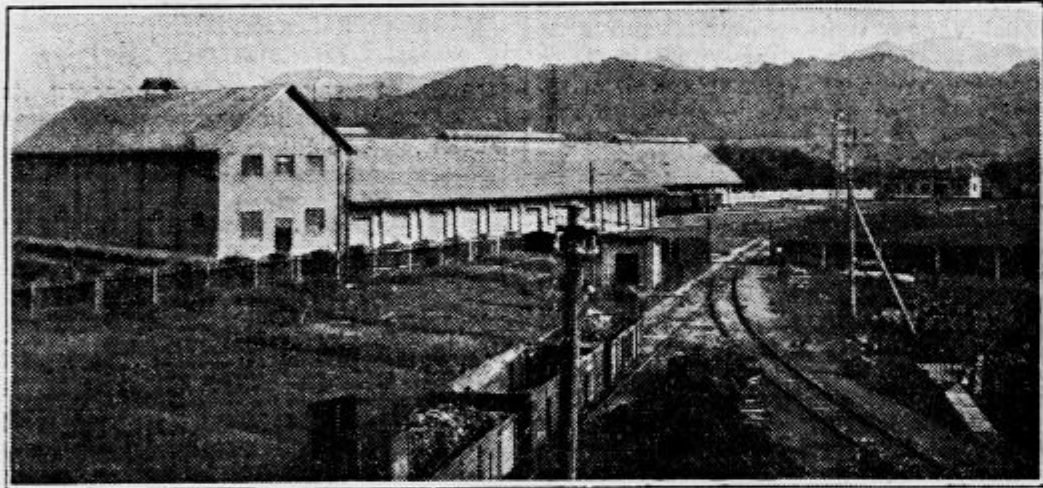
Leta 1870. se je podjetje, ki je bilo do tedaj last družine Gossleth, pretvorilo v delniško družbo in l. 1871. se je pričelo s proizvodnjo žveplene pisline in sicer prvotno iz žvepla, pozneje pa iz žveplene kršca. Od takrat datira tudi produkcija solne kisline in glauberjeve soli.

Uporaba žveplene kršca je dala l. 1873. vzpodbudo za fabrikacijo železooksidnih barv, ki so se zaradi svoje prvostvorne kakovosti izvažale v Anglijo in celo v Ameriko. Še danes se eksportirajo te barve v Anglijo, dočim je bil ameriški trg izgubljen ob začetku svetovne vojne.

Z izdelovanjem superfosfata kot najbolj razširjenega umetnega gnojila se je pričelo leta 1890. Kakor sedaj, se je tudi takrat dovažal surovi fosfat iz Afrike.

V leto 1890. pada tudi ustanovitev podružne tovarne za proizvodnjo žveplene kisline v Celju, kjer je tamkaj obstoječa Cinkarna iz cinkove rude pridobivala cink. Žvepleni plini, ki so do tedaj odhajali skozi dimnik, so se izkoristili za proizvodnjo žveplene kisline s tem, da se je cinkova ruda najprej pražila. Tako pražena ruda se je potem predelala v cink. Zamolčati ne smemo, da je to podružnico gradil in v obrat spravil takratni obratovodja še živeči g. Kiler.

Omenjena podružna tovarna se je leta

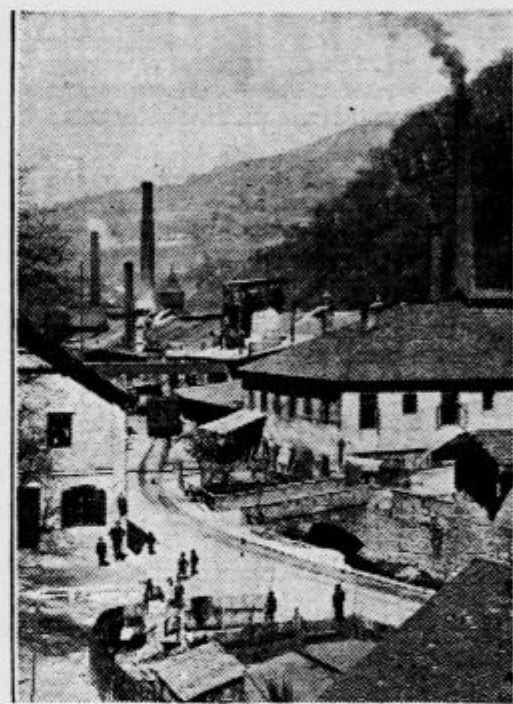
Podružnica v Celju.

1919. pretvorila v posebno delniško družbo.

V Hrastniku pridobiva Tovarna kemičnih izdelkov iz lastnega kamnoloma prvostvoren apnenec, ki se tik ob kamnolomu žge v dveh modernih pečeh v apno in uživa zaradi svoje izvrstne kakovosti velik sloves. Po končani svetovni vojni in z nastopom normalnih razmer se je kapaciteta tovarne znatno dvignila, ker so se razne naprave povečale in seveda tudi modernizirale.

Vedno bolj naraščajočemu povpraševanju po superfosfatu se zaradi omejenih krajevnih razmer ni moglo več zadostiti, zato se je vodstvo tovarne odločilo, sezidati v Celju podružno tovarno za proizvodnjo superfosfata, katere je pričela l. 1927. z obratovanjem. Ta tovarna je opremljena s stroji najmodernejšega sistema in je nje kapaciteta tolikšna, da je lahko zadostiti povišanemu povpraševanju po superfosfatu. Vodi jo g. Vojo Knop. Tovarna v Hrastniku, ki se je iz malih razmer tekem desetletij razvila v veliko podjetje, je zvezana s železniško postajo po normalnotirni progi, ki se je zgradila leta 1874. Proga vodi mimo Steklarne na edini cesti, ki pelje skozi Hrastnik.

Zdravstvene razmere v delavskih kolonijah so še precej dobre, ker se je vodstvo

Tovarna v Hrastniku.

tovarne že pred desetletji zavedalo važnosti dobre pitne vode. Kemična tovarna ima svoj lastni vodovod, ki je bil prvi v Hrastniku in ki je za prejšnje čase velikega pomena, a žal, ne zadostuje za današnje čase več. Zato upamo, da se bo kemična tovarna priključila ideji, da se zgradi v Hrastniku nov moderen vodovod, ki bo oskrboval z vodo ne samo stanovanjske kolonije Tovarne kemičnih izdelkov, temveč ves Hrastnik.

Ob pomembnem jubileju se moramo spominjati vrlih ustanoviteljev, ki so s svojo odločitvijo, da zgradijo tovarno baš v Hrastniku, povzdignili naš kraj v veliko industrijsko mesto.

Prva ravnateljica sta bila ustanoviteljica sl. nova gg. viteza Jurij in Franc Gossleth, nato njun nečak g. Fric Burger, ki je opravljal službo kemika in ravnatelja skupaj 50 let in ki še živi sedaj v svojem gradiču v Hrastniku ter je še vedno navdušen lovec. Nadalje je bil uslužben celih 42 let v tovarni kot knjigovodja in pozneje komercialni ravnatelj že pokojni g. Rihard Diernmayer. Sedaj pa vodi uspešno tovarno g. ravnatelj Prochaska. Izmed uradnikov bi bilo omeniti lanske leto v

MISLITE ŽE SEDAJ

na bližnjo zimo in nabavite
si že sedaj dobro peč!

ZEPHIR PEČ žez
10 greje eno sobo **24**
kg. drva ur

Na zahtevo brezplačni popis!

Zephir tvornica peč d. d., Subotica

Samoprodaja za Ljubljano:
BREZNIK & FRITSCH.
Samoprodaja za Celje:
D. RAKUSCH. 287
Samoprodaja za Maribor:
PINTER & LENARD.

pokoj idočega tu že imenovanega, dolgoletnega obratovodje, Hrastničana g. Ivana Kilerja, ki je služboval v tovarni 56 in pol let z velikimi uspehi in je še danes kljub mnogim naporom v službi čil in zdrav. 49. leto je pri podjetju še sedaj aktivni laborant g. Ivan Barachini.

Najstarejši rokodelci in delavci še aktivni bi bili: Ivan Flis, ključavničar, ki je nepretrgoma v tovarniški službi 49 let in je bil v svoji mladosti zaposlen pri zelo strupenem delu kot varilec svinca, nadalje delavca Ivan Košič (43 let službe) in Vincenc Koritnik (42 let) ter poprej delavec sedaj tovarniški pismonoša Anton Pahor (38 let). Od upokoencev pa še žive predelavci in delavci: Sentjerc Peter (48 let službe), Peter Barachini (45 let), Zupan Jurij, Koritnik Matija, Dolinšek Janez in Klanšek Jože; zadnji štirje imajo po 43 let službe. Živi pa še nekaj upokoencev, ki so služili manj ko 40 let. — En nedostatek tovarne bi pač morali pripomniti, kar bi se morda dalo letos v jubilejnim letu popraviti, to je zelo slabo starostno zavarovanje. — Želimo, da bi se to čimprej ugodno rešilo. Prav bi bilo, da bi bili vsi, ki so zvesto in vztrajno služili nad 40 let enemu podjetju, odlikovani od strani oblasti, kakor se je to godilo že nekoč. Želimo dalje, da bi podjetje v bodočih decenijah uspevalo in procvitalo v dobrobit samega, v dobrobit domačih delavcev in hrastniške doline ter v prid mili naši domovini Jugoslaviji.

Poln želedec, neredna vrenja v debelem črevesu, odebelelost jeter, zastajanje žolča, bodljaje, tesnoba v prsih, močno utripanje odpravi naravna »Franz Josefova« grenčica in zmanjša tudi naval krvi na možgane, oči, pljuča in srce. Zdravniška mnenja navajajo uprav presenetljive rezultate, ki so jih dosegli pri ljudeh, ki morajo mnogo sedeti, z »Franz Josefovo« vodo. »Franz Josefova« grenčica se dobi v vseh lekarnah, drogerijah in specerij-skih trgovinah.

Zahvala naših ameriških rojakov

Skupina ameriških Slovencev, ki je na znamenitem francoskem brzoparniku »Le de France« 9. avgusta prispela v Ljubljano, je v svoji zahvali zaradi udobnega potovanja navedla med drugim tudi naslednje: Posebno se zahvaljujejo uradništvu francoske linije Cie. Gle. Transatlantique in osebju parnika »Le de France«. Naša skupina — 48 potnikov je odpotovala 1. avgusta iz Newyorka s posredovanjem dobro znane trdke John I. Mihelich Co., Cleveland Ohio. Poslovodja te trdke gospod Avgust Kallander nas je spremljal do Ljubljane ter nam storil mnogo uslug med potjo. Zahvalo smo dolžni tudi Chief Stewardu III. razreda prej omenjenega parnika, ki je med potjo zelo skrbel za nas ter nas tudi dobro zabaval v slovenskem jeziku. V Parizu pa je g. Stahl uredil vse potrebno, da smo odpotovali s svojo prtljago brez zamude. Vsem potnikom priporočamo, naj potujejo, kakor smo potovali mi, iz Pariza z direktnim vlakom zjutraj ob 7.30. Nadalje moramo omeniti prijaznost in postrežljivost g. Bluma v Baselu in gosпода Majdiča v Buchsu, ki sta skrbela, da je bila velika prtljaga odpravljena brez zamud. V Ljubljani pa nas je najlepše sprejel ter nam nudil vso pomoč g. Ivan Kraker s svojim osebjem. Naše potovanje je bilo rekordno. Iz Clevelanda smo odpotovali 31. julija popoldne, v Ljubljano pa smo dospeli 9. avgusta zjutraj in je tako

dolgo potovanje trajalo samo 8 dni in 9 ur. Zaradi tega je naša dolžnost, pripočati francosko linijo vsem prijateljem. John Lekan, družina Lavrich, Anton Eplich, John Zakrajšek, Stanley Dolenc, Rozi Repar, Katarina Zaiser, Jože Blaž, Jernej Matičič, družina Kvas, Jože Preskar, Anton Tomšič, Alojzija Perša in družina, Ivan Kolenko in družina, John in Mary Krauthaker, Mary Marolt, Leben Agnes, Akurzij Somrak, Agnes Novak, Leo Mišmaš, Anton Zorman, Jože Mehle, George Maurin.

Atesti zdravniških
kapacitet potrjujejo
vsestransko
zdravilnost

**sisacke
mineralne vode**

To je merodajno. Tudi vi boste v interesu lastnega zdravja pili samo

sisacko vodo!

12990

Konec poletne sezone

Kranjska gora, 20. septembra.

Vsem našim krajem razen Dalmacije je letos neprjeto nagajalo neugodno vreme. A tudi inozemski letoviščarski kraji se ne morejo posebej pohvaliti, kakor razvidimo iz posameznih statistik, ki jih objavljajo te dni inozemski listi. Tujski promet je z ozirom na lanske ugodno poletje povsod nazadoval ne samo v mrtvih številkah, temveč tudi v gmohtnih in še posebej v moralnih ozirih. Naše gorenjske letoviščarske postojanke pa so kljub vsem vremenskimi neprijetnostim napredovale od lanskega leta za lepe odstotke. Sicer niso natančne številke iz posameznih krajev vsaj toliko znane, da bi mogli precizno in določno govoriti o napredovanju našega tujskega prometa v gorenjskih letoviščih, a vendar že danes lahko govorimo o lepem uspehu, ki ga more zaznamovati Kranjska gora in to radi tega, ker je borovsko tujsko-prometno društvo v Sloveniji prvo, kar se tiče vodstva natančne ter vestne statistike, v čemur bi ga morale vendarle že enkrat posnemati vse tujsko-prometne institucije. Kakor se poudarja pri vsaki priliki, je vestna statistika v tujsko-prometnih zadevah najvažnejši faktor za posamezne postojanke, a tega faktorja na žalost ne nobena postojanka upošteva, kakor bi bilo treba, ker se ne zavežajo koristiti, ki jih v vsakem pogledu donosa vestna statistika. V prošlem letu je imela Kranjska gora, ki je segala prav pod spretnim vodstvom g. Dalač mmana svoj višek v tujsko-prometnem razmahu, 2723 gostov v poletni sezoni, kar je izkazala 43.733 prenočnin. Na

Danes ob 3., 5., 7. in 9. zvečer

Harry Liedtke

Ljubljene kinopublike in osvovjevalec ženskih src
govori in poje
v sijajni muzikalni veseloltri

Korvetni kapitan

Sodeluje znani veseli trio Maria Paudler, Fritz Kampers in Lya Eibenschütz.
Salve smeha! Filmski posnetki našega Jadrana! Izvrstna godba, najboljša zabava!

Predprodaja vstopnic od 11. do 1/2 13.
Telefon 2124.

Elitni kino Matica

podlagi povpraševanj še pred glavno sezono se je pričakovalo, da bo letošnji poletni obisk daleč nadkriljeval lansko leto. Toda neugodno vreme je preprečilo vse, dasi se je početek sezone razvijal skrajno živahno. Dotok tujcev je bil kljub deževju vsak dan večji, osebno v juliju, tako da je Kranjska gora številčno in nepričakovano prekosila lansko leto. Iz statistične razvidimo, da je bilo v borovškem letovišču do 31. avgusta stalno 3140 gostov, kar je doneslo 51.643 prenočnin. Najmočnejši je bil pač čas od 1. do 15. julija, ko se je mudilo v vasi vsak dan okrog 800 gostov, a v tem številu niso všteti nebrojni turisti in izletniki, ki so se mudili tu za en dan ali dva dneva.

K temu nepričakovanemu uspehu je pač mnogo pripomoglo dejstvo, da se je v zadnjem letu Kranjska gora na vso moč priželevala, da se je kolikor mogoče modernizirala. Seveda ji ni uspelo vse to popolnoma, a vendar je napravila vsaj toliko, kolikor ji je bilo ob danih sredstvih mogoče. Kopališče je propevalo in doneslo kljub nepovoljnemu vremenu vsaj toliko dohodkov, da je krilo stroške, a se je vendar izkazalo kot premašno. Pričeto delo se mora nemudoma nadaljevati, ker izgubi drugače svoj pomen; kabin je pač premalo, obenem je pa tudi edini restavracijski prostor preozek in pretesen, vsa zgradba se mora dvigniti vsaj za eno nadstropje, da bo odgovarjala namenu, radi katerega je bila zgrajena. Godba, radi katere je bilo med ljudmi toliko hrupa, se je že letos izkazala kot neobhodno potrebna in je zdaj letovišče ne bo moglo pogrešati nobeno sezono več, dasi se od gotovih strani odpor

proti nji nikakor še ni polegel.

Prav tako kot kopališče so se izkazali tudi sedanji hoteli kot premašni in preozki. Nikjer ni dvorane, kjer bi se mogle prirediti kakšne družabne prireditve, a prav družabne prireditve so sredi vaške monotoniosti za letovišče skrajno privlačne. Zadnji čas je, da se prične graditi novi veliki hotel v Miklavjenu; z delom bi se bilo menda že pričelo, ako bi bila občina izpolnila pogoje, ki jih ji je stavil graditelj. Ti pogoji so pač tako malenkostni, da se moramo čuditi, zakaj jih občinski odbor še danes ni izvedel. Dovozna cesta do hotela, nasaditev domačega drevovala ob cesti in izpeljava vodovoda pač niso tako hude reči, da bi zaradi njih občina zavlačevala izpolnitev želje, ki jo goji vse prebivalstvo, ker je prepričano o veliki koristi, ki jo bo imelo od novega hotela; saj je tudi elektrarna prav zaradi tega hotela preuredila svoj obrat, tako da električna napetost v vsi meri odgovarja stavljenim zahtevam. Zakaj se tedaj občinski odbor upira in zavlačuje izvršitev tega, za vse letovišče skrajno važnega projekta?

Mrtvilo, ki vlada sedaj po sezoni v letovišču, je pa odveč, ker ni naravno in ne bi bilo Kranjski gori potrebno. Lahko bi se uvedla tako zvana posezona in tudi predsezona, ako bi imeli tujsko-prometni interesi smisla za to in če bi se organizirali in delali roko v roki v skupnem delu. Treba bi bilo samo znižati prenočne in cene prehranjevanja kakor v drugih letoviščih in kopališčih, pa bi Kranjska gora ne bila nikoli prazna. Toda to je problem zase in ta problem morejo razrešiti samo oni, ki so za to poklicani.

Zmaga stanovske zavednosti naših gostilničarjev

Celje, 20. septembra. Ponovno smo že pisali o velepomembni in v interesu celokupne naše javnosti prepotrebni nameri gostilničarstva v dravski banovini, da si zgradi na podlagi izkušenj v nedavni preteklosti lastno pivovarno, v

čana, vršijo se še zadnji obiski pridnih nabiralcev pri gostilničarjih in drugih obrtnikih. Pripravljalni odbor je že zaprosil za predkoncesijo, obenem pa je bilo kupljeno krasno ležeče, zelo ugodno zemljišče tik ob železniški progi pred želez-

nišito dece ter nam izposluje dispanzer, kakor se morejo z njim ponašati drugi. morda ne tako potrebni okraj. Tudi to smo ponovno naglasili. Kaj pomaga, če pošljejo dolinska dobrotvorna društva nekaj okrepitve potrebne dece k morju. Ko se vrnejo v nezdavne razmere, ostanejo brez kontrole, je denar tako rekoč vržen proč. S tem nečemo zmanjšati človekoljubne sile omenjenih društev, nasprotno, ona so pionirji pokreta, ki gre za tem, da se narod dvigne telesno, torej tudi moralno. V našem slučaju sta ta dva pojma tesno vezana drug z drugim.

V gmotnem oziru pri rudarskem čehu ni izprememb. Praznujejo še vedno eden od dvakrat tedensko, ker se pa bliža jesen in z njo zima, se bo morda tudi v tem oziru zboljšalo. Mimogrede sporočamo, da je na oglasni deski županstva nabit razglas Senjskega državnega rudnika, ki potrebuje 30 rudarjev in kopačev. Delo da je akordno, povprečni zaslužek za oženjene in samce na razpolago. Istotam je razglašena javna ustmena zmanjševalna dražba za dobavo gramozna na ceste postaja Zagorje — most v Podkrajju; Zagorje — Sv. Urh — Bevkovo; odcep drž. ceste — Sv. Urh — Bevkovo za dan 28. t. m. ob 9. uri v občinski pisarni.

Tragična smrt v železniškem predoru

Ljubljana, 20. septembra.

V železniškem predoru med Škofljico in Šmarjem se je dogodila sredi smrtne nesreče, katere žrtev je postal 60letni provni mojster Josip Muser, stanujoč v Šiški. Podal se je bil večer popoldne na službeni ogled proge, nakar se je zvečer vračal zopet po progi proti Škofljici. V predoru ga je dohitel vlak, ki ga je podrl na tla in ga na mestu ubil. Popolnoma neskaženo truplo je našel v predoru davi provni delavec Hribar, ki je nesrečo takoj javil dalje. Truplo, ki ima edino na glavi malo poškodbo, so pozneje spravili v mrtvašnico na pokopališču v Šmarju, kjer se je popoldne vršil komisijski ogled.

Kako je prišlo do nesreče ni popolnoma jasno, ker je imel nesrečni Muser priliko ogniti se vlaku in stopiti s proge k zidu. Pokojnik je bil oženjen ter zapuščal vdovi tri nepreskrbljene otroke. Tragična smrt vrlaga moža je povsod, zlasti v Šmarju in seveda v Šiški ter med njegovimi tovariši vzbudila globoko sočutje.

Samomor mladega delavca

Ljubljana, 20. septembra.

Davi okrog 6.30 je prihitel do stražnika na Dunajski cesti zidarski delavec Valentin Ješe, stanujoč v zasilem stanovanju v novi ne dokončani Cvarovi stavbi na Vodovodni cesti. Imenovani je stražniku v vsej sapi povedal, da se je pripetil malo poprej na stavbi žalosten dogodek. Na stražnikovo vprašanje, kaj misli s tem, mu je Ješe izpovedal, da se je ustrelil neki njegov tovariš, in sicer naravnost v srce. Stražnik se je takoj nate podal na Cvarovo stavbo ter ugledal v eni izmed zasilem prostorov mrtvega mladeniča, pri katerem je našel delavsko knjižico, glasečo se na ime Anton Bogataj, rojen l. 1908. v Santiagu v Južni Ameriki, pristojen pa v Osilico nad Kranjem. Stražnik je takoj nato obvestil policijsko direkcijo, ki je odposlala k ogledu nesrečnega samomorilca komisijo zdravnikov dr. Jurečka ter policijskega uradnika g. Podobnika. Bogataj se je res ustrelil naravnost v srce in je bil na mestu mrtve. Po redni komisije je bilo truplo pozneje prepeljano v mrtvašnico k Sv. Krištofu.

Kakor pripovedujejo Bogatajevi tovariši, je šel nesrečni v smrt zaradi hude bolezi. Te dni je dobil ob OUZD nakazilo za bolnico, kjer pa ga zaradi prenatrpanosti niso sprejeli. To ga je tako potrl, da je posegel po samokresu in si končal življenje.

K smrtni nesreči v Senušah

Leskovec, 19. septembra.

Vsa okolica Senuš pri Leskovcu še vedno živi pod jakim dojmom nesreče, ki se je dogodila večer popoldne v vinogradu gos. Martina Levstika v Brez. gori. Kakor smo že podrobno poročali, se je v luži poleg hrama utopil 4letni Edi Levstik, ki se je zdrževal v igri poleg hrama. Takozvane »luže« so poleg hramov izkopane jame, kamor se steka deževnica in so od 1—2 m globoke. Nesrečni Edi se je pred usodnim padcem dobil nazobal grozda in s hrbotom obrnjen proti luži stal. Nepreviden korak nazaj je povzročil padec v vodo, kjer je utonil. Truplo nesrečnega fantička je moralo biti že danes pokopano.

Ker se v vsej okolici dogaja, da jemljejo starši otroke v vinograde s seboj, bi bilo priporočljivo več paznje in pa skrb, da se te okrogle luže zavarujejo z deskami, kar bo preprečilo podobne nezgode.

Velika avtomobilska nesreča

Gornja Radgona, 20. septembra.

Včeraj se je pripetila sredi vasi Sratov, ki velika avtomobilska nesreča, ki je zahtevala človeško žrtev. Trgovca z mineralno vodo iz Gradca v Avstriji N. Stachl je prispel z velikim novim tovornim avtomobilom v Slatino Radenci. Boračovo ter tamkaj naložil 2500 steklenic mineralne vode. Šofiral je sam lastnik avtomobila I. Heitra iz Gradca in v njegovem spremstvu je bila tudi njegova okrog 40letna žena, ki je tokrat postala žrtev.

Zaradi obstoječih predpisov o obsejnim prometu sta sprejela ta transport finančni organ in sicer iz Gornje Radgone preglednik fin. kontrole g. Hinko Lapuh ter iz avstrijskega Radkersburga g. Rufenau. Z natovorenim avtomobilom so se okrog 16. vračali iz Slatine Radence skozi vas Sratovci proti Gornji Radgoni. Poleg šoferja Heitra je sedel podpreglednik f. k. iz Gor. Radgone g. Hinko Lapuh, poleg tega pa g. Stachl. Zraven njega na stopnicah je stal na levi strani finančni organ avstrijske f. k. Rufenau, na desni strani istotako na stopnici poleg šoferja pa je stala njegova žena. Na ostrem ovinku v sredi vasi je pripeljal nasproti tovornemu avtomobilu trdke Vogler iz Petanje. Vozila sta oba pravilno. Ker pa je cesta na tem mestu precej ozka in ob straneh kupi kamenja in prodca za gasipanje ceste, je natovoren avtomobil I. Heitra, da se izogne trčenju; Voglerjevim tovornim avtomobilom zavozil v kup kamenja ob cesti ter se prevrnil v občestni jarek na desno stran in pokopal pod sabo soprog šoferja I. Heitra. Nesrečno žrtev je teža popolnoma zdrobila, tako da je kr-

vavela skozi nos, usta, ušesa in izstopila so ji tudi čreva. Ostali pri padcu niso zadobili nikakih poškodb. Razen nemile usode, ki je zadela lastnika avtomobila I. Heitra, da je izgubil svojo ženo, utrpi isti tudi precejšnjo škodo zaradi pokvarjenega vozila.

G. Lapuh se je takoj podal v Gor. Radgono ter o nesreči obvestil zdravniško g. dr. Cremošnika in sodišče, ki je takoj odposlalo na lice mesta komisijo, katero je vodil sodnik g. Levstek. Na kraju nesreče se je takoj zbrala velika množica ljudi, ki so pomagali spraviti izpod avtomobila nesrečno žrtev.

Nedelja, 21. t. m. ob 16., igrišče SK Ilirije državno pokalno prvenstvo

S. A. Š. K. — ILIRIJA (Sarajevo) (prvak LNP)

Ob vsakem vremenu. Predtekma ob 14.30.

Po sezoni v Slatini Radencih

Mursko polje, sredi septembra.

Kdor gre v zdravilišče ne radi luksusa, ampak radi odpočitka in zdravja, in kdor je enkrat poskusil oboje iskati v zdravilišču Slatina Radenci, ne bo drugič prav nič več pomišljal, ampak se bo prvi hip zopet odločil za to zdravilišče.

Po štiriurni vožnji iz Maribora mimo Ormoža in Ljutomerja in preko plodnega Murskega polja te pripelje železnica na postajo Slatina Radenci, ki te pri izstopu iz vlaka slikovito pozdravi kot najrazkošnejši cvetlični vrt: s čudovito marljivostjo in finim okusom je šef postaje krog celega poslopja nasejal in nasadil pravičasti raj, povsod te pozdravlja zelenje in cvetje, z oken, še celo iz podstrešja, vse samo bohotno zeleni in cvete. Tako skozi celo sezono, ki se začneja že zgodaj spomladi in konča ob kolikoli lepem vremenu šele sredi septembra. Seveda pa lahko prideš tudi izven sezone, vedno boš našel vrata odprta, da si okrepiš svoje zdravje.

Letošnja sezona v Slatini Radencih je pokazala napram lanskemu in prejšnjim letom sploh znaten napredek. Seveda ne šteje zdravilišče Slatina Radenci na tisoče gostov, kakor razna velika svetovna zdravilišča. To tudi za enkrat ni in ne more biti v njegovih intencijah, ker se je zdravilišče šele začelo razvijati v moderno svetovno zdravilišče in v pogledu tehnične ureditve in v pogledu obsega in števila razpoložljivih prostorov. Vendar je pa že letos naraslo število gostov — ne vsteti stotine takozvanih pasantov, ki pridejo samo za par ur ali za en dan — od 500 v lanskem letu na 700 letos.

V Slatini Radencih iščejo miru, oddiha in okrepitve svojega zdravja predvsem tisti, ki trpe na srcu in srčnih žilah, nevratnosti, boleznih prebavil, jeter, ledvic, žolča, na sladkorni bolezni, revmi in podobno. Za vsak primer bolezni je zdraviljenje specifično, tako glede načina kakor tudi glede sestave kopeli, uživanja vode itd. Sloves o zdravilni učinkovitosti radenske vode in njenih kopeli, zlasti ogljikovikislinih, je prodir že daleč preko mej naše ožje domovine, zakaj letos so bili tam gostje ne samo iz naših severnih slovenskih krajev ter iz Ljubljane, ampak zlasti iz Zagreba, ki je dal letos največ gostov temu zdravilišču (blizu 300), iz Beograda, ki je glede števila gostov v Radencih na tretjem mestu (na drugem je Ljubljana), iz Banata in Bosne; pa tudi preko mej naše države je prodir sloves, zakaj zdravilišče je letos zabeležilo tudi goste iz Avstrije, Češkoslovaške, Italije, Madžarske, Rumunije, da, celo iz daljne Švedske. Dokaz, kako gre glas o res dobrih zdravilnih uspehih radenske vode tudi brez bručev reklame in daljni široki svet. Ne dvomimo, da bo zdravilišče tekom prihodnjega leta imelo zaznamovati že zopet znatno večje število gostov iz raznih delov Evrope.

Ko sem prispel letos tja, me je na kolodvoru pozdravil z smehljajem na svezih licih 74letni znanec, češ, tako je prav. Sedmo leto že je bil letos v Radencih, in vsako leto se počuti po partedenskem odhodu in kopanju bolj svežega in mladega. »To je pomlajevalnica brez Voronova in brez precejnjaja žlez« — mi je smeje pripomnil. In, zagledavši se v njegov cvetoč obraz, sem moral biti prepričan, da je res tako. »Vsi večletni obiskovalci zdravilišča se vsako leto čudimo in si čestitamo drug drugemu k vidnemu pomlajevanju in krepitvi pojemajočih telesnih sil« — je še dostavil šaljivo.

Zdraviliščarji in letoviščarji so imeli letos poleg cele vrste lepih, solčnih dni tudi nekaj prav kisljih z deževjem. Našli so si zabave pri poslušanju orkestra ljubljanskih visokolevcev pod vodstvom g. ur. Staneta Lesjaka, ki je letos že drugo leto razveseljeval hvalne goste z lepimi narodnimi in umetnimi pesmimi in melodijami. Zivahne ovacije ob priliki poslovljenja večera dne 30. avgusta so bile najlepši dokaz za priljubljenost mladih umetnikov. Tudi so prišli začetkom avgusta razvedrit goste skupina mariborskih gledaliških igralcev pod vodstvom g. Rasbergerja. S pestrnim sporedom so g. Rasbergerja, Ivelja in Tovornik ter g. Tratikova znali ves večer držati občinstvo, ki je do zadnjega kotička napolnilo zdraviliško restavracijo, v najlepšem razpoloženju. V ostalem pa je tudi radio v zdraviliški čitalnici služil prav pridno razvedrilu in zabavi gostov. Seveda pa je imela ta zabava ves čas sezone gotove in točne meje, zakaj po 10. zvečer je moral biti v vsem zdraviliškem okolišču absoluten mir.

Vsi gostje so se počutili zelo prijetno in domače. Seveda se ne sme iskati dlake v iacu in treba se znati prilagoditi. Pohvaliti je treba uslužnost in uljudnost gospe dr. Höhnove in Wiltchnigove kot lastnic zdravilišča ter njihovo stremjenje, da iz zdravilišča ustvarijo res nekaj modernega pohvaliti pa tudi uljudnost in uslužnost ravnateljstva in cele uprave, pa tudi na železniški postaji, na pošti, v restavracijah in sploh vespovsod. Prebivalstvo delavno in izobraženo, z neumorno agilnim županom g. Zemljičem na čelu stori vse, da napravi gostom bivanje v zdravilišču prijetno.

Ce že govorim o g. županu Jakobu Zemljiču, ki je kot kmet izredno razumen in inteligenčen ter v najboljših odnosih z lastniki in upravo zdravilišča, katerega provcit mu je na srcu, moram povedati še to, da je on s svojo odločnostjo in neumorno delavnostjo po dolgoletnih bojih izvojeval za zdravilišče, odnosno občino Radenci novo šolo. Akcija za novo šolo se je pričela že l. 1880. Toda ministrstvo je takrat odločilo, da se je razširila šola v Kapeli v štirirazrednico. Pa tudi ta je že davno premala. Že l. 1912 je hotel Schulverein v zdravilišču zgraditi nemško šolo. Takrat je bil župan že g. Zemljič, ki je nakanemo nemškutarjev s posrečeno protiakcijo preprečil. Zgradba nove šole, ki se gradi v bližini kolodvora, bo razbremenila neke šole v Kapeli, ampak tudi one v Gornji Radgoni in Vučjivasi. Gradnja se je pričela 16. junija t. l., temeljni kamen so položili 17. avgusta. Šola se bo otvorila jeseni 1931. Bo za enkrat štirirazrednica, v poslopju bo tudi telovadnica, kopalnica, stanovanja za vse učitelje in drugi potrebni prostori. Zgradba je tako solidna (temeljni zid 90 cm širine), da bo prenesla v primeru potrebe tudi še nadzidavo drugega nadstropja. Stroški so proračunani na 1.075.000 Din.

Pod streho je prišla letos in bo kmalu tudi na znotraj in na zunaj dogotovljena hiša Hranilnice in posilnice, ki pod vodstvom odličnih domačinov gg. magistra Poljaka, župana Zemljiča, trgovca Jurjeviča, gostilničarja Domanjka in drugih solidno dela in odlično uspeva. Obe stavbi je zgradil stavenbi mojster g. Stuehec iz Ormoža.

Sezona je zaključena in popolna tišina, ki so jo tekom sezone nekoliko motili iskalci zdravja, bo zopet zavladala. Le v podjetju samem bo šlo gospodarsko življenje naprej, zakaj obrat z razpošiljanjem vode, ki je gre po celem svetu na vagon, nikdar ne počiva. Saj so v največji poletni sezoni za pitje vode časi, ko se napolni dnevno po 15.000 steklenic. Menim, da to pove dovolj.

Obrtništvo in davčna obremenitev

Šoštanj, septembra.

V nedeljo 14. t. m. se je vršil v prijaznem Šoštanju v dvorani hotela Umorja izredno številno obiskani zbor obrtništva iz vse Šaleške doline. Zbor je otvoril predsednik Obrtnega društva v Šoštanju, za obrtništvo veleizkušni krojaški mojster gosp. Jakob Volk, ki je uvodoma predlagal vdanostno brozavko Nj. Vel. kralju in njegovemu domu ter pezdavnim brozavki ministrskega predsednika generala Zirkoviča in ministru za trgovino in industrijo Demotroviča. Po pozdravu je gosp. Volk razvil program zborovanja, katerega glavna razpravna točka je bila velika davčna obremenitev obrtništva in trgovstva v šoštanjskem okraju. V našem okraju je obrtnik velik siromak, kajti dela primanjkuje na vseh koncih iz kraja in to zaradi tega, ker je prišlo siabe hmeljske kupčije padla kupna moč tukajšnjega prebivalstva. Če pa obrtnik le dob' delo, je to tako slabo plačano, da ne zadostuje niti za preživljanje družine kaj šele za kakršnekoli investicije. V največjem pomanjkanju živijo obrtniške družine; njihovi branilci nimajo stalnih dohodkov in nikakor se ne morejo primerjati njihovi dohodki z dohodki nastavljenecv in delavcev. Obrtništvo je pričakovalo, da se bo njihov »čezaven položaj« upošteval pri odmeri davkov, a davčna uprava je večini šaleškega obrtništva naložila davke, ki znatno presega go napovedi. Znano je, da je šaleški okraj eden iz najbolj obdavčenih v Dravski banovini. Obrtništvo je obupalo nad »svojim že itak slabim stanjem«. V hišo pripadajo ružični in očeje si tajejo glave, kaj naj vnanje, da poravnajo predpisani davke, a si ne vedo pomagati. V stiski morajo prositi vsa odločena mesta, da nam pomagajo in da naročijo revizijo davčne odnare. Obrtni smo se na predpisano pot in vložili rekurze, ki pa so bili odbiti, največkrat zaradi pomanjkljivosti. Ne moremo si najopnati strokovnjakov, ki naj bi nam izdelali te rekurze. Tovariši, danes moramo, poslati prošnje za visja mesta, ki jih nujno prosimo, da nam pomagajo v hudi stiski!

Nato je dobil besedo gosp. Josip Rebek, ki je v svojem poročilu orisal tečaj položaj obrtništva v pošnem, njegove s naloge v bodočnosti in poudarjal zahtevo po podružnici Obrtne banke v Ljubljani. Uverjen je, da bodo odločena oblastva prisiljena hudo prizadetu obrtništvo v Šaleški dolini na pomoč in lajšala neznoza breme.

V daljšem govoru je slikal »zastopnik Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani gosp. dr. Pretnar poljožaj obrtništva in dal nasvete, kako naj se obrtništvo pomaga, da bo prišlo do boljše bodočnosti. Zagotovil je, da bo zbornica šla h vsem silam prizadetu obrtništvo in h roko in skušala doseči revizijo davčne odnare.

Zadružni komisar gosp. Ignac B. Založnik je obljubil, da bo pri banki upravi tolažil težek položaj obrtništva v Šaleški dolini. Dalje je v daljšem govoru vzpodbujal obrtništvo, naj se oklene svojih stahnovskih organizacij, v katerih je njihova bodočnost.

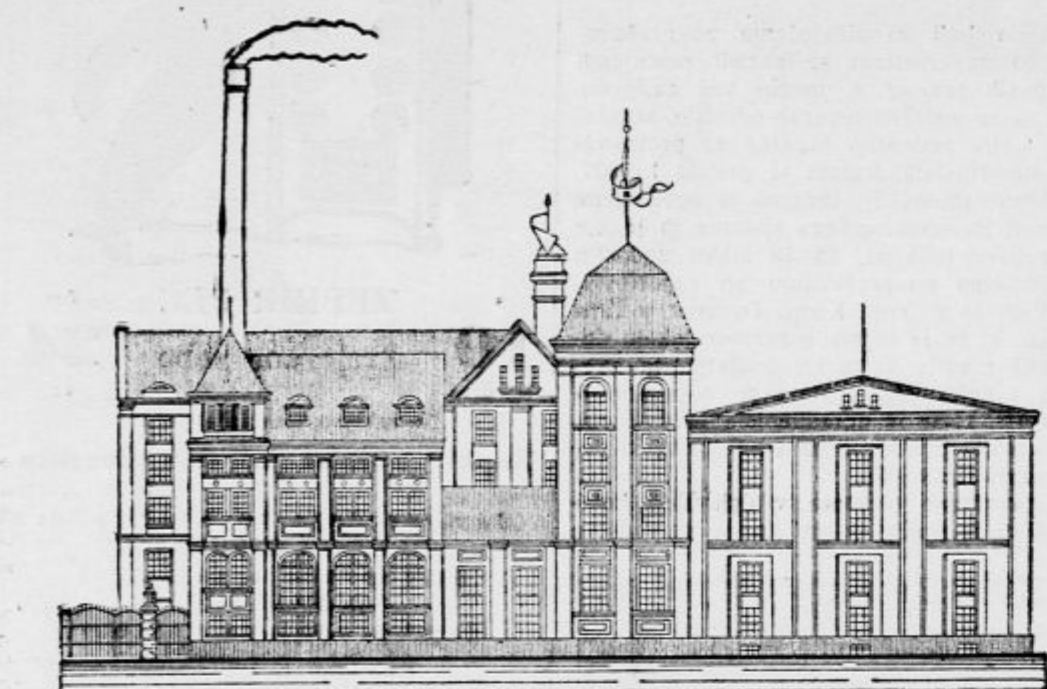
Gosp. Ivan Rebek iz Celja je pokazal v kratkem in jedratem govoru, kaj vodi do boljše položaja obrtništva, kaj in to v pridobitni zaograh.

Kot zaonji govornik je navajal gosp. Drago Zabka, zvezni tajnik iz Celja, dolžnosti obrtnih organizacij, ki se imajo v veliki meri početi z davčnimi vprašanji. Za obrtnika naj se uvede zopet eksistenčni minimum, ki naj prepreči take preobremenitve. Obrtništvo, ako hoče, da bo upoštevano, si mora zgraditi močne organizacije, katerih taloga je, da ga usposobijo in vzgojijo za samostojnega pobornika svojih pravic. Teh organizacij naj se obrtništvo opreže, potem bo njegova beseda mnogo več zalagala. Oklene naj se pa tudi svojega stanovja, tega glasila »Obrtnega Vestnika«, v katerem naj na duška svoj volji in svoji želji.

V nadaljnji debati so podali g. Blatnik, Klančnik in Štramba nekatere, al. e primere davčnega predpisa. Posebej se je omenjal prvič Obdobje vojnega invazija, malega obrtnika gosp. Plešnika, kateri smo bil predpisan davek v višini 5000 Dp. Iz vse debate je bilo razvidno, da je kl. je šaleškega obrtništva po nujni pomoči upbičarjen in pravilno.

Končno so bile sprejete predlagane resolucije, v katerih izraza obrtništvo orj svoj klie po reviziji davčnih predpisov, uvzrdbi eksistenčnega minimuma, pavzalizacija za nalezga obrtnika in zahtevi po zakoni dovtam starnem in bolniškem zavarovanju.

Po sprejetju resolucij je predse, je val zaključil lepo uspeši obrtniški val s pozvrom na skupno delo v skupnih edetjzanizacijah.

kateri se bo izdelovalo prvovrstno pivo in po cenah, ki odgovarjajo današnjemu denarnemu in gospodarskemu položaju v državi. Povojna leta z resno sedanjostjo vred so pokazala, da so vse pivovarne v državi z ozirom na karteliranje podjetij te stroke absolutno diktirale vsemu narodu, kakšno pivo mora piti za naravnost pretirane cene.

Gostilničarski stan v naši banovini, ki je vključen v svoji izborni stanovski strokovni organizaciji, se je še pravčasno zavedel resnosti položaja in je z odlično roko ter po treznem preudarku segel po samopomoči. Sklenil je ustanoviti lastno Gostilničarsko pivovarno d. d. v Laškem, kjer se je že svoječasno varilo v stari pivovarni priznano dobro pivo, eno od najboljših v pretekli dobi. Pripravljalni odbor za ustanovitev nove gostilničarske pivovarne v Laškem je že v začetku pokreta opustil vsako misel, da bi se nova pivovarna nastanila v kakih starih, v ta namen primerno adaptiranih poslopjih. Zgradila se bo nova, moderna pivovarna, kjer bodo prostori kar se da praktično in ekonomično izrabiljeni in ki bo z najnovejšimi tehničnimi izumi in pripravami na tem polju producirala potrebni kvantum prvovrstnega piva za ozemlje naše banovine, kakor tudi za vso državo v primeru potrebe. Pa tudi prodajna cena piva bo znatno nižja od dosedanjih cen.

Ta cilj agilnega pripravljalnega odbora, v katerem najdemo čvrsto vrsto zavednih, v nesebičnem organizatoričnem delu preizkušenih obrtnikov in javnih delavcev, ki se je zdel ob samem rojstvu marsikomu ne prijeten sen, nekaterim celo utopijski, se s pomočjo vsega gostilničarskega stanu in drugih zvestih tovarišev trgovcev in obrtnikov blizu z urnimi, a previdnimi koraki svojem uresnitvi. Preduskrpicipla delnic — osnovna glavnica znaša 15.000.000 Din — je domalega skoro kor-

niškim mostom na levem bregu Savinje v Laškem. Zemljišče meri 10.000 m² in se bo na njem v kratkem pričelo z gradbo modernih pivovarniških poslopj, kakor jih kaže večja gornja slika. Druga slika pa predstavlja stavbišče ob Savinji z načrtanimi pivovarniški objekti in posebnim železniškim industrijskim tirom. Že v teku tega meseca bo izvršen komisijski ogled

in trasiranje tega posebnega tira od glavne proge do bodoče pivovarne. V najkrajšem času se bo pričelo tudi z vplačevanjem delniške glavnice in le od gostilničarjev ter vseh ljubiteljev dobrega domačega in cenenege piva je odvisno, da bo pivovarna v letu 1931. dograjena in da bo začela z rednim obratovanjem. Kakor smo informirani, bo nova pivovarna izdelovala poleg običajnih vrst piva tudi specialno termalno pivo, ki je bilo svoječasno tako priljubljeno.

Velikopotezni, hvalevredni akciji našega gostilničarstva želimo obilo uspeha.

Tri hude nesreče

Krško, 19. septembra.

Včeraj zvečer se je doznalo, da je neki splavar na dosedaj nepojasnjen način med vožnjo po Savi zdrknil s splava in o njem do danes ni bilo moči ničesar izvedeti.

Že v mraku je mimo Loke pri Radečah vozil splav, na katerega prednjem delu je sedelo in popevalo 5 splavarjev, šest, 20letni Jožef Zmavc, vulgo Avguštinov, edini sin posestnika Jožefa in Frančiške Zmavc iz Radmirja, občine Bučine iz gornjegrajskega sreza pa je na svojem suknjiču ležal in spal na zadnjem delu splava. Kar se je eden izmed splavarjev na prednjem delu splava spomnil na Zmavca z besedami: »Zdaj pa se moram onemu dat piti,« je vsa družba pogledala nazaj — toda o Zmavcu ni bilo več sledu. Družba je obšla še tem večja groza, ko so opazili Zmavčev klubok plavati po Savi, njegamega pa nikjer več. S splavom so nadaljevali pot do Krškega, kjer so zaustavili splav na bregu in obvestili o nesreči orožništvo.

Kako je nesrečni mladenič padel v Savo, ne ve nihče povedati. Skoraj gotovo je med spanjem zdrknil v savske valove in predvidoma utonil, ker do danes o njemu ni nobenih vesti.

Nič čudnega, da se dogajajo slične nesreče tako pogosto, ko se korajžni fantje ne ozirajo in ne drže predpisov glede prepovedi vožnje v mraku. To, kar se večkrat dogaja, je naravnost igranje z življenjem! Tako so tudi predvčerajšnjim neznanji splavar ob 23. ponoči privozil z ogromnim splavom mimo Krškega in so navzoči ljudje strahoma opazovali drzneže, dali se jim bo posrečilo splav usmeriti v vmesni prostor med kolone krškega mostu. To se jim je posrečilo — saj v nasprotnem primeru bi se bil splav dobesedno razbil, kakor se jih je že toliko. V interesu splavarjev samih je, da se drže predpisov, da ob nastopanju mraka splave zaustavijo in se ne igrajo lahkomišelnosti z življenjem.

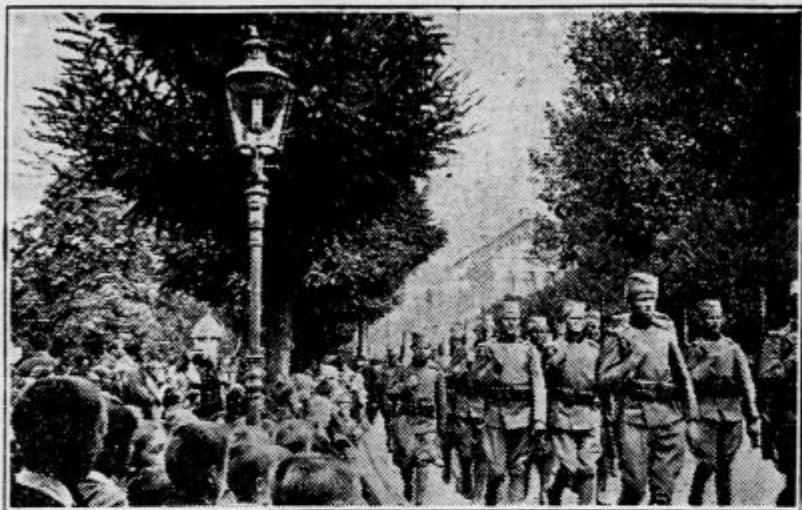
V sredo popoldne so v tukajšnjo mestno bolnico, z brzovlakom do postaje Videm in nato z vozom, prepeljali ponesrečenega 15letnega Janeza Florjančiča iz Sevnice. Imenovani je bil zaposlen pri žaganju in sekanju bukev v občinski hosti v Sevnici. Popoldne se je delo nadaljevalo in nesreča je hotela, da se je podirajoče drevo med padcem tako zakrenilo, da je z ogromnim debelom udarilo nesrečnega delavca po levi nogi in mu isto zlomilo.

Skoro istočasno je enaka nezgoda dohitela tudi 19letnega Franca Špana, sine posestnika, ki je bil šele 3 dni v službi pri lesnem trgovcu g. Žnidaršiču v Planini pri Sevnici. Ko so spuščali hlode v dolino, je tak hlod nesrečnega pritisnil ob nogo in tu isto dvakrat pod kolonom zlomil. Prvo pomoč mu je nudil dr. Matko iz Radeč.

Ob tej priliki je potrebno opozoriti javnost na naslednje: Vse Posavje je navezano na krško bolnico, ki pa je vsa vedno dobesedno prenatrpana. Naval je tako velik, da povzroča resne skrb in obstoja nevarnost, da bolniki ne bodo dobili mesta

Spomini na triumfalne sprejeme novih jugoslovenskih zastav naših polkov

Danes objavljamo še tri posrečene in zanimive slike z velikih manifestacij, ki so se razvile v naših mestih, ko so sprejeli v njih stacionirani polki svoje nove, iz Beograda došle jugoslovenske zastave. Na prvi sliki vidimo zastavni vod ljubljanskega Triglavskega polka v sprejedu po Bleiweisovi cesti v Ljubljani. Na levi strani ceste je bilo postavljeno Sokolstvo; na sliki vidimo sokolske zastave, ki pozdravljajo svojo vojaško posestrimo. Cesta je bila vsa posuta s cvetjem, s katerim je občinstvo obsipalo zastavo in vojaštvo. Druga slika je posneta na istem mestu (Bleiweisova cesta pri Narodnem domu) in kaže del ogromne množice, ki je tvorila gost spalir ob vsej poti, po kateri je šel vojaški sprejeto. Tretja, spodnja slika nam kaže prizor s svečanosti v Celju. Tudi tam je tvorilo občinstvo gost spalir na vsem potu s kolodvoru do vojašnice in neprestano obsipalo zastavo s cvetjem.

Beograjsko pismo

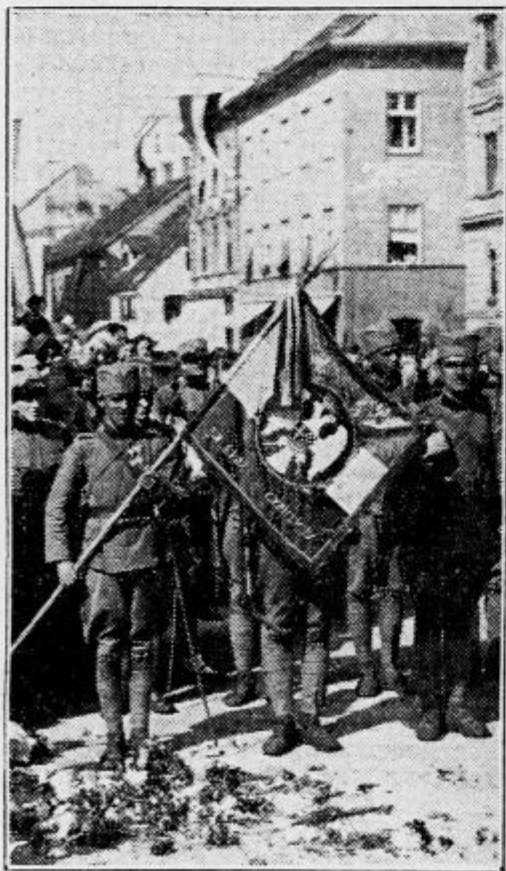
Ob začetku novega šolskega leta — Ogromen naval mladine na srednje šole — Od kod slabi učni uspehi? — Reorganizacija beograjskih gimnazij

Beograd, 17. septembra. Po velikih slavnostnih dneih se je Beograd začel sedaj odpočivati, to se pravi, da se je pričelo zopet redno življenje, redno delo. Dopolni so po večini že izpraznjeni in uradništvu se je večji del vrnilo za svoje pisalne mize. Šolske počitnice so tudi že minile in so te dni mestne ulice polne nadebudne mladine, ki si je že ob koncu šolskega leta, tam zadnje dni meseca junija, nataknila nove razredne številke na čepice, kolikor je namreč ni končalo šolskega leta s slabim učnim uspehom. Seveda, sredi septembra smo in začena se novo šolsko leto; a da se ta nova doba še bolje označi in oddeli od pravih minule, pripomoglo je celo samo nebo: dočim smo še pred nekoliko dnevi naravnost gajali od silne, nemavne vročine, se je včeraj ozračje vendarle nekoliko ohladilo in danes ponoči je prišel hladen, pravi praveci jesenski dež, ki ga je vse že tako težko pričakovalo. Danes rosi ves dan, in kakor kaže, ga bo še in še.

V ljubljanskih listih se čita o velikanskem navalu mladine na srednje šole. Stevilke so res ogromne, toda kaj bi šele rekli, če bi videli, koliko mladine obeh spolov se zgrinja okoli beograjskih srednjih šol!

Visovanje je trajalo samo po tri, štiri dni na vsakem zavodu; po en razred dopoldne, po en razred popoldne. Včeraj in danes pa se je vršila otvoritev šolskega leta s prizivanjem sv. Duha. Pričela je včeraj II. ženska gimnazija, vse ostale srednje šole pa so opravile to svečanost danes. Ker beograjske šole nimajo kapelice za šolsko službo božjo, se vrši otvoritvena služba božja na šolskem dvorišču, v telovadnici ali pa v bližnji cerkvi, ki pa, izvemši »saborne«, nobena ni tako prostorna, da bi bilo dovolj prostora v njej za ogromno število dijaštva. Tako je bila n. pr. »Voznesenska« — med ulicama Kraljice Natalije in Bosanske — danes jutraj ne samo nabito polna, temveč je bilo tudi vse predcerkve polno dijaštva.

Točne statistike o dijaštvu, ki se je letos vpisalo v beograjske srednje šole, še ni, toda govori se in piše, da daleč presega vse pričakovanje in da šolske uprave ne vedo, kje in kako naj porazmeste vso to ogromno množico »ukaželjne« mladine. Postavil sem »ukaželjne« namenoma med navodnice, ker se pač redno pokaže pozneje, ob koncu šolskega leta, da ukaželnost obstoji za velik del učencev pač edinole v želji staršev, nikakor pa ne v volji mladine. Učni uspehi prošlega šolskega leta so bili namreč vse drugo, samo ne dobri. Pregledal sem n. pr. šolsko poročilo II. moške gimnazije v Poincarjevi ulici in sem našel, da je komaj polovica vseh učencev končala šolsko leto s takim učnim uspehom, da so bili sposobni za prestop v viš-

ji razred. V več razredih je imelo nad polovico učencev ponavljalni izpit iz enega ali dveh predmetov, a to ne morda samo tam doli, v začetnih, temveč celo tudi v šestem, sedmem. In kakor se pripoveduje, večina učencev, ki so imeli ponavljalni izpit, tudi na tem izpitu ni dosegla povojnega uspeha. Nekateri profesorji so po tožili materi svojega učenca: »Ne vem, ali mladina ni za uk, ali pa mi mislo za pokle«.

Kje tiči pravi vzrok, je pač težko reči, a eden teh vzrokov bo pač ta, da so srednje šole, gimnazije, daleč prenapolnjene in da je v tako prenapolnjenih šolah uspešen pouk nemogoč. Profesor pač nima možnosti, da bi proučil vsakega posameznega učenca in se bavil z njim, in končno pač skrbi tudi učna uprava s strožjo klasifikacijo, da se razredi kolikor le more »razčisti«. Ako kak profesor ravna še nekoliko strožje, kakor mu je namignjeno, se potem dogajajo stvari, ki ne postavljajo v najlepšo luč našega šolstva. Tako se je n. pr. dogodilo pri letošnjih ponavljalnih izpitih, da je za nekega šestolkega posredovala ulica, ker ga je profesor na vsak način hotel »vreči«. Dijak zaradi bolezni ni bil izprašan ob koncu šolskega leta in je zato moral polagati izpit sedaj v jesenskem terminu. Profesor mu je dal samo eno vprašanje, na katero ni takoj odgovoril, in ga potem ni hotel več izpraševati. Dijak je ves razburjen prišel na ulico, ljudje so se začeli zbirati, profesor se je bal na ulico, javil stvar ravnatelju, ravnatelj je poslal po dijaka, katerega pa so spremili k ravnatelju še neki gospodje, katerim je povedal, kaj se mu je zgodilo, in konec? Drugi dne je dijak ponovno polagal izpit in ga položil s prav dobrim uspehom.

V Kruševcu pa se prav te dni vrši sodna razprava proti dijaku Jovanoviću, ki je v razredu, vprico ravnatelja, streljal na profesorja Perovića, ker ga ni hotel vprašati, da bi si popravil red v francoščini.

To so pač nezdružljive razmere v našem srednjem šolstvu, ki jim, kakor rečeno, eden glavnih vzrokov tiči v nerazumljivi krivi veri staršev, da bodo njihovi otroci srečni v življenju le tedaj, če bodo dovršili srednjo šolo, gimnazijo, če bodo — »činovniki«. Vse v državno službo! Država naj bi hranila in vzdrževala polovico svojega prebivalstva v svoji službi! In verjemite, da se v Beogradu ženska, ki pomete v kateremkoli uradu, sramuje in kako »samuje, da se njen sin učil za mehanika, elektrotehnik, ker je to »radenik«, kaj pa šele za kakoga »nižjega« obrtnika. »Ja sam u ministarstvu, a moje dete da bude šljosa! Joke! Tako vam jo pove in zopet potegne z metlo po tleh. Kaj naj pa potem poreko še vsi tisoči in tisoči državnih in privatnih uradnikov in pa vsi svobodni poklici! Vse v gimnazijo, a posledice so potem ne samo slabe, temveč naravnost skrajno škodljive za posameznika, za družino, za vso našo splošnost. Iz dijaštva, ki ga prej ali slej vržejo iz srednje šole zaradi nesposobnosti ali nevrednosti, se re-

krutira v najobilnejši meri ravno oni element, ki polni policijske in »odne zapore. In krivi so starši, ki so na vsak način hoteli imeti sina — činovnika!

Šolski pouk na srednjih šolah v Beogradu bi se moral pričeti 16. t. m., toda ministrstvo prosvete je izdalo naredbo, da se prične šele 22. t. m. Ta naredba se je izdala zato, ker se pred pričetkom pouka izvrši še neka posebna reorganizacija v gimnazijem učnem načrtu. Gimnazije dobe namreč humanistične in realne parielke. Danes se je v tem pogledu vršila v ministrstvu prosvete konferenca ravnateljev vseh beograjskih gimnazij. Potem takem torej ne več humanistična in realna gimnazija vsaka zase, temveč gimnazija s humanističnimi in realnimi razredi.

Iz ljubljanske gradbene podjetnosti

Ljubljana, 20. septembra.

V poslednjem času rastejo na prostoru za palačo Ljubljanske kreditne banke iz tal kar tri velike stavbe, med katerimi bo ena takorekoč nebotičnik, zdaj pa so že pričeli tudi s kopanjem temeljev za veliko petnadstropno hišo gosp. Frana in ge. Ljudmila Kambič tik Kreditne banke na Aleksandrovi cesti. Z dozdavo se te hiše bo torej Aleksandrova cesta popolnoma zazidana in se bo tamkaj nehalo stavbno delo, ki takorekoč moti lepi pogled proti glavnemu drevovodu in Tivoliju sploh. Gradnja Kambičeve hiše je prevzelo gradbeno podjetje inž. Dukič in drug, ki bo spravilo stavbo pod streho nekako do srede decembra. Ploskva hiše bo znašala 667 m². V pritličju bosta dva prav velika trgovska lokala, dočim bodo v mezaninu nameščene trgovske in slične pisarne. V gornjih prostorih, ki imajo enak tloris, sta ob cesti strani po dve štirisobni stanovanji z vsemi pritliklinami, na dvoršču pa po dve dvo sobni stanovanji. Sobe, ki bodo obrnjene na ulico, bodo imele prijetne vogale z velikimi okni, kuhinje bodo imele čistične balkone, vsa stanovanja pa še lepe predsobe in pa kopalnice. V hiši bo najmodernejši komfort: centralna kurjava, elektrika, mrzla in topla voda, plinski štedilniki in druge praktične, tehnične novosti. V hiši bo montirano tudi dvigalo. Glede fasade Kambičeve hiše ima spregovoriti zadnjo besedo še mestni gradbeni urad, kajti gre za tem, da bo cela fronta hiš delala vfta prijetne harmoničnosti. V to svrhu bo podajšan cd Kreditne banke glavni venec nad petim nadstropjem, tako da bo segal čez vsa tri prečelja. Pri Kambičevi hiši je v načrtu tudi prehod skozi dvorišče v Gajevo ulico in bodo v tem prehodu trgovske izložbe, ki bodo seveda največkrat razsvetljene, kar bo dalo prehodu poseben čar.

Zdravila za gospodarsko krizo Savinjske doline

Zalec, 20. septembra.

Hmeljska sezona je v glavnem pri kraju. Le malo blaga še leži pri hmeljarjih. Denarni efekt je klavern, saj je šla vsa letina povprečno po 6 Din v roke trgovin in je izgubilo naše hmeljarstvo letos okrog 30 milijonov Din na nepokritih pri delovalnih stroških. V zadnjih treh letih je bilo naše hmeljarstvo pasivno za okroglih 100 milijonov Din, kar znači za mnogo kmetij polom. Cela vrsta posestev je v prisilni prodaji, ki pa se ne morejo izvršiti, ker ni kupcev. Cene zemljišč so padle za dve tretjini. Posojilnice ne dajejo posojil na poročstva in izterjajo taka posojila vse do zneska nekaj sto dinarjev celo od malih posestnikov s čisto zemljiško knjigo.

Se nikoli se ni tako razneslo škodljivo mešetarstvo s hmeljem kakor letos, ko so neodgovorni elementi ves čas prodaje begali hmeljarji, češ, da bo padla cena zopet na 2 Din kakor lani. Gluhi in slepi za vse opomine so hoteli hmeljarji s prodajo. danes si pa segajo v lase, ko vidijo, da se cene od dneva do dneva popravljajo.

Pravijo, da je bila silna denarna stiska kriva prenenjalni prodaji. To pa ni točno, saj so prvi pričeli s ponujanjem tisti hmeljarji, ki imajo še prihranke v hranilnicah. Levši so pripravili ugodna tla trgovini, ki se ji celih 14 dni ni mudilo z nakupom.

Ta ponujanja in ogromne predprodaje so krive letošnjega poloma. Ker so predprodaje postale odločilne za vsakoletne cene in se je bati, da se bodo v bodočem letu silno pomnožile, naj bi oblastva prepovedala predprodajo hmelja, kakor so to storila pri žitu. Enako naj bi oblastva podprla z brezobrestnim posojilom snujočo se prodajno zadruzo za hmelji, ki je edina pokonca, da prepreči uničenje našega hmeljarstva.

Drugi pridelek, ki je prinašal vsako leto lepe novce v dolino, je naš krompir, katerega odlično kakovost so cenili veletrgovci pred vojno v Gradcu, Trstu in na Reki. Danes smo za naše blago brez trga. Lansko pomlad, ko smo ohranili s trudom svoje blago pred mrazom, se je uvozil iz inozemstva slab semenski krompir, naše odlično semensko blago pa smo morali pokrmiti. Lanski obilni pridelek in gospodarsko stisko doline so izrabili prekupevalci, ki so pokupovali po 50 Din metrski stot in ga prodajali po 100 Din v Zagreb, Subotico in drugam.

Letošnja letina je zaradi junijske suše za polovico manjša od lanske in so zato tudi cene v veletrgovini Zagreba in drugih vzhodnih mest višje ter se plačuje tamkaj danes 150 Din za metrski stot. Ta teden se je pričelo izoravanje krompirja, prekupeci pa so zopet tukaj s staro pesmijo 50 Din za metrski stot. Nevarnost je, da bodo leti po teh cenah dobili večino pridelka in bo kmet ne le dobiček, temveč celo pridelovalnih stroškov zopet ne bo kril. Nikjer na svetu ni bil lansko leto jedlini krompir iz prve roke pod 100 Din; kar je kdo ceneje uvozil, ni bil jedlini, temveč industrijski krompir, ki bolje obrodil in se tudi povsod prodaja za polovico ceno. V vsaki drugi državi bi šel ves naš odlični savinjski krompir za seme dobro v denar, saj vsi napredni kmetje drugod kupujejo vsako leto tako odlično blago za seme, da tako povečajo in požlahtnijo pridelek, pri nas pa imajo od takega blaga dobiček le prekupeci in se s tem blagom mastijo svinje. Skrajni čas je, da nokaže naš napredna Savinjska dolina, da je le v samopomoči rešitev. Zato naj krene na zadružno pot vnovčenja pridelkov. Edino tako se otepe nepotrebnih posrednikov in napravi kmetovanje vsaj do neke mere znosno.

Epilog k »šentiljski aferi«

Ker je ob priliki proslave 20-letnice »Slovenskega doma« v Šentilju v Slov. goricah nastalo — soditi po časopisnih vesteh — med podpisano upravo ter med pripravljalnimi odborom za to proslavo neko nesporazumljenje ali celo neka afera, zato je bilo sklenjeno na zadnji seji uprave, da se javno ugotovijo s tem dozevnim nesporazumljenjem sovisseča dejstva.

1. Šentiljski pripravljalni odbor je okrog 10. 8. t. l. povabil na proslavo 20-letnice podpisano upravo ter razna sokolska društva. Ni pa tedaj tozadnega vabila dobilo domače šentiljsko sokolsko društvo.

2. Zato je 20. avgusta podpisana uprava odgovorila pripravljalnemu odboru, da je udeležba Sokolstva na proslavi 20-letnice zavisna od vabila Sokolskemu društvu.

3. Dne 1. septembra šentiljsko Sokolsko društvo vabila še ni imelo. Zato je bila napisana po br. župn. starosti dr. M. Kovarču podpisana »Izjava«, ki je imela iziti v »Mariborskem Večerniku Jutra« istega dne, ki pa je izšla v tem listu šele 3. septembra. »Izjava« je bila namreč po krivdi osebe, ki nima s podpisano upravo ničesar opraviti, v uredništvu »Večernika« zadržana, tako da ni izšla, kakor ji je bilo namenjeno, dne 1. 9., ampak šele 3. 9. Ista oseba se je tudi obrnila telefonično, dasi od podpisane uprave ni bila v to pooblaščen, dne 1. 9. do mariborskega predstavnika pripravljalnega odbora in šele na osnovi te telefonične intervencije je dobilo šentiljsko Sok. društvo dne 3. 9. vabilo na udeležbo pri proslavi.

4. Ne glede na vse to, kdaj je šentiljsko Sok. društvo dobilo vabilo, bi bil imel pripravljalni odbor, ako bi bil res objektivni, dolžnost, da bi bil povabil šentiljsko Sok. društvo že k sodelovanju tedaj, ko se je pripravljalni odbor sestavljal. A tega ni storil — in to je bil njegov izvirni greh.

To so gola dejstva. Kje je resnica, naj sodi javnost sama. Za nas je s tem »šentiljska afera« odpravljena.

Župna uprava SKJ v Mariboru.

Primorske novice

Tržaška podružnica italijanskega planinskega društva je izdala nov kašipot po Julijskih Alpah. Ekscelencja Manaresi, predsednik društva, je napisal za kašipot predgovor, ki izzveneva tako-le: »Vzdož vseh mej bje srce domovine. Toda tukaj, kjer prelita kri in pretrpljena krvava prevara še vedno povzročata sklenjen bolečin, brzi srce v prsih planinca. Julijske Alpe morajo biti ne le gorske zavore, marveč tudi branilni jeklene volje, nedosegljive meje za one druge, dosegljive pa za nas, da gremo čez nje. Da se to zgodi, treba, da je gorovje znano vsem, da ga vsi poseščajo in ljubijo...«

V letošnjem maju sta bili aretirani v Trstu dve ženski Rozina Rodelja in Antonija Sestan, ker sta razpečevali ponarejen denar. Policija je nato dognala, da ponareja denar Humbert Sestan, sin druge aretiranke. Začeli so ga iskati za zamen. Dne 1. avgusta so zasledili miličarji na pobočju Nanosa tri ljudi. Ko so zavpili na nje, da naj se ustavijo, so začeli vsi trije teči, kar se je dalo. Eden je kmalu opesal in padel v roke miličarjev. Ta je bil 26letni mesar Josip Gradišar iz Trsta. En miličar je ostal pri njem, drugi so streljali in čez čas so našli dve mladi trupli, v katerih so spoznali Humberta Sestana in njegovo ljubico. Sestan je ustrelil najprvo ljubico in potem sebe, gotovo radi tega, da ne prideta v roke sodnji. Te dni je bila v Trstu razprava, pri kateri sta bili obsojeni Rodeljeva na 2 leti in 20 dni zapora, Sestanova na 2 leti in 4 mesece zapora. Gradišar je bil oproščen.

Vodstvo fašija na Opčinah je imelo sejo, v kateri je tajnik Federici naznanil, da no izključeno večje število članov, ker se odtegujejo dolžnostim fašistične organizacije. Tudi »pretvarjanje primkov v italijansko obliko« se ne vrši pri Opčinah tako hitro, kakor je on zahteval. Dr. Amodeo je dobil navodila za pospeševanje tostvarne propagande.

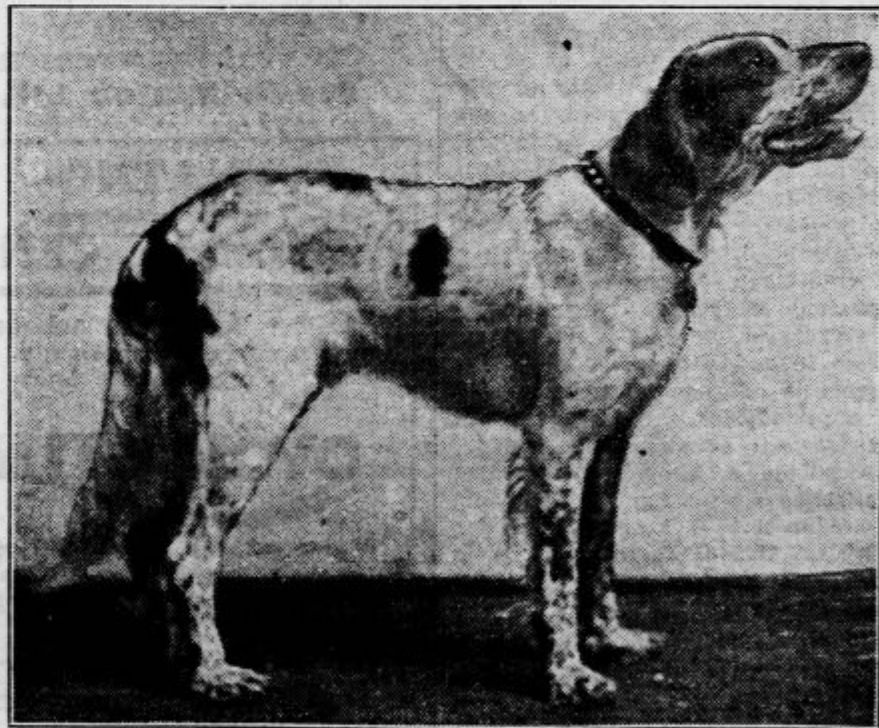
Vojni dobrovoljci iz Primorja so pridelali drugo izdajo svojega albuma. Zanimiva je v časopisnem naznanilu ugotovitev, da je bilo treba velikanskega truda in fašističnega pritiska pri številnih družinah, katere obkujejo svoje padle sinove, preden so dale za album potrebne živatopisne podatke...

Dopisi

DOLENSKE TOPLICE. Tukajšnje sokolsko društvo je preteklo nedeljo s primernim predavanjem proslavilo 98-letnico rojstva ustanovitelja Sokolstva dr. Miroslava Tyrsa. Starosta br. Gregor je zbranimu članstvu pojasnil življenje in delovanje ustanovitelja Sokolstva, ki se je iz malih početkov hitro širilo in tako postalo mogočna vseslovska organizacija. Isto nedeljo je pridelil starosta topliškega sokolskega društva propagandno predavanje o Sokolstvu tudi v Podturnu ter priporočil, da se tudi tam ustanovi sokolska četa. Isti predavatelj namerava prideliti v bodoče še več predavanj po vseh večjih vaseh občine in tako seznaniti ljudstvo z važnim sokolskim pokretom. Taka predavanja so važna, da preprosto ljudstvo spozna idejo in cilj Sokolstva. Zadnje neprestano deževje je napravilo na poljskih pridelkih in sadju dokaj škodo. Sadrž precej poka in ga zaradi tega napadajo ose, ki so se pojavile v velikih množinah. Zlasti pa so trpeli zaradi preobilne dežja vinogradi. Grozdje je pričelo pokati in gniti. Nekateri vinogradi so že tolikanj prizadeti, da skoro ne dobiš v njih enega povsem zdravega grozda.

MOSTE PRI KAMNIKU. V Mostah se je pred letom ustanovilo prostovoljno gasilno društvo, ki si je v svojo agilnost nabavilo še motorno brigadno in potrebno orodje ter uniforme. Treba pa bo zidati še gasilski dom. Ker nimamo potrebnih sredstev, prirideimo danes v nedeljo veliko vrtno veselico, katere čisti dobiček je namenjen za dom. Vabljeni!

HOTEDRICA. Danes bomo na meji za našo vasjo slovesno razvili in dvignili na 36 m visok drog novo državno zastavo s drž. grbom. Ponosna je lahko naša malazavedna vasica na to svojo dejanje, kajti prva je med obmejimi slovenskimi občinami s tako napravo. Vljudno vabimo vse zavedne Slovence in Slovenke, da se udeležijo te naše proslave. Posebno vabimo našo akademsko mladino kot glavni stebel narodne in državne zavesti. Prihitite, da se združimo pod mogočno novo zastavo ter v ljubezni in medsebojni vzajemnosti pokažemo, da smo Slovenci matere Jugoslavije zvesti sinovi. Ob 3. pozdrav gostov pred Gasilnim domom. Kratek govor. Nato spreved skozi vas do meje. Razvite in dvig zastave. Po razvitu na vrtu g. I. Turka ljudska veselica. Pri razvitu in veselici bo svirala godba iz Dol. Logatca. Z lepo narodno pesmijo nas bo razvedrilo Pevsko društvo iz Dol. Logatca. V primeru slabega vremena se priridevte preloži na prihodnjo nedeljo. Vsem posestnikom, ki pridejo z vlakom, je na razpolago ugodna avtomobilska zveza Logatec-kolodvor—Hotedrica.

Angleški seter, star 2 leti, krasen eksampler, bel s rjavimi lisami, last policijskega uradnika gosp. Zvonka Gregoriča. Bil je trikrat zaporedoma od kinološkega saveza ocenjen prav dobro ter dvakrat odlikovan z diplomom in dvakrat s srebrno kolajno. V Ljubljani imamo te vrste lovskih psov le 3-4 eksamplerje, izmed katerih vabujata-le posebno pozornost, tako domačih, kakor tujih ljubiteljev lovskih in sportnih psov.

Dame, ki zanima moda

bodo našle v jesenski zalogi damskih plaščev in oblek pri
tvrdki F. LUKIČ v Stritarjevi ulici
prekrazne plašče, elitne, velemestne vzorce. Izbira velika. Cene najnižje.

Domače vesti

Izpremembe v železniški službi. Premešeni so uradniki III. kategorije 3. skupine: Tavčar Ivan, komercialni uradnik Jesenice, na Rakek; Sovre Janez, prometni uradnik, Mirna peč, v Smarje-Sap; Pelicon Josip, direktor Subotica, k prometnem komercialnem oddelku direktorice Ljubljana; zvančnik I. kategorije 2. skupine Wernig Vincenc, strojevodja, kurilniška ekspozitura Jesenice, v kurilnico Ljubljana II gor. kol.; 3. skupine Kremžar Alojzij, strojevodja, kurilnica Ljubljana II gor. kol. v kurilniško ekspozituro Jesenice. zvančnik II. kategorije 1. skupine Misler Jakob, kretnik, Veliko Trgovišče, na Tezno; 2. skupine Megušar Ivan, Karlovec, v Ljubljano glav. kol. Postavili so za zvančnika I. kategorije 4. skupine: Perdila Juraj, prometni zvančnik, Rače Fram; za zvančnika II. kategorije 3. skupine Merkuš Simon, kurjač, kurilnica Maribor; Meden Edvard, tovarni sprevodnik, Ljubljana glav. kol.; Lončarič Lovro, tovarni sprevodnik, Ljubljana gor. kol.; Zeljko Jožet kurjač, kurilnica Ljubljana II gor. kol.; Soršak Simon, tovarni sprevodnik, Pragersko; Mesarič Simon, tovarni sprevodnik, Pragersko; Malverh Frančišek, skladiščni deseter, Rakek; Brumen Peter, tovarni sprevodnik, Pragersko; Kokot Janez, tovarni sprevodnik, Ljubljana glav. kol. Stalnost je priznana uradniku II. kategorije 5. skupine Kokot Karlu, prometnemu uradniku, Tezno. Brzjavni signalni izpit so položili dnevnici: Pleša Josip, Črnomelj; Prosen Boris, Rajhenburg; Požar Herman, Kačevce; inž. Korenini Josip, kurilnica Ljubljana II gor. kol.; Novak Andrej, Ljubljana dol. kol.; Zwölf Josip, Grudnje; Zajc Franc, Laško; Čoš Maks, Zagorje.

Delovno občestvo za učitelje kmetsko-nadaljevalnih šol Dravske banovine se bo vršilo dne 3. in 4. oktobra v Ljubljani. Poleg poročil, gg. voditeljev so na sporedu aktualna predavanja. Važnejše predloge glede organizacije oziroma pouka na kmetsko-nadaljevalnih šolah je poslati kmetskemu oddelku banke uprave v Ljubljani do 26. septembra. Delovno občestvo je obvezno za vse voditelje. Ističasno z občestvom bo razstava učil in učnih pripomočkov za pouk na kmetsko-nadaljevalnih šolah. Za to razstavo naj pošljejo voditelji primerna učila, ki so jih ali sami izgotovili ali pa so jih za šolo nabavili in ki so se izkazala kot dobra. Vsa učila se naj uradno pošljejo kmetskemu oddelku banke uprave v Ljubljani vsaj do 27. septembra. Za učitelje gospodinskih nadaljevalnih šol se bo vršilo delovno občestvo z razstavo dne 6. in 7. oktobra v Ljubljani. Za to razstavo so merodajne iste smernice, kakor za razstavo učil za kmetsko nadaljevalne šole.

Dravsko zobnih zdravnikov za Dravsko banovino opozarja svoje člane na znanstveno predavanje dr. Julija Schnura o moderni zobni protetiki, ki se bo vršilo v torek 23. t. m. v zbornem ambulatoriju OUZD v Ljubljani ob 17. uri naprej ter se bo nadaljevalo po potrebi še 24. t. m. Zveza gostilničarskih zadrug v Mariboru priredi gostilničarski gospodinski tečaj za hčerke gostilničarjev, ki bo trajal od 15. oktobra do 15. decembra. V ta tečaj se sprejme 16 gojek, ki so telesno in duševno zdrave ter najmanj 16 let stare. Gojenke bodo stanovale in se prehranjevale v gospodinski šoli »Vesna«. Prošnje z obvezno staršev, da bodo krili vse stroške interneta, je vložiti do 5. oktobra pri Zvezi gostilničarskih zadrug v Mariboru, kjer se dobe tudi vsa nadaljnja pojasnila.

Službeni list kr. banke uprave Dravske banovine objavlja v 26. številki med drugim: zahvalo Nijui Veličanstev kralja in kraljice za čestitke ob rojstnem dnevu prestolonaslednika; zakon o izročitvi novih zastav pobornim in konjeniškim polkom in komandi žandarmerije; zakon o skupnem davku na poslovni promet ter uredbo o letnem odmoru in odsotnosti uradnikov in uslužbencev ministrstva za znanje posle in diplomatsko-konzularnih zastopništev.

Železniški invalidi. Društvo železniških upokojencev za Dravsko banovino v Ljubljani nam je poslalo: Na tem mestu se je že večkrat razpravljalo o krivicah, ki se gode železniškim staroupokojencem in v kakšni bedi da živijo. Upamo, da se na podlagi že tolikih prošenj vendar uredijo njihove pokojnine času in življenjskim potrebščinam primerno. Imenovalo se je tudi že mnogokrat tiste, ki so se v težki odgovorni službi ponesrečili in danes po tolikih letih prejemajo svoje neznane rente še vedno v kronah. Ko je izšla uredba o preveč kronskih upokojencev, se je upalo, da bodo tudi te kronske rente prevedene. Kaj je vzrok in kdo je kriv, da se tem nesrečnikom še do danes ni ustreglo? Neznana renta je odškodnina za zadobljeno neznogo in pripomoček k preživljanju, ker niso mogli doslužiti polnih let in s tem doseči polne pokojnine. Vnoveč se obračuna na vsa pristojna mesta: usmilite se ubogih trpinov, uredite njihove kronske neznane rente! Prosimo tudi, da se tem siromakom prizna primerna odškodnina tudi za nazaj.

Ekskurzije v severno Afriko. Kakor vsako leto prireja tudi letos Francoska linija razne ekskurzije. Za mesec oktober sta na sporedu dve veliki ekskurziji in sicer v severno Afriko, od katerih traja vsaka po 14 dni. Ekskurzija obišče več znamenitih mest severne Afrike z avtomobil ali pa po železnici. Celotni stroški vsake ekskurzije znašajo za I. razred fr.

frs. 3600, za II. razred pa fr. frs. 3350 za osebo. Potovanje je zelo prijetnega in poučnega značaja. Kdor želi pridružiti se temu potovanju, naj se obrne na Francosko linijo v Ljubljani, katere zastopstvo ima g. Ivan Kraker, Kolodvorska ul. 35.

Jadranska Straža pokloni mornarici šolsko ladjo. Kakor smo nedavno že omenili, je Jadranska Straža z odobrenjem vrhovne komande naše vojne mornarice sklenila pogodbo z neko nemško ladjedelnico za zgradbo šolske ladje, ki jo bo poklonila naši mornarici. V to svrhu je Jadranska Straža zbirala prispevke širom naše domovine ter zbrala vsoto, ki znaša okrog 2 in pol milijona dinarjev. Šolska ladja na bo stala nad tri milijone. Prvi milijon je Jadranska Straža plačala, drugi milijon bo odštela v teku gradbe, zadnji obrok pa izplača, ko bo ladja gotova. Ker zbrana vsota ne zadostuje za vse tri obroke, bo Jadranska Straža priredila loterijo, da pokrije primanjkljaj okroglih 500.000 Din. Ker je znano, s koliko ljubeznijo so široki sloji v to svrhu priskočili na pomoč, ni dvoma, da se bo naš narod tudi sedaj odzval prošnji Jadranske Straže ter rade volje kupoval srečke.

Smrtina kosa. Umrli je 19. t. m. g. Josip Satran, poslovodja tvrdke Iv. Jančar. Pogreb pokojnika bo danes v nedeljo ob 15. iz mrtniške splošne bolnice. — V Borovnici je preminul g. Franc Ramovš, strojevodja v pokoji. Pogreb pokojnika bo danes ob pol 16. — Pokojnikoma blag spomin, žalujočim naše sožalje!

V počaščenje narodnih mučnikov je učitelstvo v Čarču pri Brežicah nabralo 400 Din in jih poslal našemu uradništvu, da polovico izroči CMD, polovico pa Jadranski straži. Poleg učitelstva in duhovnika so prispevali nekateri domačini iz Čateža in Malence. V imenu obeh društev se častekemu učitelstvu toplo zahvalujemo in odobravamo njegov predlog, da bi se na dan 6. septembra vsako leto pobirali prispevki za obe imenovani družbi.

Nemški inženjerji v Dalmaciji. Prihodnji četrtke prispe na Sušak skupina 21 inženjerjev iz Nemčije. Na Sušaku ostanejo en dan, potem pa nadaljujejo potovanje v Dalmacijo.

Naši v Ameriki. V Limi, v državi Ohio, je ob koncu avgusta umrl rojak Franc Kromar v starosti 55 let. V Ameriko je prišel l. 1904. V Limi je bival zadnjih 15 let, prej pa je bil zaposlen v Pittsburghu. Doma je bil iz Pristave pri Ribnici. — V Clevelandu je nagle smrti umrl Ivan Zadnik, star 50 let, iz Kozjan na Primorskem. V Ameriki je bival 25 let. V stari domovini zapuščal mater in dve sestrji. — Iz Sherwooda poročajo, da je tamkalj preminil rojak Josip Jernejšek, ki je bolehal več let. Star je bil 52 let, doma pa iz Savinjske doline; v Sheboyganu pa je preminila 40 let stara Elizabeta Glukova, rojena v Gornjem gradu. Zapuščala moža, dva sina in

Zaprte — lenivost črev je vzrok mnogim boleznim. 2—3 ARTIN-dražeje, vzete na večer, omogočajo drugo jutro lahko, normalno in izboljšeno. Dobivajo se v vseh lekarnah. Vsebinska škatelja po 8 Din — zadostuje za 4—6 krat. 290/10

Še danes

si oglej bogato zalogo razne kuhinjske posode iz prvovrstnega materiala v aluminiju in emajlu in po najnižjih cenah, katero nudi trgovina z železnico 11711

STANKO FLORJANČIČ
LJUBLJANA Sv. Petra cesta.

Nedelja, 21. t. m. ob 16.,
igrišče SK Ilirije
državno pokalno prvenstvo

S. A. Š. K. — ILIRIJA
(Sarajevo) (prvak LNP)

Ob vsakem vremenu.
Predtekma ob 14.30.

ZNATNO
ZNIŽANE CENE

Mi ne živimo od tega,
kar jemo, temveč od onega, kar pre-
tvori naš organizem iz hrane v kri
in meso. 156

OVOMALTINE
je koncentracija hrane in vitamini-
nov, ki se popolnoma asimilirata. 156
Velika škatla Din 56, srednja škatla
Din 32, mala škatla Din 16.

Kupujte samo
PENKALA BATERIJE
ker goré najdalje! 30r

FOTO-KINO-APARATI
in potrebne najceneje
in dragoceneje
KANC. LJUBLJANA
in
KANC. (Wolfman), Maribor CENIK OKATIS!
Izvršujemo vsa amaterska dela v 12 urah

dve hčeri, eno sestro v Detroitu, eno pa v Sheboyganu. V bolnici je umrl Anton Semič, rojen leta 1883, v Dolnji Poljani na Dolenjskem. Zapuščal ženo in šest nedoraslih otrok. V Ameriko se je izselil pred dvajsetimi leti.

Nezgoda avtomobilista. Inž. Ivan Ledl, stanujoč na Gosposveti cesti, se je peljal te dni s svojim avtomobilom z Vrhnik proti Ljubljani. Ko se je pripeljal blizu Loga, se je nenkrat znašel z avtom sredi črede goveje živine. Inž. Ledl je z avtomobilom čredo že skoro pasiral, ko se je nenadoma zagnalo pred avto veliko tele, zaradi česar je prišlo do nesreče. Avto se je hujše poškodoval, povozeno pa je bilo tudi tele. Nesrečo je zakrivil pastir, ki je udaril po teletu, da je poskočilo v stran, ker ni moglo zaradi gneče naprej.

Samomr zdravnik iz strahu pred sodno odgovornostjo. V Subotici je vzbudil veliko senzacijo samomor znanega kururja in lastnika sanatorija »Park« g. dr. Mirka Wilhelma. Mož je nedavno pri 19-letni Lizi Kopilovičevi iz Baljmona izvršil odvod ploda in je dekletu umrlo. V strahu pred kaznijo si je dr. Wilhelm vbrizgnil 5 gramov morfija in po dveh dneh agonije v petek popoldne izdihnil.

Razočaran slikar. V beograjskem razstavnem paviljonu na Malem Kalemegdanu je mladi, nadarjeni slikar Mihajlo Petrov priredil razstavo svojih del. Dnevi so minevali, a razstave ni obiskalo več kakor 30 oseb. To je slikarja tako razsrdilo, da je začel neusmiljeno trgati svoje slike. Komaj ga je umirila žena, da ni uniči vseh svojih del, ki jih kritika splošno hvale. »Kaj mi koristi! — je novinarjem dejal razočarani slikar — »če me ves več prizna in me kritiki hvalijo, če pa ni kupcev...«

Kače v vodnjaku. Iz Račad nam pišejo: Pretekli dni je dal mestni odbor čistiti studenec, ki izteka pri Moletovih pekarni. Večina meščanov uživa to vodo, zato se niso malo preplašili, ko so videli, da so iz shrambe potegnili 14 kač, deloma mrtvih, nekaj pa živih. Vsakdo se zdaj čuva zaleti tam vodo, ker je že drugič, kar so se tam vnezdile kače. Na glavnem trgu bi se lahko iz Trinkovega vodovoda napravil izvir in bi to akcija gotovo vsi pozdravili.

Pogrešajo ga. Dne 17. t. m. je neznan kam izginil 48-letni ravnatelj družbe »Kokra« v Kranju Aleksander Steiner. Imenovani je bil pri odhodu oblečen v črno obleko in belo srajco. Na glavi je imel sivodlakast klobuk. S seboj je imel zlato dvokrovno uro in tanko verižico ter izkaznice nekaterih društev. Za Steinerja sumijo, da je izvršil najbrž samomor, ne ve se pa, iz kakšnih razlogov.

Neznan utopljenec v potoku Misljine. Pred dnevi so našli v potoku Misljini pri Pamečah truplo neznanega moškega, star 65—70 let. Utopljenec je bil precej visoke postave, rjavih oči, topega nosu, brez zob in sivih brk. Oblečen je bil v sivo rižasto obleko in modro srajco, obut pa je bil v črne čevlje na zadrgo. Pri sebi ni imel nikakih dokumentov in tako še do sedaj, čeprav je truplo že pokopano, niso mogli ugotoviti njegove identitete.

Vlom v Velikih Laščah. V noči od 18. na 19. t. m. so neznani lopovi vlomili v gostilno g. Franceta Hočevarja vulgo Matijeta v Velikih Laščah. Odprli so vrata in vzeli iz kredence 3000 Din gotovine, eno škatlo s 1000 komadi cigaret »Zeta«. Zadržalo so jim tudi pastete, ki so jih vzeli nekaj škatel s seboj. Tatvino je opazila zjutraj služkinja.

Ciganski vlomilci pod ključem. Kakor znano, je nedavno v okolici Daruvarja bila ukradena blagajna lesnega podjetja »Croatia« z gotovino v okroglem znesku 300.000 Din. Žandarmeriji se je sedaj posrečilo priti storilec na sled. Je to ciganska tolpa Mile Sandorja iz Baranje. Pri ciganki Mari so našli v papir zavitih 22.000 Din. Cigani so tatvino končno priznali ter povedali, da so si plen med seboj razdelili. Izročeni so bili sodišču v Daruvarju.

Skrivnostni umor mlade lepote. Komaj se je javnost pomirila zaradi zločina nad nesrečno Danico Milenkovičev, že jo zopet razburja nov skrivnosten ječadek. Nedaleč od Beograda so potegnili iz Dunava razpadajoče truplo 18-letne Elfride Mihalkove iz Pančeva. Vsi znaki kažejo, da je postala žrtev nasilja. Neka znanaka pokojnice navaja, da je Elfrida na večer pred nestankom srečala v Pančevu nekega akademika, ki študira v Ljubljani. Akademik je pristojl k Elfridi, jo brez besede prijel za roko in jo potegnil v mirak. Ona je ubogala in govorila sta četrt ure. Ko se je Elfrida spet pridružila svoji prijateljici, in jo je ta vprašala, kaj sta se razgovarjala, Elfrida zmedena ni hotela odgovoriti, marveč je samo pripomnila, da je za zvečer ob 21. pozvana na sestanek. Ob tej uri so nato trije mladeniči v elegantnem avtomobilu odpeljali Elfrido in za njo ni bilo več sledu dokler zdaj niso našli njenega trupla. Vsestranska preiskava je v polnem razvoju.

ITO — zobna pasta najboljša!

Redni avtobusni promet se prične 22. t. m. na progi Ljubljana—Velike Lašče—Ribnica—Kočevje. Odhod iz Ljubljane ob 5.30 in 15.30, odhod iz Kočevja ob 7.00, 12.30 in 19.30. Vozi Avtobusna družba Pečnikar.

Potmesečna deklica se odda za svojo. Natančnejše informacije se dobe v Zavodu za zdravstveno zaščito mater in dece v Ljubljani, Lipičeva ulica.

Strojna pletarna M. Lazar obratuje od 15. julija t. l. dalje v lastnih prostorih. Ljubljana, Rimska 21.

Darujte Podpornemu društvu slepih. Ljubljana, Pod trančo 2-III!

* Obleke in klobuke kemično čistil, barva, plisira in lika tovarna Jos. Reich.

Iz Ljubljane

Pouk na obrtnih nadaljevalnih šolah se prične 1. oktobra. Vpisovanje bo v nedeljo 28. t. m. od 9. do 12. na dekliški osnovni šoli pri Sv. Jakobu za vajeke ženske umetne oblačilne in pletilne obrti; na 1. deški osnovni šoli na Ledinu za kovinske obrti; na 2. deški osnovni šoli na Cojzovem grabnu za stavbne obrti; na 3. deški osnovni šoli na Vrtači za splošne obrti in na 4. deški osnovni šoli na Prulah za moške umetne, oblačilne in pletilne obrti. V smislu obrtnega reda so dolžni brez izjeme vsi vajenci in vajeke obiskovati obrtne nadaljevalne šole. Na novo vstopivši vajenci in vajeke morajo k vpisovanju prinesiti zadnje šolsko izprave, oziroma šolsko odpustnico, učno pogodbo in 22 Din kot šolnino in vpisnino. Šolnina znaša mesečno 20 Din.

Kuhanje s plinom. Ljubljanska mestna plinarica je s sedanjimi predavanji in poskusnim kuhanjem pokazala marsikateri gospodinj, kako se lahko prihrani mnogo truda in denarja pri kuhi. Ker so bila ta predavanja do sedaj vedno v nemškem ali hrvaškem jeziku, kar je bilo neprimerno posebno za služkinje, se je izkazala potreba, da se za pouk o kuhi s plinom izveže domača moč. Odslej naprej se bodo vršila predavanja v domačem jeziku. Sicer ni kuhanje s plinom nikak posebnega umetnost, vendar je potrebno, da se pokaže, kako naj se ravna in kuha s plinom v gospodinjstvu. Kuhanje s plinom je za polovico cenejše kakor kuhanje s premogom, ako se pravilno ravna s plinom. Mestna plinarica namerava prirediti brezplačne večerne kurse specialno za služkinje in vabi s tem vse, ki se za ta pordnevni tečaj zanimajo. da se prijavijo plinarici. Istotako pa bi bil priporočljiv tudi tečaj al sestaneke za gospodinjce, da se morejo same praktično pod nadzorstvom in poukom priučiti čim najvarnejše kuhe in peke. Čim se priklasi vsaj šest gospodinj, se bo sporazumno določil čas. Uslužbenka plinarice, ki je poverjena s tem delom, je absolvirala daljši tečaj v Nemčiji, in je gospodinj, ki kupijo plinske aparate v plinarici, z vsemi navesti na razpolago tudi preko dneva, da more praktično doma v stanovanju pokazati, kako naj se ravna s plinskim številnikom. Pozivamo torej naše gospodinjce, da priklase svoje kuharice za omenjeni štiridnevni tečaj, ki bo na šentjakovski šoli po želji gospodinj popoldne ali zvečer. Prijave sprejema mestna plinarica vsak dan od 8. do 17.

Minim. Poročil se bo danes v trnovski cerkvi g. Anton Sinkovec, trgovec s čevlji, z gđ. Marto Marinko. Bilo srečno!
Človek. Velika higijenska razstava »Človek«, nameščena na ljubljanski veselemu, ostane še nekaj tednov odprta dnevno od 8. do 12. in od 15. do 18. ure. Na to razstavo, ki vzbuja občo pozornost tako glede svoje bogate vsebine kot poljudnosti, opozarjamo zlasti šole in društva. Skupne obiske je predhodno javiti Higijenski zavodu v Ljubljani v svrhu dodatne zdravniške tolače.

Ni potrebno, da nadalje trpite bolečine kurjih očes in zverženih nohtov, ker jih v kopališču »Slon« brez krvi in bolečin odstranjujejo vsak dan za dame in gospode.

Dr. med. Zdenka Tominkova, specialista za kožne in spolne bolezni. Kozmetika. Diatermija. Ordinira od pol 10. do 12. in od 3. do 5. ure, Ljubljana, Ciril-Metodova ulica št. 16/1 (za gimnazijo na Poljanah).

Plesni krožek Tabor sporoča vsem obiskovalcem, da bo vodil tudi letos svojo plesno šolo. Plesne vaje se bodo vršile pod vodstvom plesnega mojstra g. J. K.

Primarij dr. Minař

ne ordinira do preklica zaradi udeležbe na kongresu v Parizu 13113

DR. MED.

LOJZE KRAMARIČ

specijalist za kirurgijo

ORDINIRA OD ½ 2. DO ½ 4. POP.

Ljubljana

Miklošičeva cesta št. 18/II.

13034

Konc. zobotehnik

LUJO SCHUBERT

je otvoril svoj

zobni atelje

v Ljubljani. 13128

Pražakova ulica št. 15 (Palača Pokojniškega zavoda)

Vsakovrstno

manufakturno blago

v veliki izbiri in po izredno nizkih cenah

prodaja 53

Tekstilnega Krekov

Klobuke

jesenske novosti v zadnjih modnih oblikah in barvah, ter razne športne klobuke in čepice nudi v veliki izbiri raznih kakovosti specialna trgovina klobukov

MIRKO BOGATAJ (prej Pok), Ljubljana,

Starj trg 14

Cene zmerne. Sprejemajo se popravila. Solidna postrežba. 13004

Brezplačno
DOBITE TO VELIKO
CASO PRINAKUPU
1 VELIKE TUBE
ZOBNE PASTE

Kaliklora
ali
Ted-Kaliklora

GLAVNA ZALOGA
PROGERIA-GREGORIC
LJUBLJANA PRESERNOVA

sička vsako nedeljo zvečer v veliki dvorani Sokolskega doma na Taboru. Pričetek 5. oktobra. Odbor najviljudnejše vabi k posetu šole vse, ki se zanimajo za lep in družaben ples. Prijave sprejema pisarna Sokola I na Taboru ali pa na večer pred otvoritvijo. Posebna vabila se ne bodo razpošiljala.

Portugalko novo, prvovrstno točič K. Brezovšek, Komenskega ul. 26.

Dr. Dereani, specialist za očesne in ušesne bolezni, ordinira zopet. Kongresni trg 14.

S strehe je padel. Včeraj popoldne ob 10. se je pripetila v Metelkovi ulici huda nesreča, katere žrtev je postal 55-letni delavec France Rihar, stanujoč v Brdu 38. Imenovan je bil zaposlen na strehi (lobočnikove tovarne v omenjeni ulici. Popravil je streho, pri čemer pa mu je nenadoma spodrsnilo in je izgubil ravnotežje. Prekobil se je parkrat na strehi in zdr. čal dobrih 6 metrov globoko na tla, kjer je padel na kosa za odpadke in si prebil glavo na desnem senu. Obležal je nezavesten. Pri padcu je dobil poleg vidne rane tudi notranje poškodbe. Po ponesrečenca je prišel reševalni avto, ki ga je nemudoma prepeljal v splošno bolnico. Riharjevo stanje je zelo resno in se je bati, da podleže poškodbam.

Seznam izgubljenih predmetov. V času od 1. do 15. t. m. so bili policiji prijavljeni naslednji izgubljeni predmeti: več bankovcev od 100 do 1000 Din, hranilna knjižica na ime Katarina Arlič, denarnica na ime Nikola Prijič, dalje več denarnic in listnic z vsotami od 100 do 1500 Din, torbica s 23 Din, srebrno uro, železniško legitimacijo in toaletnimi potrebščinami, rjava listnica s 6600 Din in raznimi dokumenti, srebrna ura z obeskom v podobni sokola, srebrna moška ura s pokrivalom, zlata ovrtna verižica z obeskom, zapetnica, dva kovčega z oblekami in perili, kolo tovarnega avta, rjav moški suknjič, ženska boa, več knjig in evidenčna tabla motornega kolesa, last mesarja Kastelica.

Seznam najdenih predmetov. V mestu so bili najdeni naslednji v tekočem mesecu izgubljeni in policijski upravi vrnjeni predmeti: 2 bankovca po 100 Din, vsota 800 Din, listnica z 10 Din, denarnica z vsebino treh ključev in drobižem, ročna torbica, v kateri je bilo 127 Din in električna svetilnica, torbica z 10 Din, srebrno ovrtno verižico in raznimi malenkostmi, ročna torbica s 46 Din, zlat obesek z monogramom T. F. in N. R., srebrna moška ura, obnošen moški suknjič, odeja, otroška siva obleka, košara z električnimi predmeti in orodjem, damski dežnik in nabožna slika. V železniških vozovih so bili najdeni naslednji predmeti: 2 aktovki, 4 dežniki, 7 palic, 2 čepici, 2 klobuka, 3 damski klobuki, 1 srajca, 1 obleka, 1 plava damska bluz, 1 ročna damska torbica, 2 otroška povrhnika, damski povrhnik, ženska jopica, zavitek praznih vreč, nočniki v etniu, otroški sviter, 7 parov nogavic, 16 parov nogavic, damski plašč, delavska obleka, niklasta ura in žepni nož.

Nezgoda v Šiški. Blagajničarka Stelka Jegličeva se je peljala z avtobusom domov v Šiško ter je na oglu Knezev in Dermotove ulice izstopila, ko se je vozilo še pomikalo, Jegličeva je padla po tleh in se poškodovala na rokah in nogah.

Tatvine. Posestnik Jakob Jurše iz Rožne doline na Cesti IX, 12 je prijavil, da so mu v noči na 19. t. m. neznani tatovi pokradli s trte, ki jo ima pred hišo, okrog 10 kg grozdja. Obenem so mu neznani storilci hudo poškodovali tudi trto samo, tako da trpo okrog 200 Din škoda. — Pavli Velkavrhovi v Rožni dolini na Cesti VI, 26 je neznan tat odnesel v petek popoldne par svetlih čevljev vrednih 230 Din. — Na peronu gorenskega kolodvoza je te dni ukradel neznan zlikovec Katarini Možanovi črno usnato denarnico z vsebino okrog 150 Din.

500 Din je izgubil siromašen dijak na poti od Mihelčiča do pekovskega mojstra Vidmarja na Rimske cesti. Pošten najditelj naj odda denar pri oglašnem oddelku »Jutra«.

Iz Celja

Obnovite srečke drž. razr. loterije čim prej v celjski podružnici »Jutra«, ker bo žrebanje že 6. oktobra, obnovitev srečk pa traja le do 1. oktobra. Ne zamudite ugodne prilike, ker je milijonski peti razred pred vrati!

Tragična usoda mladih zaročencev. Pred dnevi smo poročali, da je umrl v celjski javni bolnici na legariju 17. t. m. komaj 27-letni trgovski zastopnik g. Franc Lebič iz Celja. Bil je pokopan v petek popoldne ob 16. Komaj 5 ur po njegovem pogrebu pa je v bolnici preminula na težki pljučni tuberkulozi njegova zaročenka 29-

Naznanilo.

Cenj. občinstvu in gostom restavracije hotela »Lloyd« naznanjam, da bom po smrti svojega soproga vodila restavracijo v istem obsegu tudi v nadalje.

Priporočam se cenj. občinstvu in stalnim gostom za obilen obisk v zagotovilo točne in solidne postrežbe.

MARIJA BUČAR.

letna knjigovodkinja Margareta Jichova iz Celja, Gosposka ulica 15. Naj združena v smrti v miru počivata!

e— Zakaj v Celju ni cigaret Vrbas? Celjski kadilci, ki so se jim nove cigarete Vrbas priljubile, se že nekaj časa začudeni sprašujejo, kako da v vsem Celju ni mo- goče za noben denar dobiti v trafiki ome- njenih cigaret. Cigarete Vrbas se lahko dobijo v Laškem, v Zalcu in vseh drugih sosednjih krajih, le Celje je izjema. Naj monopolna uprava napravi red!

e— Nesreča pri delu. Predsnočnim je padel pri klanju živine 18-letnemu mesar- skemu vajencu Karlu Kovačiču iz Spodnje Hudenje pri Celju oster mesarski nož na desno roko in mu prerezal kite na dveh prstih. Po pomoč se je Kovačič zatekel v celjsko javno bolnico.

e— Ne puščajte otrok k strojem. V okoli- ci Vojnika je prišel predvčeršnjim 4- letni posestnik sinček Janez Adam z le- vo roko v delujočo mlatilnico, ki mu je po- polnoma razmesarila roko do zapestja. Ni dosti upanja, da bi se strašne rane zara- sle. Zdravi se v celjski bolnici.

e— Nesrečen padec z voza. Predvčeraj- šnjim je padel z voza 19-letni ključavni- čarski pomočnik Jože Veber iz Spodnje Rečice in si zlomil levo ključnico. Prepe- ljali so ga v celjsko bolnico.

OTROŠKI ZDRAVNIK
DR. DRAGAŠ
ZOPET REDNO ORDINIRA
Beethovnova 15. 13162

e— Iz policijske kronike. Jožefa Volšek, 53-letna zasebnica iz Gaberja, je prišla 16. t. m. v večernem osebnem vlaku med vož- njo od Zagreba do Celja na nepojasnjen način ob svoje ročno torbico, v kateri je imela med drugim nad 300 Din denarja in železniško vozno legitimacijo. Morda je torbico izgubila, verjetneje pa je, da ji jo je izmaknil kak spretnejši žepar. — V petek zvečer je bil na zahtevno žene in hčere aretiran na Lavi neki brezposelni tesar, ker je pijan razgrajal, razbijal šipe, obnemal pa grozil ženi in hčeri, da ju bo obe ubil. Včeraj jutraj je hudi oče, ko je bil priveden iz policijskega zapora, zasljujo- čemu uradniku zatrdil, da bo hčer na vsak način ubil, pa če ga potem še tako zapre- jo. — Zaradi prestopkov cestno-policijske- ga reda in avtomobilskih predpisov je bilo vložnih včeraj 6 ovadib.

Iz Maribora

a— Eno toplo misel, en lep spomin, en dinar — posvetite v nedeljo 21. t. m. na- šemu Jadranu! Vabi vas Jadranska Straža.

a— Vsi oni, ki ste se že kdaj vozili po našem lepem Primorju, spomnite se v ne- deljo, dne 21. t. m. Jadranske Straže!

a— Zlato poroko je slavil včeraj 20. t. m. pri Sv. Anji v Slov. goricah g. Lojze Senekovič, naš veteran v obsejnih narod- nih bojih, ki še danes vkljub svojim viso- kim letom živahno aktivno sodeluje na kul- turnem in gospodarskem polju. Njemu in njegovi družici želimo še mnogo let zdrav- ja in sreče!

a— Tombola mariborske podružnice UJNZB, ki je bila nameravana za danes 21. t. m., je preložena na kasneje.

a— Mariborski gledališki abonma. Nove prijave za mariborski gledališki abonma se sprejemajo še do četrtega 25. t. m. pri gledališki blagajni, ki je odprta dnevno od 9. do 12.30 in od 15. do 17. ure. Cene osta- nejše iste kot lani.

a— Sanatorij v Mariboru. Gosposka 49, telefon 2358. Najmodernejše urejen za ope- racije in zdravljenje z zdravilnimi aparati (višinsko solnce, diatermija, tonizator, žar- nica »Hala«). Lastnik primarij dr. Mirko Černič, specialista za kirurgijo.

a— Gostilniška gospodinjstva šola v Mariboru. Kakor smo že poročali se je ma- riborska zveza gostilniških zadrug od- ločila, da otvori gostilniškarsko gospodinj- sko šolo z internatskim sistemom, name- njeno v prvi vrsti hčerkam gostilničarjev. Če se zvezi posreči, o čemur ne dvomimo, to zamisel izvesti, bo izvršila izredno delo v interesu našega gospodarstva in tujске- ga prometa. Našim gostilnam, zlasti po- deželskim bo pomagano, saj če se jih dvigne iz dosedanjega mrtvila s tem, da se jih usposobi za tujski promet. Zveza dela z vso intenzivnostjo na tem, da se bu- dilo gojenkam vso najboljše izobrazbo v taki meri, ki je neobhodno potrebna pri vodstvu gostilniških obratov. Predvsem bo šola stremela za tem, da se gojenke iz- uče v kuhinji srednje dobre meščanske hrane, serviranja in legega vedenja. V programu so seveda tudi še drugi, za gostilničarje važni predmeti. Pričakuje se, da bodo zve- zo pri njenem stremljenju tudi podpirale oblasti in razne ustanove, zlasti gostilni- čarji, katerim je šola namenjena.

a— Zbližšana hrana v Javni kuhinji na Slomškovem trgu 6 v A-razredu opoldne in v čezr. 8.30 Din, v B-razredu 12.30 Din, v C-razredu 14.30 Din. Priglasite se!

a— Šolske zvezke kupite pri trvdki M. TICAR. Prodaja se v prid Jadranski Straži.

a— Jesen v »Ljudski knjižnici«. Komaj so nastopili hladnejši jesenski dnevi in s tem daljši večeri, že se je skoro podvojilo izposojevanje knjig v »Ljudski knjižnici« v Narodnem domu. Med novimi izposojalci je opaziti zlasti številno zastopano ženski svet in pa mladino, kar je posebno razve- stljiv pojav. Ker čitatelji sprašujejo po no- vem slovstvu, je »Ljudska knjižnica« tekoni- počitni temeljito pomnožila svoj domski oddelek, ki je bil vedno premajhen. Knjiž- nica je pravkar naročila tudi najaktualnej- še jesenske novosti svetovnega knjižnega trga, ki bodo izposojevalcem kmalu na raz- pologo. Novi člani se sprejemajo vsako iz- posojevalno uro, to je ob torkih, četrkih in sobotah zvečer ter v nedeljo popoldne.

a— Polnoč na Atlantiku... Mirna morsk- a gladina, preko nje si orje pot orjak »Atlantik«, vozeč tisoče in tisoče iz stare-

ga v novi svet... Nenadno pade tempe- ratura, in od ust do ust gre: ledene gore so v bližini. Toda kaj more ledena gora orjaku, kakor je Atlantik? Pa ga je ven- dar havarirala v boku... Niti rešilna de- la, reševanje žem in dece v rešilne čolne ne omajajo vere večine, da je propast »Atlantika« nemogoč. 2000 jih ostane na ladji, ker rešilnih čolnov ni več, rešitve pa tudi nobene... Strašni so prizori ob- upa, ko uvidijo na ladji končno čisto re- nico, obupa, ki počasi preide v resigna- cijo... Tri ure je orjak vzdrljal, nato pa potone, in z molitvo in pobožno pesmito na ustih potonejo tisoči z njim v morske globine. — Film »Atlantik«, ki plastično si- ka strašno nesrečo »Titanica« na širokem morju, je največji dosežani zvočni film. Predvalja ga od 20. do 29. t. m. Zveza kul- turnih društev v kinu Union. Naj nihče ne zamudi!

a— Umrl je 19. t. m. v Gradcu 72letni mizar v delavnicah drž. žel. Vinko Golob. Včeraj so ga prepeljali v Maribor, kjer bo jutri pokopan na mestnem pokopališču v Pobrežju.

a— Nesreča v kurilnici državne želez- nice. Včeraj popoldne je v kurilnici držav- ne železnice počila cev za dovajanje pare. Pri stroju zaposleni 28-letni kurjač Jernej Pieteršek je zadobil težke opekline po ro- kah, nogah in trebuhu. Na odredbo želez- niškega zdravnika so ponesrečenca takoj z rešilnim avtom prepeljali v bolnico.

Iz Škofje Loke

š— Izpremembe pri sreski izpostavi. Sre- skemu načelstvu v Litijo je začasno pri- deljen v službovanje politično-upravni urad- nik g. Vinko Vidmar, ki je Škofjo Loko že zapustil. Prosto mesto pisarniškega uradnika je nastopil g. Okorn. Prednik g. Valentič Franc je premeščen k banski upra- vi v Ljubljano.

š— Himen. Poročila sta se na Trati pri Škofji Loki prometni uradnik železniške po- staje g. Galovič Janko in gđ. Anica Kerš- mančeva. Naše čestitke!

š— Dva umestna razglašila je Škofjelo- sko županstvo izdalo te dni. Imata pred- vsem namen, da se javno higijsko stanje mesta očuva na zadovoljivi višini. V prvi objavi se prepoveduje odkladanje smeti pri železobetonskem mostu, v drugi pa strogo zabranjuje vlivanje pomij v javne kanale, ki služijo zgolj za odtok čiste vo- de. Prav tako bo kaznovan vsakdo, ki bi kakorkoli zanemarjal dostojnost in občo- čistost mestnih ulic.

š— Grad Karla viteza pl. Strahla z vr- tom, polji in njivami je kupil veleindustri- jev Franc Dolenc v Stari Loki. S prodajo je zaključen dolgotrajni in izvanredno in- teresantni proces javne dražbe, od maja pa do poslednjih dni. Trgovec Thaler Rafael je kupil vrtno parcelo za Prosvetnim do- mom; Ravnihar Franc, sodavičar v Škofji Loki pa Krenerjev travnik ob suškem mo- stu.

Dr. Jože Rant

zobni zdravnik v Škofji Loki, je na študij- skem potovanju

in do preklica ne ordinira

13120

š— Preureditev šolskega kompleksa. V zvezi z zgraditvijo novega šolskega poslop- ja se bodo izvedla postopoma na parceli popolna renovacijska dela. Takozvana Ku- fova vila z gospodarskim prizidkom se po- polnoma podre. Stranke so se že izselile in služijo prostori sedaj za prenočišča 90 pri- stavbi šole zaposlenim delavcem. Pravtako se bodo odstranili vsi kostanji ter se pro- stor preuredi deloma za vrt in park. Na tem kraju bo stala tudi stanovanjska stav- ba za ravnatelja šole. V dveh letih se bo delo izvršilo in bo v tem predelu Škofja Loka znatno pridobila. Fasada šole bo ob- njena proti mestu, dolga bo 63 m. S pri- dom se uporablja pri gradnji skalojeve iz Kamenitnice, katerega kamenje je tudi do- bro služilo pri narejanju karavanskega predora na Hrušici pri Jesenicah.

š— Smrtna kosa. V visoki starosti 87 let je preminila v sredo popoldne obče sposhtovana in priljubljena ga. Katarina Hartmanova iz ugledne, trdne kmečke hiše Španovih na Suhi pri Škofji Loki. Ob izred- no veliki udeležbi sorodnikov, prijateljev in znancev so pokopali blago pokojnico v petek na škofjeloško pokopališče. Blag ji spomin, preostalo naše sožalje!

š— Saje so se snele pri mizarskem moj- stru Pavlu Okornu na Studencu v Škofji Loki v sredo popoldne. Iz dimnika hiše je hušnil močan ogenj in so švigale iskre na vse strani. Ogenj so domači s sopomočjo sosedov žurno pogasili.

š— Večevere so se v izredno visokem številu zaredile po vsej okoliški Škofji Lo- ke, ter narejajo celo škodo. Že doslej so nekateri več plezalk pobili, posebno na Hribcu. Večja skupina otrok je pri Šifrer- jevem mlinu ugedala hkrati 6 brbkih ska- kalk med vejevjem bližnjega grmičja. Bren- kov Janez je najlepšo večerico ujel in jo kot »corpus delicti« prinesel v šolo, kjer je bila predmet posebne pozornosti.

š— Vinjene osebe. Zopet moramo javno- grajati, da se posebno v poslednjem času pojavljajo po mestnih ulicah vinjenci, ki so s svojim ponašanjem v sramoto sebi in v kvar mladini. Vsekakor bi bilo prav, da se taki pojavi zatro, če treba tudi z ene- rgičnimi ukrepi. Telesno in duševno zdrav- je na-oda nad vse!

Ako želiš imeti lepe knjige, pristopi k Vodnikovim družbi!

Iz Kranja

DANES DANES

TOMBOLA v Kranju

točno ob 3. uri

I. dobitek: nov BMW auto (Din 35.500).

II. dobitek: ves les za stanovanjsko hišo (Din 17.200). Spalnica, kolesa itd.

TABLECE po 4 DINARJE

Iz Tržiča

č— Tržiške šole so že v polnem obratu. Otroški vrtec ima dva razreda s 95 malč- ki, ki sta nastanjena v poslopju meščan- ske šole. Za otroški vrt se vpiše vsako leto več otrok, tako da bo v resnici treba misliti na posebno šolsko zgradbo s pri- mernim igriščem samo za deco v predšol- ski dobi. Osnovna šola ima v celoti deset razredov, od katerih je devet v poslopju osnovnih šol, eden pa v poslopju meščan- ske šole. Z otvoritvijo osnovnih šol v Lo- mu in v Dolini je tržiška osnovna šola znatno razbremenjena in ima letos prvič od prejšnjega sem vsa šola razdeljen dopol- danski in popoldanski pouk s prostim četr- tokom, kakor je to za osnovno šolo edino prav. Meščanska šola ima letos 5 razre- dov s 144 dijak, ki se rekrutirajo večinoma iz Tržiča in okolice; precejšen odstotek jih je tudi iz okolice Škofje Loke in Bleda. Učiteljska zbornica osnovne kakor tudi me- ščanske šole sta zaenkrat kompletna in se pouk vrši v polnem redu. Z začetkom okto- bra se začne še obrtno-nadaljevalna in trgovsko-nadaljevalna šola. Pri krojevalni tečaj za čevljarje, ki se je zaradi učiteljs- kega tečaja za obrtno-nadaljevalne šole v Ljubljani zavlekel, bo končan s koncem tega meseca. Tečaj vodi strokovni učitelj Steinmann, ki je z uspehom zadovoljen, ni pa zadovoljen z obiskom tečajnikov, ki ni- so toliko moški, da bi prišli vsako uro vsi. Vendar večina vztraja in dobro napreduje.

č— Zaključek kegljanja na dobitke. So- kolsko društvo v Tržiču je zaključilo za- bavno kegljanje na dobitke preteklo ne- deljo ob 12. na kegljišču pri Lončarju. Pr- vi dobitek je dobil Janez Zupan iz Dupelj, ki je bil nagrade 500 Din prav vesel. Drugi dobitek v znesku 300 Din je padel v roke Francu Kolničarju, tudi iz Dupelj, tretjega v znesku 200 Din je prejel Ciril Benedik iz Tržiča in četrtega v znesku 100 Din vrli sokolski delavec Franc Bajželj.

Z Jesenice

a— Prvi sokolski nastop na Blejski Do- bravi. Sokolski društvi Koroška Bela - Ja- vornik in Jesenice priredita v nedeljo 21. t. m. z jeseniško sokolsko godbo izlet na Blejsko Dobravo, kjer bo na prostornem dvorišču biveše gostilne pri Zajcu javna te- lovadba imenovanih društev, da moralno in- gnotno podprejo mladega domačega Soko- la, ki se je šele ustanovil pred enim mese- cem. Sokolsko članstvo ter prijatelji sokol- stva z Jesenice, Javornika, Gorji, Bleda, Ra- dovljice in ostalih krajev zornega goreni- skega kota se vjudno vabijo, da se te prve prireditve udeležijo.

a— Smrtna kosa. Po daljši bolezni je v petek preminula v 33. letu starosti gđ. Jul- ka Medveja, uslužbenka pri Kranjski in- dustrijski družbi na Jesenicah, hčerka znane narodne obitelji Medveje na Javorniku. Po- kojnica, ki je bila mirna in blaga duša, je postala žrtev zavratne bolezni. Pogreb po- kojnice bo v nedeljo popoldne izpred hiše žalosti na Senožeti na faro pokopališče na Koroški Beli. Bodi ji ohranjen lep spomin, hudo prizadeti ugledni obitelji naše iskreno sožalje!

Iz Kamnika

ka— Kamnik letovišče. Kakor doznava- mo, bo mesto zaprosilo, da se Kamnik uvrsti med letovišča.

ka— Vremenska hišica. Te dni bodo pričeli postavljati temelj za vremensko hi- šico, ki jo je res solidno izdelala domača tovarna »Titan«, d. d.

Iz Litije

l— Oseba vest. Na osnovno šolo v Krki v litijem okraju je bil imenovan g. Emil Hrovat, bivši učitelj, ki se je po odsluže- nju kadrskega roka prijavil v učiteljsko službo.

l— Ovet in sad v Jeseni. G. Miško Stei- ner, litijski progovni mojster, je izročil našemu poročevalcu lepe zrele jagode, ki jih je v tem kasnem času natrgal na svo- jem vrtu. Seveda je še bolj zanimivo, da je našel poleg jagod tudi jagodne cvete, ki pa bržkone letos ne bodo več dozoreli.

Iz Zagorja

z— Nesreče pri živini. Malokatero leto je bilo v Zagorju in okolici toliko nesreč pri živini kakor letos. Naš konjač je spr- vil na svoj vrt že nekaj konj, krav in svinj. Te dni je zopet poginila mali po- sestnik Heleni Kušarjevi lepa teška krava, ki je dajala po 16 litrov mleka. Čez nekaj dni bi bila podvržena, zato je škoda tem večja. Tem občutnejša pa je za malo posest- nico, ki v celem redi le dve kravi. Nujna živinodravniška pomoč bi bila žival mor- da še rešila. Vsi letošnji primeri hudih ne- sreč nas vedno bolj opominjajo, da nujno potrebujemo živinodravniko. Pričakovati ni, da bi to storiло oblastvo, zato bi bilo pač seči po samopomoči. Saj se o tem go- vori že nad 20 let, toda do realizacije tega nujnega vprašanja le še ni prišlo. Zadnje čase je tukajšnja podružnica Kmetijske družbe podvzela korake, da bi se ideja na- stanitve živinodravniške le realizirala. Jas- no je, da je brez žrtve to neizvedljivo. Le s skupnimi sredstvi vseh okoliških občin bi bilo mogoče izvesti tu nujno potrebno akcijo. Zato je podružnica zaprosila vse prizadete občine, da se izjavijo, ali bi bile pripravljene pri tem sodelovati in s kolikš- nimi zneski. Apeliramo torej na občinske odbore občin Zagorje, Kotredžje, Rižje, Kolovrat, Kandrše in Trojane, da o tem resno sklepajo in določijo zneske, ki bodo omogočili naselitve živinodravniške. Ako bo pozneje prispevalo katerokoli oblastvo v to svrhu večjo subvencijo, bo seveda ob- činam ta znesek prihranjen, toda začeti je treba.

Iz Hrastrnika

h— Danes vsi na važen gospodarski shod ob 9. dopoldne v dvorani Konzumnega društva rudarjev v Hrastrniku.

h— Vpisovanje v obrtno nadaljevalno šolo se bo vršilo v nedeljo dne 28. t. m. v

Če lasje
valovito padajo

deško šolo v Hrastrniku in sicer: za vajen- ce ob 9. uri in za vajenke ob pol 11. uri dopoldne. Vsi naj prinesejo zadnje šolsko izpričevalo seboj.

Iz Trbovelj

t— Promenadni koncert rudniške godbe se bo vršil danes popoldne ob 4. na trgu v Trbovljah II., pred cerkvijo.

Iz Višnje gore

vg— Oseba vest. Te dni je odšel urad- nik davčne uprave v Višnji gori, g. Anton Perko na svoje novo službeno mesto v Brežice ob Savi. Njemu, našemu rojaku, kakor tudi njegovi ge. soprog, ki je na našem zadnjem sokolskem zletu ljubezni- vo vodila svoj paviljon, obilo sreče na no- vem mestu!

vg— Sokolsko društvo je že od ustano- vitve sem zelo trpelo na pomanjkanju do- brega telovadnega orodja. Razen droga ni bil ves telovadni inventar za resno gim- nastiko vreden piškavega oreha. Te dni je pa društvo naročilo v znani tovarni gim- nastičnih predmetov g. Oražma v Ribnici- krasno bradljo, nove kroge in kroglo za metanje, težko 7.25 kg. Postavka bremen se bo v društvenih knjigah precej poveša- la, toda če bo le malo dobre volje, bo v kratkem času paralizirana z novimi do- hodki.

vg— Nova hiša, ki jo zida tukajšnji kro- jaški mojster g. Pajk, je že pod streho. V spodnjih prostorih bo že letos namestil svojo krojaško delavnico, prihodnjo po- mlad bo pa stavbo dodelal do konca.

Iz Novega mesta

n— Kolo jugoslovenskih sester priredi v nedeljo, 28. t. m. ob 11. dopoldne na Glav- nem trgu javno tombolo. Dobitki so izredno lepi. Obištevati prosimo, da pridno sega po tablicah, ki se bodo te dni prodajale.

Ure, zlatino, gramofone, plošče in baterije

dobite pri

11845

M. WAHTER, prej BLAŽON

Iz Krškega

kr— Glasbena Matica si je nabavila nov klavir znamke »Proksch«. Z rednimi pev- skimi vajami se bo pričelo po 15. oktobru, na kar se opozarjajo vsi stari pevci in pev- ke in redno posešali pevске vaje. Istosča- no se bodo sprejemali novi člani.

kr— Portugalko so obrali in se prodaja po 6 Din. Zelo občutno škodo so napra- viili letos v vinogradih ose in tiči, ki so v jatah uničevali grozdje.

Iz Slov. Bistrice

sb— Za zgradbo planinske kočice pri Sv. Treh kraljih. Odbor podružnice SPD si bo danes ogledal prostor pri Sv. Treh kra- ljih pod Velikim vrhom, kjer namerava po- načrtiti inž. Accetta iz Maribora zgraditi planinsko kočico. Za odbornike je izlet ob- vezan, ostali člani pa so vabljeni.

sb— Vodovod so začeli graditi v tinski ob- čini na Pohorju. Gradbena dela je pre- vzela tvrdka Zivac iz Maribora. Stroške krije do ene tretjine občina, ostanek pa prispevata higijski zavod in brisade- vali, da bi pomanjkljive studence nadome- stili s primernim vodovodom. Naposled se jim je s podporo oblastve vendarle posre- čilo i uresničiti svoje načrte. Naj bi bila rečna pohorska občina vzgled tudi sosed- njim srenjam, zlasti še Slov. Bistrici, ki za svojih 2000 ljudi nima niti 10 uporabnih studencev.

Iz Pragerskega

pr— Sokolska teta. Pred dobrim tednom ustanovljeno Sokolsko društvo je vneto pri- čelo s svojim delom. Deca, naraščaj i člani se pridno vežbajo in upati je, da nas pre- senešijo v oktobru že s svojim prvim ras- topom. Zaradi pomanjkanja primernega sto- ra telovadijo zaenkrat še v šoli. Tu jim je na razpolago dobro ohranjeno telovadno orodje, biva last nemškega Schulvereina.

pr— Isprememba posesti. Bivši Predovi- čev trgovsko hišo je kupil od Ljubljanske kreditne banke gosp. Ivan Pernat.

pr— Gradbeno gibanje. Posestnik gosp. Hergan je dokončal svojo enonadstropno stanovanjsko hišo ter bodo stanovanja z ok- tobrom peterim strankam na razpolago. Po- sestnik gosp. Verlak je okusno prenovil sve-

jo enonadstropno stanovanjsko hišo ter jo obenem povečal za štiri nova stanovanja. — Lastne domove so si postavili marljivi go- spodarji in podjetni železničarji gg. Strm- šek, Plöhl in Krošl.

pr— Sadna razstava. Minilo nedeljo se je vršilo v pragerski šoli uspelo predava- nje o sadjarstvu, katerega se je udeležilo veliko število Pragerčanov in okoličanov. Predavatelj g. inž. Ferlic je s številkami dokazal velik pomen sadjarstva, nato pre- šel k pravilni vzgoji sadnega drevja in končno opisal za naš kraj najpriporočlj- vejše sadne vrste. Po predavanju nas je presenetila okusno opremljena in s kras- nimi lončnicami okrašena sadna razstava, ki je morala zadovoljiti tudi razvajeni okus. Razstavljeni so bili razno sadje in razni vrtni pridejli, priprava za vkuhava- nje sadja, sadjarsko orodje, literatura, nov stroj za trošenje umetnega gnojila (izum domačina) in drugo.

pr— Giganska nadloga. V začetku tega tedna je prispela na Pragersko gruča ciga- nov, ki dan za dnem nadlegujejo že itak uboge železničarske družine. Prosimo obla- stvo, da nas reši te nadloge.

Iz Šoštanjca

št— Deseto obletnico koroškega plebi- scita bomo proslavili tudi pri nas. Na po- vabilo Sokolskega društva so se zbrali v prošlem tednu v občinski pisarni zastopni- ki tukajšnjih društev, šol in občin, da se pogovorijo o proslavi obletnice koroškega plebiscita. Sklenjeno je bilo, da bo 11. oktobra koroški večer v Sokolskem domu, 12. oktobra maša za dušnico za borce, padle v bojih za naš Korotan, in zborovanje na prostem.

št— Darovi. Šoštanjski kegljavnici, ki na- stopajo v klubu »Ruše« so zbrali na zad- njem kegljaškem turnirju v počastitev spo- min padlih narodnih borcev za Gortanov sklad 110 Din. Hotelir g. Kunst je daroval na fantovščini g. Sveta za Sokolski dom v Šoštanju 100 Din. Ob isti priliki so nabrali 160 Din za Gortanov sklad in 160 Din za Malejevo mater. Darovalcem najlepša hva- la!

št— Šahovska vest. Po daljših pripravah so naši šahisti vendarle ustanovili svoj ša- hovski klub. Ustanovni občni zbor se je vršil v četrtek 18. t. m. v gostilni Cerov- šek. Odbor sestavljajo g. predsednik Su- šel, podpredsednik dr. Medič, blagajnik in tajnik Rudolf Koren, dalje Koželj, Svet, Zavradlav in drugi. Sklenjeno je bilo, da bodo igralni večeri ob torkih v hotelu Uni- on. Novi klub ima v načrtu tudi pouk o šahovski teoriji in praktičen pouk začetni- kov, dalje lokalne in medklujske turnirje. Vpisnina je 10 Din ter mesečna članarina 2 Din. Vodstvo kluba je v večjih rokah.

Iz Konjic

nj— Iz obrtnih krogov. V Konjicah se je naselil krojaški mojster gosp. Ivan Bizjak iz Celja, ki je prevzel krojaško delavnico gosp. Ignaca Bezovnika, ki je obrt zaradi bolezni opustil. — Gostilničar in hišni po- sestnik gosp. Penič Ignac instalira hladilno napravo nemške znamke »Hansa«. Tudi bo- delni umetni led do 1000 kg dnevno. Vse na električni pogon, kakor je že uredil mla- jji tilnico.

nj— Umrla je ga. Marija Bernakova ra- letovišču v Rogški Slatini, kjer se je »dra- vila. Pokojnica se je šele pred nekoliko leti vrnila iz Anglije, kjer je živela dolgo vrste- let. Bila je polomka stare konjiške obitelji- Bresingerjeve, posestnik prednikov tovar- narja Lauricha. Blag ji spomin!

nj— Zavržena prošnja za gradbo restav- racije. Pri zadnji občinski seji so prošnjo uradnika Peindla za dovoljenje restavracije na kolodvoru nepopolno rešili. Nikakor ne- moremo razumeti, zakaj se ovira zidanje novih poslopij v trgu, kjer je itak silno po- z manjkanje stanovanj in že preko 10 let ne nihče stavil nove stavbe. Konjice bi lahko imele od tujскеga prometa lep dobiček, sa- mo če bi bilo na razpolago dovolj stano- vanj.

nj— Prazni zapori. V konjiških sodnih zaporih že mesec dni ni nobenega jetnika. Drugod nazaranja do dejstva bela zstava. Ne vemo, ali je to predpisano ali samo obi- čaj.

Ženski svet, pozor!

Ravnokar so prispeli najnovejši vzorci damskih plaščev že od Din 50.— naprej.

Oglejte si zalogo teh čim prej. Ogled neobvezen. — Vzorci pošljemo po pošti z navedbo cene.

TEKSTILBAZAR

dr. z. o. z. v Ljubljani, Krekov trg 10.

Iz Gor. Radgone

gr— Stalno je namešten na tukajšnji osnovni šoli učitelj gosp. Mirko Bizjak, ki je pravkar odslužil svoj kadroški rok.

gr— Tatovi koles. Mladi četrtek okrog 19. se je v gostilni gosp. Domajnika v Radencih ustavil oskrbnik gosp. Ignac Schlager ter pustil svoje kolo znamke »Puch« št. 18.807 brez blatnikov in črno pleskano pred navedeno gostilno. Ko se je za kratko časa vračal iz gostilne, je videl, da mu je neznan tat odpeljal kolo ter je brez sledu popihal v temno noč.

Iz Ljutomer

lj— Kvaterni sejem dne 16. t. m. je bil precej obiskan, toda kupčija je bila bolj slaba. Na živinskem sejmu je bilo vse skupaj 54 glav goveje živine, prodalo se je 25 glav. Cene so bile precej višje. Ker je ta sejem prežgadol jesen, je mestna občina zaprosila za preloženje na november. Prošnja pa je bila odbita.

lj— Paviljon za tobačno trafiko namerala na Glavnem trgu postaviti vojni invalid gosp. inž. Mavrič. Mestna občina mu je že dovolila prostor, vendar ne bo mogel paviljona zgraditi iz opeke, ampak le iz lesa, da ga bo mogoče prestaviti v primeru, da bo zahtevala regulacija mesta izpremembe na Glavnem trgu.

Iz Murske Sobot

mr— Zaroča. Tukajšnjega sodnika g. Metoda Komotarja je v nedeljo 17. t. m. evangeliški župnik v Bodoncih zaročil z gđc. Sariko Vukanovo. Najtoplejša čestitka.

mr— Koncert sokolskega društva. Te dni je priredil tukajšnji Sokol filharmonični koncert, ki bi zaslužil, da ostane nepozabljen v zgodovini prosvetnega dela tukajšnjega društva. Po dvomesečnem intenzivnem delu se je posrečilo g. Ernejmu Nadjaju, da je zbral in izveščal številčno sicer ne velik, kvalitativno pa prvovrsten sokolski orkester. Razmeroma težke skladbe so bile izvajane tako brezhibno, da so številni tujci strmeli, kako je mogoče v tako majhnem kraju nuditi takšen večer. Muzikalno razvajena soboska publika pa se ni divila samo domačemu orkestru, ampak je prav tako, če ne bolj navdušeno, pozdravila goste go. Milo dr. Stojanovca, gđc. Mařenko Hanušovo in prof. za čelo g. Sedlbauerja. S svojim močnim, brezhibno izoliranim glasom je ga. Stojanova zapela arijo iz »Tosce« in dodala še točko iz »Grafice Marice«, ki jo ima naštudirano. Gđc. Hanušova je presenetila občinstvo zaradi lepote svojega glasu. Čelista g. Sedlbauerja pa pozna že itak velik del naše domovine kot mojstra.

mr— Pomota. Prijazni čitatelji so itak že sami popravili v naglici nastalo napako v eni izmed zadnjih števil »Jutra«. Evangeličansko žensko društvo, ki je priredilo tako prijetno zabavo v gostilni g. Titana, je doma v Moravcih, ne pa v vasi, ki nima niti enega evangeličana.

Požar v Zgornjih Jaršah

Domžale, 20. septembra. Sročil ob 31. je pričelo goreti pri kočarici vulgo Lenček. Tovarniške sirene so takoj alarmirale prebivalstvo in je prvo prihitelo na mesto požara gasilno društvo iz Radomelja, nato pa gasilci iz Homca, Mengša, in Duplice. Vsa štiri društva so prihitela z motornimi brigadami. V kritičnem času je Lenčkova bila v svoji leseni koči in je šele alarmirana od tulenja siren prihitela iz nje ter opazila, da gori. Pri gašenju je bil zadet od vodnega curka iz brigadne gasilce društva iz Duplice, po sestnik Niko Zurbu iz Smarce, ki je padel zaradi tega v nezvest. Ležal je v nezvesti skoro pet ur in so ga šele z nezvestnim dihanjem spravili zopet k zavesti, ko so poklicali zdravnika dr. Hočevarja iz Domžal. Gasilnim društvom bi priporočali, da bi nekatere svoje ljudi izveščali v sanitetni službi, da bi lahko v podobnih primerih takoj nudili potrebno pomoč. Značilno je dejstvo, da zadnje čase skoro vsak teden gori v tukajšnji okolici. Oblasti so uvedle poizvedbe, kako je večerajšnji ogenj nastal. Nevarnost je obstojala za bližnjo tekstilno tovarno.

Trboveljska poneverba pred sodiščem

Državno brezobrestno posojilo zapravljen kot radikalski volilni fond — Kako se je prakticiralo v tistih čudnih časih — Šuntajs obsojen na 6 mesecev strogega zaporu in povračilo 37.000 Din

Celje, 20. septembra. Dopoldne se je moral zagovarjati pred tričlanskim senatom 32letni krojač Anton Šuntajs iz Trbovelj, proti kateremu je vložilo državno tožilstvo ponovno obtožbo zaradi hudodelstva poneverbe državnega denarja. Šuntajs bi moral že l. 1923. stati pred celjsko poroto, pa je bilo kazensko postopanje tik pred razpravo začasno ustavljeno, ker je državno pravdnstvo potrebovalo še nekatere važne podatke in informacije iz Beograda.

Šuntajs je prejel 14. III. 1923 od takratnega pokrajinskega namestnika Ivana Hrabarja znesek 75.000 Din kot državno brezobrestno posojilo za novo rudarsko konzumno društvo v Trbovljah, ki je bilo ustanovljeno kot nekaka gospodarska organizacija Narodne radikalne stranke v Trbovljah. Posojilo, ki je bilo uplačano v breme tekočega računa ministrstva socialne politike, bi moralo biti v celoti vrnjeno najkasneje do 1. marca l. 1924. v državno blagajno. Enaka posojila po 75.000 Din so bila tedaj podeljena tudi konzumnemu društvu železničarjev v Studencih pri Mariboru, invalidski podporni zadrugi za Maribor ter nabavljalni in konzumni za drugi viničarjev v Mariboru. Šuntajs je porabil od prejete denarja dobro polovico za razna agitacijska in zasebna potovanja v razne kraje Slovenije, za potne stroške svojih strankarskih prištevov, za razne druge izdatke za stranko, za volilno agitacijo za skupščinske volitve itd. Nekaj denarja je vzel Šuntajs tudi kot posojilo za svojo lastno osebo. Omenjenih 75.000 Din je prejel Šuntajs iz rok pokrajinskega namestnika tik pred volitvami.

Danes se je zagovarjal, da je smatral omenjeni denar kot strankin volilni fond,

iz katerega je potem podpiral na prošnje strankine pristaje, ki jih je bilo v Trbovljah vseh le 37. Zagovarjal ga je odvetnik dr. Hodžar iz Celja, bivši narodni poslanec, ki je naglašal, da ve iz lastne izkušnje kot član bivšega anknetnega odbora v Narodni skupščini za preiskavo takih afer, da se je slično prakticiralo po vsej državi in da so se posebni strankarski fondii uporabljali izključno le za agitacijske namene ter da je bil Šuntajs verjetno trdno prepričan, da pomeni predmetno državno posojilo 75 tisoč Din tak volilni »partijski fond«. Nil kjer se niso preganjali slični primeri in se dr. Hodžar zato čudi, da se je edino proti Šuntajsu po tolikih letih uvedlo ponovno kazensko postopanje. Obenem je skušal naslikati vsjo afero kot čisto politično. Skliceval se je tudi na kraljev manifest od 6. januarja, v katerem je rečeno, da se morajo vsi grehi in strankarska razmerja iz preteklosti pozabiti in likvidirati. Sicer pa je Šuntajs svoj lastni dolg poravnal, v kolikor pa je denar porabil za stranko, ga pac ne more vrniti. Stvar je bila prav za prav že likvidirana.

Senat, ki mu je predsedoval ss. dr. Dolničar in sta bila votana sodnika Levčič in Detiček, dočim je državno tožilstvo zastopal dr. Rus, se je po krajšem posvetovanju vrnil v dvorano in je predsednik ob 13. razglasil naslednjo sodbo:

Obtoženi Anton Šuntajs je kriv in se obsoja na podlagi § 322-3 k. z. na 6 mesecev strogega zaporu in povračilo 37.500 Din državni blagajni. Glede višjega zahtevka se zavrže državni erar na pot civilne pravde. V zapor se vračuna Šuntajsu preiskovalni zapor od 2. oktobra do 10. decembra l. 1923.

KULTURNI PREGLED

Nova umetnostna sezona v Beogradu

Beograd, 15. septembra. Če bi sodili po slabem gmotnem uspehu prvih razstav, ki so bile otvorene za jesensko sezono v umetnostnem paviljonu Cvijete Zuzorić, bi morali misliti, da bo za umetnost letos slaba letina.

Prve dni tega meseca je priredil v paviljonu kolektivno razstavo svojih del gosp. Mihailo S. Petrov. Razen njega sta razstavila ga. E. Willand - Schmidt in gosp. Jost Vučetić. Treba je takoj povedati, da je ta trojica v umetnostnem oziru odlična. Gosp. Petrov (znan tudi na Slovenskem) uživa že lep sloves v naši slikarski umetnosti, čeprav je še mlad, star približno 29 let. Gosp. Petrov je sedaj v polni sili, umetniško ustaljen in dozor; za seboj ima vse potrebne stopnje svojega »Sturma und Dranga«. Njegova olja, kakor tudi nekoliko risb, akvarelov in litorezov (razstavil je 44 slik), očitujejo močno nadarjenost in risarsko veščino. Vsa dela so prožeta s poezijo, ki je slikarstvo ne more pogrešati. Mimo nekaterih portretov je to pot razstavil pejsaže (pokrajine) Beograda in notranje Srbije. Na njegovi razstavi pa viditi takisto motive iz Dalmacije in Slovenije. Na vseh slikah kaže elan in umetniško navdušenje. Čutiš, da slikar razume svoje posel, da je pravilno dojel svoje nagibe in izmeril obseg svoje nadarjenosti; zato ne gre nikjer preko okvira, ne afektira, marveč pošteno iznaša izsledke svojega truda. Na njegovi razstavi ne opazimo eksperimentiranja in negotovosti. To je ena izmed nje lepših strani.

Presenetila so nas dela ga. E. Willand-Schmidt. Umetnica je Nemka, soproga gosp. Josipa Vučetića, Dalmatinka, ki je — kakor rečeno — tudi razstavila nekatere svoje slike. Slikarica je razstavila 134 del, med njimi uprav izredna olja, lepe akvarele in krasne ujedanke. Studirala je na umetnostni akademiji v Dresdenu. Razstava pričue, da razume svoj posel odlično. Zelo dobro je v vseh tehnikah, kar jih je razstavila. Posebno mikajo njene pokrajine, takisto njeni izvrstni portreti in njene fantastične. Umetnica daje s svoje voščeno roko slikam mnogo ženskega čula za barve, mnogo domačega miru, čeprav imajo njene slike — izjemni tihotičja — same nemiloljubne stjeje. Ga. Willand - Schmidt nas je torej prijetno presenetila i po količini svojih slik i po njih kakovosti, slednje pa v prvi vrsti.

Gosp. Josip Vučetić, učitelj risanja na gimnaziji v Požarevcu, je razstavil samo 14 slik, in sicer pretežno olja. To so same marine, ki kažejo primorsko lepoto Jugoslavije.

Čeprav so te razstave otvorjene že 8 dni, ni bila dosihmal prodana niti ena slika. To dejstvo je žalostno in pač ne kaže, da bi naša našnja doba imela žive umetnostne ambicije. Te slike pa so vredne, da najdejo kupca. Nadejamo se, da je sedanja malobrižnost le prehodni pojav.

Jugoslovenska drama na Poljskem

V eni zadnjih števil Ivovskega časopisa »Ruch Slowianski« je priobčil prof. B. Vydra pregled poljskih prevodov iz južno-slovenske (srbske, hrvaške, slovenske in bolgarske) dramske produkcije in njih vpriizoritev na poljskih odrih ter pregled jugoslovenskih motivov v poljski izvirni dramski tvorbi 19. stoletja.

Zivahni stiki med Poljaki in Jugoslovenci v drugi polovici 19. stoletja so obrnili pozornost Poljakov tudi na jugoslovensko dramsko produkcijo. Prvi so uvažali dramo južnih bratov na Poljsko nekateri poljski emigranti. Kolikor se je dalo dognati, je bila prva jugoslovenska drama, ki so jo preložili v poljščino in igrali na Poljskem, drama srbskega pisatelja M. Bana »Mejirina«, ki jo je preložil znani prevajalec srbske narodne pesmi v poljščino R. Zmorski. Prevod je izšel v časopisu »Gazeta Warszawska« l. 1867, na oder pa je dramo postavil ravnatelj Poljskega gledališča Teksel, vendar se dolgo ni držala.

Eden najbolj vmetih gojiteljev poljske - Jugoslovenske snov so uporabljali razni četrtini 19. stoletja je bil znani slavist B. Grabowski. Ta je preložil v poljščino igro svojega hrvaškega prijatelja I. E. Tomića »Baron Trenke«, ki jo je vpriizorila Puchwieskega gledališka družina v varšavskem poletnem gledališču »Bellevue«. Toda ne občinstvo in ne kritika je ni sprejela posebno ugodno, zato so jo kmalu odstavili. Grabowski je takisto prevzel Tomićeve veseloigre »Zatečeni ženske«, toda prevod je — kakor marsikak prevod Grabowskega — ostal v rokopisu.

Jugoslovensko snov so uporabljali razni poljski dramski pisatelji. Tako je odlični pisatelj in poznavalec razmer na slovenskem jugu K. Brzozowski baje pripravil dramo »Kosovo polje«, J. Jasinski (poljski igralec in dramski pisatelj) je spisal igro »Stefan Duszane«, ki pa je ostala v rokopisu, čeprav so zadrževali, da je zelo dobra. B. Grabowski se tudi v svoji izvirni tvorbi ni mogel oteti vplivu jugoslovenskega sveta. Spisal je dramo »Krolewicz Markos«, v kateri pa je tega junaka srbskih narodnih pesmi zelo idealiziral. Dramo je posvetil J. J. Strossmayerju. Imela je precejšen odmev v južno-slovenskih in sploh slovenskih revijah. V češčino jo je prevzel F. L. Hovorka in so jo vpriizorili v Pragi leta 1880. V prid Akademskemu domu; posebnega uspeha ni imela. Istega leta je igra izšla v poljščini kot knjiga. Zanimivo je, da je B. Grabowski često pisal tudi o slovenskih dramskih razmerah. P. T. Jež je zdramatiziral svoj roman »Narzezczona Harambasy«; leta 1883. je bil natiznjen v varšavskem časopisu »Kłosy«, na oder pa ni prišla. V 20. stoletju so med Poljaki največ igrali Vojnovića. V Varšavi in Krakovu so vpriizorili 3 njegove drame.

Naše nove muzikalije

»Zbori« št. 4. — Literarni del »Zborov« se pričinja s posvetilom petdesetletniku Stanku Premrlu (s sliko). Članek je iz peresa V. Pfeiferja, ki je prispeval tudi biografska članka o H. Volariču in A. Svetku, obeh nezasluženo neznanih skladateljev slovenskih zborovskih pesmi in samosplovov. Mnoge njune pesmi so že popolnoma ponarodele. Dr. J. Mantuani nadaljuje svoj izčrpen popis razvoja slovenske opere, po katerem nam bo pač prvič mogoče dobiti pravi pregled o naši muzikalni zgodovini, pa najsi je še tako neznatna. Dokaj prostora so zavzela poročila o pevskih praznikih v Kotoru, o novih skladateljih ter razne za pevce važne vesti iz podeželskih krajev. Glede na pozno sezono (urednik je številko zaključil 15. julija) je koncertno poročilo skromnejše. V splošnem je glasbeno-književna priloga »Zborov« vedno jako informativna in vzorno urejena.

Glasbeni del se priključuje posvetitvi spominu Volariča in Svetka. Priobčena je Volaričeva najprijetnejša pesem »Rožmarin« v Svetkovi priredbi za moški zbor. Pavčičev zbor »Potkan ples« je lahek aranžma znane narodne šaljivke; ravno take so priredbe narodnih napevov Pušvega venčka doletenjskih napitnic. V novih samosplovih, ki jih sedaj priobčujejo »Zbori«, najdemo Pavčičeve uglasbitve Golarjeve »Mlade pesmi«. Kompozicija očituje skladateljevo dosedanje mehko-lirčno smer, kakor nam je znana iz njegove zbirke samosplovov ter se bo gotovo hitro priljubila. Enako preprosta v slogu in sprevna je Prelovčeva »V album«, kjer tudi klavirska spremljava ne bo delala nikomur težko. »Zbori« pridno vrše svojo, prstovoljno si naloženo dolžnost ter jih je mogoče le priporočati.

Pavčič, Našim malčkom. — Glasbena Matica je izdala v svoji založbi v ponatisu znano in priznano zbirko slovenskih narodnih pesmi za začetnike. Zbirka obsega 55 mladinskih pesmi v izredno lahki prireditvi, ki je prikladna za začetniški pouk pri klavirju. Izdaja je skrajno natančna in vestna, tisk odličen, cena nizka. Obetajo se še nadaljnji zvezki zbirke, ki bo vsakemu klavirskemu pedagogu ter tudi mladini dobrodošla. L. M. S.

Književni razgovor pri prezidentu

Masaryk je eden redkih prezidentov, ki imajo tudi na svojem visokem mestu žive stike s književnostjo. Njegove izjave o literaturi veskar razodevajo vnetega čitatelja in izkušnega poznavalca. Da pozna starejšo slovnost, je umljivo; bolj ga občudujemo, kako zasleduje najnovejšo pojavo. Ondani se je oglašil pri njem solastnik velikega monakovskega založništva Piper, dr. Freund v spremstvu znanega prevajalca Eisnerja in mu poklonil unikat kije »Die Tschechen«. Razgovor je objavil »Prager Tagblatt«. Iz njega posnemamo nekatere zanimivosti.

Prezident je vprašal dr. Freund, ali se v Nemčiji še vedno tako živahno zanima »jo za rusko slovnost, zlasti za Dostojevskega«. Dr. Freund je odvrnil, da je priljubljenost velikih ruskih pisateljev v zadnjem času na Nemškem precej popustila in da se Nemci bolj usmerjajo na zapad. Pristavil je, da je hčerka Dostojevskega Ljubov nedavno umrla v nekem sanatoriju pri Bolzanu. Masaryk je ta vest zelo ganila. »Ko sem bil še v Švici,« je dejal prezident, »sem si z njo redno dopisoval. Pošiljal sem ji tudi denar, ker ji je šlo trdo za kruh.« — »To je eno najzoprednejših dejanj sovjetske vlade,« je rekel dr. Freund. »Piperjevo založništvo je moralo plačati sovjetom za literarno ostalino Dostojevskega 60.000 mark. Od tega visokega zneska so dobili — pod egido Lunačarskega — otroci Dostojevskega bori 43 rubljev.«

»Da, to je krivica,« je pripomnil Masaryk in nadaljeval: »Imam pri sebi še rokopis svoje študije o Dostojevskem. Dovršen je že 17 let, vendar ga moram še predelati. Toda ne utegnem se lotiti tega dela. Sedaj predelujem »Konkretno logiko« za 2. izdajo in upam, da bom do Novega leta končal. V delu imam še nekatere manjše reči, toda k bolj osredotočenemu delu ne pridem.«

Prezident je s hvalo govoril o angleški pisateljici Virginiji Woolf in o Aldousu Huxleyu. Dejal je, da ga predvsem zanimajo angleški pisatelji, osobito še ženski. »Vprav čudovito je, koliko jih piše in kako dobro pišejo.« O nemških romanih je Masaryk dejal, da so umetniško slabši in da ne razume, odkod to.

Ali ste že naročnik edine slovenske ilustrovane tedenske revije »Življenje in svet«?

Slovenci na kongres slovenskih turističnih društev v Pragi

V dne 24. do 28. t. m. se bo vršil ob udeležbi 19 delegatov in zastopnikov kongres v Asociaciji združenih turističnih društev iz Bolgarije, Jugoslavije, Poljske in Češkoslovaške. Predsednik kongresa je senator Emanuel Hruby, predsednik kluba češkoslovaških turistov. Dne 24. t. m. bo čtovitvena slavnost v dvorani praškega magistrata, kjer bo tuje goste pozdravil praški župan dr. Baxa imenom mestnega sveta Prage. Praški kongresni sestanki se bodo vršili dne 24. in 25. t. m. v novih prostorih kluba češkoslovaških turistov v Mikulandski ulici. Drugi kongresni dan se bodo udeleženci odpeljali z avtobusi na Karlštejn in na Kožovo goro pri Kladnu, kjer ima klub češkoslovaških turistov svoje kočjo.

Dne 26. t. m. je projektiran izlet v Hradec Kralovi, kjer bo priredila mestna občina recepcijo. Isti dan popoldne se bodo udeleženci kongresa odpeljali z avtomobili k dr. Kramarovi koči na Suhem vrhu v Orlickih gorah, kjer bodo nadaljevali s posvetovanjem. Dne 27. t. m. bo obisk Moravskega Krasa, kočje kluba češkoslovaških turistov na Mechoh in dne 28. izlet v Brno, kjer bodo kongresisti obiskali razstavo »Anthropos«.

V okvirju kongresa bo dne 24. t. m. predaval univerzitetni profesor dr. Velary Göthla iz Krakova o čuvanju prirode in ureditvi narodnih parkov v Afriki.

Na kongres se odpeljejo tudi trije slovenski delegati in sicer predsednik SPD v Mariboru, sodni svetnik dr. Senjor ter iz Ljubljane dr. Oblak in ravnatelj dr. Wester.

Nedelja, 21. t. m. ob 16., igrišče SK Ilirije državno pokalno prvenstvo

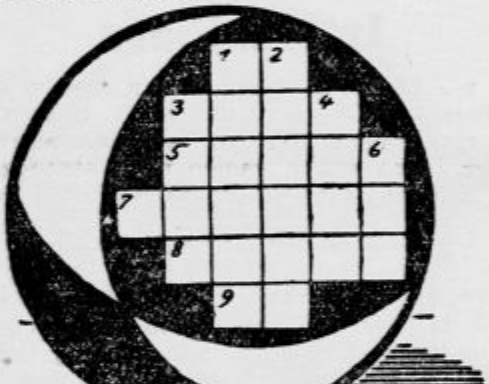
S. A. Š. K. — ILIRIJA (Sarajevo) (prvak LNP)

Ob vsakem vremenu. Predtekma ob 14.30.

Križaljka „žoga“

Pomen besed:

Vodoravno: 1. Igralna karta. 3. Nesoglasje. 5. Pecivo. 7. Kmečki praznik. 8. Vrv. 9. Predlog.

Navpično: 1. Metulj. 2. Kraj, kjer se pridobiva sol. 3. Lahkoatletska vezba. 4. Casovni prislov. 6. Zapira steklenico.

Naznanjamo, da nam je nedoma preminul soprog, oče, brat, stric in svak, gospod

JOSIP MUSER

brzjavni nadzornik

Pogreb se bo vršil v nedeljo, dne 21. sept. 1930 v Šmarju na Dol. ob 1/2 6. uri popoldne.

Ljubljana, 20. sept. 1930.

Žalujoča rodbina.

Mihajl Zoščenko:

Svatba

Volodka Zavituškin se je seveda nekoliko prenegljal. Je pač napravil majhen pogrešek. Lahko rečemo, da si svoje neveste najbrž niti ni bil ogledal. Da odkrito povem, brez klobučka in brez plašča je prav za prav sploh nikoli ni bil videl. Vsi glavni dogodki so se namreč odigrali na ulici.

Ko se je šel Volodka Zavituškin prav pred svatbo s svojo nevesto predstaviti njeni mami, je to opravil, ne da bi se sčel. Kar v predsobju, lahko rečemo mimogrede.

S svojo nevesto se je bil Volodka Zavituškin seznanil v tramvaju.

Sedel je nekdo v tramvaju, ko se je mahoma pojavila pred njim gospodična. Prav prijazne vnanjosti je bila, nič ni mogel reči. Obledela je bila v zimski plašč.

Pa stoji ta gospodična v svojem zimskem plašču pred Volodko in se z roko drži za jermen, da je ne bi potnik porlil. Z drugo roko pritiska na prsa zavoj. V tramvaju je bila seveda gneča. Prerivali so se. Da odkrito povedano stoji je bilo kar neprijetno.

Volodki se je zasmilila.

»Sedite k meni na koleno,« pravi »tako se boste lažje vozili.«

»Ne, ne,« pravi, »hvala.«

»No, pa dajte zavoj,« pravi. »Položite mi ga na kolena, kar nič naj vas ne bo sram. Dosti lažje boste stali.«

Tudi zavoja ni dala. Ali se je bala, da ga ne bi ukradel, ali pa je bilo kaj drugega.

Volodja Zavituškin jo je še enkrat pogledal in zavzdihnil.

»O Gospod,« si je mislil, »kako srčkane gospodične se vozijo s tramvajem!«

Tako sta minili dve postaji. Tri. Stiri. Končno je Zavituškin videl, da se gospodična preriva k izhodu. Tudi Volodka je vstal. Tam pri izhodu se je torej začelo njuno znanje.

Predstavila sta se drug drugemu in šla skupaj dalje. Tako hitro in brez ovir je šlo, da jo je Volodka Zavituškin že čez dva dni zasmilil. Ali je bila zadovoljna ali ne, tega ne vem, vem pa, da sta šla tretji dan v mestni pododdelek in se vpisala. Vpisala sta se tudi v ZAGS*, nakar so se razvili glavni dogodki.

Po vpisu sta šla mlada poročenca na stanovanje k mami. Tam je bilo seveda vse navzkriž. Mnogo gostov je

* Otdel Zapis Aktov Graždanskogo Sostojanija = poročni urad v Sovjetski Rusiji. Op. prev.

bilo in mizo so pogrinjali. In sploh, domač praznik — kakor vselej ob takih prilikah.

Po sobi so se vrtele razne gospodične in kavalirji. Postavljale prirobe in odpirale zamaške.

Svojo mlado soprogo je Volodka Zavituškin že v predsobi izgubil z vida. Takoj so ga namreč kakor nalašč obstopili najrazličnejši sorodniki in mamice, ga pričeli pozdravljati in potiskati v sobo. Ko so ga privlekli noter, so se jeli pogovarjati z njim, mu stiskali roko in ga izpraševali, v kateri zvezi je včlanjen. Volodka nikakor ni mogel razbrati, kje je prav za prav njegova mlada žena. Deklet je bilo v sobi mnogo. Vse so se vrtele in motale okoli njega, kakor da bi bile sredi ulice.

»Za Boga,« si je mislil, »še nikoli se mi ni nič podobnega primerilo. Katera izmed njih je neki moja mlada soproga?«

Prišel je hoditi po sobi in se zadel zdaj ob to, zdaj ob drugo dekle. Vse so se jezno držale in niso bile nič kaj navdušene zanj.

Volodka se je kar malce ustrašil.

»Glej no,« si je mislil, »zgrešil sem jo in zdaj je ne morem več najti.«

Tedaj so se tudi sorodniki pričeli zgražati — kaj hodi ta mladič kakor

neumen okrog in nadleguje vsa dekleta vprek.

Volodka je stopil k vratom in tam ves zmeden obstal.

»No, hvala Bogu!« si je mislil. »Zdaj bodo sedli za mizo in jo bom lahko našel. Tista, ki bo sedla k meni, bo prav gotova moja. Če bi bila vsaj onale plavovoka. Najbrže mi bodo potisnile tja kako kladlo, potem pa naj z njo živim.«

Med tem so jeli gostje posedati za mizo.

Mamica jih je za Boga prosila, naj malo počakajo in še ne sedijo, a gostov ni bilo moči zadržati. Vsi so se kakor en mož vrgli na jedačo in pijačo.

Volodjo Zavituškina so potegnili na častno mesto, poleg njega pa posadili eno izmed deklet. Volodka jo je pogledal in kar odleglo mu je.

»Glej jo no,« si misli, »saj ni napačna. Brez klobučka bi bila gotovo lepša. Se nosu ni moči videti izpod njega.«

Od preobličja čuvstev je Volodja Zavituškin nališ bil v njej vina, ter se sklonil k njej, da bi jo objel in poljubil.

Tedaj je bil ogenj v strehi. Po sobi so se pričeli razlegati kriki in različni vzdihli.

»To je norec, pasji sin,« so kričali. »Kar vse bi rad imel. Mlada soproga še k mizi ni prišla, ker se še oblači, ta je

pa že z drugo pričel.«

Nastala je splošna zmešnjava. Volodka bi bil sicer lahko vzel vse za šalo, pa bi bil prehev užel vse z zmeđi ga je namreč neki sorodnik mahnil s steklenico po tilniku.

Volodka je zavpil:

»Pes naj vas razume. Najrazličnejše posajajo k meni ženske, jaz pa naj potem vem, katera je prava.«

Tedaj se je pojavila nevesta v belem krilu s cveticami ob bokih.

»Tako torej!« pravi, »ta je pa lepa!« In seveda spet kriki, vzdihli in histerični vzkliki.

Sorodniki so kajpak

Čuvajmo naše cerkve!

Poglavje o pričah in dokazih domače kulturne zgodovine

Stična, 19. septembra

Turisti in izletniki, ki hodijo po slovenski zemlji in se zanimajo za nje kulturni razvoj in zgodovino, imajo na zgodovinskih spomenikih, ki so nam ostali še ohranjeni, zgornje priče naše preteklosti. Številni gradovi, nekateri že v razvalinah, občestna znamenja, samostani, stare cerkve itd., vse to je za nas le debela zgodovinska knjiga, ki bi jo moral znati čitati vsak slo-

Črnelca cerkev z zanimivim predstrelkom.

venski inteligent. Poglejmo le naše preprosto ljudstvo, kaj vse ve o takih spomenikih, kako je nanje ponosno in navezano. Čuva jih kot dragocen spomin na svoje prednike, kot pravične dokaze njihovega obstoja.

Naša Dolenjska je še prav posebno bogata na zgodovinskih spomenikih. Njena minulosť, vsa izražena v njeni slikovitosti, valoveči pokrajini, posejani z gradovi in cerkvami, ki so jih po vseh gričih in hribih pognali iz tal neprestani boji s Turki in grajske gospode s tlačnimi kmeti je zavila deželo v plašč romantike, ki še danes veje iz nje. In prav ta mistična romantika je, ki daje vsaj Dolenjski neko posebno obeležje, kar jo loči od drugih slovenskih pokrajin.

Seveda je ta zanimiva lepota skrita za tistega, ki potuje le v vlakcu. Pešpotniku pa se odkrije za vsakim gričem in za vsako vasico nova stran zanimivosti. Tam od stiške postaje proti Muljavi, dober streljaj desno od ceste stoji na gričku prijazna vasica Malo Črnelo. Nekaj malih, vendar ličnih kmečkih hiš je razpostavljenih okoli cerkvice znamenite po starodavni romarski poti, iz Jurčičevih povesti, posebno pa po svoji originalni arhitekturi in notranji opremitvi.

Črnelo je opisal Josip Jurčič v »Spominih na deda«. V starih časih je razsajala tam okoli kuga in Črnelci so se je hoteli ubraniti s tem, da so okoli vasi zgradili močan zid. Po dolgem času, ko je kuga že opravila svoje, pa so kmetje z bližnjega hriba čuli žalostno kričanje. V skrbeh za Črnelce, ki jih tako dolgo ni bilo na spregled, so podrli zid in našli živega poslednjega Črnelca, vsega onemolega. Ostale je pomorila črna kuga; od takrat se kraj imenuje Črnelo.

Cerkvica je obdana z močnim obzidjem s slikovitimi vhodnimi vrati, vse mi obraslimi z bršljanom, katerega bele korenine pričajo številna leta njegove rasti. Pred cerkvenim vhodom stoji na zidanih podstavkih predstrelšek, ki je varoval romarje pred slabim vremenom, kadar vseh ni objela cerkvena notranjost. Še pred leti je stala ob portalu prižnica, ki so jo pa odstranili, ko so nastali za cerkev hudi spori in je tudi romanje precej ponehalo.

V zvoniku so trije zvonovi, dva je klena, tretji pa, ki mu je vojna prizanesla, je bronast iz 18. stoletja.

Zgodovinska in umetniška znamenitost pa je cerkvena notranjščina. Oltar je iz 17. stoletja, svojevrstna umetnina. V sredi stoji v bogatem trodelnem okviru kip sv. Marjete v najčistejšem baročnem slogu. Levo in desno stoji kipa sv. Lucije in sv. Polone. Vse srednji del zaključujeta dva baročna zavita stebra, okoli katerih se ovija trta z grozdi. Oltar je bogato izrezljan, pozlačen na pigment in dobro ohranjen. Marjeta nosi okoli vratu ogrlico, na kateri visi križec z rubini in briljanti, brčkone darilo bogate priprošnjice.

Ni čuda, da so se za lastništvo cerkvice, ki hrani v sebi tako bogato umetnino, prepirali že razni zasebniki in ustanove.

Po pripovedovanju domačinov je soseska kot lastnica cerkve iz neznanega vzroka prodala cerkev pred 150 leti privatniku za 40 goldinarjev, toda le cerkev brez zemlje. Zasebnik je cerkev kupil, da bi jo podrli in si z njenim materialom postavil udobno domačijo. Pri kupčiji si pa ni zagotovil pot do cerkve in ko je prišel s pomagači cerkev podrati, so ga vaščani, preoblečeni v ženske napodili, češ, cerkev je njegova, zemlja pa od soseske in po tej zemlji ga ne puste do cerkve. Tako je vaščanom ostala cerkev nepoškodovana.

Dobro stoletje za tem so imeli Črnelci mir, dokler se ni nekako pred 25 leti pričel zanimati za cerkev stiški samostan in si jo jel lastiti. Soseska pa je svojo lastnino varovala in ni hoteli cerkvenih ključev nikomur izročiti. Nezaupljivi, da jim cerkve kdo ne poškoduje, posebno še znamenitega oltarja, niso niti patrovi pustili tri leta v njej maševati. Kasneje so se z njimi nekaj pobotali in so imeli zopet mir. Paš meseci pa je stiški samostan ponovno zahteval cerkvene ključe. Črnelci pa so ostali ko prej. Ker samostan ni dobil ključev, je samolastno odstavil od soseske izvoljena cerkvena ključarja in postavil dva svoja zaupna moža, čeprav je vedno pripadala soseski pravica volitve cerkvenih ključarjev, kar je tudi drugod običaj. Nastal je prepir, vaščani pa so ključe skrili, ker smatrajo njihovo posest za posest cerkve. Med tem sporom je samostan na lastno pest vsiljivo popravil cerkveno obzidje, čimer so se vaščani upirali, ker so delo hoteli sami opraviti. S tem popra-

vom pa je starinski nagled cerkve malo trpel. Tudi romantična vhodna vrata z novimi betonskimi stopnicami so komaj senca prejšnjega stanja.

Imajo pa Črnelci še drug vzrok, da skrbno varujejo svojo cerkev. Ko je pred meseci bral v cerkvi mašo pater Benedikt iz samostana, ki opravlja posle župnika, je pri tisti priliki odnesel sv. Poloni levo roko, kar so pa Črnelci šele kasneje opazili. Iz desne roke pa je vzel svetnici originalne klešče, njen simbol in jih nadomestil z novimi, češ, da so prejšnje že slabe. Z vsem tem samovoljnim nepotrebnim popravljanjem pa ni le kipa poškodoval, temveč ga je pokvaril v umetniškem pogledu in tako deloma uničil umetnostno zgodovinsko enotnost baročne umetnine. Zamenjati je tudi hotel srednji kip sv. Marjete, ki se mu je zdel ničvreden in ga hotel nadomestiti z boljšim novim, dasiravno je ta kip najčistejša baročna umetnina, še izborna ohranjena in vredna pozornosti naših umetnostnih zgodovinarjev.

Zaradi cerkvenega spora so bili Črnelci že pri škofu, ki je odločil v njihovo prid ter ukazal, da mora župnik to oznaniti s prižnice. Ker pa je bilo to oznanilo vse drugačnega pomena, je soseska dvignila tožbo, da si pravnihi potom zajamči pravice.

Po vsem višnjegorskem okraju se govori, da so izginile iz naših cerkva že marsikatero starinsko znamenitost. Tako pogrešajo n. pr. v stiški farni cerkvi velik lesteneč, marmorno ograjo pred glavnim oltarjem in sedem mečev žalostne Matere božje, ki so baje bili srebrni in pozlačeni. Od drugih znamenitosti pogrešajo nagrobno ploščo knežinje Viride, znamenite dobrotnice cerkve, našemu ljudstvu poznane iz zgodovinske povesti »Gospa s prištavec«. Naš narod je bil navezan na te starine in zgodovinske predmete, največkrat velikih umetniških vrednosti. Ne verujemo, da je kaj resnice na vseh, ki se slišijo po Dolenjskem, da je namreč več teh predmetov bilo izvoženih iz naše države. Skoro gotovo so vsi le prestavljeni drugam, ali pa kje varno shranjeni. Dobro bi pa bilo, da se to našim ljudem pove.

Dolžnost merodajnih oseb pa je, da se za te kulturno-zgodovinske predmete zanimajo, da odrede, naj se zgodovinski umetnostni spomeniki ne skrunijo z nerazumnimi popravili, da ostanejo na svojih prvotno določenih mestih in tako ostanejo ohranjeni našemu narodu, ker vse je del njegove zgodovine.

Desna stran baročnega oltarja s srednjim kipom sv. Marjete in sv. Polone z novimi kleščami in brez leve roke, kar se na sliki dobro vidi.

Za sledjo energije v bakreni žici

Z ekskurzije ljubljanskih akademikov - elektrotehnikov

Gostoljubno nas je sprejel pod svojo streho Frankfurter Studentenheim, malce daleč sicer od mestnega centra, ali udoben in poceni. In pa — kar tudi ni tako karibodi — počutili smo se v njem kot doma. — Prav tu smo uvideli vsestransko korist gladko asfaltirane ceste, ko smo — pozno zvečer seveda in v ulici, kjer pač ni bilo mnogo prometa in ljudi — »peljali« težke kovčge od tramvajске postaje do stanovanja. Brez bencina, brez konja, brez pare ali elektrike je šlo — samo za ročaj je bilo treba vleči!

Industrija električnih aparatov in instrumentov je v Frankfurtu prav krepko in dostojno zastopana. Predvsem dve veliki tovarni: Hartmann & Braun za električne merilne instrumente in pa Voigt & Haefner za električna stikala, ki sta podjetji dokaj znatnega obsega in pa sicer majhna, ali kvalitativno odlična tovarna transformatorjev Topp & Co.

Hartmann-Braun je stara, renomirana tvrdka, ki je ves čas svojega obstoja, t. j. 52 let spremljala razvoj električne merilne tehnike in znatno pripomogla k njeni današnji popolnosti in višini. Marsikateri patent je izšel iz laboratorijev tvrdke Hartmann-Braun, marsikak izum, ki drži še danes, dasi je morda že star par desetletij.

Prijazno so nam razkazali obrat — tu smo imeli priliko, gledati precizno deio, točnost in neverjetno dosledno vestnost, ki je pri tem delu tolikanj potrebna, saj izdeluje tvrdka instrumente in aparate za najpreciznejša električna merjenja. Pred ogledom same tovarne je njen sedanj generalni direktor ing. Troll, ki je zaposlen pri tvrdki že ves čas njenega obstoja, t. j. 52 let v najmarkantnejših obrisih očrtal njen postanek in razvoj ter se nam po ogledu zopet pridružil in v prijaznem razgovoru med kosilom, ki ga nam je servirala tvrdka, razložil in pojasnil še to in ono posebnost ter se živo interesiral za naše razmere in naš gospodarski položaj.

Slično je bilo pri ogledu druge velike frankfurtske električne tovarne Voigt & Haefner. Le da nam tu pičlo odmerjeni čas ni dopuščal, ogledati si obrat tako vestno in temeljit, kot bi to vsekakor bilo potrebno. Hiteti smo morali od dvorane do dvorane, od nadstropja do nadstropja... Eno pa le nismo prezrili, saj so nas tudi posebej opozorili na to: videli smo obsežne dvorane, v katerih so stroji počivali, kjer ni bilo osobja razen par delavcev, ki so iskali to ali ono ali mazali in čistili stroje. Tudi velika Nemčija je v gospodarski krizi, tudi nekatere največje nemške tovarne morajo počivati...

Tvrdka Voigt & Haefner gradi električna stikala in stikalne naprave. Videli smo v montaži ogromno oljno stikalo za 220 KV, orjaka, ki ga tvrdka gradi zase, deloma v poizkusne svrhe kot svoj reprezentativni proizvod. In še ena prav redka prilika se nam je pri tvrdki Voigt & Haefner nudila: prof. dr. ing. Häuther nam je demonstriral zračni transformator za 500 tisoč V. V svojem laboratoriju, ogromni, znotraj temnomodro prebarvani lopi, je postavil dva bakrena orjaka, dva zračna transformatorja, ki dasta vsak zase napetost do 500.000 V, s katerima je možno med dvema krogama premera 1 m oddaljenima 83 cm druga od druge, ustvariti napetost 1.000.000 Voltov, pri kateri nastopi v opisani situaciji preboj v obliki električne iskre. Tesno nam je postalo pri srcu, ko je kazalec pokazal 1.000.000 Voltov, ko so vijoličasto zažareli dovodi in je z močnim prasketanjem preskakovala iskra z ene krogle na drugo, v dvorani pa je močno zadušalo po ozonu.

V kantini so nam servirali zakusko ob navzočnosti vseh odličnih predstavnikov podjetja. Tudi prof. Häuther je bil med njimi.

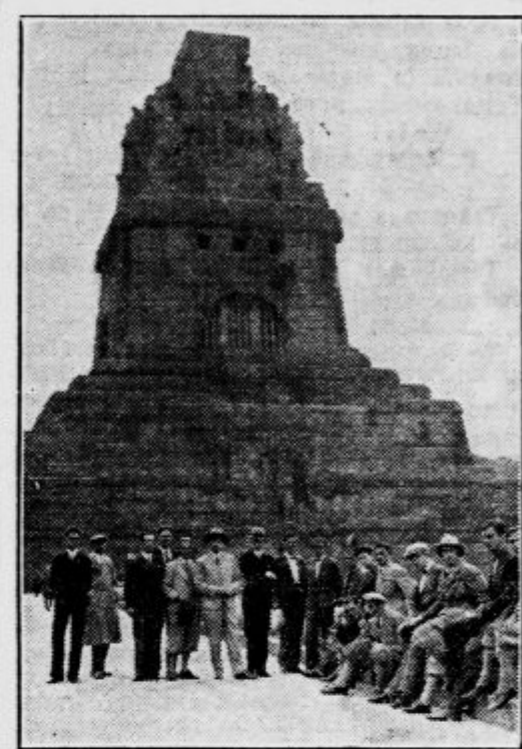
Tovarna transformatorjev Topp & Co je po obsegu sicer prav majhno podjetje, po odlični kvaliteti svojih proizvodov pa gotovo med prvimi. Prav dobro poznajo tu našega odličnega strokovnjaka prof. dr. ing. Vidmarja ter njegova raziskavanja in studije o električnih transformatorjih.

Mnogo, mnogo prehitro nam je potekel čas, določen za bivanje v Frankfurtu. Prijazno mesto ob Maini smo ravno pričeli spoznavati, ravno se v njem udamočili, pa smo ga morali zapustiti. Naša sled je vodila naprej — zapustiti smo morali Frankfurt. Sedli smo na brzovlak in šlo je zopet mestoma s 100 km na uro, dokler ni naš hlapen prisopihal v ogromno hallo največjega kolodvora v Evropi: »Messestadt Leipzig«.

»Deutsche Ausland-Stelle« v Lipsku si je prizadevala na vso moč, da nam bivanje v Lipsku napravi čim prijetnejše in udobnejše pa tudi — čim cenejše! Pri ogromnem prometu, ki je vladal v mestu — bil je baš prvi dan jesenskega velesajma — to baš ni bilo tako lahko! V morju reklame,

v pestri množici trgovcev, ki z vseh vetrov priromajo za dobičkom v Leipzig, v nervoznosti in — visokih cenah bi nam pač bilo težko, orijentirati se tu brez vešče roke.

Na videz prav neznatna organizacija je »Ausland-Stelle«, toda ogromno delo vrši, čisto na idealnem principu je osnovana, pa vrši istočasno najučinkovitejšo propagando za državo. Dodelili so nam par stu-

Udeleženci ekskurzije pred spomenikom Bitke narodov narodov pri Lipskem

dentov za vodstvo in ti so vršili svojo nalogo z vzorno poštrevnostjo! Edino tako nam je bilo mogoče, v teku par dni ogledati si velesajem, znamenitosti mesta ter veliko tovarno transportnih sredstev »Allgemeine Transportanlagen Gesellschaft« (A. T. G.).

ATG je bila med svetovno vojno tovarna za aeroplane. Po preobratu je bila preurejena po krajši dobi v današnje tovarno transportnih sredstev. Prav dobro je še spoznati veliko dvorano za avijone, ki pa so jo morali zmanjšati na zahtevo komisije zveznih držav. In po ogledu tovarne ne so nam pokazali par filmov o trdnih in produktih, v kabini, kjer so si svojčas piloti, predno so se podali z novim avijonom na poizkusni polet, predno je započela njih drzna igra s smrtjo, zadnjikrat privezali dušo s krepkim požirkom morda zadnjikrat v družbi svojih tovarišev. Na to sobo je tvrdka danes ponosna in jo pokaže kot posebno znamenitost.

Velesajem obsega vse mesto, razstavni prostori so nameščeni v ogromnih palačah, v katerih vlada živahen promet. Tu je velesajem res vzorčna razstava. Vsaka prodaja privatnikom na drobno je najstrožje zabranjena, da so domači trgovci zaščitene pred konkurenco razstavljalcev. Imeli smo priliko, ogledati si IPA (Internationale Pelzfach Ausstellung) kjer je mnogo pozornosti vzbujal oddelek Sovjetske Rusije s svojim modernim aranžmajem in učinkovito reklamo.

Zadnji večer našega bivanja v Lipsku nam je »Auslander-Studenten Club« priredil v svojih prostorih čajanko, kjer smo bili njegovi gosti skupno s štirimi Japonci, ki so ravno tačas tudi bili v Lipsku. Ta klub obstoja šele par mesecev, pa se prav lepo razvija in vzorno vrši svojo nalogo, zbližanja nemškega naroda z ostalimi nacijami, s katerimi pridejo v stik. — Navzoč je bil tudi jugoslovanski honorarni konzul.

Bitki pri Lipskem, ki se je začetkom preteklega stoletja bojevala v bližini Lipskega so postavili impozanten spomenik, »bitke narodove, zgradbo, ki imponira ne le po svoji kolosalni obsežnosti — visoka je krog 100 m —, ampak tudi po svoji umetniški dovršenosti, s tihim spoštovanjem smo zapustili »Völkerschlachtdenkmal«, ki čuva polja, katera so v letu 1813 pokrivali tisoči krvavih trupel... B. K.

Nežno kožo svojega miljenčka

boste najbolje negovali in ščitili, ako uporabljate za dnevno kopel edino LAHKO MILO ZA DECO PARACELSUS. To milo mata na vodi, a je prirejeno iz najboljšega materiala ter povsem nevtralnega (blaga). Zahtevajte v lekarnah, drogerijah in parfumerijah izrecno milo Paracelsus in odklanjajte druge produkte! 287-1

M. Zoščenko:

Pred sodiščem

Sodnik vse vprašujoče ozre po obtožnicah. Dvoje stoji pred njim: mož in žena. Obtožena sta zabranjenega proizvajanja žganja.

Tedaj se mož pravice nenadoma obrne k obtožencu: »Vi ne priznavate krivde?«

»Ne priznam,« de oni. »Kriva je ona. Ona sama. In ker je kriva, naj dela zasluženo pokoro. Jaz ne vem nič o tem.«

»Vendar dovolite vprašanje,« pravi sodnik nato, »kako je to mogoče? Saj stanujeta z ženo vendar pod isto streho. In pravite, da nič ne veste? Ali je kje na svetu mož, ki ne bi vedel, kaj dela njegova žena?«

»Jaz nič ne vem, tovariš sodnik. Ona sama je vsega kriva...«

»Zelo čudno,« de sodnik in se obrne k ženski z vprašanjem: »Kaj pravite vi k temu?«

»Njegova izpoved je točna,« de ženska. »Priznavam, da sem sama vsega kriva. Mene sode, ne njega! Njega se ta reč prav nič ne tiče.«

»Dobro,« veli sodnik, »zapomnite si pa, državljanka, da je brez zmisla, če mislite na ta način izrezati svojega

moža. Sodišče bo itak proučilo zadevo kakor je treba in pokazalo se bo samo od sebe, kdo je kriv in kdo nedolžen. Opozarjam vas zato, da nas ne mudite po nepotrebnem in da nas ne mešate z neumnostmi. Sicer pa menda sami izprevidite, kako bedasto je, da hočete prevariti sodnike. Z možem živita v skupnem stanovanju, tako rekoč ramo ob ramo. Ali ni bedasto, da nočeta nič slišati drug o drugem? Ali pa morda ni res, da živita skupaj?«

Obtoženka molči, mož pa veselo prikimava.

»Tako je, tovariš sodnik,« pravi, »to je prav tisto, kar ste bili prezrili v začetku. Midva že dolgo živiva skupaj. To se pravi... Jaz ne živim več z njo. So pa in celo mnogo jih je — ki mislijo, da še vedno živiva skupaj. Ta videz pa je varljiv, ker laže. Jaz že dolgo živim ločen od nje in ona edina je vsega kriva.«

»Kaj pravite k temu, obtoženka?« se obrne sodnik k ženski.

In ona potrdi, da so moževe navedbe resnične: »Tako je in nič drugače. Sode mene, ne njega, ker sem kriva jaz, on pa je nedolžen.«

»Tako torej,« se oddahne sodnik. »Ta dva, ki smo ja imeli za moža in ženo in ki zbudata videz zakonskega

stanu, ne živita skupaj. Hm, kaj hočemo! Kako pa to, da živita narazen? Ali se ne skladata po značaju, ka-li?«

Obtoženka prikimava.

»Pišite, sodrug zapisnikar: ne skladata se po značaju!«

»Ne po značaju ne drugače!« seže v besedo mož. »Vobče... Ona je starejša od mene...«

»Kaj naj to pomeni?« se nenadoma razburi obtoženka. »Jaz da sem starejša od tebe? Državljan sodnik, midva sva istih let... To se pravi, jaz sem mesec dni starejša od njega, a to vendar ni nikak razlika! Kaj ne, da ni?«

»Priznam, da je razlika samo mesec dni,« reče mož. »Ali, sodrug sodnik, recite mi, ali ne pomeni pri ženski mesec dni toliko kakor pri možkem dvanajst mesecev, leto dni? Posebno še, če je ženska že pri štiridesetih...«

STONE POLJŠAK

Ljubljana, Aleksandr. c. 5

Projektiranje in izvršitev električnih naprav in instalacij. Popravila električnih strojev in aparatov. 134

»Državljan sodnik, prosim, vzemite na znanje, da še nisem polnih štirideset... Že zopet laže, mrcina!«

»Nu, pa naj bo tako, saj še ni štirideset let stara... Ali če hočemo biti pravični, moramo priznati, da ženska tudi pri devetintridesetih letih ni več posebno mlada... Le pogledjte, kakšne lase ima! Vsi so že sivi. Sicer pa to ni čudno v teh letih... In sploh...«

»Kaj sploh?« se zadere ženska v obtoženca. »Kaj sploh? Le povej vse, vse do kraja, da bodo ljudje vedeli, koliko je ura in si bodo lahko mislili, kar bodo hoteli. Kaj sploh?«

Sodnik se začne smehljati.

»Nu, nu, Marušenka... Saj to sem rekel tja v en dan!« jo tolaži obtoženec.

»Dejal sem: sploh... Nu da, misli sem na nekoliko velo kožo, na gube, nu da, saj ni čudo v teh letih! Štirideset let ni šala... Saj menda razumete, sodrug sodnik, zakaj ne živim več z njo...«

»Kaj, tako govoriš, mrcina!« se zadaje zadere obtoženka. Moja polt mu ni več všeč? Moje gube ga motijo? Ti prostaka duša, ti! In ni ti sram tega povedati javno, pred sodniki, pred vsem občinstvom? Državljan sodnik, on laže, ta svinja! Pravi, da ne živi, pa živi, in še kako živi z menoj! Ko-

tel je sam kupil... In jaz, neumnica, sem bila pripravljena vzeti njegovo krivdo nase, krivdo za to svinjo! Ali te ni sram, da tako sramotiš svojo ženo? Nu, le čakaj! Naj te le obsodijo!...«

Obtoženka joče in se glasno vsekuje v robec. Obtoženec se je pa silno podaljšal obraz — zdi se mu, kakor da je prišel nekam drugam, da je padel iz silne višine na zemljo... Ves razočaran bulji v ženo, kakor da ne bi razumel vsega tega, kar se je pravkar zgodilo...

Potem zmaje z rameni in mahne z roko. »Ženska,« pravi, »je in ostane ženska! Žena je vrag. Je že prav, državljani sodnik, priznam svojo krivdo. Če skujem zvezo s hudičem, bom imel od tega več dobička kakor od zveze z žensko. Vrag jo vzemi!«

Sodnik se še vedno smehlja in sodni dvor se umakne na posvetovanje, da izreče obsodbo.

Ali si že član Vodnikove družbe?

ŠAH

Urejuje dr. Milan Vidmar

V Liègeu je zmagal, kakor znano, dr. Tartakower. Zmagovalec je hazardist prve vrste. Presenetljivo so že otvorile njegove partije. Malo je ljudi, ki poznajo teorijo otvoritev tako temeljito kot Tartakower. Pa vendar v njegovih partijah nikdar ne vidimo znanih solidnih prvih potez. V Liègeu je Tartakower dobil tudi partijo proti Američanu Marshallu. Tudi Marshall hazardira nad vse rad, Marshall pa ne pozna teorije otvoritev, igra vedno naivno, toda silno jako na napad in je zviščen do skrajnosti.

Naše šahiste bo interesirala sledeča živa, burna, mestoma divja partija Tartakowerja in Marshalla. Zasiurila je bila Tartakowerju prvo nagrado.

Beli: F. J. Marshall Dr. S. Tartakower
1. d2-d4 f7-f5
Takozvana holandska obramba, ki pa ni na dobrem glasu.

Tartakower jo dostikrat igra in skoro vedno z uspehom.

2. e2-e4
To je Stauntonov gambit. Pred desetletji je bila ta agresivna poteza silno priljubljena. Kasneje je teorija našla izdatne obrambe proti opasnemu gambitu. Hipermoderna šola je zato opustila staro pot. Še danes pa agresivni igralci radi igrajo gambit v holandski otvoritvi.

3. Sb1-c3 f5xe4
Nenavadno. Normalna poteza je 3. Sg8-f6, na kar sledi 4. Ld-g5. Tartakower pa hodi vedno svoja pota.

4. Sc3xe4 d7-d5
5. Se4-g3 Lf8-g7
6. h2-h4

Marshall nima smisla za miren razvoj partije. Zdi se mu, da je kraljevo krilo nasprotnika že godno za napad in zato se ne obotavlja dolgo.

6. Lf1-b5 Sb8-c6
Beli mora kriti napadenega d-kmeta na ta način. Na 7. c2-c3 bi namreč skakal na c6 omogočil takoj silno važno potezo 7. e7-e5!

7. ——— Dd8-d6
Grozi pred vsem Db4+, pripravlja pa tudi e7-e5 in vrhu tega dolgo rošado.

8. Lb5xc6 b7xc6
Tudi ta poteza preseneča. Soliden igralec bi vzel z damo.

9. h4-h5 e7-e5
10. d4xe5 Dd6xe5+

11. Sg1-e2
Ce beli poskuša zamenjati dame, zaide brzo v slabo pozicijo.

11. ——— Sg8-e7
12. c2-c3 Se7-f5
Po tej potezi postane igra burna. Črni pa pravilno igra na protinapad, ker ne sme dopustiti, da bi beli gospodaril na h-liniji.

13. Lc1-f4 De5-e7
14. h5xg6 Sf5xg3
15. Lf4xg3 Lc8-a6!!

Ta pogumni odgovor je belemu brez dvoma prišel nepričakovano. Črni se ne briga za kmete, temveč drž pred vsem belega kralja v sredini šahovnice, kjer mora priti v opasen ogenj.

16. Lg3-f4 ———
Beli vidi, da postaja situacija neprijetna. Zato poskuša zapreti e-linijo. Lovca naj gre na e3.

16. ——— 0-0-0!
17. Lf4-e3
Za 17. g6xh7 beli nima časa. Sledilo bi 17. ——— d5-d4!

17. ——— h7xg6
18. Th1xh8 ———
Bolje je bilo najbrže 18. Th1-h3. Na odprti h-liniji pride sedaj napad črnega.

18. ——— Td8xh8
19. Se2-g3 ———
Krije polje h1.

19. ——— Th8-h4!
Tu stoji trdnjava izredno ugodno.

20. Dd1-f3 d5-d4!
21. c3xd4 De7-b4+

22. Le3-d2 Db4xb2
23. Ld2-c3 Db2-c2

Pozicija belega je postala obupna. Beli kralj nima varnega kotička, bele figure so neprijetno vezane, črna lovca pa streljata silovito na vse strani.

24. Ta1-d1 Dc2xa2
Črni se ne ženira. Kmet je kmet.

25. Lc3-d2 ———
Beli seveda ne sme vzeti kmeta na c6, ker bi Th4-h1+ izsililo mat v dveh potezah.

26. Ld2-e3 ———
Grozi vzeti d-kmeta.

27. Td1-c1 ———
28. Le3-d2 ———
29. Df3-f7 ———
To so že obupni poskusi, ki seveda ne rešijo več partije.

29. ——— Dd4-e5+

30. Ld2-e3 ———
Grozi ne samo Th4-h1+, temveč tudi Lg7-c3+.

31. Le3-d2 ———
Zadnji udar.

32. Df7-e6+ ———
Seveda ne 32. Ld2xh6 zaradi Th4-h1+.

32. ——— Kc8-b7
33. Tc1-d1 ———
Začetek eksekucije.

34. Td1x2 ———
35. Td2-d1 ———
36. Td1-d2 ———
37. Sg3-e4 ———
38. Td2-d1 ———
Td4xd1+ in mat.

35. ——— Dd2-c4
36. Ld2-e3 ———
37. Td1-c1 ———
38. Le3-d2 ———
39. Df3-f7 ———
To so že obupni poskusi, ki seveda ne rešijo več partije.

39. ——— Dd4-e5+

40. Ld2-e3 ———
Grozi ne samo Th4-h1+, temveč tudi Lg7-c3+.

41. Le3-d2 ———
Zadnji udar.

42. Df7-e6+ ———
Seveda ne 32. Ld2xh6 zaradi Th4-h1+.

42. ——— Kc8-b7
43. Tc1-d1 ———
Začetek eksekucije.

44. Td1x2 ———
45. Td2-d1 ———
46. Td1-d2 ———
47. Sg3-e4 ———
48. Td2-d1 ———
Td4xd1+ in mat.

Bravo Tartakower!

Kino

Svetovna popularnost Al Jolsona

Da, Al Jolson ljubi aplavze. Razen nje ga ljubi aplavz še približno stodvajset milijonov Američanov. Le malo je ljudi, ki bi mogli odoleti odobravanju. Nihče, ki bi čakal toliko popularnost in slavo, kakor Al Jolson, ne bi mogel ostati mrzel in miren, ko bi ga publika obsipavala z burnim priznanjem.

V življenju Al Jolsona so momenti, ki posebno pričajo o njegovi izredni priljubljenosti in njegovem neodoljivem vplivu na občinstvo. To so najmočnejši dokazi njegove velike sposobnosti!

Nekoč je obiskal Al Jolson na svoji turneji po Ameriki neko malo mestce na zapadu Zedinjenih držav. Več dni pred predstavo so bili prostori razprodani. Vsi so težko pričakovali njega in njegovo revijo »Robinson Crouse jr.«

Pred začetkom se je Al Jolson vtihotal pil med občinstvo in slučajno mu je prišlo na uho, kako se je nekdo pred blagajno vznemirjal zaradi previsoke vstopnine. Al Jolson stopi h gospodu in mu prijazno reče:

»Le kupite mirne duše ta sedež čeprav je drag, v New Yorku so plačevali dvojne cene za isto predstavo. Ne boste se kesali in jaz Vam jamčim, da se boste za ta denar izborna zabavali.«

Al Jolson je ta večer izvrstno odigral svojo vlogo. Po večkrat je moral ponavljati ali pa še dodati kake pesmi. In Al je zabaval publiko do polnoči, in oni, ki je pri blagajni protestiral proti visokim cenam je bil zadovoljen, kakor publika, ki je navduševalno klicala in ploskala.

V Chicagu je nastopil nekoč z »belim licem«. Ljudje so bili nejevoljni zaradi tega, zlasti, ker so nekateri spekulanti strašno povišali cene vstopnic. Kajti Al Jolson mora biti črnc. No, pa je divni Al zavriskal in zapel in publika, preje tako nervozna, mu je navdušeno vzvikala in ploskala. Njegov trijumf je bil večji, čeprav je bil to trijumf belega Al Jolsona nad črncem. Al je množico fasciniral in navdušil.

V New Yorku je nekoč množico zahtevala od Ala, naj se neprestano pojavlja na odru. Al Jolson ni vedel, kaj naj stori. Revijo je pač bilo treba pokazati, da bodo ljudje zadovoljni.

Al pa, ki pozna ljudi, je poslal igralce in plesalke revije domov že pri drugem aktu. Sam pa je nastopil na odru in zabaval ljudi. Z velikim uspehom je zaključil ta večer, čeprav ljudje niso videli popolne revije, oziroma napovedane predstave.

Takih in podobnih prizorov je polno v Al Jolsonovem življenju. Vsi dokazujejo, da je Al Jolson pevec Broadwaya, pevec mase in temperamenten v nastopu in petju, ljubljeneč najširše publike, ki fascinira gledalce in ki ima sugestivno moč nad njimi.

Nedavno je slavni in popularni Al Jolson končal še svoj tretji zvočni velefilm. S tem filmom si bo Al Jolson pridobil še nadaljnjo armado oboževalcev.

Res je, Al Jolson se mora odreči izrednemu čustvu, ki ga prešine, kadar stopi na pozornico pred frenetično ploskojočo publiko, toda njegov film ima prav tako svojestven poseben čar, ki ima možnost, da pesem katero poje pred mikrofonom v istem času, posluša na tisoče in tisoče ljudi na vseh straneh sveta. Njegovi nevidni poslušalci in poslušalke niso vedno mirni in neopaženi.

Premijere Al Jolsonovih filmov se vrše običajno le v največjih velenstvenih centrih, n. pr. v New Yorku, Los Angelesu in drugod. Po misljenju Al Jolsona so premijere najsvečanejši moment v življenju umetnika.

Na stotine in stotine ljudi je, ki spoznajo Al Jolsona na ulici in naravno je, ga povabi v svoj avto... Naslednji dan ji je ta moški indiferenten!

»Čudna ženska z zelo čudnim vedenjem!« je pripomnila Ivana.

»A še bolj čudna, nego si misliš!« »Kako?«

»Vidiš, prvi večer, ko je prišla sem, si je izbrala plesalca Vincenca. In ves, kaj je našel naslednjega dne v notranjem žepu smokinga? ... Sto frankov! Če nočeš, ne verjemi, a je povedal Vincenc sam.«

»Je pač povedal, da bi se videla zaveda še bolj nenavadna.«

»Morda! A tu so vsi nori nanjo. Pogled, vse oči so uprte v vhod. Čakajo jo. Dospe vsak čas. Vidiš... tisti mali tam na tvoji desni... to je Peter Nivelle, sin velikega slikarja... Včeraj je bil ves razdražen, ker mu Rdeči nagelj ni privoščil niti pogleda. Videla boš, ko bo ona tu... ves je iz sebe, ne more sedeti mirno in jo gleda neprenehoma. A ona, kakor da ga ne vidi...«

»Je že tu!« je vzklila hipoma Denise.

Vitka, elegantna v svojem usnjenem plašču, s cigareto v ustih, se je pojavila danes z rdečim nageljinom. Moški in ženske so se sunkoma obrnili, da bi jo videli. Ravnatelj zabavišča se ji je glo-

ga dajo duška svojim čustvom kar na oči. To pa Al Jolsonu ni vedno ljubilo. Vendar mu te ovacije nadomeščajo one, katerih za časa svoje prve gledališke kariere ni bil deležen.

Al Jolson je po svoji naravi tragik in sentimentalist. Na odru je bil prisiljen postaviti svoje sposobnosti v službo komedije, nastopiti s črnim licem in peti balade in podobno. V filmu mu je dana možnost, da nastopi v dramah ali v melodramah, kar veliko bolj odgovarja konstrukciji njegovega značaja in osebnosti. Zato so tudi njegove igre in njegovi filmi močnejši. S silno močjo se vživljal Al v resne in tragične vloge, ker je Al Jolson poleg vseh onih, ki so dosegli uspeh, resen človek.

Al Jolson ljubi samoto, a publika zahteva od njega komedijo. To je težko zanj. V filmih ima proste roke in zato vidimo, da se niti eden njegovih filmov ni približal komediji in je tudi zelo malo verjetno, da bomo v bodoče kdaj videli Al Jolsona sploh v kakem vselem filmu.

Na pozornici si je Al Jolson stekel slavo in ime. On je tisti, ki publiko pripravi do frenetičnega smeha. S filmom »The Singing Fool« je skoro vsem gledalcem izrazil bil poleg smeha tudi solze v oči, in isto je dosegel s svojim najnovejšim filmom »Smej se in plakaj!«, ki pomenja zanj nov trijumf, za svet pa nov in velik dogodek.

Filmski drobiž

Ufina ekspedicija v Karpate se je pred nekaj dnevi vrnila v Berlin. Prinesla je s seboj bogat plen — in sicer nad 15.000 m filmskih posnetkov. Krasne slike najrazličnejših živali, med njimi gotovo najlepše one, ki predstavljajo kralja karpatskih živali — medveda. Zanimivi posnetki nam predložijo medveda ob studencu, pri zajtrku, mirnega sladkosnedeža, ki se naslaja ob medu in koreninah, pa tudi krvočnega tolovača, ki napade čredo ovac. Poleg medveda vidimo še druge živali ter najrazličnejše ptice. — Ufina filmska kamera je imela pri tem filmu res mnogo sreče. Film izide kot zvočni film.

Zopet nova poučna filmska ekspedicija v Afriko. Berlinski geografski zavod je organiziral veliko znanstveno ekspedicijo, ki se je te dni napotila v osrčje Afrike. Za cilj so si postavili odkriti še nepoznane predele »črnega kontinenta«. Pot jih vodi po Nilu navzgor do izvora v pokrajini Tanjanjika. Film izide drugo leto pod naslovom: »Z motorjem, čolnom in zvočno kamero skozi Afriko.«

Radio

IZVLEČEK IZ PROGRAMOV

Nedelja, 21. septembra.

Ljubljana 8: Prenos cerkvene glasbe iz Skofjovih zavodov v St. Vidu. — 9: Kmetijsko predavanje. — 9.30: Prenos slavnostne akademije iz Skofjovih zavodov. — 11: Koncert radio-orkestra. — Klavir in harmonij solo. — 12: Tedenski pregled. — 15: Nasveti za kmeta. — 15.15: Plošče. — 15.30: Humoristično igrivo (Miličinski). — 16: Tamburaški klub »Kolo« iz Trbovelj. — 17: Calderon: »Skrivnost sv. maše«. — 19.30: Prenos iz Prage: Smetanova opera »Dve vdovice«. — 22: Napoved časa in poročila. — Plošče.

Ponedeljek, 22. septembra.

Ljubljana 12: Poročila iz dnevnikov, plošče. — 13: Napoved časa, borza, plošče. — 18: Koncert radio-orkestra. — 19: Poljsčina. — 19.30: Dr. Petrič: Higijena mleka. — 20: Koncert francoske glasbe, izvaja radio-orkester. Vmesne speve poje g. Mirko Pugelj. — 22: Napoved časa in poročila.

Beograd 10.30: Plošče. — 12.45: Koncert radio-kvarteta. — 17.05: Prenos zvočnega filma. — 20: Orientalne pesmi. — 20.30: Odlomki opere »La Boheme« na ploščah. — 21: Poročila. — 21.15: Koncert radio-kvarteta. — 22.15: Koncert orkestra balajk. — Zagreb 12.30: Plošče. — 17: Prenos zvočnega filma. — 20.30: Rezervirano za prenos. — Praga: 17: Prenos koncerta iz Bratislave. — 19.35: Prenos programa iz Brna. — 21: Pevski koncert. — 21.30: Koncert na čelo in klavir. — 22.15: Godba iz Moravske Ostrave. — Brno: 17: Prenos koncerta iz Bratislave. — 19.35: Kabaretni program. — 21: Prenos koncerta iz Prage. — 21.30: Violinski koncert. — 22.15: Prenos iz Moravske Ostrave. — Varšava 18: Koncert lahke glasbe. — 20.15: Leharjeva opereta »Eva«. — 23: Godba za ples. — Dunaj 11: Plošče. — 12: Opoldanski koncert. — 15.20: Koncert orkestra. — 20.05: Koncert dunajskih filharmonikov. — Jazz-band. — Berlin: 19.25: Koncert godbe na pihala. — 21: Koncert komorne glasbe. — Godba za ples. — Frankfurt 20.30: Pevski koncert. — 21.30: Koncert orkestra mandolin. — Lahka godba. — Langenberg 17.30: Večerni koncert. — 20. Odlomki iz operet Joh. Straussa. — Koncert lahke glasbe. — Stuttgart 20.30: Prenos vsega programa iz Frankfurta. — Budimpešta 9.15: Koncert godbe na pihala. — 17.45:

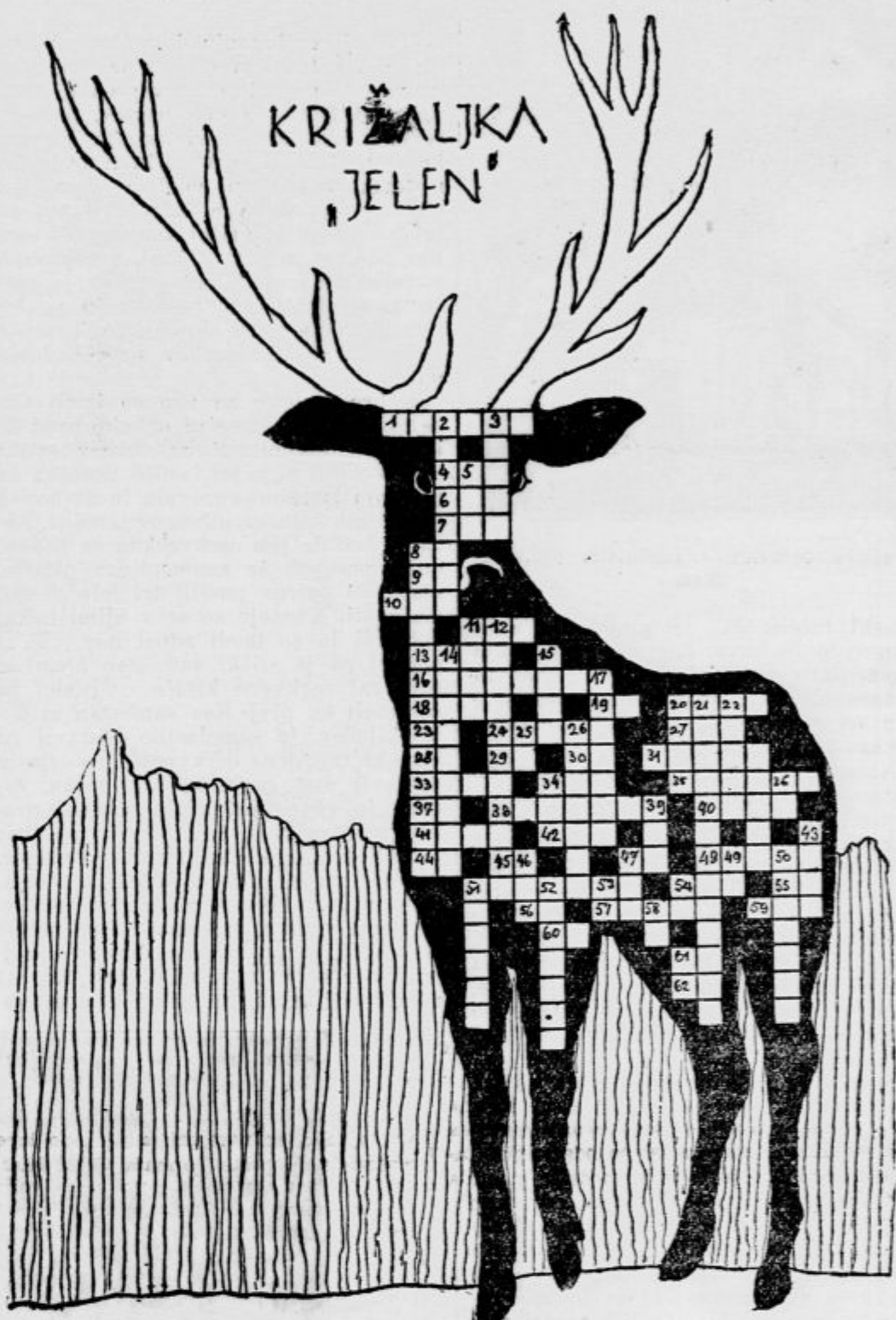
Plošče. — 20.15: Koncert norveške glasbe. — Koncert vojaške godbe. — Rim 17: Koncert operne glasbe. — 20.45: Vokalen in instrumentalni koncert lahke glasbe.

Torek, 23. septembra.

Ljubljana 12: Poročila iz dnevnikov, plošče. — 13: Napoved časa, borza, plošče. — 18: Koncert radio-orkestra. — 19: Izrabični ali koristni efekt stroja. — 19.30: Nemščina. — 20: Plošče. — 20.30: Prenos koncerta iz Zagreba. — 21.30: Prenos iz Beograda. — 22.30: Napoved časa in poročila. — Plošče.

Beograd 10.30: Plošče. — 12.45: Koncert radio-kvarteta. — 17.30: Godba na dve violini in harmoniko. — 20: Koncert radio-kvarteta. — 20.30: Prenos iz Zagreba. — 22.30: Poročila. — 22.45: Plošče. — Zagreb 12.30: Plošče. — 17.30: Koncert lahke glasbe. — 20.30: Violinski koncert. — 21.30: Koncert komornega tria. — 22.40: Godba za ples. — Praga 17: Popoldanski koncert. — 19.40: Prenos iz Brna. — 20.30: Simfoničen koncert. — 21.30: Pevski večer. —

22.15: Prenos koncerta iz Bratislave. — Brno 17: Prenos koncerta iz Prage. — 18: Plošče. — 19.40: Slušoigra. — 20.30: Prenos programa iz Prage. — 21.30: Koncert godbe na pihala. — 22.15: Koncert iz Bratislave. — Varšava 18: Koncert ruske glasbe. — 20: Prenos opere iz gledališča. — Dunaj 11: Popoldanski koncert. — 13.10: Plošče. — 15.20: Koncert orkestra. — 17.10: Novi glasbeni instrument »magnetone«. — 20.05: Dunajski večer. — Berlin 17: Lahka godba orkestra. — 20: Plesni večer za starijsjo mladino. — Frankfurt 19.30: Prenos iz gledališča: Lortzingova opera »Car in tesar«. — Langenberg 17.30: Večerni koncert. — 20: Koncert orkestra in solistov. — Nočni koncert in ples. — Stuttgart 19.30: Prenos opere iz Frankfurta. — Budimpešta 9.15: Lahka godba orkestra. — 17.30: Koncert baletne glasbe. — 19.30: Prenos iz gledališča: Puccinijeva opera »Madame Butterfly«. — Koncert ciganske kapele. — Rim 17: Mešan glasbeni program. — 20.35: Vokalen in instrumentalni koncert.

Pomen besed:

Vodoravno: 1. celinski veter; 4. poljska cvetica; 6. kakor; 7. znak naklonjenosti; 8. grška črka; 9. vzklík; 10. tako; (lat.) reka (Sp.); 13. mesto v sev. Afriki; 16. vas na Gorenjskem; 18. koralni otok; 20. vrsta žita; 23. kratka; 24. angleška dežela; 27. odprtina; 28. frc. spolnik; 29. kratka; 30. rg; 33. tatarska topla; 34. srbohrv. kaz. za imek; 35. prvina; 37. vd; 38. italijanski general v svetovni vojni; 40. vrsta teže; 41. potujoči menih v Orientu; 42. naziv za očeta; 44. kratka; 45. glagolska oblika; 47. medmet; 48. ime Stephensonove lokomotive; 51. mesto v Siamu; 54. italijansko mesto; 55. reka v Italiji; 56. ploščinska mera; 57. elegantna soba; 59. glasbena skala; 60. avtomobilska znamka; 61. frc. dvoglasnik. 62. kratka.

Navpično: 2. pokrajina v Srbiji; 3. duhovniški čin; 5. kača (arab.); 8. mesto v Rusiji; 11. moško ime; 12. naklon; 14. mesto na Holandskem; 15. boginja prepira; 17. Slap v Ameriki; 20. dušik; 21. mesto v Rusiji; 22. ruska reka; 25. kratka; 26. kroženje krvi; 32. mlado bitje; 34. pesništev; 36. reka v Švici; 39. mesto v Belgiji; 43. vrh v Karavankah; 46. števniki; 47. turška utež; 49. je; 60. vodoravno; 50. oficir.

Rešitev križaljke „Noj“

Vodoravno: 2. Knin; 4. od; 5. in; 6. Rask; 9. rz; 11. on; 12. Aardu; 13. trot; 14. Jug; 16. oer; 18. Ob; 20. ont; 21. mro; 23. Besi; 25. nos; 27. pic; 30. val; 31. dr; 33. BSK; 34. ora; 35. barok; 37. sel; 38. mir; 39. sve; 40. br; 42. rov; 43. Aa; 44. Rog; 46. as; 47. Rykov.

Navpično: 1. Kilimandžaro; 2. kov; 3. ni; 4. trati; 6. Ro; 7. antropometrija; 8. Kotor; 10. Hugenberg; 14. Bob; 15. gosak; 16. Omsk; 17. er; 19. bil; 22. žiri; 24. evo; 26. Oslo; 28. car; 29. Sava; 32. Rab; 35. BSA; 36. Ré; 41. Rr; 45. oj; 48. Varna.

Rešitev križaljke „Polž“

Vodoravno: 1. dg; 3. Ural; 5. ugovori; 8. Davorin; 9. ar; 10. Rim; 11. Mija; 12. vi; je; 13. ra.

Navpično: 1. Davorija; 2. glorijs; 3. ugar; 4. rov; 5. udav; 6. rima; 7. in; 11. mir.

Jean Aragny:

Dama z rdečim nagljem

Petorica muzikantov iz vseh petih delov sveta je sviral z nekakšnim prepričanjem zadnje akorde hrupnega jazz-banda. Najekstotičnejši med njimi je pripadal stari rodbini iz Vangirarda. Bil je plešast in zarjavel kakor tisti domačini, ki jih raziskovalci srečavajo ob bregovih Amaconke.

Stalni gostje so bili zbrani v polnem številu: sinovi iz dobrih družin, hčeri brez družin, poklicni plesalci in diletanti, tipi belega in etiopskega in rumenega plemena so pili šampanjec, običajno pijačo za takšne lokale.

Tisti večer so ženske zamenjale svoje ramena, prsi in gole roke in zapeljivo tajno brezbriznih obrazov. Pozornost moških se je obračala drugam. Toda na tistih ženskih obrazih ni bilo opaziti vidnih znakov gneva.

Vzrok tega nenavadnega vedenja pa je Denise pravkar razlagala mali Ivani, ki je bila skoraj še nova v tistem krogu uživanja.

Denise je bila maneken v veliki krojaški delavnici. Bila je skoraj modra in se srejemala moško čaščenje bolj iz moralnega interesa nego iz pohle-

nosti.

»Vidiš«, je pripovedovala, »vsi ti, ki se drže, kakor da nas ne vidijo... vsi, bodisi izmučeni starci ali najmlajši, moški življenja in poslovni ljudje, so se zbrali, da bi pričakali — koga? Rdeči nagelj!«

»Rdeči nagelj?« je vprašala Ivana začudeno.

»Da! Zensko, ki so jo nazvali s tem imenom, ker nosi vedno rdeč nagelj na prsih?«

»Izvrstno ime,« je pripomnila Ivana naivno.

»Nihče ne pozna njenega imena, nihče ne ve, od kod prihaja in kaj dela. Nihče je ni videl še drugje in ta lokal obiskuje komaj peti dan. Vedno je sama in pred vrati jo čaka avtomobil. Vodi ga sama. Ima rdeč usnjen plašč in usnjeno kapo, v ustih pa neprenehoma cigareta, ki jo kaditi tudi ob krmlu. Videla boš, kako bo nastopila, ko se pojavi. Ne pozdravi nikogar, Sicer pa je lepa in sme vse. Sede k zadnji mizi in si naroči posebno pijačo. Opazuje moške kakor kupci živino na sejmu. Ko je odkrila svoj tip, ga zasleduje z očmi. Pogled ji je kakor rezilo. Komaj je izvoljenec razumel, in razume seveda hitro, se ji približa in povabi na šampanjec. Ona odkloni, a

ga povabi v svoj avto... Naslednji dan ji je ta moški indiferenten!

»Čudna ženska z zelo čudnim vedenjem!« je pripomnila Ivana.

»A še bolj čudna, nego si misliš!« »Kako?«

»Vidiš, prvi večer, ko je prišla sem, si je izbrala plesalca Vincenca. In ves, kaj je našel naslednjega dne v notranjem žepu smokinga? ... Sto frankov! Če nočeš, ne verjemi, a je povedal Vincenc sam.«

»Je pač povedal, da bi se videla zaveda še bolj nenavadna.«

»Morda! A tu so vsi nori nanjo. Pogled, vse oči so uprte v vhod. Čakajo jo. Dospe vsak čas. Vidiš... tisti mali tam na tvoji desni... to je Peter Nivelle, sin velikega slikarja... Včeraj je bil ves razdražen, ker mu Rdeči nagelj ni privoščil niti pogleda. Videla boš, ko bo ona tu... ves je iz sebe, ne more sedeti mirno in jo gleda neprenehoma. A ona, kakor da ga ne vidi...«

»Je že tu!« je vzklila hipoma Denise.

Vitka, elegantna v svojem usnjenem plašču, s cigareto v ustih, se je pojavila dan

KRALJESTVO MODE

Jesenski kostumi

Vsaka moda ima svojo zgodovino in včasih so take »usode« mode prav zanimive, zlasti ker so modni pojavi večinoma v skladu z dobo svojega časa, ki vedno močno vpliva na modo. Tako stil oblačenja skoro vedno odgovarja značaju svoje dobe. Videli smo mode, ki so hitro minile — tako zvane mode »enodnevnice«, ker niso vzrasle organsko iz okusa svoje dobe, temveč jih je povzročila kakšna svojevolijska kaprica. Potem se je včasih pojavil stil, ki se je znal držati dolga leta v ospredju. Tako je bilo tudi s kostumom. Leta in leta je obvladal modno sliko, tako da se ga je mogla dama posluževati ob vseh priložnostih. Naenkrat pa so ga izgnali iz dnevnice mode. Nihče ni vedel, zakaj prav za prav — saj je bila vsa modna javnost z njim popolnoma zadovoljna. Šele danes moremo spoznati vzrok tega nenadnega preokreta. Takrat se je bil pojavil komplet. Modni saloni so ga kakor vsako novost, z vso silo rinili v ospredje. Le za kratko dobo se je mogel kostum zopet uveljaviti. Bilo je to za časa tako zvane struje »garçonne« in žene so prešle h kostumu le zaradi njegovega maskulinizirane značaja, ki je odgovarjal takratni mentaliteti. Toda moda ni trajala dolgo in kostum je bil leta in leta pozabljen.

Lani pa je začela priljubljenost kompleta pojmati in modni saloni so storili nekaj odločnih poskusov, da bi spravili kostum na površje, kar je jim je proti pričakovanju popolnoma posrečilo. Že poletna moda je prinesla kostum v vseh mogočih

variantah, a letošnja jesenska moda stoji povsem v znaku kostuma, čigar mladostno eleganco ceni zopet vsa modna publika. Zanimivo je opazovati, kako se popoldanski kostum razlikuje od promenačnega ali športnega modela. Novi kostumi pa nikdar niso vsiljivi. Diči jih ona lepa enostavnost, ki je vedno znak kultivirane elegancije. Za sport in za deževno jesensko vreme je priljubljen kostum iz grobe tweeda, ki je precej živahne barve, ker se tu izogibamo preveč enoličnih nevtralnih tonov. Jopica je opremljena s kožuhovinastim ovratnikom in ozkim usnjenim pasom. V krilo je vkrojenih nekaj gub, ki omogočajo prostost gibanja.

Popoldanski kostum je vedno temen. Tu prevladujejo vinsko rdeča, temnomodra ali temnozelena barva, kakor tudi razni rjavi toni. Najelegantnejša je še vedno črna barva, ki najbolj uveljavlja vitko linijo. Večinoma se nosijo napol dolgi paletoti v zvezi z zvončastim krilom s svetlo sivlino bluzo (slika 2).

Kostumi, ki jih uporabljamo za obiske ali čajanke, so narejeni iz posebno lepega materiala. V poštev prihaja zlasti baržun, kajti v tem materialu pride do veljave zvončast kroj in dolgodolga kožuhovina. ta oprema (zadnja skica).

Zasenčene kožuhovine

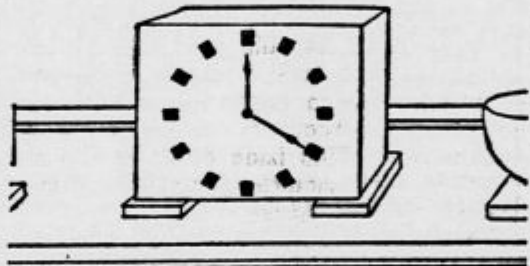
uprabljamo večinoma za opremo plaščev in kostumov, včas pa so iz njih narejeni tudi plašči, kar je sicer precej dragocena novost, zlasti če se pri tem poslužujemo

perzijanca, učinkuje pa v svoji enostavnosti tako gospodsko, da se bo brez dvoma letos pozimi uveljavila kjer ne v originalu, vsaj v imitacijah.

Stvarnost v umetni obrti

je geslo novega stila. S tem se otresajo naša stanovanja mnogega kiča, kar moremo smatrati za pravo odrešenje. Med drugim je ta hvala vredna stvarnost vplivala tudi

na ure. Nove ure so izredno dekorativne, predvsem zato, ker je njih oblika tako enostavna. Ure so kockaste, opremljene s kovinastimi ploščicami, ki so pritrjene v krogu okoli kazalcev in nadomeščajo številke. Stene so iz medlega stekla in od znotraj razsvetljene.

Zdravniška posvetovalnica

Ga. M. S. V Lj. Vprašate, kakšen je vzrok, da gre malo vode od bolnika, da je ta voda gosta in da širi takšno vodo, ako stoji nekaj časa, duh po amonijaku. Dnevna količina urina se zmanjša fiziološko, torej normalno, ako oddaja telo več vode skozi kožo kot znoj. Povsem normalno je torej, da se krči po močnem znojenju količina vode, ki zapuša telo skozi ledvice. Pri boleznih pa je množina vode zmanjšana, ako ne morejo bolne ledvice (obisti) precejati toliko vode kakor zdrave, tudi pri drugih boleznih sečil, redkeje pri živčnih boleznih in posebno pri sladkorni bolezni. Ako je voda gosta, moramo najprej vedeti, ako zapusti že gosta, kalna telo ali pa postane kalna vsled ohlajenja. V zadnjem primeru je to znak, da izpadejo pri nižji temperaturi (kot je običajna telesna) razni kristali snovi, ki so sicer raztopljene pri višji temperaturi. Barva tega sedeska je prav podobna opečni barvi. Takšen znak nas ne bo vznemirjal, ker se voda popolnoma zopet zjasni, če jo segrejemo. Motna pa utegne voda biti tudi od bolezenskih tvarin (mnogo sluzi, gnojnih teles, krvi itd.), kar opažamo pri zelo različnih vnetjih ledvic in sečevoda, eventualno mehurja. Neprijeten duh po amonijaku (salmijaku) nastaja pri alkalni reakciji urina, tedaj se množijo živahno bakterije v urinu, redno v starejši vodi, včas pa tudi v telesu vsled alkalnega vrenja. Ker so torej možne različne bolezni, bo mogla točna kemijska in mikroskopska preiskava vode dognati prave vzroke teh sprememb, najzanesljiveje seveda v zvezi z osebnim preiskovalcem — Ga. M. S. v Lj. O tem bolezenskem znaku smo že ponovno govorili v »Posvetovalnici«. Če traja toliko časa, je to posledica verjetno že kroničnega notranjega vnetja in utegnejo biti bolečine v križu v vzročni zvezi z vašimi

Sveže kot rosa in belo kot sneg

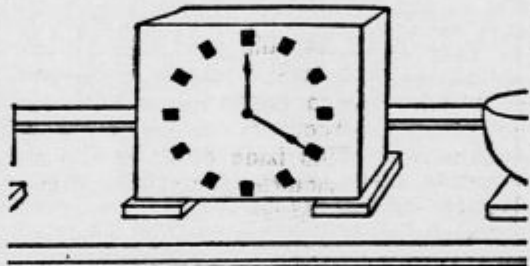
bo Vaše perilo, ako perete pravilno. Pomislite samo, kako izdaten je Persil! Na vsake dve in pol do tri vedra vode porabite en paket Persila. Raztopite Persil v mrzli vodi in samega! Perilo kuhajte samo enkrat in četrt ure in splakujte najprej toplo, potem mrzlo! Če perete na ta način, ne boste več prali drugače. Prepričaj Vas bo dober uspeh.

Persil je Persil

Stvarnost v umetni obrti

je geslo novega stila. S tem se otresajo naša stanovanja mnogega kiča, kar moremo smatrati za pravo odrešenje. Med drugim je ta hvala vredna stvarnost vplivala tudi

na ure. Nove ure so izredno dekorativne, predvsem zato, ker je njih oblika tako enostavna. Ure so kockaste, opremljene s kovinastimi ploščicami, ki so pritrjene v krogu okoli kazalcev in nadomeščajo številke. Stene so iz medlega stekla in od znotraj razsvetljene.

Zdravniška posvetovalnica

Ga. M. S. V Lj. Vprašate, kakšen je vzrok, da gre malo vode od bolnika, da je ta voda gosta in da širi takšno vodo, ako stoji nekaj časa, duh po amonijaku. Dnevna količina urina se zmanjša fiziološko, torej normalno, ako oddaja telo več vode skozi kožo kot znoj. Povsem normalno je torej, da se krči po močnem znojenju količina vode, ki zapuša telo skozi ledvice. Pri boleznih pa je množina vode zmanjšana, ako ne morejo bolne ledvice (obisti) precejati toliko vode kakor zdrave, tudi pri drugih boleznih sečil, redkeje pri živčnih boleznih in posebno pri sladkorni bolezni. Ako je voda gosta, moramo najprej vedeti, ako zapusti že gosta, kalna telo ali pa postane kalna vsled ohlajenja. V zadnjem primeru je to znak, da izpadejo pri nižji temperaturi (kot je običajna telesna) razni kristali snovi, ki so sicer raztopljene pri višji temperaturi. Barva tega sedeska je prav podobna opečni barvi. Takšen znak nas ne bo vznemirjal, ker se voda popolnoma zopet zjasni, če jo segrejemo. Motna pa utegne voda biti tudi od bolezenskih tvarin (mnogo sluzi, gnojnih teles, krvi itd.), kar opažamo pri zelo različnih vnetjih ledvic in sečevoda, eventualno mehurja. Neprijeten duh po amonijaku (salmijaku) nastaja pri alkalni reakciji urina, tedaj se množijo živahno bakterije v urinu, redno v starejši vodi, včas pa tudi v telesu vsled alkalnega vrenja. Ker so torej možne različne bolezni, bo mogla točna kemijska in mikroskopska preiskava vode dognati prave vzroke teh sprememb, najzanesljiveje seveda v zvezi z osebnim preiskovalcem — Ga. M. S. v Lj. O tem bolezenskem znaku smo že ponovno govorili v »Posvetovalnici«. Če traja toliko časa, je to posledica verjetno že kroničnega notranjega vnetja in utegnejo biti bolečine v križu v vzročni zvezi z vašimi

ostalimi težavami. Vendar je treba za natančno diagnozo vedeti še mnogo drugih stvari, vsled česar vam toplo priporočamo, da se obrnete na specialista, ki vam nasvetuje primeren način zdravljenja. — Ga. I. Z. v Lj. Ad 1) Navadno rano obvezujemo s čisto sterilno gazo in nato s povojem. Gaza mora biti sterilna, da ne zanesemo bolezenskih klic v rano. Če se noče rana zaceliti in se prikaže »divje meso«, je to treba na lahno ožgati z lapisom in pokriti rano z gazo, na katero namažemo tanko plast borove vazeline. Ako se rana kijub temu noče zaceliti, je potreben osebni zdravniški pregled rane. Proti ostalim težavam v nogah boste morali k zdravniku. Ad 2) Izmivanje oči je brez pomena, ker ne pride zdravilo, ki je raztopljeno v vodi, do očesne sluznice (veznice), zato dobivate posebne kapljice v lekarni ali drogeriji. Katarjev te veznice je mnogo, če ne poznamo vnetja, tudi sredstva ne moremo nasvetovati. — »Miroz. Tako enostavno pa ni lečenje slabokrvnosti, kakor si vi predstavljate. Res je, da zapisujemo pri mnogih vrstah slabokrvnosti železove spojine, prav tako je res, da pripravljamo čisto obilno hrano, sploh takšne jedi, ki ne morejo škodovati v danem primeru. Pred tem pa si moramo biti na jasnem, odkod slabokrvnost. Morda je to pri vas bolezen zase, ne da bi bili drugi organi oboleli. Za slabokrvnostjo tiče pogosto druge bolezni. Ki jim je bledost in utrudljivost, glavobol edini znak. Šele pozneje opozarja lahen kašelj, bolečina v želodcu itd. na pravi izvor slabokrvnosti. Kako srečni smo, če najprej preizkušamo vsa mogoča sredstva, ki jih citamo v časopisju in telo to vse srečno prenese. Če ni pomoči, pa nas naposled napredujoča bolezen sili k zdravniku ali v bolnico. Zatorej se moramo zadovoljiti v vašem primeru z nasvetom, da konzultirate čim prej kakšnega zdravnika, ki vas bo najprej pregledal, da ugotovi vzrok vaše slabokrvnosti in vam daje nato potrebna navodila. Kajti ako izvira slabokrvnost iz želodca, se boste morali držati stroge diete, ako je vzrok v pljučih, je zdravilne zopet drugačno itd. Vseh teh bolezni ne gre zdraviti po istem kopitu. — Ga. I. K. v P. pri C. Prva skrb naj bo, da se redno iztrebljate, to si uredite lahko z domačimi sredstvi. Nadalje se boste morali izogibati sledečih jedi: surovega sadja, stročnic, s kvasom pripravljenih močnatih jedi, črnega kruha; nikakih kumar ali redkvic. Splošno malo močnatih jedi in mleka. Skrite za zauživanje piva in sploh pijač z ogljenčevno kislino. Notranje se priporoča živalsko oglje, 3-krat po eno čajno žličico v vodi. Verjetno delate napake v dieti, iz tega prihajajo vse neljube težave. — Transfuzija krvi. Za prenos krvi od človeka na človeka stavlja indikacijo brezizjemno le zdravnik. V prvi vrsti se transfundira kri ljudem, ki so izgubili mnogo krvi (vsled rane, poškodbe itd.) ali pa slabotnim, izstradanim, če hočemo njih stanje toliko popraviti, da prestanejo eventualno kako operacijo. Vendar ne gre, da bi vzeli kri od poljubnega človeka, ker bi pripadnost različnim krvnim skupinam, od katerih poznamo štiri, mogla bolj škodovati kot koristiti. Zato je preiskava na krvne skupine pred transfuzijo neobhodno potrebna, ne samo pri ljudeh, ki si niso v

nikakem krvnem sorodstvu, tudi pri prenosu krvi od staršev na otroka in obratno. Ni potrebno, da bi starši in otroci pripadali isti krvni skupini. Nevarnost obstoja v tem, da se dajalec kri v prejemalčevem telesu ali raztopi (hemolizira) ali pa njene stanice zlepijo (aglutinirajo). Oboje je eventualno smrtno nevarno. Po preiskavi na krvne skupine in pravilno izvršeni transfuziji je uspeh očividni in presenetljiv. Jasno je, da mora biti dajalec tudi sicer popolnoma zdrav, da se ne bi z njegovo krvjo prenesla bolezen.

Gobe štorovke

V bližnji bodočnosti se bodo pojavile okusne gobe na starih drevesnih panjih in koreninah, ki so po Sloveniji skoraj povsod znane, zato imajo celo vrsto imen: jarsi, sivorumena štorovka, panjevka, korenčnica, porobnica, drvenka, krajčnik, kupci, orehovci, kuzla (srbohrv. grmačica, puza, latinski: armillaria mellea, češki: vavčavka, nemški: Hallimasch, Honigblätterpilz).

Sicer rase pri nas še mnogo drugih štorovk n. pr. žveplenjača ali žveploglavka (lat.: hypholoma fasciculata), jelševka ali hrastovka (lat.: pholiota mutabilis), hrupava štorovka (lat.: pholiota squarrosa) i. dr. Toda nobena ni tako okusna in izdatna, kako prva. Nekatere so celo neuporabne n. pr. žveplenjača in hrupava štorovka.

Sivorumena štorovka se pojavi v jeseni v takih množinah, da tvori v nekaterih revnih goratih krajih n. pr. na severnem Češkem (Krkonosih) poglavitno prehrano za zimo. Prebivalci vložijo sode te izdatne in hranilne glive v kis, kakor pri nas na kmetih zelje in repo.

Kakor pa razveselijo množine sivorumene štorovke vsakega gobarja, tako se jim prestraši škrobni gozdar, kajti ta štorovka se loti tudi zdravega drevesa ter ga uniči. Najčešče se loti borov. Od štorovke na padeni bori dobijo belkasto barvo t. i. mikasto podgobje (micelij) je belkaste barve. Micelij prepreže pod ljubim borovo deblo na vse strani, da se do 2 m od tai olupl in kmalu usahne.

dar ni bil nihče sedel k mizi dame z rdečim nagelnom. In sedaj so merili Nivella z nevoščljivimi pogledi.

Tudi Brazilčev, prej smejoč se obraz, se je spremenil: postal je trd in sovražen.

»Kaj mi hočete povedati?« je vprašala ženska.

»Toliko stvari sem vam hotel povedati... a zdaj, ko sem vam blizu, ne najdem besede... Če bi vedeli! Od trenutka, ko sem vas zagledal, sem vas pričel ljubiti.«

Prekinila ga je: »Govorite tako važne reči tako javno!... Ali niste pomislili: lahko bi bilo nevarno!«

In se je nasmehnila.

Nasmeh ji je bil jaseen kakor kristal: nasmeh deklice, ki se zabava s punčko. A Nivella je premagal zmedenost in ji je spregovoril z vsemi besedami, ki so mu s silo privrele iz srca, spregovoril ji je tisoč nežnosti in o presanjarjenih nočeh brez spanja.

Ženska se ni več smejala. Poslušala ga je in dejala:

»Res je! Niste me gledali kakor drugi!«

»Samo na vas mislim!«

»Ne, ne mislite name. Nisem ustvarjena za vas, verujte mi. Prihajam sem,

ker... ker nočem misliti vedno, vedno na isto reč. Ne zanimamje se zame... ne z mislijo... ne s srcem... Bilo bi preveč usodno! Ne veste, kdo sem... nihče tu ne ve. A vam, če mi obljublja-te, da boste molčali, vam povem še no-coj, kdo sem!«

»Prisegam!«

»Gotovo vam je znano, saj listi so pisali o tem, da je velika tovarna avtomobilov našla nov način reklame... Veste, da se je neka ženska, navzlic oblastnim prepovedim, vrgla večkrat iz letala. Seveda z dovršenim padalom. Skakala je ponoči iz višine tisoč metrov nad Parizom, s svetlikajočimi se črkami na obleki: z začetnicami avtomobilske tovarne. Ta ženska... Pogledal jo je. Prikimala je in dejala čez hipec molka: »Zdi se, da ta reklama zelo učinkuje. Pogodila sem se zelo dobro s tvrdko, ki mi jamči za vse življenje... Res pa je... da ne vem, ali bo to življenje dolgo. Zadnjič se je moje letalo zadelo ob rob hiše in sem obvisela pet in dvajset metrov nad tlakom. Zdelo se mi je, da je konec. A rešili so me. Jutri skočim znova. Pozneje zopet... kako dolgo še?«

Zamišljeno je umolknila, potem je povzela:

»Prodala sem svoje življenje, da si ohranim življenje. Zdi se absurdno, ni res? Zakaj ne bi počenjala kaj drugega, n. pr. strojepistko ali modisto s štiristo frankov na mesec!... Ali pa žensko iz sveta... Toda to ni življenje!... Naj vam razložim. Poklic, ki ga vršim, če se more imenovati poklic, se mi vidi bolj primeren za moj značaj. Res je, da sem s to pogodbo prodala svoje telo, a nisem ga prodala muham kakšnega moškega, temveč muham usode. Kakor vse tiste, ki ga prodajajo, padam počasi iz sedmih nebes. Toda na dan, ko padem za vedno, bo moj konec hiter...«

Oči so se ji nemirno svetile.

»Sedaj razumeš, moj mali, čemu prihajam sem vsak večer in se skušam omamiti s šampanjcem in čemu vabim potem v svoj voz moške, ki so mi indiferentni. To mi pomirja živce. Nimam pravice ljubiti. Te točke ni v pogodbi, a velja nenapisana.«

Peter Nivella jo je poslušal ves zbe-gan.

Ona pa je nadaljevala s tihim glasom:

»Trebja je velike moči za ponočni skok iz višine tisoč metrov. Naj se vdam nočjo moškemu, ki bi ga ljubila — koliko poguma bom imela jutri ob določeni uri, da izvršim skok? In zami-

sli si mojega ljubimca, ki bi čakal pono-či z blaznimi očmi proti nebu, da skoči njegova izvoljenka v globočino. A če mi ni dovoljeno ljubiti, smem imeti muhe, ki niso v nobeni zvezi z ljubeznijo. Tako sem si izbrala za ta večer tistega Brazilca... tistega z olivno poltjo, ki te opazuje s takšnim gnevom. Ni mi zopr in to mu povem čez nekoliko hipov. Nocoj pojde z mano... In če me bo znal razstresti, ga obdržim vso noč... A sedaj, moj mali, pojdi... Ne pregovarjaj me, prosim... In ko boš na svojem mestu, ne glej me. Tvoje oči me begajo!«

Uro pozneje je zavozil avto v gara-žo velikega hotela na koncu Pariza.

»Tu stanujem!« je dejala ženska ob krmlu.

Mož olivne barve je izstopil.

»Menil sem,« je dejal, »da pojedete nocoj z mladeničem, ki je sedel ob vaši mizi.«

»Nisem mogla... Tistega mladeniča ljubim!«

Brazilec jo je pogledal začudeno.

In ženska je tedaj vzkliznila nekoliko nervozno:

»Ne maraj za to... ugasni svetilj-ke... in pridil!«

Marcel Ray:

Fantomi in ovire na poti k Panevropi

Danes objavljamo tretji članek serije razprav o aktualnih problemih evropske politike. Avtor današnjega članka je znani francoski novinar in politik Marcel Ray, glavni urednik »Petit Journala«, enega najboljših razširjenih pariških dnevnikov.

Nič ni težje in napornejše kakor odpraviti slabe navade. Narodi imajo svoje slabe navade kakor posamezniki. Duh sovražnega tekmovalstva, ki vodi k duhu vojne in k vojni, ni morda nič drugega kakor slaba navada površne obveščenosti in slabo vodene javne mnenja. Enajst let po strahoviti vojni imamo še velike težave, kadar hočemo misli v mirovni izrazih.

Na isti strani »Journala de Gèneve« dne 10. septembra nahajam dve vesti, ki bi sopostavljene bile dobrodošli predmet za ironista Shawovega kova. Gre za sestanek 27 evropskih držav, ki so pooblastile Brianda, da predloži zasedanju Društva narodov svoj načrt Federalne Unije. »Vsi veliki francoski listi«, pravi neki pariški dopisnik, »govorijo o velikem uspehu, ki ga je dosegel Briand nad Hendersonom.« Malo dalje pa brzojavljiva dopisnik iz Berlina: »Vsi berlinski listi pozdravljajo uspeh Hendersonov nad Briandom.«

Gotovo nihče ne smatra teh enodnevnih zmag dveh državnikov, ki ne uživata slovesa, da bi bila posebno bojevit, za preveč tragične. Verjetno je, da oba državnika sama nimata vtisa, da sta v Zenevi na bojem polju in da odklanjataavorike, ki se jima nudijo. Ker ju preveča ista želja za pomirjenje Evrope, skušata svojim mislim privoščiti do zmag, dasi priporočata sicer nekoliko različne metode; oba pa se tudi skušata prilagoditi in lojalno spraviti v sklad svoje nekoliko različne koncepte ter najti terena za sporazum. To, kar imenujemo ženevski duh, ni prav za prav nič drugega, nego pravi demokratični duh, duh svobodnega obravnavanja, sodelovanja in sporazumevanja. Največji uspeh, ki je bil dosežen po vojni, je razširjenje ideje, da imajo argumenti slabih popolnoma isto veljavo kakor argumenti močnih. Konceptija demokratičnega režima se po malem uvaja v življenje; celo v notranji politiki zahtevajo manjšine svoje pravice. Dvajseto stoletje ni več stoletje večine, marveč je vek razsodišč. Ideja državnika ni več oblast tribuna ali tirana, pač pa je vse bolj in bolj naloga posredovalca in razsodnika. Stresemann je bil virtuoz razsodišča, zato pomeni njegova izguba neke vrste katastrofo za Nemčijo in za Evropo.

Na nesrečo so državni Stresemannovega in Briandovega tipa še zelo malo loštevili in za njimi stoji parlamentarna zastopstva, tisk in javno mnenje, ki so navajeni misliti še v bojnih izrazih in ki zahtevajo bojevnikov in zmagovalcev. Državljanjski pogum, ki ga Georg Bernhard visoko ceni ravno pri ljudeh, kakor sta Stresemann in Briand, ne bo znal biti popularen, kajti obstoji ravno v kljubovanju nepopularnosti. Treba je upoštevati tudi spartni duh naše dobe in okus mas za dramatične prizore. To so normalne črte normalnega problema, ki ga morajo državniki rešiti in ki tvori temelj političnega problema. Paziti je treba, da politika miru ne postane siva in dolgočasna. Stvar pisateljev in političnih novinarjev je, da predočijo občinstvu, zlasti mladini, v dramatični obliki sodobni nered in postavlja nad vojaško veličino spoznavanje ideala, ki je višji in večji in ki zahteva tudi žrtve. Pravijo, da srečni narodi nimajo zgodovine, toda ni gotovo, da li hočejo biti narodi predvsem srečni. Mladina našega časa, naj je še tako materialistična, kot pravijo, občuti v svojem najboljšem zdravju bistro nemir in bojazen pred povprečnostjo. Nevarnost je v tem, ker se mladina čuti prevrajeno za svoj del na entuziazmu in ljubezni.

Važna naloga državnikov in načelnikov strank je, da vzamemo potrpežljivost onim pokolenjem ljudi, ki niso bili v vojni in ki morda ne bodo poznali pravega mira. Povojna Evropa je podobna japonskim mestom, ki jih je porušil potres in ki še niso popolnoma popravljeni: blagostanje v njih je še nemogoče. Med temi razvalinami in delavnicami trtijo narodi in so kakor bolniki, ki se vedno še vračajo v svojo bolnišnično posteljo. Žele si takojšnjega olajšanja in na škodo temu slede vsakomur, ki jim obeta nasilno spremembo, revolucijo ali vojno. Odtod nesmetna nepotrpežljivost, ki se polasta čisto tudi samih vladajočih krogov. Odtod klic po močni roki, želja po diktaturi in lahki uspehi najbolj ekstremne nacionalistične propagande, kajti vsaj v začetku ni nič lažjega od politike prestiza, oavete in ekspanzije. Odtod tudi ta panična gibanja, te kolektivne halucinacije in ta strah pred fantomi, ki napravljajo nalogo potrebnih graditeljev Stresemannove in Briandove vrste tako delikatno in nevaležno. Vsa narod goji neznanje do svojega soseda, ker ni gotov, da li ima sam popolnoma čisto vest in ker ne verjame, da bi jutrišnji dan bil lahko drugačen kakor je bil včerajšnji. Sličen nemir so morali občutiti med dolgo sescijsko vojno sužnji v južnih državah.

Tak fantom je n. pr. neobstoječa politika francoskega imperializma, ki si je baje nadel krinko pacifizma in ki ba-

je skuša zagotoviti Franciji vodstvo in gospodstvo nad zvezano in negibljivo Evropo. Prepričan sem, da je tak fantom tudi želja po osveti, ki razburja večino nemškega naroda. Med vsemi fantomi pa je najbolj presenetljiva vizija napoleonske Evrope, ki se zdi, da uodno straši angleške in ameriške duhove. Anglosasi gledajo z nekim instinktivnim nezaupanjem na to Briandovo Evropo, ki bi, oproščena notranjih sporov, gotovo proglasila novi celinski blok proti britskemu imperiju in proti Ameriki. Nevarnost vseh teh prikazni je v tem, ker so za preproste duhove zapeljivejši in otipljivejši, nego komplicirana in nijansirana realnost. Samo s tem nasilnim izzivanjem fantomov se daje slednjim možnost za obstoj in življenje. Ali nismo vsak dan priče tega rušenja vseh vrednot, ali ne pomagamo naporom, ki jih doprinašajo vse države pri zankanju naevidentnejših dokazov mednarodne solidarnosti? Ali ne označujemo ljudi, ki hočejo ozdraviti Evropo in utrditi mir, kot lovce za iluzijami?

Za vse te fantome ni drugega zdravlila kakor dnevna luč, svetloba, ki izhaja nujno iz ponovnih sestankov in iz čestih osebnih stikov odgovornih državnikov. Periodična združevanja pri isti mizi za presojo težav bodo polagoma odstranila marsikatero izmed njih in bodo naenkrat razpršila vse fantome. Naj se moji nemški čitatelji izvolijo spomniti samo fantoma razkose Nemčije. Ta fantom, ki je bil eden izmed najhujših, sta razpršila s sestanki in z njih končnim uspehom Briand in Stresemann. Zato bi moral biti glavni organ enotne Evrope periodična konferenca držav. Drugi organi se bodo pojavili ob svojem času, ako bodo potrebni.

Razen omenjenih fantomov pa so dejanske ovire tako številne in tako velike, da zahteva njih odstranitev ne samo največjega poguma in najboljšje volje pionirjev evropske ideje, marveč tudi največje vztrajnosti v naporih za dobo dolgih let. Izvrstna Herriotova knjiga »Evropac, ki je ravnokar izšla, je pravi priročnik za vsakega politika evropske solidarnosti in našteva drobno vse te ovire. Kar se tiče mene, bi želel, da bi bil Herriot predvsem ponudil težave psihološkega in moralnega značaja, kajti njih važnost presaga vse druge. V omejenem obsegu časopisnega članka ne morem podati drugega kakor samo naslove teh malikov, kakor bi jih imenoval stari Bacon de Verulam:

1. Splošna kriza evropske demokracije, ki jo smatram prehodno kakor vsak nered, izhajajoč iz vojne, ki pa zakasnjuje rojstvo mednarodnega režima, ustanovljenega na svobodi, enakosti in razsodišču.
2. Nevednost, nezanimanje in nerazumevanje javnosti. Nedavna vilnita borba v Nemčiji daje dokaz za nenaklonjenost kandidatov in volilcev ideji, ki presega njihovo običajno obzorje. To materialistično stanje duha gotovo ni samo nemška posebnost.
3. Preneenaki razvoj omike in kulture pri raznih evropskih narodih in čisto celo v območju iste narodnosti: ta neenakost je bila eden izmed vzrokov neizbežnega propada avstro-ogrske monarhije.
4. Že zgoraj omenjena nepotrpežljivost narodov, ki ne morejo razumeti, da veliko drevo ne požene v enem dnevu in ki obenem pričakujejo, da se naj pri ureditvi Evrope upošteva okus vsakega posameznika.
5. Skolastična ali akademska nasprotstva o vprašanju, da li je treba začeti jesti jajce pri debelem ali pri tankem koncu in da li je bolje začeti graditi dom pri strehi ali pri temelju; ta nasprotstva so čisto malo iskrena in inaj samo namen skriti neveljavo do vsake gradnje. Toda v stari Grški je živel moder mož, ki je dokazal gibanje s tem, da je enostavno začel korakati.
6. Duh previsokih zahtev, ki paralizira vsak skromen napor s tem, da zahteva vse ali nič; to je duh ljudi, ki odklanjajo stopnice in hočejo skočiti iz pritličja v peto nadstropje.

Tvrdba

12347

Josip Pogačnik v Radovljici

izdeluje obleke po angleški in francoski modi ter ima vedno v zalogi češko in angleško blago za jesen in za zimo.

Svetovno znane originalne
WECK-ove ČAŠE
in aparati za vkuhanje se dobe v sledečih veletrgovinah: Celje: Jos. Jagodič; Maribor: Karl Lotz in Pinter & Lenard.

Glavna zaloga za Jugoslavijo: »FRUCTUS«
Ljubljana, Krekov trg 10. 60a

10% popusta
na žagan in tesan STAVBNI LES.

Dostava tudi na stavbo. 13124
FRAN ŠUŠTAR
lesna industrija in trgovina, parna žaga
LJUBLJANA, Dolenjska cesta 12.

7. Vera v zadostno silo enega samega sredstva, ki daj ozdravi vse bolezni; v to svrhu spada iluzija, da se dajo vsi mednarodni problemi rešiti edino s splošno razorožitvijo ali s enostavno odpravo vseh carinarnic.

8. Nesposobnost, zaradi katere se baje narodi ne morejo razumeti med seboj pod pretezo, da obstoja neka nemška, latinska, slovanska, anglosaška itd. mentalnost. Z isto pravico bi lahko ogradili v zaprtih oddelkih Bretonce, Normane in Provence, Pruse, Badence in Sase ali Angleže in Skote.

9. Zgodovinski fatalizem ali nauk, po katerem pod solncem ni nič novega: sijajen izgovor za lenobo ali za nepriznane apetite, ki bi na zemlji za vočno ustanovil kamenito dobo, ako bi bil obveljal v zgodovini.

Našel sem moralne težave, ki so zvezane z materialnimi in konkretnimi

Gospodarski kaos v Rusiji

Varšava, 15. septembra.

Razvrednotenje ruskega rublja, ki je pred meseci zavzelo izrazitejšje oblike, je v zadnjem času še bolj napredovalo. Po prvih dneh panike, ki je v prometu nastopila zaradi popolnega izginotja kovanege denarja, se je ruski narod politično pomiril. Vse bolj pa je nato reagiral sovjetska vlada. Da bi preprečila inflacijo, ki jo je sama zakrivila, se je zatekla k najneprimernejšemu sredstvu, k smrtnim obsodbam. Zaradi skrivanja in zbiranja kovanege denarja je bilo v Moskvi v kratkem času ustreljenih 15 ljudi. Istočasno je vlada provinčnim organom izdala nalog, da enako postopajo. V Harkovu in ostalih večjih mestih ob Volgi se kar vrstijo aretacije ljudi, ki so zbirali kovani denar; mnogo od njih je bilo tudi ustreljenih, kajti provinčna oblastva so še bolj radikalna. Do čim so bili po uradnem komunikatu v Moskvi ustreljeni ljudje, pri katerih so našli do 5000 srebrnih rubljev, je moral neki »spekulante« v provinci Dagestan plačati s življenjem, ker je imel sto srebrnih rubljev. Zasljedovanje zbiralcev novcev se nadaljuje. V severnem Kavkazu so bili aretirani že ljudje, ki so imeli po 15 rubljev drobiža. To izredno strogo postopanje vlade in še bolj provinčnih oblastev pa je privelo rusko denarstvo in gospodarstvo do pravega kaosa in do popolnega propadanja denarne vrednosti.

Navzile strogo in smrtno obsodbam pa se dalje vrši tesavranje kovanege denarja. Pred tedni so plačevali še tri rublje za dva rublja kovanege denarja, danes pa plačujejo kmetje že po pet rubljev. Seveda pa je postopanje oblastev mnogo ljudi preplašilo. Številni kmetje in trgah sploh odklanjajo sprejetje kovanih novcev, ker se bojijo sitnosti in prodajajo blago le za cele bankovce. Vedno več pa je tudi onih, ki sploh odklanjajo denar in dajejo blago le za drugo blago. Vse kaže, da prihaja Rusija k najprimitivnejšemu načinu blagovnega prometa, to je k neposredni izmenjavi dobrin, ki se vedno bolj uveljavlja v prostem blagovnem prometu. To pa pomeni v gospodarskem razvoju velik korak nazaj, ki ga je zakrivila sovjetska vlada sama, ki je pustila tiskati vedno nove in nove bankovce, da se reši iz finančnih težav; sedaj ko so nastopile neizogibne posledice inflacije, pa hoče vso krivdo odvaliti na spekulante.

Najrazličnejši ukrepi vlade tudi ne morejo preprečiti, da je lažnje prosto blago izginilo iz prometa. Trgovine so prazne in celo kolimska voda je postala redek predmet. Pri tem pa cene v prostem prometu rapidno naraščajo. Ko je vlada uvedla za konsumne predmete, kakor kruh in šivilja, nakaznice, je bilo vnaprej jasno, da se bo tem bolj razvilo tihotapstvo in verižništvo, čim večja bo razlika med oficijelno ceno in ceno v prostem prometu. Prav tako jasno pa je bilo, da ne bo mogoče preprečiti zlorab od strani uradnikov in nameščencev v državnih trgovskih poslovalnicah. Za primer razvrednotenja rublja naj bo navedeno, da je strovo maslo pred vojno stalo 70 kopek za kg; danes pa stane na nakaznice 3 rublje 60 kopek, čimž se v prostem prometu plačuje že po 15 do 25 rubljev. Ta zadnja cena najbolj kaže, kako daleč je padla še vrednost ruskega denarja. Enako je tudi z drugim blagom. Cigarete, ki stanejo v državnih trgovinah 50 do 60 kopek za škatlico, se plačujejo v tihotapskem prometu po 2 do 3 rublje. Kolimske blaga, ki jih je mogoče dobiti na nakaznice, so vedno manjše, kar ima za posledico, da se tihotapski promet vedno bolj razvija. Ni čuda, da skušajo tihotapski elementi pri takih razmerah priti v posest blaga iz državnih prodajal, da se vedno bolj razvija korupcija med uradnistvom in nameščencemv teh prodajal in da je možnost velikega zaslužka dovela do velikih zlorab uradnikov, od katerih so nekateri svoj korak morali še poplačati s življenjem. Vse to pa je bilo po gospodarskih zakonih, ki jih tudi sovjetska vlada ne more odpraviti, v naprej pričakovati, kajti sredstva, ki jih je vlada uporabljala, da odstrani nezdružive razmere, so le še pospešila razvoj kaotičnih razmer.

Ruski červonec je propadel in polagoma bo izginil tudi pojem denarja. V ruskem strokovnem tisku se živahno razpravlja o tem, ali se naj denar sploh odpravi. V tem pogledu so naziranja različna, vendar pa današnji razvoj dogodkov vedno bolj kaže, da je pojem denarja v agoniji. Funkcija denarja se vedno bolj zožuje. Državno gospodarstvo potrebuje denar le še za izplačevanje mezd. Pripravlja pa se davčna reforma, po kateri se davki ne bodo več plačevali v denarju, temveč se bodo obračunavali s tem odpade potreba denarja za državno industrijo in trgovino in sploh za notranji promet. Davki kmečkega prebivalstva pa se vedno bolj razvijajo v obliko naturalnega davka. Država od kmeta ne zahteva več denarja, temveč del njegove letine. Davek plača kmet s potrdilom o oddanem žitu le drugih pridelkih. Danes je že vsako blago, ki ga človek potrebuje racionalno. Država sapira svoje trgovine in konsumne poslovalnice in ima le še poslovalnice v obliki in pri oblikih, ki delijo delavstvu in državnim nameščencem blago na nakaznice in ni več daleč trenutek, ko bo država izplačevala mezde le v obliki živil in oblačil.

Kolektivizacija in reorganizacija sovjetskega gospodarstva se razvija v smeri, ki pomeni, da ne gre razvoj v višje oblike razdelitve dobrin, temveč se približuje pri-

problemu ne kot pesimist, marveč kot človek borbe in zaupanja. Iz tega kupa težav izhaja, da prepričani branilec »povratka k Evropi, kakor pravi Georg Bernhard, danes pripiše veliko pomena arhitekturnim podrobnostim Briandovega načrta ali precizni opredelitvi odnosov Evrope do Društva narodov. Bistveni fakt je volja do združitve, ki jo je izjavilo 27 narodov v Zenevi. Sedaj je treba le delati in se zavedati, da bosta Evropa in evropski duh rasla drug za drugim. Jaz mislim, da ima Briand prav, ko hoče dati Evropi neki minimum pravih institucij, čeprav morda samo v oni meri, kakor jih ima panameriška konferenca. Stari Stresemannov sodelavec hoče predvsem samo mir, kakor mi vsi. Toda on vidi daleč in treba mu je dovoliti, da načrta Evropi po zagotovljenem miru tak razvoj, v katerem je mir samo pogoj in potrebno jamstvo.

mitivnejšemu sistemu izmenjave dobrin, ki bo po mnenju voditeljev sovjetske vlade izločil denar iz prometa. Propadanje denarja v Rusiji je dejansko največji gospodarski polom sovjetskega režima, čeprav ga hočejo sovjetski mogotci prikazati kot veliko zmago. V resnici sila le razvoj dogodkov vlado k odpravi denarja, ker vidijo sovjetski voditelji v tem nekako trenutno rešitev iz naraščajočega kaosa. Zato pri tem ne gre za izvajanje načrtane gospodarske politike temveč le za politiko, ki jo mora sovjetska vlada izvajati, ker ne nade druge rešitve in ki jo hoče naknadno spraviti v sklad s svojim programom. Ker pa denarja vsaj kot merila vrednosti tudi v komunističnem gospodarskem sistemu ni mogoče povsem odpraviti, je zelo verjetno, da bo odprava denarja iz dnevnega prometa povzročila še večji kaos, zlasti ker si bo s tem sovjetska vlada sama vzela nadaljno možnost kritja naraščajočih deficitov s tiskanjem bankovcev.

Poljska pred novimi volitvami

Zadnji dogodki na Poljskem so pokazali, kako pravilna je bila domneva, da pomeni Pilsudski kot predsednik nove vlade pričetek dolgo napovedovane in tudi dolgo pričakovane radikalne akcije zoper sejmisko opozicijo. Prehod v energično borbo zoper Sejm je tedaj tu in za razvoj nadaljnje poljske notranje politike je silno važno, kako se bo iztekla ta akcija.

Kakor znano, je imel v razpuščenem sejmju vladni blok, ki je brezpogojno podpiral politiko maršala Pilsudskega, samo eno tretjino poslanskih mest tu tudi v senatu je imel samo manjšino za seboj. Pomembni je treba, da sta bila tako sejm kot senat izvoljena že pod režimom Pilsudskega in da se takrat vsem naporom vlade ni posrečilo spraviti v volitvah več glasov za svojo listo kot približno tretjina.

Nastaja najvažnejše vprašanje, kakega izida je pričakovati od november-skih volitev. Ali si je pridobil režim zaopredelnih vlad, sestojenih samo iz pristašev Pilsudskega, med volilci toliko simpatij, da se bo mogla dotedanja tretjina vladnih mandatov povečati na polovico in čez. Ker pa je za obravnavanje in sprejem nove ustave, kakor je ves čas na programu Pilsudskega pristašev, potrebna še večja kot navadna večina, bi se moralo razpoloženje volilcev še mnogo izdatneje spremeniti v priilog vladi, ako bi hotel novi Sejm vršiti voljo vladnega tabora. Stara izkušnja pa kaže, da si vlada v času gospodarskih kriz, kakor jih imamo tudi danes še, ne pridobiva novih simpatij, marveč rajši še izgublja stare. Po tej poti bi tedaj ne bilo pričakovati, da bi se bile pozicije vladnega bloka med volilci izboljšale. Morda je prav zaradi tega Pilsudski izbral priliko, ko je Treviranus sprožil sovinstično kampanjo zoper sedanje poljsko-nemško mejo, in prav v tem momentu razpustil Sejm in razpisal volitve, da v njih apelira tudi na nacionalna čustva volilcev, ki jim more pod svojimi volilnimi in političnimi gesli zagotavljati, zanesljivo ter uspešno obrambo obstoječega stanja.

Dalje je treba imeti pred očmi, da so se poljske opozicijske stranke že dolgo pripravljale na volitve, ki so jih pričakovale spricho preteni vladnega bloka z veliko gotovostjo ravno za jesen. Sorodne stranke so se zbližale, kar velja posebno o radikalnejših agrarnih strankah. Zelo je tedaj verjetno, da bo opozicijske stranke sklepale koalicije za volitve, s čimer si bodo gotovo svoje pozicije še izboljšale. Narodne manjšine, ki Pilsudskemu nikdar niso bile naklonjene in ki igrajo po svoji znatni številni moči dovolj važno vlogo, bodo prav tako ojačile opozicijo.

Spricho vsega tega se prav gotovo ne more trditi, da bi bile šanse vladnega bloka za volitve zelo ugodne in v normalnih odnosih bi bilo komaj pričakovati, da bi vlada izšla zmagovita iz volilnega boja, zmagovita v toliki meri, kakor ji je potrebno za izvedbo postavljenege programa. Zato ni povsem jasno, na kaj se namerava nasloniti vlada in s katerimi faktorji računa za jesen. Nič ni tedaj presenetljivo, da so se pojavile vesti o pripravljajočih se vladnih naredbah, ki bi merile zelo daleč ter pomenile oktroiranje novega volilnega reda in morda še marsikaj drugega enako važnega. Vlada je nastopila zelo energično zoper voditelje opozicijskih strank ter jih mnogo pozaprla; zdi se, da pomeni to uvod v pravo volilno borbo, ki bo brezdvoma silno srdita.

Maršal Pilsudski je od prevzema oblasti v maju l. 1926. v svoji politiki

ostal na polovici pota, to se pravi, da je sicer z vojaško silo prevzel oblast v svoje roke in jo brez presledka in omahovanja držal trdno ves čas, da pa ni izvršil drugih aktov, ki bi tudi v formalnem pogledu kršili obstoječo ustavo, za katero pa ima v nsih in besedah vedno samo najbrezobzirnejšo obsojdo. Zdi se, da je sedaj nastopil odločen moment, ko bo treba tudi s to polovičarsko politiko nehati in se odločiti tudi formalno za radikalnejšo smer. Seveda pa je vprašanje, ali ne bo Pilsudski še enkrat poskusil, če mu volilci ne olajšajo dela ter mu s svojim pristankom v volitvah ne omogočijo izvedbe programa na enostavnejši način, z ohranitvijo formalnih ustavnih določb. V tem primeru bi se seveda nadaljnji politični razvoj na Poljskem razpletal brez prevelikih napetosti ter brez perturbacij.

Zeleti moramo, da bi Poljska iz večletne notranje napetosti izšla ojačena in konsolidirana čim prej; to ni v interesu samo Poljske, marveč celotnega sedanjega stanja v srednji Evropi.

Jesensko zasedanje čl. parlamenta

Praga, 17. septembra.

Po skoro trimesečnem odmoru se je zopet sestel češkoslovaški parlament, da nadaljuje svoje delo, ki je bilo splošno prekinjeno. Vlade stranke se takrat niso mogle sporazumeti o važnih problemih, ki so na dnevnem redu političnega in parlamentarnega življenja v CSR.

Na prvem mestu so finančna vprašanja, v glavnem vprašanje raznih socijalnih zakonov, kojih uveljavljenje zahteva velike materialne žrtve, za katere pa v proračunu v tekočem letu ni kritja. Treba je bilo zaradi tega iskati nove vire državnih dohodkov. Za državne uslužbenke je posebno važna božična remuneracija, ki se bo počenši z letošnjim letom izplačevala vsako leto 1. decembra vsem kategorijam državnih nameščencev v višini 70 % mesečne plače. Vse parlamentarne stranke so pristale na to zahtevano uradništva, toda ko je finančni minister dr. Engliš obrazložil svoj načrt za kritje tega izdatka, se je navdušenje parlamenta kaj naglo poleglo in zadeva je bila odložena.

Drugi težavni problem, s katerim se bo moral petati praški parlament, je vprašanje sanacije samoupravnih financ, torej vprašanje, ki prav tako globoko posega v žep davkoplačevalcev. Minister dr. Engliš je zahteval pristank parlamenta za povzajanje davka na dobiček podjetij; povzajanje naj bi se izvršilo tako, da se ukine dosedanja praksa, po kateri so se plačani davki odračunali od čistega dobička. Tej zahtevi se z vsi silo uprli trgovski in industrijski krogi, ki smatrajo v sedanjih gospodarskih krizi vsako povečanje javnih bremen za nedopustno. Zaraditve parlamentarnim predstavitnikom teh krogov ni preostajalo nič drugega, kakor da so zavzeli odklonilno stališče k predlogom finančnega ministra. Prav tako je naleto na odpor nameravano povzajanje davka na pivo. V nervozni pozpoznoletne sezone tik pred žetvijo ni bilo nikakega upanja, da bi uspelo odstraniti te težkobe in je vlada zaradi tega našla izhod z odgoditvijo parlamenta do jeseni.

Tako je prišlo pred meseci do naglega prekinjanja parlamentarnega dela in stranke vladne večine niso imele niti časa, da bi se sporazumele o onih zakonih, ki jih je senat že rešil; poleg nekaterih manj važnih sta ostala na ta način nerešena tudi zakonska načrta o povzajanju podpora za vojne invalide in o poštni hranilnici. Češkoslovaška ustava pa določa, da postane zakonski predlog veljaven, če ga je sprejela ena izmed obeh zakonodajnih zbornic (senat ali parlament), a druga zbornica ni sklepala o njem v roku treh mesecev. Ta primer se je prvič zgodil letos. Prihodnje dni bo potekel rok, do katerega bi moral parlament rešiti preje omenjene zakone o poštni hranilnici, o vojnih invalidih itd. Da ne bi take važni zakoni stopili v veljavo brez pristanka parlamenta, je predsedstvo sklicalo jesensko zasedanje neposredno pred potekom tega roka, to je za dne 15. septembra. Parlament je v dveh sejah rešil vprašanje božične remuneracije, kakor je bil za par dni zopet odločen. Med tem časom bodo skušali najti kompromisno rešitev v ostalih spornih vprašanjih, kar v mirni jesenski sezoni ne bo tako težko.

Glavni nalogi jesenskega zasedanja parlamenta bosta proračun in podaljšanje stanovanjske zaštite. Finančni minister bo prihodnji teden predložil načrt novega proračuna; razprava o njem bo trajala najbrž vse tja do Božiča. Kar se tiče stanovanjske zaštite, poteka sedaj veljavni stanovanjski zakon s 1. decembrom. Z splošni da je bila sestavljena posebna komisija, ki bi morala izdelati predloge za rešitev tega najtežjega gospodarskega in socialnega problema v tem smislu, da se stanovanjska zaštita kot ostanek vezanega medvojnege gospodarstva stopnja na likvidira. Delo komisije je zelo počasi napredovalo in ni mnogo izglelov, da bo pravočasno končano, zlasti če se upoštevajo nasprotstva, ki vladajo glede tega vprašanja med političnimi strankami in v vladni koaliciji sami. Bržkone ne bo preostalo drugega, kakor podaljšanje sedanjega stanovanjskega zakona z večjimi ali manjšimi spremembami.

Ceps.

Zahvala.

Za mnogobrojne izraze sožalja in sočutja, ki smo jih prejeli ob prerani in tako tragični smrti našega nad vse ljubljenega sinčka

Miloša

izrekamo vsem iskreno zahvale. Zahvaljujemo se tudi vsem darovalcem krasnega cvetja, vsem, ki so nas toložili v tako bridkih urah in vsem, ki so ga spremenili v tako velikem številu na njegovi zadnji poti.

Vsem prisrčna hvala.

Krško, 19. septembra 1930.

JOSIP IN ANGELA STARY.

13143

L. A. Krylov:

Gaj in ogenj

Izbiraj druga si vsekdar premišljeno. Kadar sebišnica za prijateljstvo se skriva, —

Te jama se ti koplje pogubljiva. Da ti resnica ta bolj jasna bo, poslušaj mojo basenco! ...

Pozimi ogenjček je poleg gaja umiral. Najbrž zabili so ga tam popotniki. Ad ure pa do ure je bolj hiral. Drv novih ni in komaj da še tli. In konec svoj videč, on gaju govori: »Povej mi, gaj predragi! zakaj ti usoda je tako neusmiljena, da ni na tebi uzreti lističa in da prebeža v skorji nagi?«

»Zato ker v snegu ves tičim, pozimi ne cvetem jaz in ne zelenim,« gaj ognju pojasnjuje.

»Malenkost!« ogenj nadaljuje, »le ti sprijatelji se z mano, ti velim. Jaz solncu brat sem, glej, ki v zini in snegovih ni manjših čudežev ne delam od nje-govih.«

Le vprašaj rastlinjak, kaj jaz veljam: Pozimi, ko vihar vso zemljo v sneg odeva,

tam vse ali cvete ali zoreva ... Za vse to pa le jaz zaslužno imam! Soj meni ni za samohvalno in bahanje iz dna srca črtim, — za solncem v moči pa zares nič ne stojim.

Kakor je tu ošabno prej sijalo, brez kvare snegu je končalo dneva tek; a ti krog mene glej, kako se taja sneg. Če hočeš ti tedaj pozimi zeleneti kakor spomladi in poleti, pri sebi daj mi ti kotek!«

Domenjeno! ... In v gaju ogenjček brz ogenj je postal. Ta ogenj pa uo dremlje: Beži po vejah in vrhah, črnika dim vali se do neba v stebrih in kmalu ljut požar ves gaj objemlje ...

Uničeno je vse ... In tam, kjer vroča dni našel popotnik je zavetje v sencih si, le par ožegov še stoji ...

A temu se ne divi: Kako pa gresta skup — drevo in ogenj živi?! Prevel Georges.

D. Cv.:

Vile in Marjetica

Nekoč je živila deklica, ki je imela dobro mamico. Vsak dan ji je pripovedovala mamica pravljice. Nekoč sta se menili o vilah: »Vile so krasne deklice, ki dobremu človeku v stiski vedno pomagajo. Samo videti jih ne sme nobeno človeško oko, zakaj, ako ga vije zagledajo, ga takoj umorijo. Reši pa dotičnika lahko le Srebran, kralj palčkov in vil.«

To je bilo v tistih časih, ko so bile vile še podložne kralju palčkov, lepe-mu Srebranu, ki je bil poročen s kraljico vil, Zlatano.

Deklica je bila silno radovedna, kje neki bivajo vile. Zato je vprašala mamico: »Kje pa stanujejo vile?«

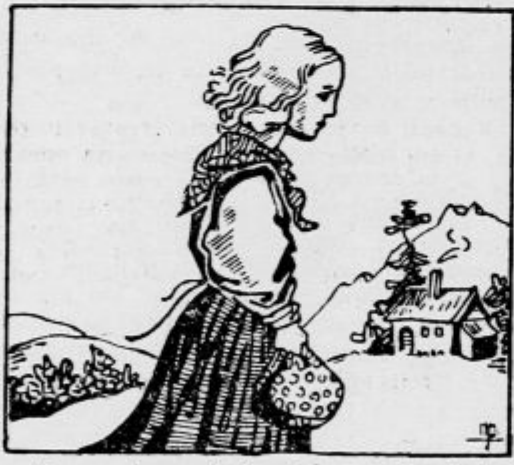
»Daleč, daleč! O tem ve povedati le starka, ki biva v koči za tremi hribi.

deset ur hoda odtod!« Mamica seveda ni niti slutila, kaj namerava Marjetica. Ko je drugo jutro mamica odšla na delo, je deklica vstala, se umila in obekla ter zavezala v culico kruha in sira. Zaklenila je kočo in krenila na daljino pot. Ves dan je šla proti cilju. Marsikoga je vprašala, kje stanuje starka, kateri je znano, kje bivajo vile. A vsako se ji je le smejal, češ: »Sanjalo se ti je!«

Na večer tistega dne je dospela do starih koč. Tako utrujena je bila, da je sedla na prag in kar zaspala. Tako jo je našla starka, ki jo je odnesla v belo posteljico, v kakršni še nikoli ni spala.

Zbudila se je zelo zgodaj. Solnčni žarki še niso bili pozlatili njene posteljice. Zaspalo je gledala in si menila oči: »Kje pa sem? Tako pač ni bilo doma!«

Dobila je belega kruha. Joj, belega kruha še ni nikoli jedla. To je bilo veselja!

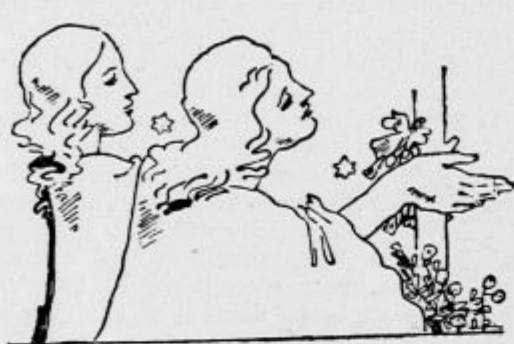

Ko se je najedla, je prosila dobro stanko za nasvet. Ta ji je rekla: »Pojdi dan hoda odtod, vedno naravno, ne na levo, ne na desno. Prišla boš do kristalnega gradu, v katerem bivajo vile. Samo pazi, da te ne zagledajo, sicer te usmrtilo. Uideš le, če te reši kralj Srebran Zakaj človeško oko ne sme videti vilinskega bitja!«

Dala ji je dobro malico na pot in deklica je odšla. Na večer je dospela do kristalnega gradu. Poleg njega je rekla srebrna reka, v njej pa so plavale zlate ribice. Vile so se baš kopale. Občene so bile v tančice, bele kakor sneg. Njihova lica so bila kakor mleko in kri, njihovi lasje pa zlati kakor solnčni žarki. Okrog čela je imela vsaka venec temnordečih rož.

Sredi njih je stala njihova kraljica Zlatana, najlepša vseh vil. Ogrnjen je imela škrlatnordeč plašč, na glavi pa biserni diadem, ki se je bleščal kakor solnce.

Rahlo je pljuskala voda okoli njih. Zlate ribice so se zbrale in krasne vile so jim metale belih drobtin. Ko je

zašlo solnce, so šle na kopno. Oglasila se je čudovita ptičja godba in vile so zaplesale svoj ples ter zaplele vilinsko pesem.

Ves čas jih je gledala Marjetica, lepa deklica — in jih občudovala. Ko pa je videla čudovito lep ples, je nehote vzkliknila: »Oh, kako je to lepo!«

Takoj je prenehala godba, ples in petje. Med vilami je završalo! Kdo neki je bil tako predrzen, da jih je opazoval?

Bliski so jim švigali iz oči, ko so zagledale lepo deklico, ki je od strahu skoraj omedlela. Hotele so jo usmrtiti.

A v tistem hipu je pristopil kralj Srebran. Položil je deklici roko na ramo in dejal: »Marjetice ne smete usmrtiti! Nihče se je naj ne dotakne!«

Vile so odnehale. Pristopila je kraljica in jo vprašala: »Zakaj si prišla sem?«

Marjetica je odgovorila: »Mamica mi je toliko lepega pripovedovala o vas, da sem neizmerno želela, videti vile.«

Kraljica jo je pobožala in vprašala: »Ali hočeš ostati pri nas, ali hočeš domov k mamici? Ako ostaneš pri nas, boš vedno mlada in ne boš nikoli umrla. Z nami boš živela, plesala in pela ter nosila boš takšna oblačila kakor me. Vsega boš imela zadosti! Dobro premisli!«

Deklica je bila v dvomih: videla je mamico, skrbno in dobro, videla je tudi sebe kot vilo, lepo in bogato. A zmogla je mamica: »K mamici hočem, k svoji dobri mamici!«

Solze so se zasvetile v njenih očeh in v obeh vseh vil. Kraljica je pristopila in ji rekla: »Dobro si izbirala, zakaj mamica je največje bogastvo, večje od vseh zakladov in večje od neumrljivosti ...«

Vile so ji zapele pesem o otroški in materinski ljubezni, da je zaspala s lahkotnim san ... Priplaval je zlat oblak, objel Marjetico in odplaval z njo v sinje višave.

Ko se je drugo jutro deklica zbudila, ni bilo več Srebrana, ne Zlatane, ne vil. Ležala je v svoji posteljici, poleg nje pa je sedela dobra mamica in jo objemala od veselja, da se je vrnila.

Vile so jima dale toliko, da sta si kupili belo hišico in lepo živeli vse svoje življenje ter hvalili vile. Živita še danes, če že nista umrli ...

Kaj pišejo naši Jutrovčki

Najlepše, kar sem doživel v letošnjih počitnicah

Veš, Jutrov striček, marsikaj lepega doživim v počitnicah; ampak kaj tacega še nisem videl. Nič Ti ne bom pravil, kako zanimivo je po svetu, le nekaj bi Ti rad povedal, ker je bilo tako lepo, da me je res ganilo.

Ko sem se peljal pred časom nazaj v Ljubljano, sem videl naše ljudi, ko so se vračali iz vseh koncev in krajev sveta nazaj, domov, v ljubljeno domovino. Med njimi so bili tudi Američani, da sedaj že pravi Američani, a radovali so se prav po naše. Da bi jih Ti videl tam gori na Jesenicah, kako so pozdravljali ljubljeno Jugoslavijo, ki jo niso videli že po dvajset ali trideset let. Sami preizkušeni možje so bili, izučeni od sveta ...

In oni cipelar iz Pariza. Doma je v Bosni, pa je šel s cipelami po svetu, sedaj se vrača domov. Tretji dela v rudniku. In še mnogo jih je, nepregledna vrsta.

Mogoče, da sem zato napisal te vrstice, ker sem se vračal tudi sam, pa tudi Ti veš, striček, kako je človeku takrat pri srcu.

Opomba uredništva: Zakaj se nisi podpisal s celim imenom?

Zakaj ljubim Jugoslavijo

Jugoslavijo ljubim, ker lahko v njej govorim svoj mili materinski jezik!

Zigon Darinka, učenka III. razreda osnovne šole v Brežicah.

Kaj bi napravila, če bi došla milijon?

Malo je ljudi na svetu, ki bi bili resnično zadovoljni s svojim premoženjem in bogastvom.

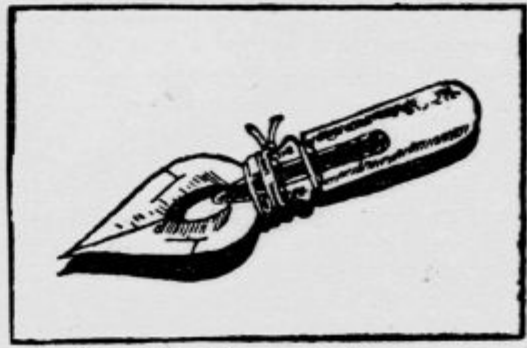
Oh, ko bi pa jaz kaj imela, bi pa bila že z malim zadovoljna. Kadar imam par dinarjev, pa mislim, da sem že zelo bogata in vedno premišlujem, kaj bi kupila.

Kaj ko bi pa imela res milijon? Oh, tedaj bi pa bila presrečna in bi imela velike skrbi, kako bi ga pravilno uporabila, da bi imela od tega stajno korist. Napravila bi nekako takole:

V prvi vrsti bi si kupila vse, kar najbolj nujno rabim in za kar mam me-sece in mesece in mesece zaman pro-

Zmes za šalo in zares Kako si napraviš nalivno pero

Gotovo ste si že kdaj zaželeli nalivnega peresa, s katerim bi mogli pisati tudi tedaj, kadar nimate črnika pri rokah. Navadna nalivna peresa imajo v sebi mehanizem, ki ga je težko napraviti, a lahko pokvariti; tudi draga so zaradi svojih zlatih konic. Mi si pa hočemo narediti praktično in preprosto nadomestilo zanje. Vzemimo navadno jekleno pero in priročno kopirno pisalo tako, da bo štrlel iz njega 1 do 2 cm dolg kosček črnega jedra. To kosček odlomimo in ga položimo v žleb na spodnji strani peresa. Porinimo ga tako daleč proti konici, da bo ostalo pri pisanju še nekaj razdalje do papirja. Nato vzemimo nit in z njo

privežimo klinček; najbolje napravimo to na tistem mestu, kjer se pero zožuje. Če je bil klinček zelo tenak, morda ne bo takoj držalo in bomo morali privezati z njim vred še majhen konček užgalice. Zdaj vtaknimo to pero v katerikoli držalo in naše nalivno pero je gotovo. Če hočemo z njim pisati, ne potrebujemo črnika. Zadošča nam, da za trenutek pomočimo pero v vodo ali kako drugo tekočino (v stiski zadošča celo slina), nato pa malo počakamo — in glejte že lahko pišemo! Jedrce kopirnega svinčnika se namreč topi in nam zmerom daje toliko črnika, kolikor ga potrebujemo za pisanje. Barva, ki jo daje pero, je seveda odvisna od barve pisala in tako lahko dobimo na primer tudi rdečo pisavo, če vzamemo namestu klinčka kosček rdeče vodne barve.

Ako privežemo v pero namestu barvnega klinčka samo kosček užgalice, žice ali pločevine, se lahko nabere v prostoru med njim in med peresom veliko črnila in tako bomo s takim peresom, če ga le enkrat namočimo, lahko dolgo pisali, preden ga bo treba iznova namočiti v črnilo.

Uganke

1. Po dvorišču teka jo, v pernico se steka jo.

2. Trka: nihče, ne odpre mu — odpre si sam.

s.m. to je toplo obleko, čevlje, nogavice itd. In tudi za šolske potrebe mi težko dajo, tega bi najprej nakupila sebi in svojemu bratcu, ki hodi v šolo. Mami pa ne bi bilo treba več tožiti: »Kje bom vsak dan jemala?« Sestri bi dala toliko, da bi lahko še naprej študirala, starejšima sestrama bi kupila lep spomin. Našo rojstno hišo bi dala lepo popraviti, kjer so umrli naš ata, da ne bi imeli mama nobenih stroškov več. Sebi pa bi sezidala novo lepo hišico in bi napravila okoli prijazen vrtiček.

Ko bi pa res imela milijon, bi pa mogoče storila drugače, ker ima človek vedno drugačne misli.

Pavla Arko, učenka 6. razreda v Sodražici.

Nekaj za premišljevanje Miške

V travi švigajo brezskrbne miške sem ter tja, okrog krtine, smuk pod suho bilko — to je veselja na toplem sol-

cu! Kar pa plaho izginejo v luknjo, dasi ni človeka v bližini. Kaj je preplašilo uboge živalice?

Rešitev uganke Strelovod

Rešitev: »Za bistré glavice«

Knjigo »Deček brez imena« je spisal Vladimir Levstik.

Povest »Tolovaj Mataj« je spisal Milčinski.

Pesmico »Psiček laja hov, hov, hov«, je zložil Fran Levstik.

»Cicibana« je spisal Oton Župančič.

»Miško osedlano« je spisal dr. Igo Gruden.

Rešitev križaljke »Klobuk«

Vodoravno: 2. gaz. 4. oba. 5. glosa. 7. notar. 8. lubadar.

Navpično: 1. rabota. 2. golob. 3. zased. 5. gnu. 6. ara.

Mati: »Neštetokrat sem ti že rekla, da ne smeš s prstom kazati na ljudi!« Urška: »S čim pa naj kažem potem?«

Bilo je prve dni šolskega leta. Učitelj je imel mnogo posla in mnogo skrbi. Ves raztresen se je ozrl po razredu in zaklical:

»Ali ste vsi prišli? Recite, da! Kdor pa ni prišel, naj reče, ne!«

J. O. Curwood:

Medved Tir

Bruze je vstal, ko se je komaj danilo. Obul se je, ne da bi zbudil Langdona, ki je še trdno spal. Počasi je bledel po rosnih, visokih travah in konjem. Ko se je čez dvore pol ure vrnil z Dispanom in jezdnimi konji, je Langdon že kuril.

Langdon je bil zaljubljen v ta rana jutra. Molče je zrl v gore, ki jih je solnce ožarjalo s prvimi žarki, globoko je vdihaval sveži jutranji zrak. Spomnil se je, da je junija meseca pred osmimi leti tudi potoval na sever. Takrat je bil bolan — šibkih pljuč in bleđikav. Noben zdravnik mu ni znal pomagati in eden mu je dejal: »Saj lahko greste, če ravno hočete — šli boste samo na svoj pogreb. In zdaj?« Zdravje je kar žarelo iz njega in krepko so se širile njegove prsi! In za to je bil dolžnik prekrasnemu, ostremu zraku severa!

Spomnil se je grizlija in pozabil na preteklost. Prevzela ga je lovska strast in hitro je začel pripravljati zajtrk. V teku let je bil postal pravi umetnik v pripravljanju divjega kruha; tako, kakor ga je pripravljval, si je prihranil i časa i moke. Odrezal je vrečo, napravil z obema rokama luknjo v moko, jo napolnil z vodo in toliško severnega je-

lena, dodal če čajno žličko pecivnega praška in nekoliko soli, nakar je vse skupaj krepko premešal. Čez nekaj minut je že imel hlebček v ponvi, čez pol ure je bilo ovčje meso pečeno, krompir kuhan, čaj gotov in zlatorumeno zapečeni kruh je bil višek vse te slave.

Tovariša sta krepko segla po jedi. Ko je solnce izšlo izza gora, sta se odpravila na pot. Skozi dolino sta jezdirila, v breg pa sta se vzpenjala peš. Konja sta poslušno stopala za njima.

Brez težave sta našla Tirovo sled. Kri je kazala pot, ki jo je ubral, in povsod, kjer je obstal, je bila luža strjene krvi. Tako sta se lovca vzpela na vrh, potem pa se spustila — vedno po sledi — po drugi strani v dolino. Presliš sta puščavo in dospela do potoka. Tukaj sta na belem peščenem bregu zadela na jasne odtise medvedovih šap. Bruze je strmel vanje z odprtimi ustmi, Langdon pa je vzkliknil od veselja presenečenja. Pokleknila sta v pesek in Langdon je segel v žep po mero.

»Petnajst in četrť palca,« je rekel Langdon presenečeno.

»In ta tukaj petnajst in pol palca,« je dejal Bruze in se ozrl po potoku navzgor. »Največji, kar sem jih doslej videl, je imel štirinajst in pol palca,« je nato pripomnil — njegov glas je zvenel skoro otožno — »ustrelili so ga v

Atabaski in veljal je za največjega grizlija, kar jih je kdaj padlo v Britski Kolumbiji! A ta je lepši, Jimmi!«

Zamišljeno sta nadaljevala pot in znova merila sledi z istim uspehom. Krvava sled je postajala vse neznatnejša in neznatnejša. Ob devetih sta prispela do blatnega ribnika, kjer je bil ležal Tir.

»Tukaj je ležal skoro vso noč,« je tihlo dejal Bruze — »proketo jo je moral izkupiti!«

Oba istih misli sta pogledala navzgor po grapi.

Pol milje nad njima so se gore strnile nad temno, mračno globeljo.

»Pošteno jo je izkupil,« je ponovil ponovil Bruze, ne da bi odvrnil pogled od soseske. »Morda bo še najbolje, če pustiva konja tukaj in greva sama dalje — morda ga najdeva tam notri.«

Privežala sta konja v cedrovo grmičje, raztovorila Dispana in se nato s pripravljenima puškama oprezno blizala tesnoti soteske.

V.

Muskva.

Šele ob jutranji zarji je Tir zapustil blatni ribnik. Njegovi udi so bili docela otrpni, a bolečine so bile popustile. Godrnjaje se je odpravil po globeli navzgor. Le kaj je to? Bil je bolan in

počutil se je skrajno slabo. Čudna trudnost mu je odreenela v kosteh. Tudi lačen ni bil. Drugače je ob tej uri vedno že iskal hrane. Samo žejen je bil — strahovito žejen.

Vedno znova je postal in oprezal po zraku. Tudi vonj, strela in grom so ga zasledovali. Biti je moral previden.

Običajno se Tir za rastlinstvo ni brigal — kaj bi mu zelenjava; danes pa ga je obšla čudna želja po grenkih zeljstih. Z nagonom je slutil, da ga morejo samo ta docela pozdraviti. Vsak grmič, do katerega je prišel, je ovohal in končno je našel, kar je iskal. Dospel je na kraj, ki je bil poraščen s komaj prst dolgimi rastlinami. Njihove zelene jagode so bile zoprnno grenke, a Tir jih je kljub temu požiral. Nato je našel nekaj grmičev z jagodami, podobnimi rdečemu grozdju, ki tudi niso bile ravno dobrega okusa. To bi bilo morda kaj zame, je pomislil Tir ter jih nekaj pozobal, preden je odinil dalje. Nobena drevesa ni pustil, ne da bi ga bil ovohal, in končno je našel posebno vrsto borovca, ki je bila v njegovem kraljevstvu zelo redka. To je bil šele pravi lek zanj! Pohleпно je lizal svežo smolo. In ko je grizli prebredel gozd je bila v njegovem želodcu cela lekarna. Nato je pogoltnil še precejšnjo količino jelkovih in smrekovih igel. Drugače si je s temi napolnil želodec in čreva

šele tik pred zimskim spanjem. — Danes so mu služile za zdravilo.

Polagoma se je nasitil. Počasi je nadaljeval svojo pot in dospel nazadnje na konec globeli. Ob vhodu v nizko votlino je za trenutek obsral. Poznal jo je! Ni bila višja od štirih čevljev, toda še enkrat tako široka in zela, zelo globoka in pokrival jo je krasen, bel pesek. Brlog, kakor nalašč ustvarjen za medveda pozimi, ko brijejo zunaj mrzli viharji in vlada ledena burja. V tem brlogu je bila pred desetimi leti prespala zimo Tirova mati in ko se je primajala iz njega, da pozdravi pomlad, so se opotekali za njo trije majhni medvedki. Bili so še vsi napol slepi in goli — kakor vsa medvedja deca v prvih tednih. Eden izmed teh treh je bil Tir in ta brlog mu je služil vsako leto zazimovanje.

Najrajši bi se bil tudi zdaj zavlekel vanj, da bi na skrajnem koncu legel in se odpočil. Potem bi gotovo hitro okreval! Obotavljaj se je, omahljivo postal okoli vhoda in vohal po vetru, ki je pihal iz globeli. Nato se je odločil za nadaljevanje poti in se sopihaje odpravil po pobočju proti vrhu hriba. S težavo je plezal navzgor. Ko je prišel na vrh, je stalo solnce že visoko na nebu. Nekoliko se je odpočil in se razgledal po drugi polovici svojega kraljevstva pod seboj.

SPORT

Za državno pokalno prvenstvo

Danes ob 16. Sašk (Sarajevo) : Ilirija, ob 14.30 predigra Ilirija o. b. : Trbovlje.

V predfinalu za zlati pokal JNS se sestane danes prvak LNP SK Ilirija z dolgoletnim prvakom sarajevskega podsavca Sarajevskim Amaterskim SK. Istočasno se odigra v Subotici drugi predfinal SAND : Soško (Beograd). Zmagovalca bosta igrala 28. t. m. in 5. oktobra dvojno finale. Izid današnjih tekem je tedaj za udeležene klube največje važnosti. Ako Ilirija proti Saški uspe, se ji odpirajo najmočnejše nade, namreč nade na osvojitve dragocenega saveznega pokala in s tem na

državno pokalno prvenstvo.

Tega se zavedajo seveda vsi širše semilistalci, zato je pričakovati v obeh srečanjih predvsem najostrejšo borbo, ki n. pr. v prvenstvenih tekmah tako zelo privlači vsakdanjo sportsko publiko in tudi širše občinstvo.

Prognozo za srečanje Ilirija : Saška stavi na težko. Predvsem je sedanja forma Ilirije preveč nestanovitna, da bi dopuščala kolkortkolno določeno sodo. Proti Saški je zaigrala v drugem polčasu izvrstno. S tako igro bi bila favoriti današnjega srečanja gotovo Ilirija. Saška smo videli v Ljubljani zadnjič predlani v državnem prvenstvu, ko je imel za nasprotnika Primorje, katerega je končno tudi potisnil iz konkurence. Lani je zmagala doma nekompletni team Ilirije 5 : 1. Na vsak način je Saška eden najglasovitejših nogometnih moštvev v državi, ki je opoloveno z uspehom igrala za državno prvenstvo, torej brez dvoma zelo resen nasprotnik.

Ako bi ostala tekma v normalnem času neodločena, se podaljša za dvakrat 15 minut. Ako ostane izid tudi potem neodločen, je kluboma na prosto, da odigra naslednji dan novo tekmo. Če se ne sporazumejo za to, se takoj po odigranem podaljšku žreba.

Predtekmo odigrajo ob 14.30 seniorji Ilirije s SK Trbovlje. V seniorskem teamu Ilirije, ki propagira z izrednim uspehom lepo nogometno igro v raznih krajih po deželi, igrajo najglasovitejši igralci kot Beltram, bratje Zupančič, Pleš, trener Baar, brata Pevalke, Betetto, dr. Tavčar itd. Maršička utedne privedi na igrišče SK Ilirije tudi ta tekma.

Obe tekmi se vršita tudi ob morebitnem deževnem vremenu.

Začetek jesenskega nogometnega prvenstva LNP

Danes prične borba za točke jesenskega nogometnega prvenstva. Takoj v prvem kolu se nam obetajo prav zanimive tekme, kjer nastopijo ob 13.15 SK Jadran : SK Reka, ob 15. SK Svoboda. rez. SK Grafika, rez. in ob 16.45 SK Svoboda, I. : SK Grafika, I.

Gotovo je, da bo skušal Jadran priboriti si prvo mesto v 2. razredu in s tem tudi ponoven vstop v 1. razred. Vsekarer pa ima opraviti z nasprotnikom. Tudi rezerva Grafike, katero vidimo privrkat v prvenstvenem tekmovalju, si je priborila na Jesenjak pokal v turnirju ob priliki sportnega dneva. Tekmo vodi p. s. gospod Černy.

Najzanimivejša bo pa vsekakor srečanje prvih moštvev SK Grafike in SK Svobode. Svoboda nastopi v nekoliko izpremenjeni postavi in je tudi v zadnjih nastopih v Mariboru, Varaždinu itd. zabeležila prav lepe uspehe. Grafika si je s fuzijo s SK Slavijo pridobila več izvrstnih moči in i. razredu. Z ozirom na sedanje stanje moštvev, bo tekma gotovo zanimiva in nudila dober sport; izid tekme je popolnoma negotov. Majhen plus ima pač Svoboda, ki je že absolvirala eno prvenstveno sezono v 1. razredu in nastopila često v internacionalnih tekmah. Sobil bo tekmo s. s. gospod Dolinar.

Vse navedene tekme se vršijo vb vsakem vremenu na igrišču ASK Primorje.

Demisija LNP

Prejeli smo: Gospod urednik! K notici pod gornjim naslovom v včerajšnjem »Slovenec« sledeče pojasnilo: LNP je v zmislu pravil izžrebal prv. tekme ter o tem poročal tudi JNS računajoč, da se bo do prve izžrebane tekme t. j. do 21. t. m. prav gotovo končalo tekmovalje za pokal JNS. Toda JNS tega ni izvedel ter celo opustil iz neznanih vzrokov pripravni termin 14. septembra 1930. in z dvema zaporednima brzobjavama nasprotujoče si vsebine določil 21. septembra 1930 za odigranje pokalne tekme Ilirija-Saška v Ljubljani ter poudaril, da se morajo pokalne tekme odigrati čimprej.

Na ta način je LNP onemogočeno računati na izvedbo svojih prvenstvenih tekem v Ljubljani, ker ne ve, kaj s terminoma 28. septembra in 5. oktobra, odnosno kako naj v bodoče uredi red prvenstvenih tekem, ker JNS določa — če ostane pri dosedanjih praksah — tekme le nekaj dni predno se imajo igrati. Ta neizvestnost in pa dejstvo, da JNS ne upošteva predlogov LNP, naših ključničnih razmer kakor tudi, da bodo ljubljanski klubi ostali praznih rok, ker ne morejo v sedanjih prvenstvenih sezonah v teku nekoliko dni zaključiti tekem drugod, je dalo povod, da je mnogo odbornikov hotelo demisionirati.

Priznati se mora, da tak postopek JNS ni v skladu z namenom LNP, ki stremi za tem, da se nudi našim klubom fiksen program prvenstvenega tekmovalja — kar je v duhu pravil — posebno onim klubom, ki so navezani le na prvenstvene tekme. V ostalem je vsled tega LNP predlagal JNS, naj se pokalne tekme prelože na prihodnjo pomlad, ko dopuščajo klimatične razmere izrabo čim več terminov kot v jesenski sezoni. Toda pokalno tekmovalje bi se moralo tedaj igrati odločno in po določenem programu in ne na način tretiranja terminov, kot se je do sedaj dogajalo.

Na zadnji seji p. o. s. se odborniki omejili, predvsem na prizadevanje I. predsednika g. Stanka in moje malenkosti, da i. razred obdrži svoje funkcije in se JNS odpošlje na protest. Odborniki so uvideli tudi sami, da je baš v tem trenutku, v času sezone prv. tekem, potrebno, da vodijo i.

nadalje podsavcne posle v dobrobit klubom. Vseled tega se je p. o. tudi odločil, da izvede vsaj ostale prv. tekme, čeprav je to v finančno škodo klubom in pokalnim tekmam, ki se na isti dan odigravajo, kar je povsem jasno. Potemtakem je upati, da bo v LNP ostalo vse pri starem, kar se tiče sestave odborov in da bo LNP tudi nadalje izvrševal svojo dolžnost, ki mu jo nalagajo pravila v dobrobit svojih klubov.

Tajnik I. LNP: Mario Kuret.

Odgovor sportnemu uredniku

»Slovenca«

Prejeli smo s prošnjo za objavo:

Vest zagrebških »Novosti« in beograjskega »Vremena« o nezadovoljstvu in možnosti ostaviti LNP, ki Vas je tako ogorčila, sem slišal v razgovoru od tajnika LNP g. Maria Kureta samega. Slišal sem celo, da več odbornikov noče več vršiti svoje dolžnosti, ker ne morejo prevzeti odgovornosti za nepravilne, ki jih dela JNS. Na zadnji seji LNP je komaj uspelo gospodu Kuretu, da pomiri odbornike in da jih pripravi do tega, da se bodo za sedaj zadovoljili s protestom.

Ljubljana, 20. septembra 1930.

Oton G. Ambroz

dopisnik »Novosti« in »Vremena«.

I. občni zbor Mariborskega zimsko-sportnega podsavca

Mariborski zimskosportni podsavez sklicuje po § 14 novih podsav. pravil I. redni občni zbor v Mariboru v lovski sobi restavracije »Ore« dne 25. oktobra 1930 ob 21. uri. V slučaju, da občni zbor ob napovedani uri ne bi bil sklepčen, se vrši pol ure kasneje ob vsakem številu članstva.

Nova pravila podsavca, ki jih je prejel izredna skupščina JZSS v Ljubljani dne 14. septembra, so bila objavljena v »Sportnem listu« dne 4. avgusta 1930.

V zmislu § 8 podsavčnih pravil ima vsak član pravico poslati na občni zbor 2 delegata s pooblastili in označbo onega, ki ima glasovalno pravico. Vsak član ima brez oziroma na število članstva 1 glas, a za vsakih 20 verificiranih članov še po 1 glas. Število verificiranega članstva je merodajno ono, ki se v zmislu naše okrožnice št. 283 od 5. septembra 1930 in v zmislu poziva v »Sportnem listu« št. 29, izdano od JZSS, obnovilo do 1. oktobra 1930 ali pa do tega termina na novo prijavilo podsavcu v verificiranju.

Dnevni red občnega zbora: 1. pozdrav in poročilo predsednika; 2. overitvenje pooblastil; 3. poročilo tajnika; 4. poročilo tehničnega odbora: smučanje, sankanje in drsanje; 5. poročilo blagajnika; 6. poročilo nadzorstvenega odbora. Absolutorij odboru; 7. volitve: a) predsednik, b) ožji upravni odbor v zmislu § 18 podsavčnih pravil, c) širši upravni odbor v zmislu § 18 podsavčnih pravil, d) nadzorstveni odbor v zmislu § 26 podsavčnih pravil, e) razsodišče v zmislu § 27 podsavčnih pravil; 8. določitev službenega glasila; 9. prireditve v bodoči sezoni, predvsem podsavcna tekma in meddržavne tekme JZSS; 10. samostojni predlogi; 11. služajnosti.

Vse člane opozarjamo, da nam morajo dostaviti samostojne predloge v zmislu § 16 pravil vsaj 14 dni pred občnim zborom pismeno.

I. občni zbor naj pokaže sadove našega dela. Vsak začetek je težek, upamo pa, da nam bodočnost s podporo nas vseh doprine večje uspehe in sadove. Pridite ter nam poročajte, kako je bilo, kako bi moralo biti in kaj si želite v bodoče. Mnogo dela nas čaka, razvoj in napredek našega okoliša je odvisen od nas samih, ki ljubimo ta kraj, čim večji razmah in razvoj zimskega sporta nam bodi vsem pri srcu.

— Mariborski zimskosportni podsavez.

Sportni drobci iz Litije

Litija, 19. septembra.

Po zaslugi naših pridnih nogometašev imamo skoro redno vsako nedeljo nogometne prireditve, ki privlačajo od nedelje do nedelje več gledalcev na igrišče v Svarcovi hosti. Zadnjo nedeljo je nastopil SK Litija proti ljubljanski Sparti. Naši so nastopili s 4 rezervami, v stari formi pa še tudi nista Mihelič in Vidic, ki sta bila pri eni zadnjih tekem precej blezljana.

Spartovci so otvorili igro z živahnim napadom in so zabili prvi gol. Kratkot nato so naši izenačili; polčas je sploh minil v znamenju enakomernosti, dočim je izpadla končna številka 2 : 4 v korist domačega moštva. Poudariti moramo, da se je vršila vsa igra lepo, mirno in disciplinirano, če izvzamemo le enega ljubljanskega igrača, ki je dejal malo preglasne sicer odličnemu sodniku g. Vidmajerju. Okrog 20 ljubljancev je prišlo tudi z nogometiški, ki so pridno drukali: za svoje prijatelje.

Na naši strani je lepo lovil vratar Kolman, ki ga moramo pohvaliti. Fant napreduje od igre do igre.

Gostovalci so pri nas tudi nogometaši SK Hermesa in sicer rezervi. S krasno igro so si osvojili našo publiko, zasluženo pohvalo so želi celo od svojih nasprotnikov, naših nogometašev, čeprav so jim naložili toliko golov, kakor že zlepa ne kdo. Zaključek igre je bila goliferenca 8 : 3 v našo zgubo. Krivda za tako visoko razliko pa gre deloma tudi na naš lastni račun. V drugem polčasu so Litijani delno pregrupirali moštvo, kar pa stvari ni bilo v korist.

Kljub visokim številkam pa bo SK Hermes še vedno dobrodošel gost na našem igrišču.

Mimogrede se dotaknemo še tekme, ki je bila najavljena na lepakih, da jo igra SK Litija proti ljubljanskemu »Primorju-Akademiki«. Razlika je izpadla v korist Litijanov 5 : 2 čeprav so nastopili pri domačem moštvo trije člani rezerve.

O tekmi je poročal eden izmed dnevnikov in je navedel v svojem poročilu imena, ki so bila najavljena na lepakih. Zatem pa se je glasila v listih izjava, da je igral le »Klub savskih kopalcev«. V imeju publike prosimo, naj se v prihodnje navedbo na vabilih točni naslovi, da ne bo potem demantijev.

Službene objave LNP. Opozorja se gg. s. s. in p. s. sodnike, da dvignje od danes naprej takso proti pobotnici vsakokrat po tekmi pri blagajni. Blagajnik LNP. — Na mestu g. Šetina vrši funkcijo službojočega odbornika LNP pri tekmi SK Amater : SK Dobrna 21. t. m. v Trbovljah g. Bostič. — Seja kazenskega odbora bo v torek 23. t. m. ob 18. v prostorih Delavske zbornice na Miklošičevi cesti. Na sejo se vabijo go. odborniki inž. Debelak, Kovač P., Koruza Fr., Pintarič Iv., dr. Dougan, Bucik Tone, Kuljšan A. Ob 8. se vabijo k seji gg. Dol-

nar, Zupan, Wohlfart (Natakar) in g. Jež Josip (Ilirija). — Tajnik II. Sekcija ZNS. (Službeno). K prvenstveni tekmi SK Disk : SK Elan dne 21. t. m. v Domžalah se mesto g. Mahkova delegira g. A. Schneller. — Tajnik.

SK Ilirija, nogometna sekcija. Današnji program: ob 13.15 igrajo juniorji II z Mladiko, ob 14.30 seniorski team s SK Trbovlje, ob 16. I. mošto s SASKom; igralci nai pridejo v garderobo pol ure pred pričetkom svoje tekme. Rezerva igra v Celju proti SK Olimpi; zbirališče točno ob 13.20 pred glavnim kolodvorom, opremo prevzemite dopoldne v garderobi. Sestava moštvev v članski knjigi in v garderobi.

ASK Primorje (nogometna sekcija). Danes ob 10.30 pozivljamo sledeče igralce, da pridejo na naše igrišče s kompletno opremo: Jančigaj, Hassl, Svetic, Zemljak, Slamič, Vindiš, Jug I, II, Erman, Senica, Slapar, Jež, Uršič, Camernik, Korček, Terček.

S. K. Grafika. V nedeljo ob 13.30 se pozivljajo naslednji igralci: Zupančič, Muzlovčič, Kobal, Bežan, Stöhr, Juvan, Srebotnjak, Trobevešek, Stromajer, Stupica II., Mekina, Zagar I. in II.; ob 14.45: Wolmut, Mihelič, Novak, Pellicon, Kmetič, Pukl, Palček, Urbančič, Katavič, Stupica I., Brumen, Zeman, Kolarič. Vsi igralci morajo biti ob določeni uri v garderobi S. K. Ilirije.

SK Jadran. Danes ob 12.45 naj bodo na igrišču ASK Primorja: Logar, Steiner, Bracar, Kosmač, Rogač, Kotar, Benedetič, Zadel, Macarol, Zajc, Oven, Kern, reditelja Sever in Oven I.

SK Slovan. Sestanek vseh aktivnih članov v sredo ob 20. pri Loydu. Pozivajo se zlasti igralci I. moštva.

SK Natakar. Danes ob 10. na igrišču A. S. K. Primorja: Zajec, Dolinar, Otič, Podgornik, Mihalek, Jeltnikar, Baht, Zic, Thaler, Novak, Strnad, Sušteršič, Zupan, Oberbek.

Pripravljalni odbor za ustanovitev »Mariborskega smučarskega kluba« sklicuje občni zbor v sredo 24. t. m. ob 20. v posebnih sobi restavracije »Zamorca«, Gosposka ulica v Mariboru. Vabimo vse smučarje, ki so se prijavili odboru za vstop, da se udeležijo občnega zbora.

Zimskosportni odsek SPD Maribor-Ruše opozarja članstvo, da bo pričel inkasat pobirati članarino za letošnjo sezono. Ker se morajo v smislu sklepa zadnje skupščine JZSS na novo verificirati vsi člani zaradi ločitve v tekmovalce in smučarje turistice, naj člani izpolnijo tudi verifikacijske prijavnice, ki jih bodo dobili od inkasanta. Ta bo istočasno pobiral tudi 12 Din prispevka za nezgodno zavarovanje, ki ga bo za člane sklenil JZSS. Zavarovanje velja za vse zimске sporte izvzemši boks ter se razume od doma do doma. Odškodnina za primer smrti znaša 20.000 Din, ravno toliko tudi za primer trajne invalidnosti, boleznina pa 10 Din dnevno. Ker je zavarovanje za vse velikega pomena, prosimo, da se mu pridružite vsi. V sredo 24. t. m. začne odsek zopet z rednim keglanjem v Narodnem domu. Čisti dobiček bo šel za opremo dveh sob Ribniške koče. Zato prosimo čim številnejše udeležbe planincev, saj so »planke« zastoj. — Tajnica.

Ricardo Zamora, kapet. španskega nacionalnega moštva pravi: »Če bi Ovomaltine ne bilo več, bi jo bilo treba narediti. Prednosti take koncentrirane, okrepitvene hrane ne bi smele biti nepoznane nobenemu sportniku; ki mora često »staviti« na preizkušnjo odporne moči.«

SOKOL

Sokolske stare garde

V »Jutru« smo že večkrat opozorili na sokolsko institucijo, ki je nastala po večjih češkoslovških sokolskih društvih po vojni in ki zavzema kot organizacija popolnoma izjemno položaj. So to sokolske stare garde. V Pragi jih imajo vse polno, zbirajo po 10 do 12 kč letno kot nekaj prispevka za cilje »Stare garde« in dosega velike uspehe. Stare garde tvorijo nekaj nov člen sokolskega telesa, ki je znatna podpora društvu in večkrat tudi kakega manjšinskega društva ob meji. Stara garda Prškega Sokola skrbi n. pr. za izdane naraščaj, ga pripravljajo idejno za vrste članstva, skrbi za njegovo pravilno zaposlitev v društvu in vrši na ta način važno misljo propagatorjev. V društvu Praga VII. je ista organizacija kupila vsem siromašnim otrokom letovalne kroje, poskrbela, da so prišli na večje nastope ter dobili tamkaj prehrano. Bratje »gardisti« pošljejo vsako leto na svoje stroške čim več otrok na taborenje. V 10 letih svojega obstoja je stara garda izdala že preko 80.000 Din v ta namen. V Žilkuvi si je nadela nalogo, da postavi svojemu društvu zdravilišče za članstvo, naraščaj in deco. Karlinski stari gardisti izdajajo društvu časopis, skrbje za nabiranje inseratov ter se pripravljajo tudi za ustanovitev potujoče sokolske knjižnice. Tudi na letovalno gardisti niso pozabili. Zbirajo starejše člane v letovalnici ter širijo med njimi smisel in zanimanje za letovalbo.

in pri nas. Ali ne bi lahko tudi v naših društvih ustanovili iz vrst starejših bratov, ki nikakor nečejo v sokolski »penzjone«, naše stare garde? Koliko jih je, ki bi se na en ali drug način radi udeleževali v aktivnem sokolskem delu, pa bi našli tu-

kaj mnogo prilike na svoje delovanje v smislu idealov čistitljive sokolske stare garde?

Katero društvo bo prvo v tem pogledu?

Koroški plebiscit

Savez Sokola kraljevine Jugoslavije je odredil, da morajo vsa sokolska društva v Jugoslaviji ob priliki desetletnice koroškega plebiscita prirediti dnevu primerne in dostojne manifestacije kot odgovor na nemške proslave plebiscita na Koroškem. Manifestacija se naj izvrši v obliki akademije s koncertom koroških narodnih pesmi in primernim nagovorom ali pa vsaj v obliki primernega predavanja, za katerega bo potrebna snov objavljena v »Sokolskem Glasniku« 1. oktobra. Na poseben svečan način bodo manifestirala sokolska društva celjske sokolske župe, ki je že v ta namen izdelala prav lep program. V glavnih oblikih je sledeč: v petek 10. oktobra jutraj: maša zadušnica za padle koroške bojovnike, zvečer: zvonjenje po vseh cerkvah in svečana seja občinskih zastopstev. V soboto 11. oktobra zvečer koncert koroških pesmi, predavanje o položaju naših Korošcev v Avstriji in družabni sestanek, 12. oktobra: manifestacijski zbor na prostem z govori in petjem, popoldne udeležba pri odkritju Puncerjevega spomenika na pokopališču v Braslovčah, oziroma udeležba pri poklonitvi na Malgajevem grobu v Sv. Juriju. V celjski sokolski župi se bodo dan tudi prodajali znaki ali kaj sličnega v korist kulturnim namenom naših Korošcev. Pri manifestacijah se mora gledati predvsem na to, da bodo 1. dostojen odgovor na izzivalne nemške plebiscitne proslave na Koroškem, 2. vzpodbuda našim bratom onstran, da vztrajajo v borbi za ohranitev narodne samobitnosti proti navalu nemške raznarodovalne politike, 3. protest proti zatiranju slovenske narodne manjšine na Koroškem in 4. manifestacija za manjšinske pravice slovenskega življa v Avstriji. Vsako društvo bo moralo o svojih prireditvah poročati župi, župa pa Savezu

Iz delovanja trboveljskega Sokola

Sokol v Trbovljah vrš: že nad 20 let svojo narodno in kulturno dolžnost. Pobudo za ustanovitev so dali septemski dogodki leta 1908., ko sta padli narodni zrtvi Adamci in Lunder.

Kak velike važnosti je bil takrat Sokol za Trbovlje, ve le oni, ki je poznal takrat trboveljske prilike. Nemci so hoteli imeti v Trbovljah svojo trdno postojanko. Takratna rudniška uprava je to stremelenje Nemcev z vsemi močmi podpirala. Nastavljala je nemške uradnike in poduradnike, ki so imeli prednost v vsakem pogledu pred slovenskimi. S svojo močjo je hotela germanizirati celo avtohtono slovensko prebivalstvo. V takih razmerah je bila ustanovitev Sokola naravnost eminentne nacionalne važnosti.

Poleg nacionalne zavesti je gojil Sokol predvsem telesno vzgojo in vzgojil lepo število izvrstnih letovalcev, kateri od njih so si nabrali lavorik celo v tujini v tekmovalju z mednarodnimi letovalnimi organizacijami.

Res, da danes ni več nevarnosti za slovenski značaj Trbovlji, zato pa je današnja naloga Sokola, širiti in utrjevati državno misel v vseh slojih prebivalstva.

Naše delavstvo ni nepatriotično razpoloženo. K tlom ga tišči le velika beda in skrb za bodočnost in v takem razpoloženju so ga naši dostikrat krivi preroki, ki so prišli od drugod in mu obljubljali raj na zemlji. Delavstvo je prestalo hude preizkušnje. Danes prihaja naše delavstvo vedno bolj do prepričanja, da zamore odpmoči njegovi bedi le gospodarsko dobro urejena in neodvisna država. Dolžnost vseh pa je, da sodelujemo pri delu za gospodarsko pozvedbo države, vsak po svojih močeh.

Trboveljski Sokol svojega delovanja ne more razviti tako, kot bi bilo sedaj potrebno, ker ga tarejo hude materijalne skrbi. Postavil si je lasten dom, na katerem pa je še veliko dolga. V kritje tega dolga pa mora trošiti največ svoje energije, kar ga močno ovira pri delu. Potrebna je Sokolu materijalna pomoč, ki bi ga osvobodila moreh skrbi.

Naš Sokol je na najboljši poti, da postane ena najmočnejših prosvetnih organizacij v Trbovljah. Članstvo se množi z vsakim dnem. Mladina vstopa v sokolske vrste. Letos je pristopilo nad 200 dečkov in deklic, katerih starši žele, da se njih deca vzgaja v pravem sokolskem duhu. Tukajšnji učiteljski se je odzvalo pozivu sokolske uprave v veliki večini in hoče vse svoje sile zastaviti za čim lepši razvoj Sokolstva. Na zadnjem sestanku v sredo zvečer v Sokolskem domu se je razpravljalo o boe dočem delu in je bil sestavljen tudi tozadnji program.

Sokol v Ježici. Danes ob 8. zvečer otvoril naš Sokol dramatično sezono z burko »Rodeljub iz Amerike« v režiji br. Germeke. V nedeljo je bil zaključen društveni vadišelski tečaj s polno obiskanim zabavnim večerom. V župni 14-dnevni vadišelski tečaj je poselalo društvo načelnika brata Novellija in vadišelj. pripravnika br. Cene-

ta Snoja. S tem bo v kratkem naš vadišelski zbor mnogo pridobil. Letovalba bo zato lahko še boljša in obilnejša, na kar opozarjamo zlasti vsi jezensko mladino. 5. oktobra se bodo vršili izpiti za društvene vadišelje, za 1. december se pripravljajo svečana akademija, 5. januarja pa se bo vršila letovalna akademija vseh oddelkov. Rojstnega dne prestolonaslednika Petra in ustanovitelja Sokolstva Tyrša se je društvo spominjalo z nagovori v letovalnici. K letovalbi se stalno priglajajo novi letovalci, a mi bi želeli, da tudi odrasli pristopijo v sokolski krog. Danes ob pol 14. ima kamniško okrožje v našem Domu važno sejo zaradi organizacije širše letovalne in prosvetne tekme v okrožju in sosednjih društvih.

Vprašanje udeležbe na olimpijadi v Los Angelesu l. 1932. dela velike preglavice vsem dosedaj na letovalnih in sportnih tekmah nastopajočim organizacijam, četudi so obljubile Zedinjene države ameriške znatne popuste po železnih itd. Iz tega razloga je tudi Olimpijski odbor že sedaj računajoč s tem dejstvom, zmanjšal število tekmovalcev za letovalne vrste od 8 na 4 in vodnika. Kakor smo informirani, je COS že prejela tekmovalne vaje za Olimpijado. Seveda pa tudi tamkaj resno premišljujejo, ako bi kazalo potrošiti za vsakega posameznega tekmovalca razmeroma veliko vsoto 25.000 Kč. Tudi jugoslovensko Sokolstvo bo le težko rešilo to vprašanje. Sicer pa je tukaj na mestu razmišljanje, ako bi sploh kazalo udeležiti se takih okrnjenih letovalnih tekem, kakor so dosedaj bile na Olimpijadih, ko je vsa prosta letovalba odpadla.

Po sokolskih nastopih, ki so tako rekoč v glavnem zaključeni in ki so pokazali sokolskim tehničnim krogom razne nedostatke in ovire, ki zadržujejo sokolsko delo po posameznih društvih, nastaja sedaj čas, ko bo treba prirediti po župah, pa tudi po večjih okrožjih in društvih vadišelske tečaje za vodstvo članstva, nakar pa naj takoj slede tudi šole za vodnike sokolskega naraščaja in dece. Češkoslovsko Sokolstvo prireja leto za leto prednajske šole za vodstvo mladinskih oddelkov in ima zato tudi polne uspehe. Pri nas, kjer vlada itak veliko pomanjkanje vadišelj, je torej prirejanje sličnih ustanov še bolj potrebno in utemeljeno. Nadalje se snujejo sedaj vsespovsod sokolske čete, ki potrebujejo tudi zanesljivih in stalnih vodnikov, da se ohrani med članstvom zanimanje in smisel za pozitivno delo. Že sestanek žup dravske banovine je sklenil, da se bo vršila v ta namen večja skupna vadišelska šola v oktobru in novembru pod vodstvom izkušenih sokolskih strokovnjakov. Ne moremo dovolj naglasiti nujne potrebe po prednjakih v sokolskih društvih.

Nekatera sokolska društva imajo navado, da se obračajo za podporo ali za razne druge stvari direktno tudi na dvorno pisarno. Savez SKJ razglasa, da je tak postopek ne le nepravilen v smislu tozadnjih predpisov, temveč tudi ničev, ker omenjena pisarna vrača take prošnje preko saveza nerešene prosilcem nazaj. Zato je dolžnost vseh društev, da se strogo ravnajo po pravilnikih in predlagajo vs korespondenco na župe in slednje dalje na savez, ako smatrajo, da so utemeljene in odgovarjajo stvarno za nadaljnjo obravnavanje.

Graditeljja

z dobro prakso v visokih gradnjah in izkušenega v instalacijah, IŠCE gradbeni podjetnik. Spričevala in reference potrebne. — Ponudbe na Publicitas d. d., Zagreb, Ilica 9, pod »Za-24252«. 13021

Vljudno naznanjam, da OTVORIM z 22. t. m. svojo

PRALNICO in LIKALNICO

V Kolodvorski ulici 23

(vogal Tavčarjeve in Kolodvorske ulice)

Ker bom posebno pozornost obračal na to, da se perilo ne kviri in da se pere brez kemikalij, upam, da mi bo mogoče cenj. občinstvo vsestransko zadovoljiti.

Z odličnim spoštovanjem se priporoča

13160 L. I. LENARD.

Rudarska godba v Velenju

nabavi dne 1. oktobra 1930 ob 12:

26 komadov kompletnih rudarskih krojev

(bluze in hlače).

13164

Pogoji se dobe pri podpisnem društvu.

Rudarska godba Velenje.

Naznanilo!

Naznanjam cenj. gosp. trgovcem kakor tudi vsem drugim cenjenim odjemalcem, da sem začel obratovati z mehanično delavnico pletenja, katera je opremljena z najmodernejšimi novimi stroji.

Izdeloval bodem vse vrste pletenine v lepih najnovjših uzorcih ter modernem kroju. Cene mojih izdelkov bodo brez nadaljnega konkurenčne tako, da bodem lahko vsakega cenj. odjemalca popolnoma zadovoljil.

Priporočam se za cenjena naročila, ter bižejim z vsem spoštovanjem

ANTON SAVNIK, Škofjeleka.

Iz življenja in sveta

S spominskih proslav na veliki potres v Tokiju

Prestolnica Japonske je z velikimi svečanostmi proslavila sedmo obletnico silnega potresa. Na sliki vidimo voz iz slavnostnega spreveda, ki naj ponazori strah prebivalstva v usodnih dneh, ko je moralo težati izpod streh, vozeč s seboj samo najnужnejše potrebščine.

Dišči grob egiptskega duhovnika

V Dolini kraljev je odprava, ki preiskuje počivališče faraonov, odkrila grob velikega svečenika Ra-Uera in našla v njem na celo vrsto zanimivosti. Ko so grob odprli, je zadislo iz njega po svežih vrtnicah, dasi daleč na okoli v pustem skalovju ni niti ene cvetice. Duhovnik je bil gotovo ljubitelj prijetnih duhov in si je tudi svoj grob tako uredil, da je počival v blagodišnem prostoru. Kakor so dognali, veje prijetni duh iz dveh alabastrinih vaz, ki sta na posebno umeten način prepojeni z rožnatim parfomom. Grob sestoji iz več prostorov ter so v enem našli kip iz alabastra, ki predstavlja vso rodbino pokojnega žreca. V drugem prostoru zopet je postavljen spominski steber, na katerem je podrobno popisano vse slavno in pobožno življenje pokojnika. Na isti način je vpodobljen tudi slavnostni pogreb velikega duhovnika, zraven pa je izklesana molitev, ki jo je sestavila pokojnikova družina. Vsa vsebina grobnice priča o silnem bogastvu pokopanega. Posebno veliko je raznih soh iz alabastra, predstavljajočih svete živali, postavljene okoli kipa umrlega duhovnika ali pa spravljene v posebnih kletkah. Med dragocenostmi je tudi ogrlica s 4000 rubini, ki so nabrani na prekrasno zlato verižico.

Od ust do ust

gre glas o izborni kakovosti pravega terpentinovnega mila.

Svojevrsna jahaška tekma

V Belgiji so nedavno priredili jahalno tekmo z volmi. Tekmovalci sicer niso dosegli nikakih hitrostnih rekordov, vendar pa so želi obilo priznanja gledalcev, ki so se mogoče zabavali pri tej prireditvi. Slika nam kaže oba zmagovalca v tej svojevrsni tekmi.

vi in z mečem ob boku. Še znamenitejša pa je, da je ravno ta mož plaval iz vrstno, dasi mu je ob nogah mahedral častni meč.

Iz dežele razbojnikov

V Newyorku razburja občinstvo že par tednov nenavadno izginutje višjega sodnega uradnika Jožefa T. Craterja. Vsa prizadevanja policije so bila zaman in o izginulem sodniku ni bilo najmanjšega sledu. Zdaj pa je soproga Craterjeva dobila pismeni poziv neznanih razbojnikov, naj takoj plača 20.000 dolarjev, ako hoče videti svojega moža živega. Izsiljevalci groze, da ji bodo vrnili zakonskega druga kot »človeške razvaline«, ako jim ne pošlje zahtevane vsote!

Tudi iz Chicaga poročajo o neki izsiljevalski zadevi. Znani voditelj črnškega gibanja in zamorski poslanec de Priest je prejel pismo, kjer mu groze s smrtjo, ako se ne odkupi z 10.000 dolarji. Poslanec je izročil pismo policiji, ki je kmalu nato izsledila izsiljevalca. Bila sta neki znani čikaški razbojnik, ki je po naročilu umoril vsakogar, ter neki politik, ki mu je bil de Priest na poti.

V znani aferi zastrupljenja Joycea iz Chicaga je prišlo do senzacionalnega preokreta. Doslej je sum padel na politične nasprotnike zastrupljenega senatorja, sedaj pa je skoro dogmno, da sta zločin zagrešila senatorjeva žena in pastorka. Baje je pokojnik zasledoval svojo pastorko z nečednimi ponudbami ter tudi dosegel svoj namen, nakar sta se obe ženski maščevali nad njim tako, da sta ga zastrupili.

Obdavčeni — prekooceanski polet

Prekooceanska letalca Costes in Bel-lonte sta si s svojim tveganim poletom zaslužila Easterwoodovo nagrado, ki znaša 35.000 dolarjev. Menila sta, da jo bosta kar sama pospravila. A sta se zmotila. Komaj sta prejela nagrado, se je oglasil ameriški fiskus, za njim pa še francoski. Prvi zahteva zase okroglo 400.000 Din, drugi pa celo preko 500.000 Din.

Kraljica črnih lepotic

V Haarlemu, črnskem delu New-Yorka, so izvolili »miss Haarlem«, ki sedaj kandidira za črno »miss Ameriko«.

Couéjevi gumbi proti gospodarskim krizam

Na newyorško efektno borzo prihajajo v zadnjih dneh bankirji in mešetariji z majhnim, modrim gumbom v gumbnici, na katerem bereš napis: »Poslovni položaj je izvrsten.« S tem se je uveljavila v borznem poslovanju sloveča metoda pokojnega francoskega zdravnika Couéja, ki je zdravil vse bolečine z avtosugestijo. Če te zob boli, ponavljaj si nekaj časa in prepričano besede: »Zob me ne boli!« — pa te bo nehal boleti, pravi Couéjeva metoda. In tudi gospodarske bolečine se dajo odpraviti z istim trikom, menijo newyorški spekulanti. In res je nekaj že pomagalo — tvrdki namreč, ki je za-

Zora voda

proti svim lasem!

Ne barva, temveč vrača svim lasem prejšnjo naravno barvo.

Zak. zašt. Odobrena od zdravstvenega odtoka pod št. 1793-20 kar in zdravje popolnoma neškodljiva. Uporabi se lahko v trajen. Cena steklenici beca-plastine Din 35.—

ZORA VODA (I. OREL, Zagreb Radičeva (Duga) ul. 32.

Pošljemo po povzetju, in to samo na čitljive naslove.

žela izdelovati in prodajati čudodelne gumbje. V treh dneh je prodala 15.000 kosov in povpraševanje je vedno večje, ker kupujejo borzniki gumbje tudi za svoje nameščenice...

Ameriški banditi

V mestu Lincolnu (država Nebraska) se je zgodil roparski napad, ki je bil celo za ameriške razmere neverjetno predrzen. Šest roparjev, ki niso bili v nasprotju z običajnimi metodami v Ameriki v podobnih primerih, niti najmanj maskirani, je vdrla ob belem dnevu v prostore Narodne banke in je prisililo nameščenice ter stranke z naperjenimi samokresi — banditi so imeli s seboj celo strojno puško — da so legli na tla. S smehom in dovtipi so se nato razbojniki spravili na blagajne. Ko so svoje delo končali, so se z vpludnim pozdravom poslovili od možakov, ki so ležali na tleh, in so izginili v pripravljenem avtomobilu s 30.000 dolarjev v bankovcih in s celim milijonom dolarjev v vrednostnih papirjih.

Čikaški sodnik Lyle je naznanil uničujočo, velikopotezno akcijo proti tamošnjim razbojniškim organizacijam. Odredil je aretacijo 26 najbolj znanih njihovih voditeljev, med njimi zloglasnih bratov Caponejev, ki ju je proglasil za »sovražnika javnosti.« Ta nepričakovana odredba pogumnega sodnika — v Chicagu je treba za kaj takega res izrednega poguma — je sprožila v čikaškem dnu pravo paniko in baje so skoraj vsi razbojniki, proti katerim je odredjena aretacija, ostavili na vrat na nos mesto svojega delovanja.

5000 funtov dinamita zletelo v zrak

V tovarni za izdelovanje eksplozivnih snovi v Everettu (Washington) se je vžgalo 5000 funtov dinamita. Maio prej je bila večina delavcev zapustila tovarno, ki jo je eksplozija uničila. Tudi v njeni okolici je povzročila ogromno škodo. Mnogo oseb požešajo in mnogo je ranjenih. Požara še niso pogasili in je tem nevarnejši, ker leži v njegovi bližini še 8000 funtov nitroglicerina.

SANOFORM

izvrstno toaletno in čistilno sredstvo se dobi v vseh lekarnah in drogerijah

Prof. Einstein na cerkvenem portalu

Ameriški milijarder Rockefeller je zgradil nasproti slovečega ameriškega vseučilišča Columbia krasno gotško katedralo, ki so jo pravkar dovršili. Portal te katedrale ima relief, ki kaže Kristusa v krogu svetnikov, učenjakov in filozofov. Med učenjaki je upodobljen tudi prof. Albert Einstein, slavni ustvarilec relativnostne teorije.

»Čudodelnik« pred sodiščem

V Nemčiji se je zadnje čase močno razširila nova verska ločina, ki jo propoveduje »prerok in čudodelnik« Weissenberg in ki ima po začetniku tudi svoje ime, kakor je to običaj skoro pri vseh cerkvah. Kljub temu, da mož čisto menja svoje nauke in se njegova prerokovanja ne izpolnijo vselej točno, ima vendar že kakih 80.000 pristašev. Weissenberg zna namreč kasneje svoja napovedovanja tako zvito tolmačiti, da je podoba, kakor da je pravilno prerokoval. V svoji cerkvi živi tako velik ugled, da se nanj obračajo verniki, tudi kadar obole. Pravijo, da ima mož čudodelno zdravilo, zato se zatekajo k njemu celo intelektualci. Nedavno je naprosil Weissenberga pomoči neki berlinski lekarnar. Čudodelnik ga je zdravil z belim ovčjim sirom in z molitvami. Pomagalo pa ni niti prvo niti drugo. Bolnik je umrl, državno pravdnštvo pa toži preroka, ki je kriv lekarnarjeve smrti.

Sledovi orkana v S. Domingu

Randejanje na ulicah glavnega mesta. Kakor znano, je strahoviti vihar opustošil doberšen del mesta. Pri tem je izgubilo življenje kakih 4000 oseb.

Pletena kopalna pižama

Nov model, ki je v francoskih kopališčih ob zatonu kopalne sezone vzbudil posebno pozornost.

Odlična dama

uporablja najpopolnejša sredstva moderne kozmetike

Leciderma-preparate

ki se izdelujejo pod nadzorstvom zdravnikov in kemikov. — Ti preparati imajo v sebi »lecitine« glavne prvine kožnega tkiva, živčevja in krvnih žil. Obnavljajo kožo, nadalje odpravljajo mozole, solčne in jetrne pege ter ostale madeže kože.

LECIDERMA-KREMA
LECIDERMA - MILO
LECIDERMA PUDER
LECIDERMA-KREMA

za prsa
so zdravniško kozmetično na znanstveno podlago oprta sredstva za negovanje obraza in prsa.

Dobiva se v vseh lekarnah, drogerijah

Propaganda na sovjetskih znamkah

Nedavni polet Zeppelina nad Moskvo je sovjetska poštna uprava porabila v propagando za petletni gospodarski načrt. Znamka velja 50 kopejk, v levem gornjem vogalu pa vidimo številki 5 in 4, pod njima je ruska črka »v«, preko plavža pod sprednjim delom Zeppelina pa je čitati besedo »god«. Rebus skriva današnje sovjetsko geslo: Petletni načrt v štirih letih. Poleg novih industrijskih poslopjaj vidimo v ospredju spodaj četo delavcev v mrzlični gonji pri delu, delavec preko vse slike na levi pa naj predstavlja diktaturo proletarijata.

ŽENSKA LEPOTA JE MOČ ŽENÂ!

Krema CITRON

iz pravega limoninega soka. Najnovejša krema, izdelana na znanstveni podlagi.

Dobiva se povsod in v Ljubljani: A. Florjanič, drogerija — Alex. Gjud, salon za dame.

Krema ETOILE NOIRE

osvobodi kožo vsake nečistoče in napiavi polt nežno in sveto.

Krema NARTE

doseže ob času vse kožne tuknice a ne vsebuje nikakega astringirajočega sredstva

GELLÉ FRÈRES, Paris 6, Avenue de l'Opera

Pred uporabo

Prava uteha za živčno bolne

Po uporabi

je moje ravnanje izišlo razjasnilo. V tem razjasnilu se objavljajo mnogeletne izkušnje o razlogih, postanku in zdravljenju živčnih bolezni. Ta evangelij zdravja pošljemo vsakomur, ki ga pismeno zahteva od dolnjega naslova.

Tisoči zahvalnic dokazujejo nenadkriljiv, edinstven uspeh neumornega, vestnega raziskavanja za dobrobit trpečega človeštva.

Kdor pripada veliki četi živčno bolnih.

kdor trpi na raztresenosti, tasnobi, oslabljenju spomina, živčnem glavobolu nespečnosti, želodčnih motenj, preveliki občutljivosti, bolečinah v sklepih, splošni ali delni telesni slabosti ali drugih neštevilnih pojavih

mora zahtevati mojo knjižico utehe!

Kdor jo pazljivo prebere, pride do utešljivega prepričanja, da eksistira enostavna pot do zdravja in življenjske radosti!

Ne čakajte, temveč pišite še danes!

13086

ERNEST PASTERNAK, BERLIN SO., Michaelkirchplatz Nr. 13. Abt. 319

Najcenejša izvorna vina iz domačih zidanic

Ker se obeta bogata trgata in da se izprazni posoda, točim domači beli cvček po Din 10. Včeraj sem nastavil iz grifa Sv. Križ pri Bizelskem portugalko po Din 14 liter. — Ker boljši posestniki še niso potrgali, dobim še le ta teden tudi domačo portugalko z Dolenjskega in belokranjsko iz Metlike. — Moderno opremljene sobe se od dajo po 20 Din. — Piške na vse načine prirejene porcija le Din 7, razven tega velika izbira jedil po znižanih cenah. — Vsak dan se pečejo tudi goske in purani. — Priporoča se:

hotel in restavracija pri

„Belem Kranjcu“ A. Kajfež

Ljubljana, Florjanska ul. 4. — Telefon št. 2625 168

Dvokolesa motorji, šivalni stroji.

otroški in igračni vozički, pnevmatika, posamezni deli. — Velika izbira, najnižje cene. — Prodaja na obroke, ceniki franko.

TRIBUNA F. B. L., tovarna dvokoles in otroških vozičkov, LJUBLJANA, Karlovaška cesta št. 4.

MALI PEUGEOT

motorni, in Ansaldo-Limulina, kakor tudi: 1 Ariel 500 cm³, z električno razsvetljavo ter prikolico, 1 A. J. S. motor, S. V. in 2 posamezni priklopi ter 1 6 cilindrski motor Steyr, v popolnem stanju, ugodno naprodaj. Poizve se v garaži Iv. Kopač, Ljubljana, Bleiweisova cesta 52.

IVAN SLUGA

Maribor, Tržaska cesta št. 5

kupi divji kostanj

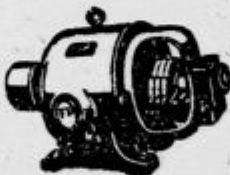
13145

Potnika

dobro izvežbanega, ISČE Kletarska zadruga Maribor, Canarjeva ulica 1, za prodajo njenega lastnega vina v Dravski banovini.

13129

Naznanilo otvoritve!

cenjenemu občinstvu iz Domžal, Doba, Vira, Lukovice, Ihana, Količeva, Dragomila, Rodice in ostale okolice naznanjam, da sem otvoril svojo podružnico v Domžalah, Ljubljanska cesta št. 59, kjer bom sprejemal in najsolidneje izvrševal vsa naročila elektrotehniške stroke in imel stalno na zalogi ves elektrotehniški material ter žarnice.

13071

Projekti in proračuni brezplačno!

Se najtopleje priporočam

Fr. PERČINLIČ

konc. elektroteh. podjetje. Domžale.

Potnika

poštenega in agilnega, ki je veliko zunaj in dobro vpeljan, ISČEMO za industrijo kravat, za vso Slovenijo. Lahko vzame ta artikel tudi zraven drugega zastopstva.

Ponudbe z navedbo dosedanjega službovanja pod šifro »Pošten in agilen 1000« na oglasni oddelek »Jutra«.

13057

AMERICAN

varčna in trajno goreča peč

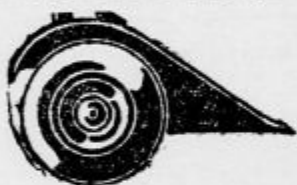
najdovršenejša, najelegantnejša in najcenejša peč za koks. Zamenj centralno kurjavo. Greje naenkrat več prostorov.

Dobiva se v

13141

Vojvodinski livarni d. d., Novi Sad in pri preprodajalcih po vsej državi. Predno kupite peč, zahtevajte naše ponudbe!

309-a

Autokleparstvo ter emajlirane Lutzove peči

stavninsko kleparstvo in instalacija strelododov

Se priporoča

Srebotnjak - Klančar

Ljubljana

Gospodstvska cesta 18

Gospodje, zabranjen vhod!

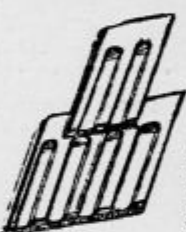

z napisom

za zdravnike, odvetnike, pisarne, državne in občinske urade, hotele i. t. d. najceneje izdelane

ZEPHIR d. d. Subotica

tvornica peči in emajla

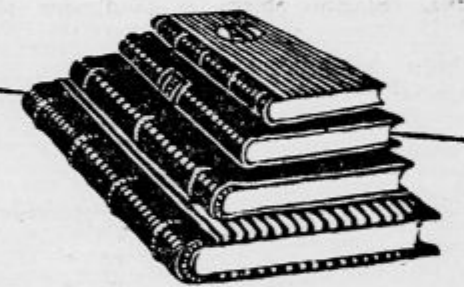

Opeko in strešnike

vseh vrst za zidavo hiš, iz znanih Karlovskega opokarja, dobavlja franko vsaka postaja po konkurenčnih cenah, samo Dravsko banovino, Ljubljana, Kolodvorska ulica št. 7.

58

Vestovestne trgovske knjige, štrake, mape, noteze, herbarije, odjemalne knjižice, bloke, zvezke itd.

nuđim po skrajno ugodnih cenah!

NA DEBELO — NA DROBNO

Anton Janežič

LJUBLJANA, Florjanska ul. 14.

Književnica in čitalnica trgovskih knjig.

Za prevratno novost

na polju kurjave stanovanj z veliko prodajno možnostjo (vsak lastnik peč iz pečnice je kupec) SPREJMEMO

sretno krajevno zastopnike

za Slovenijo, Hrvatsko, Vojvodino in Beograd. Gospodje premogovne stroke imajo prednost. Le gospodje, ki so zmožni organizacije od hiše do hiše in ki imajo nekaj tisoč Din kapitala, naj pošljejo svoje ponudbe pod »Grosser Verdienst« na »Universal«, Osijek.

13118

PLETENINE in TRIKOTAŽO

(zimsko perilo) raznovrstne nogavice, dokolenice, rokavice, čepice, kravate, ovrtnike, čipke in trakove ter drugo galanterijsko in modno blago nudi najceneje

OSVALD DOBEIC

Ljubljana, Pred škofijo 15.

Velika zaloga D. M. C. prejice, kvačkanca in krpanca

Na debelo!

Na drobno!

Češke tkanine dobre direktno iz CSR

franco, izcarinjeno na dom. Napišite svoj naslov (dopisnica Din 1.50), pa Vam pošljemo jesenske in zimске volnene in dr. vzorce (za obleke, suknje, plašče, perilo itd.) na vpogled. — Izvrstna kakovost.

Tkalnica.

Jaroslav Macek

Bystré nad Metují, CSR

10404

Starši!

Učitelji!

ČRNIVČEVI

RAČUNICI

za osnovne šole I. in II. del

izideta v novi izdaji prve dni oktobra t.l.

Knjigi sta neutrpno pripomoček otrokom pri učenju doma.

12975

Naročite takoj!

Banovinska zaloga šolskih knjig in učil v Ljubljani

Kupujem na vagone večje količine

tabolk za rezanje

samo negnilo blago! Ponudbe z navedbo cene in količine na

13146

PLAN, ZAGREB, Martićeva 11 mez.

Večje posestvo

dobičkanosno v bližini vode in večjega mesta z lepo stanovanjsko hišo in gospodarskimi poslopiji sprejem v najem ali pa kupim, če so dani dovoljni odplačilni pogoji. Pismene ponudbe v nemščini pod št. 24420 na Publicitas d. d. Zagreb, Dica 9.

13086

Kam pa kam?

V nedeljo k LASANU (gostilna Split na Jesenicah), kjer bo na raznu pečen prasič in izvrstno prirejen pečeni odojak. — Tudi z dobro kapljico se bo vsak lahko okrepčal. Cene zmerne. Priporočata se

13131 JURIJ in JELA LASAN.

Češki porcelan

kakor tudi pristno emajlirano kuhinjsko posodo dobite zopet pri stari trvdki

ANA KUS

Sv. Petra cesta 38

13105

Praktična novost!

Gost inčari! — Gosp. d. me!

Patentirana 294

plata za brzo prečenje izpeče vsako meso v nekaj minutah Velik prihranek masti, časa in truda Stane manj Din 1.50 Napro a, v vsaki trgovini z železnino.

G e i g e j, sai res!

Ker je konec vročine in se bliža zima, preglejte Vaše snežke in galoše in jih dajte pravočasno v popravilo prvi strokovni delavnici, ki jih popravlja v vseh modnih barvah gumija.

AVGUST ŠKOF, Igriška ulica šte. 10.

Letos znatno znižane cene!

13077

Kreditni zavod za trgovino in industrijo

LJUBLJANA, Prešernova ulica šte. 50 (v lastnem poslopiju)

Obrestovanje vlog, nakup in prodaja vsakovrstnih vrednostnih papirjev, deviz in valut. borzna naročila, predljudi in krediti vsake vrste, eskompt in inkaso menic ter nakazila v tu- in inozemstvo safe - depozita itd. itd. itd.

Brzjavke: Kredit, Ljubljana. — Telefon št. 2040, 2457, 2548. Interurban 2706, 2806

37

W. Mastermann:

Kdo jo je umoril?

Roman

»Prosim oprostjenja, gospod sodnik, in prekličem opazko,« je rekel Smidt, ki ga je ta nepričakovana zavrnitev nekoliko zmedla. »Drugega nimam povedati.« Sedel je.

»Kako si razlagate to, da so pri umoru rabili nož, ki je bil vaša last?«
»Tega si vobče ne morem razložiti. Sam sem bil dal gospodični Lakeovi tisti nož.«

To je bilo podobno izpovedbi človeka, ki se obupno bori za svoje življenje. Poslušalcem se je zdela ta laž vendarle nekoliko preveč prisiljena in prozorna.

»Tedad ne morete z ničimer pripomoči, da bi se skrivnost razjasnila?«

»Zakon mi veleval, da vas z vso resnobo vprašam, ali ste storili ta zločin in ali ste vobče kaj vedeli o njem?«

»Ne tako ne tako ga nisem bil deležen,« je s trdnim, mirnim glasom odvrnil Anthony.

Sir James je sedel in Smidt je iznova vstal. »Slišali ste izpovedbo priče, da se stopinje pod oknom natanko ujemajo z očitri vaših čevljev. Ali morete to pojasniti?«

»Očividno je nosil moje čevlje nekdo drugi.«

»Vi tedaj trdite, da je nekdo ukradel vaše čevlje in jih obul v ta posebni namen?«

»Ničesar ne trdim.«

»Pustimo to. Vi mislite, da je prišel nekdo v vaše stanovanje ter se poslužil vašega pisalnega stroja in vašega papirja, da je nanj napisal to pismo?«

Anthony je molčal.

»Slišali smo, da rabite v vsakdanjem življenju nož z desno roko. Ali naj to

pomeni, da leve roke vobče ne morete rabiti?«

»Le z veliko težavo. Že pred leti sem se navadil rabiti nož in vilice z desno roko.«

Anthony je bil prestal preizkušnjo nekoliko bolje, nego je upal sir James, a vendar je po zadnjih besedah državnega pravdnika s težkim srcem vstal, da bi pričel boj za obtoženčovo življenje.

»Gospod sodnik, gospoda porotniki! Gospod državni pravdnik je sam priznal, da se opira obtožba na same indicije. Niti sledu ni o kakem neposrednem dokazu, da bi bil moj klient v kakršnikoli zvezi z zločinom. Narobe, jaz trdim, da sloves in življenje današnjega obtoženca brezpogojno pričata zoper to, da bi bil on krivec. Odkrito vam je povedal, da je šel prav v smeri proti usodni hiši na izprehod. Ker ga ni nihče videl, bi bil pač lahko rekel, da je šel v nasprotno smer.

Mimo je ostal pri »Bršljanu,« kjer se je prijavil s svojim pravim imenom, brez najmanjšega poizkusa, da bi skril svojo navzočnost. Ne da bi se obotavljal, je spremil stotnika Farraria in spal tisto noč po zločinu v sobi, ki leži tik zraven one, v kateri je bil izvršil umor. Takega ravnanja bi bila zmožna samo hladna zločinska natura in jaz trdim, da se značaj in temperament mojega klienta v vsakem pogledu upirata taki domnevi. Ali je verjetno, da bi hladnokrvno storil tako dejanje, čeprav bi samo vrata oddeljevala od dveh mož, ki sta utegnula vsak trenutek vstopiti, ko bi bilo za zločinca vendar veliko bolj praktično, da bi dosegel sestanek v gozdu? Nikakega dokaza ni za to, da

bi bil obtoženec kriv dekletove nesečnosti. Povedal vam je, da ni pisal tistega pisma, a tudi, če bi ga bil napisal, česar seveda niti za trenutek ne priznam, ne bi to dokazovalo ničesar drugega kakor njegovo ljubezen do pokojnice.

Mnenje zdravniških veščakov nam daje popolno jasnost o tem, da nikakor ne gre za samomor; a vendar bi priporočil gospodom porotnikom vprašanje, ali ne dobi človek v največjem obupu moči, ki daleč presežajo to, kar navadno zmore.

Gospod državni pravdnik je rekel, da je indicijski dokaz včasih zanesljivejši od neposrednega. Tako mislim tudi jaz, ali indicijski dokaz je nevarna igračka. V življenju kakor v literaturi se dogajajo primeri strnjenja čudnih okoliščin, ki morajo v svoji celoti seveda zapeljati porotnike, da spoznajo obtoženca za krivega, čeprav je obdolžena oseba v resnici samo žrtev takih čudnih okoliščin. Če verjamete odkritemu pojasnilu mojega klienta zastran noža, imate že v tem primer, kako se sila sumljivo dejstvo časih kaj priprosto pojasni. Izpovedba priče Middletonove je popolnoma verjetna. Ona je premisljevala o zločinu in — saj smo itak slišali, da je kakor blazna blodila po zapuščeni hiši. Kazno je, da si njeni zmedeni možgani domišljajo razne stvari, v katere trdno veruje, čeprav so samo varljive izmišlotine. Kot dokazila ostanejo potemtakem samo rokavice in pismo, ki je spisano na stroju; toda v obeh primerih je zelo nevarno delati obtežilne zaključke, kajti tudi tu je nedolžna razjasnitev povsem mogoča.

Tu ga je prekinil neki porotnik: »Kaj pa stopinje?«

»O teh sem pravkar hotel izpregovoriti. Ne da bi le količjak dvomili o mnenjih veščakov, ki so vsekako zelo skrbno sestavljena, vendar ne smemo pozabiti, da so tudi oni označili stopinje

kot jako nerazločne. Mnogo takih sledov je za las podobnih med seboj. Za zanesljive dokaze jih potemtakem ne moremo smatrati.

Ta mož se bori za svoje življenje in za čast, ki mu je še dragocenejša. Če niste popolnoma prepričani o tem, da je on storilec, tedaj si ne smete nakopati težke odgovornosti, da bi poslali v sramotno smrt moža, ki je morda nedolžen. Vsa teža odločitve sloni na vaših ramah.«

Med zagovornikovim govorom se Anthonyje misli ves čas niso ukvarjale z njegovo lastno negotovo usodo, ampak s čudnimi posebnostmi pravniškega poklica. Tu je stal mož, ki ga je smatral v svoji notranjosti za podlega zločinca in je vendar z glasom popolnega prepričanja zatrjeval njegovo nedolžnost. Šele glas sodnika, ki je pričel svoj resumé, ga je zdrnil iz teh misli in mu vrnil zanimanje za neposredno resničnost.

Niti trenutka ni bilo moči dvomiti o tem, da je bil resumé za obtoženca sila neugoden. Sodnik je govoril o »mladem-igralcu« na tak način, kakor da je ta poklic že sam po sebi zločinski. Mnenja veščakov je označil za popolnoma nepristranska. Izpovedbe prič je razčlenil z ledeno ostroto. Obtoženčeve izpovedbe je neusmiljeno razcefral in namignil, da ostane človeku, ki ne vidi več drugega izhoda, edino ta način obrambe. Končal je z besedami, da bi ostala polovica vseh zločinov nekažnovana, če ne bi nikogar obsodili na podlagi indicijskega dokaza.

Na zadnje je minilo tudi to. Porotniki so odšli v posvetovalnico in Anthonyja sta dva redarja odvedla iz dvorane. Začelo se je mučno čakanje. Celo nekončnost je trajalo, preden so se porotniki dogovorili.

Redarja sta se šepetaje pomenkovala. Vendar je Anthony razumel večino njunega razgovora.

»Nu, kaj misliš?« je vprašal prvi. »Obesili ga bodo! O tem ni dvoma. Siromak je že opravi! na tem svetu. Stari mu je z svojim sklepnim govorom zlomil vrat.«

Zvonec je zazvonil. Redarja sta vstala in mignila Anthonyju, naj gre z njima. Noge so mu bile kakor svinec. Naposled je vendarle vstal in se opotekel v dvorano, spremljan po svojih strazarjih.

Sodnik je vstopil in vsi prisotni so vstali.

S lovesnim, mrmrajočim glasom je zapisnikar izrekel usodno vprašanje: »Gospodje porotniki, ali ste sklenili svojo sodbo?«

»Sklenili smo jo,« je rekel predsednik in njegov obraz, ki je bil prej rdeč od razburjenja, je pobledeel kakor zid.

»Ali ste spoznali obtoženca za krivega ali za nedolžnega?«

»Za krivega,« je bil odgovor.

»Ali je bil ta vaš sklep enodušen?«

»Da,« je rekel mož in naglo sedel nazaj.

Sodnik je slovesno vprašal Anthonyja, ali ima še kaj povedati.

Ta je molče zmajal z glavo. Jezik mu je lepel na nebesu in se ni hotel ganiti. Nenaravna mirnost ga je obšla. Videl je, kako so popravljali črni štirikotnik na sodnikovi lasulji, zlovesče znamenje smrtni obsodbe. Njegovi razdraženi čuti so celo opazili, da čepica ni sedela popolnoma ravno, kar je dajalo sodniku skoraj smešno podobo. Toliko da se ni zasmel. Zmračilo se je bilo, a nihče ni prižgal luči. Zrak je bil vroč in zatohel. En sam, osamljen glas, kakor bi nekdo zaihtel, je prekinil zlovesčo tišino.

Nato je sodnik izpregovoril in Anthony je raven kakor sveča obstal pred njim.

Ako se smehljate

ako se Vam ustnice smeje odpirajo — kažejo tedaj belo — bleščečo zobe — lepe zobe, ker so snažni!

Erasmic Savon Dentifrice dela Vase zobe bele in jih ohranja bele in daje Vamemu smehu dražljivo mišnost. Rabite jo redno. Osvežujoča pena bo ohranjala lepoto Vaših zob za večno!

ERASMIC SAVON
DENTIFRICE

RSD 105-075

Tovarna POHIŠTVA

I. I. NAGLAS, Turjaški trg št. 6

priporoča svojo veliko zalogo vsakovrstnega pohištva po najnižjih cenah.

Franc Jager

tapetništvo

Ljubljana, Sv. Petra nasip 29.

Priporoča svoje najmoderneje spalne fotelje vseh vrst modroce, otomane itd. 12890

Najmodernejša oblika!

POSLANO

Že nekaj časa sem vodi izvestno časopisje kampanjo proti

„SAVI“, obče zavarovalni d. d. v Zagrebu

s tem, da prinaša in razširja neresnične vesti, ki bi mogle škodovati dobremu imenu in ugledu kakor tudi gospodarskemu kreditu družbe.

Tako je to časopisje neresnično poročalo in razširjalo vesti, da so nekateri jugoslovenski denarni zavodi sklenili umakniti svojo udeležbo pri družbi ter da so zagrebške banke kot posestnice akcijskih paketov izstopile.

Da ne bodo nepoučeni ali slabo informirani še nadalje s takimi in sličnimi po časopisju ali na drug način priobčenimi ali razširjenimi vestmi spravljani v zmotu, me je

„SAVA“, obče zavarovalna d. d. v Zagrebu

kot svojega pravnega konzulenta pooblastila k izjavi, da so vse te vesti popolnoma neutemeljene in me je dalje pooblastila, da na podlagi kazenskega zakonika takoj vsakogar, bodisi privatno osebo, bodisi družbo ali časopis, ki bi take ali slične vesti prinašal ali razširjal, kličem na odgovornost.

Zagreb, dne 13. septembra 1930.

13092

Advokat dr. Hugo Werk.

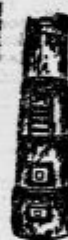
Zahvala.

Podpisani se najtopleje zahvaljujem

„Vzajemni zavarovalnici“ v Ljubljani

za hitro in kulantno izplačilo odškodnine, katera mi je bila priznana za pogorelo gospodarsko hišo, drvarnico, svinjak in seno in to brez vsakih odbitkov. Čutim se zaradi tega dolžnega, ta domači zavod vsakomur priporočati.

Štefelj Franc, posestnik in mizar, Ježica pri Ljubljani. 13063

A. Golob & Komp.

LJUBLJANA, Puharjeva ulica št. 3.

Izdelovanje emajliranih PEOL. Popravilo vseh vrst pločevinastih, emajliranih in Lucovih peči. Splošno kleparstvo, inštalacija strelododov. Zaloga šamotne opeke.

CENE KONKURENČNE.

70

Pozor lovci

Za lovsko sezijo audi puškarna F. K. KAISER, LJUBLJANA: Nove vrste lovske patrone znamke »R.«, basane z nemškim Hasloch brezdimnim smodnikom in v zalogi bodo »Geco« patroni z nemškim Rohrwieskim smodnikom. 11-

Na dr. Krekovi meščansko-gospodinj-ski šoli v Zg. Šiški pri Ljubljani

se prične novo šolsko leto 1930—1931 dne 1. oktobra. Sprejemajo se notranje, ki plačajo 1000 Din mesečno, in zunanje 25 Din za kosilo. (Kosilo je obvezno za zunanje vsakokrat, kadar kuhajo.) V zavodu bo nemška konverzacija. Nadaljnja pojasnila daje šol. vodstvo. Prospekti na razpolago. 13133

TIVAR OBLEKE

za gospode od . . . Din 240.—790.—
za dečke 11—16 let od Din 200.—420.—
za otroke 3—10 let od Din 110.—160.—
zimske suknje od . . Din 300.—750.—
hlače po . . . . . Din 89.—150.—

Ogledate lahko ne da bi kaj kupili!
Samoprodaje po vseh večjih krajih!

Prodajalnica v Ljubljani: 294

IVAN KOS

Sv. Petra c. 23, Celovška c. 63

Moj današnji oglas

ni trgovska reklama, temveč opozoriti vsakega kupca na redko priliko ugodnega nakupa. — Radi primorane prezidave svojih poslovnih prostorov sem prisiljen, da zmanjšam svojo preveliko

zalogo v zimskem blagu. Da je to resnica, se lahko vsakdo prepriča v moji trgovini 12852

ANTON MACUN
v MARIBORU, Gosposka ul. 10

Pazite na vhod, ki ima ob straneh ogledala.

POTNIKI

železničarji in dijaki so z aktovkami, kovčgi in podobnim najsolidnejše ter najceneje opreženi pri

A. PREKUH,

LJUBLJANA, STARI TRG ŠT. 26.

ki izdeluje vse to čisto po poljubnih željah ter prevzema popravila. 312

Jesenska in

zimska oblačila

izdeluje po najnovejši modi in po nepretiranih cenah

Josip Novak

modno krojaštvo

Ljubljana, Breg št. 2. 12863

Samo 172 Din

močno izdelani boks čevlji!

Samo 149 Din

močni, pokovani čevlji iz kravine!

Samo 163 Din

čevlji iz teletine, pristno domače delo!

Razpošilja

Trgovski dom

Sternečki, Celje št. 20

Kar ne ugaja, se zamenja ali vrne denar.

Zahtevajte takoj novi, veliki, ilustrirani cenik, katerega dobite zastonj!

KSILOLITNI TLAK

157

za kuhinje, kopalnice, veže, trgovske lokale, hotele, urade, industrijo i. t. d.

ni mrzel, se lahko čisti, je trajen in ne drag.

Polaga:

MATERIAL

d. z. o. z.

LJUBLJANA, Dunajska c. 36.

Telef. 27—16. Brzjav: Material

MLADOSTNA LEPOTA

CREME ROSE CENTIFOLIA, najkvalitetnejša francoska suha krema. — Daje močnejši, hlački in nežni ten. Z redovno uporabo odstrani vse nesnoge, a obraz postane mladosten, svet in razgledan. Vse do izčrpanosti. Potrebna je vsaki moderni dami kot podloga za puder in šminko za vsakodnevno. — 40 Din.

Ako želite kupiti na obroke

obratite se na

Kreditno zadrugo

detajljnih trgovcev

i. z. o. z. v Ljubljani, Cigletovej 1. ravno sodalje

13092

Prevažanje

vsakovrstnega blaga, bodisi kuriva, strojev, selitbe itd. v Ljubljani in izven Ljubljane z vozovi na konjsko uprego kot tudi z tremi najmodernejšimi tovornimi avtomobili po dve, tri in sedem ton nosilnosti prevzema

ŠPEDICIJA TURK
Ljubljana

Masarykova cesta 9 13116 Telefon interurban 2157

REVMATIZMA
TRGANJA
GLAVOBOLA
ŽIVČNIH BOLEČIN

se rešite naglo, ako uporabljate francosko žganje: Radium vinski cvet

„Elevator“

Ako ga ne dobite v svoji lekarni ali drogeriji, tedaj pišite edino pooblaščenemu proizvajatelju

„PIRETRIN“ D. D. ZAGREB
Branimirova ul. 43,
ki Vam pošlje po povzetju 5 malih steklenic za Din 50. 12963

Klišee

vseh vrst za eno in večbarvni tisk izdeluje

„Jugografika“
Ljubljana, Sv. Petra nasip št. 23

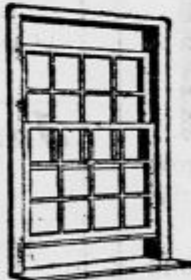
Najpopolnejši
STOEWER
šivalni stroj

za šivilje, krojače in čevljarje ter za vsak dom. Preden si nabavite stroj, oglejte si to izrednost pri trvdiki

Lud. Baraga, Ljubljana
Selenburgova ulica 6
Brezplačen pouk. — 15-letna garancija. Telefon št. 29-80.

Stürmannova premična okna in vrata

Državni nemški in mnogi inozemski patenti. — Posebno se priporoča za hotele, restavracije, vile, zaprte verande, šole, društvene domove in bolnice.

Premakljiva dela obojestransko v kovinastih členskih tračnicah tekoča dajeta sigurnost: polnega zapaha, lahkega teka brez trenja, ker se les in barva ne dotikata, popolnega higijenskega zračenja in lahkega premikanja, čiščenja brez vsake nevarnosti, ker se da sta oba dela znotraj odpreti.

Oglej si originalno okno pri proizvajalcu za Jugoslavijo, specialna mizarstva tvornica

M. GOGALA, Bled I,
Telefon šte. 52. 295a

Trajno kritje strehe

brez uporabe katrana, —

To je: **ARESIT** dvojno impregnirana usnjata lepenska **LEPENKA ZA IZOLACIJO**

posuta s plutovino ali z milovko (Talkum)
IZOLAČNE PLOŠČE dvojno lepljene
BITUMENOZNA strešna lepenska vseh vrst
BITUMEN JUTA za izolacijo

Vsi ti produkti so izdelani iz čistega, naravnega meksičanskega **BITUMENA**.

BITUMEN v originalnih sodih 289
LESNI CEMENT

Dobavlja v vsaki množini

JOS. R. PUH, LJUBLJANA
GRADSKA ULICA 22. TELEFON 2513

Predno se odločite za nakup parket

PARKETI

vseh vrst in velikosti 297

zahtevajte naše brezobvezne oferte, oglejte si naše blago. Storitve to v svojem lastnem interesu! Naši parketi priznajo izvrstne kvalitete in najpreciznejše izdelave Vas bodo zadovoljili v najvišji meri! Cene absolutno konkurenčne.

IVAN ŠIŠKA

tovarna parket in parne žage
LJUBLJANA
Metelkova ulica 4. Telefon int. 2244.

KDO BI PREVZEL... MALO ELEKTRARNO

V mestu Okučanih v Slavoniji obstoji električna razsvetljava, in to za sedaj do 11. ure ponoči. Kdor ima svoj lastni motor cca 30—35 HP, bi jo mogel prevzeti pod ugodnimi pogoji in proizvajati razsvetljavo skozi vso noč, s čimer bi znatno povečal število odjemalcev in bi obenem lahko tudi prevzel tukajšnji že uveden bioskop. Reflektanti, predvsem strokovnjaki, naj se obrnejo na Srpsko štedionico, d. d. v Okučanih.

NAZNANILO

Vsem cenjenim odjemalcem in naročnikom naznanjam, da sem popolnoma preuredil svojo pekarno v moderno urejeno parno pekarno. Obenem priporočam cenj. občinstvu bogato izbiro raznega peciva. Sprejemanje kruha v peko za stranke vsak dan razen sobote ob 11., 13. in 15. uri; ob sobotah pa ob 13. in 15. uri.

Se priporoča:

ANDREJ DOLINAR, parna pekarna

LJUBLJANA
vogal Bohoričeve ulice in Šmarske ceste. 13122

Prevozní triciklji

se izdelujejo za trgovce, peke in mesarje v različnih modelih. — Ceniki franko. Prodaja na obroke. »Tribuna« F. B. L., Ljubljana.

27. SEPTEMBRA do 6. OKTOBRA 1930

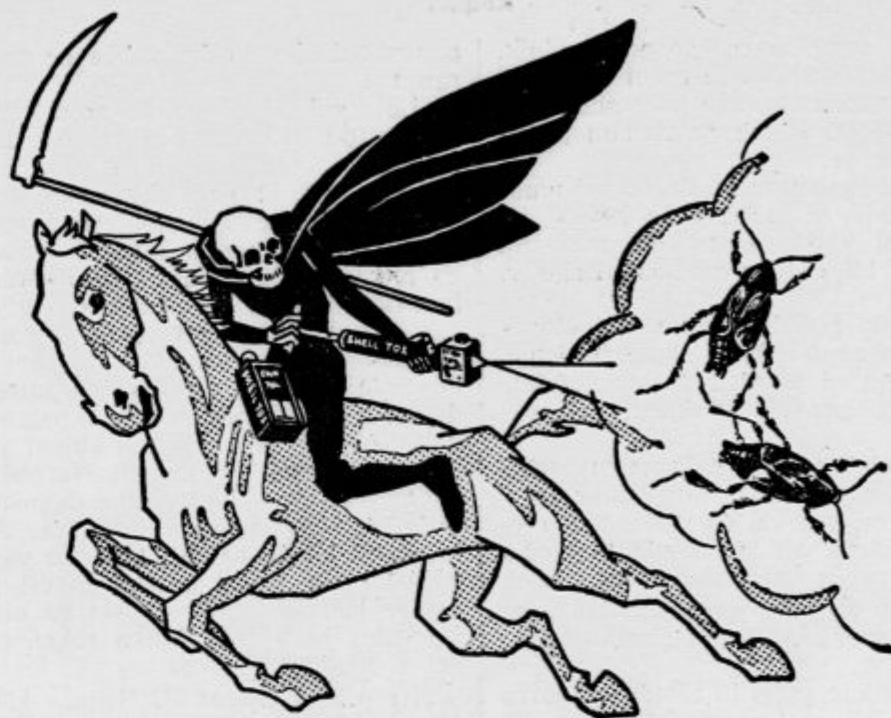
NOVOSADSKI SEJEM IN RAZSTAVA.

SPLOŠNI SEJEM VZORCEV.
SEJEM STROJEV.
RAZSTAVA REKLAM.
ATRAKCIJSKI PARK.

50% popust na vožnji. Popust na vizumih ob priliki dohoda v državo. — Legitimacije in pojasnila daje SAJAMSKI URED NOVISAD ali častna zastopstva in potniški biroji v državi in inozemstvu. 11613

Smrt ščurkom

Na JESEN, ko se množe ščurki, ki okužujejo vaša jedila in vam s tem delajo stanovanje neznosno, tedaj je čas, da si nabavite najpopolnejše sredstvo za ugnabljanje ščurkov in ostale golazni

SHELL TOX

SHELL TOX osvobodi vašo hišo v najkrajšem času ščurkov, muh, stenic, in ostale golazni. Uporabljati SHELL-TOX znači vzdrževati hišno higijeno v največji meri. Dobiva se povsod! Navodila dobite pri prodajalcih.

Zahtevajte cenik!

H. Suttner, Ljubljana 4

Največja zaloga ur, zlatnine in srebrnine

Lastna protokolirana tovarna ur v Švici
Prešernova ulica šte. 4.
(Poleg frančiškanske cerkve.)

Birmanske ure za dečke od Din 44.— naprej.
Birmanske zapestne ure od Din 70.— naprej.

Zahtevajte cenik, gratis in franko. 271

Preselitveno naznanilo!

Tvrška I. Gorec nasl. družba z o. z.

cenjenemu občinstvu vljudno sporoča, da se je PRESELILA iz dosedanjih prostorov na Dunajski cesti

na Miklošičevo cesto št. 30.

vogalna stavba Miklošičeve ceste in Pražakove ulice
kjer bo pod trvdiko

J. Gorec nasl. Auerhammer - Ogrin družba, z o. z.

svojo trgovino nadalje vodila v istem obsegu kot do sedaj.

Vsled znižanja režijskih stroškov bomo zamogli naše cenjene odjemalce za dovoljiti z nižjimi cenami poleg prvovrstne kvalitete v blagu ter se za nadaljnji poset v novih prostorih priporoča

J. GOREC nasl. AUERHAMMER - OGRIN, družba z o. z.,
Ljubljana, Miklošičeva cesta št. 30. 13040

Stoewer pisalne stroje

za potovanje in pisarne
dobite najceneje pri trvdiki

LUD. BARAGA, LJUBLJANA

Telefon 29-80

Selenburgova ul. 6

SIMMERINGER

Maschinen und Waggonbau-Fabriks Aktien Gesellschaft, Wien XI. Oesterreich

Parni kotli

za vsakovrstne naprave

Premikajoče rešetke
Ekonomizerji
Kurišča za

premogovni prah

Zastopstvo: Inžinerski biro Julio Breitwieser,
Zagreb, Vodnikova 11. — Telefon 26-89

»SPLIT« A. D. ZA CEMENT PORTLAND, SPLIT.

Salomir

ZA DOKRIVANJE
STREH
ZA OBLAGANJE
STEN
ZA ELEKTRIČNE
IZOLACIJE
CEVI ZA
KANALIZACIJE

(Generalno zastopstvo »Alpeko«, trg. industr. društvo, Ljubljana, Masarykova 23)